

T.C.
ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SPOR UYUŞMAZLIKLARINDA SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS)
YARGILAMA USULÜ

Gürkan Pak

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Nihat Güman

İstanbul, Aralık 2022

T.C.
ÖZYEĞİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HUKUK BİLİM DALI
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SPOR UYUŞMAZLIKLARINDA SPOR TAHKİM MAHKEMESİ (CAS)
YARGILAMA USULÜ

Gürkan Pak

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Nihat Güman

İstanbul, Aralık 2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	vii
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN OLUŞUMU

I. Spor ve Sporcu Kavramlarının Gelişmesi	3
II. Lex Sportiva'nın Kapsamı	8
1. Lex Sportiva'nın Kavramsal Olarak Gelişimi	9
2. Lex Sportiva'nın Kaynakları	11
III. Tahkim Yargılaması	15
1. Genel Olarak Tahkim Müessesesi	15
2. Sporda Tahkim	16
A. Ad Hoc Tahkim – Kurumsal Tahkim	17
B. Ulusal Tahkim – Uluslararası Tahkim	19
C. İhtiyari Tahkim – Zorunlu Tahkim	20
IV. Sporun Uluslararası Örgütlenmesinde CAS'ın Yeri	21
1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi	23
A. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Yapılanması	25
B. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Görevleri	28
2. Spor Tahkim Mahkemesi	29
A. Bağımsızlık ve Tarafsızlık Tartışması	31

B. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Yapılanması	33
C. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Görevleri	35
3. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi	37
A. Bağımsızlık ve Tarafsızlık Tartışması	39
B. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin Görevleri	41

İKİNCİ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMA USULÜ

I. CAS Tahkim Dairelerinin Ortak Usul İlkeleri	44
1. Tahkim Merkezi ve Uygulanacak Hukuk	44
2. Tahkim Dili	47
3. Tarafların Tahkim Önünde Temsili ve Taraflara Yapılacak Bildirimler	49
4. Süreler	51
5. Hakemlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı	53
A. Kapalı CAS Hakem Listesi	53
B. Hakem Seçimine İtiraz ve Hakemlerin Görevden Alınması	55
6. Geçici Koruma ve İhtiyati Tedbirler	57
7. Yargılama Masrafları	60
8. Tarafların Sulhe Teşvik Edilmesi ve Arabuluculuk	62
9. Gizlilik	63
10. Yargılamaya Üçüncü Kişinin Müdahalesi	64
II. Olağan Tahkim Yargılama Usulü	66
1. Başvuru Şartları	67
A. Sportif Uyuşmazlık Bulunması	67
B. Geçerli Tahkim Anlaşmasının Bulunması	70

C. Türk Hukuku Bağlamında Olağan Tahkim Dairesi'nin Yetkisi	72
2. "Request for Arbitration" – Tahkim Talebi	73
3. "Answer" – İlk Cevap Dilekçesi	75
4. Hakemlerin Belirlenmesi	77
5. Yazılı Yargılama	79
A. "Statement of Claim" – Esas Hakkında Talep Beyanı	79
B. "Response" – Esas Hakkında Cevap Dilekçesi	80
C. Delillerin İkamesi	81
6. Sözlü Yargılama	82
III. Temyiz Tahkim Yargılama Usulü	86
1. Başvuru Şartları	87
A. Sportif Uyuşmazlık Bulunması	88
B. Temyiz Edilebilir Bir Karar Bulunması	89
C. Temyiz Yetkisinin Taraflarca Tanınmış Olması	90
D. Başvurunun Süresinde Yapılmış Olması	91
E. İç Hukuk Yollarının Tüketilmiş Olması	93
F. Türk Hukuku Bağlamında Temyiz Tahkim Dairesi'nin Yetkisi	94
2. "Statement of Appeal" – Temyiz Başvurusu.....	97
3. Hakemlerin Belirlenmesi	99
4. Yazılı Yargılama.....	101
A. "Appeal Brief" – Gerekçeli Temyiz Dilekçesi	101
B. "Response" – Cevap Dilekçesi	102
5. Sözlü Yargılama	104
IV. Ad Hoc Tahkim Yargılaması.....	106
1. Yargı Yetkisi.....	107
2. Dairenin ve Heyetin oluşumu	108

3. Ad Hoc Yargılama Usulü ile Diğer CAS Yargılama Usullerinin Farkı	109
4. Karar.....	110

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ KARARLARI VE KARARLARA KARŞI BAŞVURU YOLLARI

I. Spor Tahkim Mahkemesi Kararları	111
1. Kararların Verilme Usulü	111
2. Kararların Şekli ve İçeriği	112
3. Tebliğ ve Hedef Süre	114
4. Kararların İlanı	115
5. Kararların İcrası	116
6. Kararların Yorumlanması	118
II. Kararlara Karşı Başvuru Yolları	120
1. Tahkim Yeri Türkiye Olan Uyuşmazlıklar Bakımından Tahkim Kararlarına Karşı İptal Davası	121
A. Yabancılık Unsuru Taşımayan Uyuşmazlıklar	121
B. Yabancılık Unsuru Taşıyan Uyuşmazlıklar	123
2. İsviçre Federal Mahkemesi Nezdinde İptal Davası	123
A. Yargılama Usulü	125
a. İptal Davasının Kapsamı	125
b. Dava Açabilecek Kişiler ve Temsil	127
c. Dava Açma Süresi	128
d. Dava Dilekçesi ve Yargılama	130
e. Dava Açma Hakkından Feragat	131

f. Hükümün İcrasının Durdurulması	133
B. İptal Sebepleri	133
a. Tek Hakemin Görevlendirilmesinde veya Hakem Heyetinin Oluşumunda Usule Aykırılık.....	134
b. Hakem veya Hakem Heyetinin Hatalı Bir Şekilde Yetkili veya Yetkisiz Olması	136
c. Hakem veya Hakem Heyetinin Talep Edilmeyen Bir Konuda Karar Vermesi veya Talep Edilen Bir Konuda Karar Vermemesi	138
d. Tarafların Eşitliği İlkesi ve Hukuki Dinlenilme Hakkının İhlali	140
e. Kamu Düzenine Aykırılık.....	142
3. Yargılamanın Yenilenmesi	143
SONUÇ	146
KAYNAKÇA	149

KISALTMALAR

AAA	: American Arbitration Association
AIOWF	: Association of the International Olympic Winter Sports Federations
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
ANOC	: Association of the National Olympic Committees
ANOCA	: Association of National Olympic Committees of Africa
ASOIF	: Association of Summer Olympic International Federations
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CAS	: Court Of Arbitration For Sport
CHF	: Confederatio Helvetica Franc
CMAS	: Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques
CPC	: Code de Procédure Civile
DIS	: Deutschen Institution für Schiedsgerichtsbarkeit
dn.	: Dip not
e.t.	: Erişim Tarihi
Ed.	: Editör
EEA	: European Athletic Association
EOC	: European Olympic Committees
EOC	: European Olympic Committees
FEI	: Fédération Équestre Internationale

FIBA	: Fédération Internationale de Basketball
FIFA	: Fédération Internationale de Football Association
HKIAC	: Hong Kong International Arbitration Centre
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
ICAS	: International Council of Arbitration for Sport
ICC	: International Chamber of Commerce
IFs	: International Sports Federations
IOC	: International Olympic Committee
Kod	: Code Of Sports-Related Arbitration
LCIA	: London Court of International Arbitration
LDIP	: Loi Fédérale sur le Droit International Privé
LLCA	: Loi Fédérale sur la Libre Circulation des Avocats
LTF	: Loi sur le Tribunal Fédéral
m.	: Madde
Med-Arb	: Mediation Arbitration
MTK	: Milletlerarası Tahkim Kanunu
NOCs	: National Olympic Committees
OC	: Olympic Charter
OCA	: Olympic Council of Asia
ONOC	: Oceania National Olympic Committees
OOTK	: Olimpiyat Oyunları'nda Uygulanacak Tahkim Kuralları
Para	: Paragraf
PASO	: Pan American Sports Organization

RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SCC	: Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce
TAD	: Tribunal Arbitral del Deporte
TAS	: Tribunal Arbitral Du Sport
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
UEFA	: Union of European Football Associations
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
vb.	: Ve bu gibi
vd.	: Ve devamı
WA	: World Athletics
WADA	: World Anti Doping Agency
WADC	: World Anti-Doping Code
WCBS	: World Confederation of Billiards Sports

ÖZET

Sporun kendine özgü dinamik yapısı ve sportif faaliyetlerin devamlılığı nedeniyle sportif uyuşmazlıkların; bağımsız ve tarafsız olan uzman kişiler tarafından hızlı ve kesin bir şekilde çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Sportif rekabetin eşit koşullar altında devam edebilmesi için ise benzer uyuşmazlıkların çözümünün farklı sonuçlar doğurmaması, yeknesak olması gerekmektedir. Bu sebeple sportif uyuşmazlıkların çözümü için uluslararası kabul gören bir yargı kurumuna ihtiyaç duyulmuş olup Spor Tahkim Mahkemesi (“Tribunal Arbitral Du Sport” veya TAS, “Court Of Arbitration For Sport” veya CAS) kurulmuştur.

Çalışmamız kapsamında doktrinde sürmekte olan güncel tartışmalar ve yargı kararlarına da değinilerek CAS’ın; sportif hiyerarşi içerisindeki yeri, yargılama usulünün nasıl gerçekleştiği, yapısal olarak bağımsız ve tarafsız olup olmadığı, yargılama yetkisinin kapsamı, kararlarının uluslararası alanda kabul görüp görmediği, icrailiği ve kararları aleyhine kanun yolu imkânı değerlendirilmiştir.

ABSTRACT

Due to the unique dynamic structure of sports and the continuity of sports activities; Sports disputes need to be resolved quickly and definitively by independent and impartial experts. In order for the sportive competition to continue under equal conditions, the resolution of similar disputes should not lead to different results and should be uniform. For this reason, a supranationally recognized judicial institution was needed for the resolution of sports disputes and the Court of Arbitration for Sports (“Tribunal Arbitral Du Sport” or TAS, “Court Of Arbitration For Sport” or CAS) was established.

In this study, the place of the CAS in the sportive hierarchy, the judicial procedure, whether it is structurally independent and impartial, the scope of its jurisdiction, the impact of its decisions in the international arena, its enforcement and the possibility of legal remedies against its decisions were evaluated; In the evaluation, current debates in the doctrine and judicial decisions are also mentioned.

GİRİŞ

Sporun branşlarında; sporun yönetimine, disipline, sözleşmeye ve haksız fiile ilişkin uyuşmazlıkların çıkması mümkündür. Bu tür uyuşmazlıkların çözümü bakımından geleneksel ulusal yargı yolları olmakla birlikte ulusal ve uluslararası spor örgütlenmeleri bünyesinde bağımsız yargı mercileri ve bu örgütlenmeler bünyesinden ayrı ve üst yargı mercileri de oluşturulmuştur. Çalışmamızın konusu olan CAS ise yetkisi tanındığı ölçüde; tüm bu ulusal yargı yolları ve sportif örgütlenmeler bünyesindeki yargı mercilerinin kararlarına karşı bir üst yargı kurumu olarak faaliyet gösterdiği gibi bu kurumlardan bağımsız olarak doğrudan ilk derece mahkemesi olarak yargılama yapabilmektedir.

Dünya ticaretinde hacmi günden güne artan spor endüstrisinin ihtiyaçları doğrultusunda, sporun süjelerinin karşılaştığı uyuşmazlıkların çözümünün bağımsız ve tarafsız uzman kişilerce, ivedilikle ve kesin olarak sağlanması gerekmektedir. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla CAS kurulmuş ve yargı yetkisi zaman içerisinde tüm dünya tarafından tanınır hale gelmiştir. Bu sebeple çalışmamızda, CAS'ın yargılama usulü incelenerek, kuruluş gayelerini karşılamakta ne ölçüde başarılı olduğunun değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalışmamız üç temel bölümden oluşmakta olup ilk bölümünde öncelikle spor ve sporcu kavramının tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ele alınarak spor hukukunun nasıl geliştiği ve kaynaklarının ne olduğu ele alınmıştır. İlk bölümün devamında ise CAS'ın tahkim faaliyetinin kapsamı ile sportif örgütlenmedeki yeri ele alınarak bağımsız ve tarafsız bir yargılama faaliyeti yapıp yapmadığı değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde öncelikle CAS'ın uygulamış olduğu yargılama usullerine hâkim ortak ilkelere değinilmiş olup devamında; olağan tahkim, temyiz tahkim

ve adhoc tahkim yargılama usullerinin birbirinden ayrılan yönlerine değinilerek kapsamı ve yargılama usulünün uygulamadaki yansıması açıklanmıştır.

Çalışmamızın son bölümünde ise CAS kararlarının dış dünya yarattığı etki ile icrai niteliği ele alınmış ve bu kararlara karşı başvuru yollarının ne ölçüde etkin ve ulaşılabilir olduğu değerlendirilerek çalışmamız sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN OLUŞUMU

I. Spor ve Sporcu Kavramlarının Gelişmesi

Spor¹ ve sporcu kavramı tarihsel süreç içerisinde evrilerek gelişmiş kavramlardır. Bu sebeple doktrinde yeknesak bir tanımları yoktur. Sporun ve sporcu kavramının tanımını yapabilmek adına Antik Yunan ve Roma İmparatorluğu'nun spora ve sporcu kavramına yaklaşımına bakmakta fayda vardır.

İnsanlık tarihinde sportif faaliyetlerin ilk olarak ne zaman yapılmaya başlandığı yönünde kesin tespitlerde bulunmak hayli güçtür, zira yazının icadından önce dahi sportif faaliyetlerin var olduğu düşünülmektedir fakat ilgili dönemlere ilişkin olarak günümüze çok az sayıda arkeolojik eser ulaşmıştır. Mezopotamya toplulukları olan Sümerler, Asurlar ve Hititlerin güreş, boks ve at arabası yarışları yapmış olduğu; Antik Mısır'da ise bunlara ek olarak binicilik ve okçuluk sporları ile ilgilenildiği yapılan araştırmalar ile ortaya konmuştur². Ne var ki ilk çağın başlarındaki bu dönemlere ilişkin tespitler ancak arkeolojik eserler ve yorum yolu ile yapılabilmektedir.

Milattan önce sekizinci yüzyılda başlayan Antik Yunan döneminde spor anlayışı kölelere kapalı ve sadece özgür Yunan vatandaşı erkeklerin katılımına açıktır³. Dönem

¹ Spor kelimesi, “dağıtmak, birbirinden ayırmak” anlamına gelen Latince “*disportare*” ve “*deportare*” kelimelerinden türemiş olup zamanla ilk hecesinin düşmesi sonucu 17. Yüzyıldan sonra “*sport*” haline gelmiştir. Bkz. R. Çağlayan, Spor Hukuku, Asil Yayınları, 1. Basım, Ankara 2007, s. 12; R. Sadık, Sporda İnsan Hakları, Gece Akademisi Yayınları, 1. Basım, Düzce 2018, s. 17; R. Gülşen, Spor Hukuku, Adalet Yayınları, 2. Basım, Ankara 2013, s. 3.

² Gülşen, s. 4.

³ A. Mahoney, Roman Sports and Spectacles: A Sourcebook, Focus, 1. Edition, Massachusetts Malden 2001, s. 8; N. Spivey, The Ancient Olympics: A History, Oxford University Press, 1. Edition, Oxford 2004,

itibariyle spor entelektüel bir faaliyet olarak nitelendirilmiştir⁴. Bu dönemde taç oyunları olarak da bilinen; Olimpiyat, Pyhia, Nemea ve Isthmia Oyunları⁵ ön plana çıkmakta olup oyun kazananlarına yapraklardan oluşmakta olan bir taç verilmektedir. Oyunlar bugün yaz ve kış olimpiyatları olarak adlandırdığımız dönemlerde iki yıllık periyotlar ile mevsimsel döngüler ile yapılmıştır⁶. Oyunlardan ön plana çıkan ve günümüzde de modern olarak devam eden olimpiyatlara katılacak sporcularda aranan kriterlere ilişkin olarak yazılı bilgiler günümüze ulaşmıştır. Buna göre olimpiyatlara katılacak sporcuların iyi bir fiziğe sahip⁷ ve sağlıklı olmalarının yanı sıra demokrat⁸ olmalarının da arandığı ve sicil durumları, ahlak yapıları ve karakteristik özelliklerinin de değerlendirildiği görülmektedir⁹.

İlk olimpiyatlarda, yalnızca *stadion* olarak adlandırılan koşu yarışı yapılıyor olsa da ilerleyen süreçte koşu yarışı mesefelerine göre yeni kategoriler üretilmiş ve daha uzun yarışlar olan *diavlos*¹⁰ ve *dolichos*¹¹ da oyunlara eklenmiştir. Millattan önce yedinci yüzyılda disk atma, uzun atlama, güreş, cirit atma ve koşu yarışı olmak üzere beş farklı

s. 73-77; J. M. Hall, *Hellenicity: Between Ethnicity and Culture*, University of Chicago Press, 1. Edition, Chicago 2002, s. 154-156.

⁴ D. G. Kyle, *Sports and Spectacle in the Ancient World*, Blackwell Publishing, 1. Edition, Massachusetts Malden 2008, s. 251.

⁵ Her dört oyun da birden fazla spor branşının yer aldığı turnuvalardır. Dini öğelerin yoğun olduğu bu oyunlardan Pyhitia tanrı Apollo, Nemea ve Olimpiyat tanrı Zeus, Isthmia ise tanrı Poseidon adına düzenlenmiştir. Bkz. B. Y. Sayın, “*Yunan Olimpiyatları, Roma Oyunları ve Modern Olimpiyatlar: Olimpiyat Tarihine Karşılaştırmalı Bir Bakış*”, Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.), Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 9-10.

⁶ Milattan önce 8. yüzyıl ile 2. yüzyıl arasındaki döneme ilişkin yazılı belgeler günümüze ulaşamamış olup döneme ilişkin bilgiler ikincil nitelikteki kalıntılar gibi kaynaklardan elde edilebilmektedir. Bilinen yazılı kaynaklarda olimpiyatların ilk kazananının millattan önce 776 yılında Elis’li Coroibos olduğu belirtilmektedir. Bkz. P. Christesen, *The Olympic Victor List and Ancient Greek History*, Cambridge University Press, 2008, s. 19-22.

⁷ Antik Yunanistan’da sporcular çıplak bir şekilde yarışması gerekmektedir, bu da iyi bir fiziğe ve sağlıklı bir vücuda verilen önemi göstermektedir. Buna karşın çıplaklık toplumda sanıldığı kadar doğal karşılanmamıştır, fakat neden çıplak spor yapıldığına ilişkin doktrinde kesin bir görüş de yoktur. Çıplak gerçekleştirilen bu spor faaliyetlerine seyirci olarak kadınların da katılımı da engellenmiştir. Bkz. Sayın, s. 58.

⁸ Kyle, s. 251.

⁹ Çeşitli değerlendirilme kriterleri sonucunda katılımı uygun görülen sporcular *koma* isimli bir liste ile ilan edilmektedir. Bkz. Sayın s. 20-21.

¹⁰ Stadion’un iki katı mesafede gerçekleştirilen koşu yarışı. Bkz. Sayın, s. 25.

¹¹ Stadion’un iki ile yedi katı mesafesinde gerçekleştirilen koşu yarışı. Bkz. Sayın, s. 25.

daldan oluşan *pentathlon* da olimpiyatlara eklenmiştir. Milattan önce altıncı yüzyılda ise atlı araba yarışı, boks ve *pankration*¹² olimpiyatların kapsamına alınmıştır.

Antik Yunan'da spor faaliyetleri başlamış ve sporculara ilişkin çeşitli kıstaslarla değerlendirilmelerde bulunulmuş olmasına karşın sporcuların katılabileceği dernekler veya spor kulüplerinin örneğine rastlanamamaktadır. Sporcular, faaliyetlerini meslek olarak yapmamakta, spor yaparak düzenli ücret kazanmamakta, yalnızca zaman zaman kazanılan turnuvalar neticesinde gelir elde edebilmektedirler. Sporcuların kendilerini geliştirmek ve turnuvalara katılmak için yapmaları gereken masraflar da kendilerince karşılanmıştır. Bu yönüyle modern profesyonel spor ve sporcu kavramlarının Antik Yunan'da karşılığı olmadığını söylemek mümkündür.

Roma İmparatorluğu döneminde atlı araba yarışları, gladyatör dövüşleri, masa oyunları, cirit atma, atletizm, boks ve vahşi hayvan avı oyunları gibi faaliyetler *spectaculum*¹³, *ludi*¹⁴ veya *munera*¹⁵ olarak adlandırılan faaliyetler gösteri ve eğlence olarak nitelendirilmiştir. Bu gösteri ve eğlence faaliyetlerinin günümüz spor branşları ile birebir olarak örtüştüğünü söylemek mümkün değildir. Antik Yunan'ın aksine Roma'da güç odaklı, kan ve şiddet içerikli bir oyun anlayışı olmakla birlikte¹⁶ bu durum özellikle atlı araba yarışları, vahşi hayvan av oyunları ve gladyatör dövüşlerinde görülmektedir. Nitekim bu tür kan ve şiddet içerikli oyunların özgür Roma vatandaşlarına karşı ceza infaz yöntemi olarak kullanıldığı da bilinmektedir. Kamu suçundan ağır hüküm giymiş özgür Roma vatandaşları vahşi hayvan avlama oyununa mahkûm edilebiliyordu. Kişinin cezasının ağırlığına göre kendisine oyuna çıkmadan önce iyi bir eğitim ve silah

¹² Kuralsız dövüşe dayalı bir faaliyettir. Bkz. Sayın, s. 14, dn. 55.

¹³ *Spectaculum*, *spectacle* veya *spettacolo*'nun Türkçe karşılığının gösteri olduğunu ifade etmek mümkündür. Genel olarak hem *ludi* hem de *munera*'yı kapsayan çatı bir kavramdır. Bkz. D. Tahan Orhan, Roma Hukukunda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk ve Türk Hukukuna Yansımaları, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2019, s.2.

¹⁴ *Ludi*'nin Türkçe karşılığının oyun veya gösteri olduğunu ifade etmek mümkündür. *Ludi* kapsamındaki spor branşları atlı araba yarışı gibi faaliyetlerdir. Bkz. Tahan Orhan, s. 8; Sayın, s. 38

¹⁵ *Munera*'nın Türkçe karşılığı kamusal amaçlarla sunulmuş hediye olarak ifade edilmekte olup gladyatör dövüşlerinin ve vahşi hayvan av oyunları bu kapsamda yer aldığı düşünülmektedir. Bkz. Sayın, s. 38.

¹⁶ Kyle, s. 250-252.

verilebileceği gibi eğitimsiz ve silahsız olarak da oyun alanına çıkarılmaları mümkündür¹⁷. Aynı durum gladyatör oyunları için de geçerli olmakla birlikte aslen sadece kölelerin katılımına açık olan gladyatör oyunları da ceza ve infaz yöntemi olarak kullanılabilir ve işlenen suçun ağırlığına göre kişi gladyatörün karşısına iyi bir eğitim verildikten sonra silahlı olarak veya eğitimsiz ve silahsız olarak çıkartılabiliyordu¹⁸. Roma'nın spor anlayışı şiddet ögesi bakımından günümüz spor anlayışı ile örtüşmüyor olsa da, benzeşen yanları da bulunmaktadır. Bu tür faaliyetler günümüz spor faaliyetlerinde olduğu gibi Roma döneminde de taraftar toplamak, kitleleri etkilemek, hoşça vakit geçirmek, güç gösterisi yapmak¹⁹, zihinsel ve fiziksel sağlığı arttırmak ve sosyal ilişkileri gerçekleştirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Antik Yunan'a nazaran Roma İmparatorluğu'ndaki oyunlar oyun katılımcıları açısından daha az katılımcı olsa da seyirciler açısından daha katılımcıdır. Antik Yunanistan'da spor faaliyetlerine özgür Yunan vatandaşları katılabilirken Roma'da atlı araba yarışları, gladyatör dövüşleri ve vahşi hayvan av oyunlarına sadece köleler ve infaz edilecek mahkûmlar katılabilmektedir²⁰. Her ne kadar bu oyunlar sadece kölelerin katılımına açık olsa da istisnai olarak özgür Roma vatandaşları, preatorlar ve imparatorların da katılımcı olduğu görülmüştür. İstisnayı hariç bırakacak olursak Antik Yunan'da katılımcılar sosyal bakımdan üst seviyede iken Roma'da değildir.

Antik Yunan'da sporcuların çıplak olması kuralı Roma döneminde kaldırılmıştır²¹. Bu kuralın neden var olduğu veya neden kaldırıldığına ilişkin yazılı bir belge bulunmamaktadır. Antik Yunan'da sportif faaliyetlerin neden çıplak yapıldığına ilişkin yazılı bir belge bulunmasa da toplumun nudist bir topluluk olmadığı, sporcuların antrenmanlarını meraklı gözlerden uzak alanlarda gerçekleştirdiği, Yunan kadınların oyunlara seyirci olarak alınmadığı bilinmektedir²². Roma'da ise hamamlarda atletizm

¹⁷ Sayın, s. 42.

¹⁸ Sayın, s. 43.

¹⁹ Tahan Orhan, s. 12.

²⁰ Bkz. Kyle, s. 318.

²¹ Bkz. dn. 7; Kyle, s. 335.

²² Sayın, s. 58.

faaliyetlerinin erkek ve kadın karışık olarak yapılabilmekeyse de oyun alanlarında çıplaklığa izin verilmemiştir²³.

Antik Yunan'da sporcuların katılabileceği dernekler ve spor kulüpleri gibi meslek örgütü niteliğinde kurum ve kuruluşlar bulunmamaktadır. Roma döneminde birinci yüzyıldan itibaren meslek örgütü olarak faaliyet gösteren ilk spor dernekleri ortaya çıkmıştır²⁴. Bu meslek örgütü niteliğinde derneklere sporcuların katılımı ücretli olmakla birlikte sporcuların maddi ihtiyaçları da bu dernekler aracılığıyla karşılanmıştır²⁵.

Günümüzde Avrupa Konseyi Spor Şartı'nın 2. maddesinde spor, organize veya organize olmaksızın herhangi bir şekilde katılım yoluyla; kendini ifade etmeyi, zihinsel veya fiziksel sağlığı arttırmayı, sosyal ilişkiler kurmayı veya rekabetçi sonuçlar elde etmeyi amaçlayan her türlü fiziksel aktiviteler şeklinde tanımlanmıştır²⁶. Uluslararası Olimpiyat Komitesi Anlaşması'nda ise spor faaliyetlerine katılmanın bir insan hakkı olduğu belirtilerek²⁷ spora verilen önem vurgulanmıştır.

Sonuç olarak spor günümüzde ortak bir dil haline gelmiş; geçmişte insanların boş zamanlarını değerlendirmek, sosyalleşmek, avlanmak, eğlenmek, sağlıklarını korumak, bedensel ve zihinsel gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla yapmış olduğu bir etkinlik olarak tanımlanmakta iken zaman içerisinde gelişen teknoloji ve insanlar arası mesafenin azalarak iletişimin artması, sporun üzerinden para kazanılan bir meslek haline gelmesi ve amaçlarının değişip genişlemesiyle²⁸; bu işi sadece eğlenmek ve boş zamanlarını

²³ Sayın, s. 58-59.

²⁴ Sayın, s. 28.

²⁵ Sayın, s. 28.

²⁶ Avrupa Konseyi Spor Şartı için bkz. <https://rm.coe.int/16804c9dbb>, e.t. 03.10.2022.

²⁷ Bkz. Olympic Charter, Fundamental Principles of Olympism m. 4, https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 22.05.2020.

²⁸ F. Baştürk, Uluslararası Spor Federasyonlarının İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği, Turhan Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2017, s. 2.

değerlendirmek için değil öncelikle para kazanma amacıyla meslek olarak yapan profesyonel spor ve profesyonel sporcu kavramları hayatımıza girmiştir²⁹.

Profesyonel spor ve profesyonel sporcu kavramları halen evrilmeye devam etmekte olup geleneksel spor dallarının sanal ortamlara uyarlandığı, elektronik cihazlar vasıtasıyla³⁰, bedensel ve zihinsel yeteneklerini geliştirmek³¹ için yapılan, refleks ve hızlı karar vermenin ön plana çıktığı³², rekabetçi aktiviteler³³ de spor olarak kabul edilmeye başlanmış ve elektronik spor veya e-spor olarak adlandırılmıştır. Günümüzde spor, gelişen teknolojinin ve insanlar arası iletişimin artmasının doğal bir sonucu olarak küresel boyutta gerçekleşen, ülkelerin sınırlarını aşan bir endüstri haline gelmiş olup spor endüstrisinin günümüz dünya ticaretinin %3'ünü oluşturduğu düşünülmektedir³⁴.

II. Lex Sportiva'nın Kapsamı

Sporun ilk dönemlerinde uluslararası yeknesak oyun kuralları ve hukuk kuralları yoktur. Her ulusun kendi toplumunda yapılan spor faaliyetleri için kendi oyun kuralları var iken çeşitli uyuşmazlıkların doğumu halinde de yargılamalar iç hukukun genel hükümlerine göre gerçekleştirilmiştir. Bu durum özellikle Antik Yunan ve Roma İmparatorluğu dönemlerinde gözlemlenmektedir. Sporun geçmiş dönemleri olarak adlandırabileceğimiz bu dönemlerde spor ve spordan kaynaklanabilecek uyuşmazlıklar

²⁹ Ş. Ertaş / H. Petek, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Basım, Ankara 2017, s. 30-33; A. Özelçi, Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri, Seçkin Yayınları, 1. Basım, Ankara 2010, s. 19-21.

³⁰ M. Kartal, Küreselleşme Bağlamında Türkiye'de Espor, Gazi Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2020, s. 47.

³¹ M. G. Wagner, "On The Scientific Relevance Of Esports", Proceedings of the 2006 International Conference on Internet Computing & Conference on Computer Games Development, Las Vegas 2006, s. 26-29, https://www.researchgate.net/publication/220968200_On_the_Scientific_Relevance_of_eSports, e.t. 22.07.2021.

³² T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Dijital Dünyada Rekabet, e-Spor ve Topluluk Yönetimi Çalıştay Sonuç Raporu, <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/GCSvB.pdf>, e.t. 03.10.2022, s. 2.

³³ O. E. Özenc/ İ. Yörük, Her Yönüyle E-Spor, Benim Kitap Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2019, s. 11.

³⁴ Baştürk, s. 2; D. R. Martens, "The Role of the Arbitrator in CAS Proceeding", Cas Bulletin, C. 2, Lausanne 2014, s. 32, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2014_2.pdf, e.t. 24.10.2022.

genellikle, sporcuların ölümü ve yaralanmasını merkeze almıştır. Antik Yunan döneminde ilk kez milattan önce sekizinci yüzyılda, sitelerde yapılan sportif faaliyetlerin siteler arasında da yapılmaya başlaması ile ortak oyun kuralları geliştirilmeye çalışılmıştır³⁵.

Modern dönemde spordan kaynaklanabilecek uyuşmazlıkların çözümü için farklı disiplinlerden yararlanılması gerekmiştir, zira günümüzde spor yalnızca bedene dayalı değil; ekonomi, teknoloji, politika, iletişim, eğitim, sosyoloji, sağlık, felsefe ve psikoloji ile ilişkisi olan multidisipliner bir faaliyettir³⁶. Küreselleşme sonucu özellikle ekonomik ilişkilerin artması spora kendi yönetimini sağlama imkânı sağlamış³⁷, uluslararası ilişkinin artması ile birlikte de amatör ve profesyonel sporcular, antrenörler, spor kulüpleri, spor örgütleri, ulusal ve uluslararası federasyonlar ile konfederasyonların bulunduğu spor ekosisteminde ortaya çıkan hukuki uyuşmazlıkların çözülebilmesi için disiplinler arası bir alan olarak spor hukukuna ihtiyaç doğmuştur³⁸. Spor hukukunun kapsamı bunlarla da sınırlı kalmamış; oyun kurallarını, dopingi, meslek kurallarını, ahlak ve etiği, sponsorluk ilişkilerini, reklam ve yayıncılık faaliyetlerini de kapsamıştır³⁹.

1. Lex Sportiva'nın Kavramsal Olarak Gelişimi

Sporun başta anayasa hukuku olmak üzere pek çok hukuk disiplini ile ilişkisi olduğu yadsınamaz bir gerçektir, zira spor ülkemizde de Anayasa'nın 59. maddesinde yer bulmuştur. Sporun; ceza hukuku, vergi hukuku, sermaye piyasası hukuku, idare hukuku, rekabet hukuku, uluslararası hukuk, vatandaşlık hukuku, yabancılar hukuku çevre

³⁵ K. Fişek, Spor Yönetimi, Ygs yayınları, 1. Basım, İstanbul 2003, s. 134; H. Özdemir Kocasakal, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2013, s. 40.

³⁶ C. Güler, "Spor Felsefesi ve Espor İlişkisi", Sporda Dijital Devrim Espor, Cengiz Güler / Dudu Banu Çakar (Ed.), Gazi Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2019, s. 89.

³⁷ K. Foster, "Lex Sportiva and Lex Ludica: The Court of Arbitration for Sports Jurisprudence", Entertainment and Sports Law Journal, University of Westminster Press, C. 3, S. 2, 2006, s. 2.

³⁸ S. Özsoy, "Spor Hukukunda Tahkim", Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, C. 3, S. 1, 2008, s. 15.

³⁹ N. Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, Beta Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2015, s. 6.

hukuku, iş hukuku ticaret hukuku, medeni hukuk, borçlar hukuku, dernekler hukuku, fikri ve sınai mülkiyet hukuku ve tahkim hukuku ile de ilişkisi vardır⁴⁰. Sporun tüm bu hukuk disiplinleri ile ilişkisi olmasına karşın ayrı bir hukuk disiplini olarak değerlendirilmesi noktasında doktrinde farklı görüşler bulunmaktadır. Doktrindeki bir görüşe göre spor hukuku adında bağımsız bir hukuk disiplininin bahsetmek mümkün değilken⁴¹, diğer bir görüşe göre henüz bağımsız bir hukuk disiplini olmadığı fakat yakın gelecekte bağımsızlaşacağı ifade edilmektedir⁴². Bizim de katıldığımız son görüşe göre ise spora ilişkin yasal düzenlemelerin uluslararası bir düzeye ulaşması ve standartlaşması ile genişleyen içtihatlar spor hukukunun bağımsız bir hukuk disiplini olduğunu göstermektedir⁴³. Nitekim yirminci yüzyılda Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ("International Olympic Committee" ve IOC) kurulması ile birlikte uluslararası ortak oyun kurallarının belirlenmesi ve oyun kurallarının standartlaştırılması yoluna gidilmeye başlanmıştır. İlk kez IOC'nin⁴⁴ ve diğer ulusal ve uluslararası federasyonlar ile federasyonlar ile birlikte kurumlar içi ve kurumlar üstü yargı organlarının kurulması⁴⁵ neticesinde spor hukukunun ayrı bir hukuk disiplini olarak değerlendirilmeye başlanabileceği kanaatindeyiz.

Lex sportiva'nın tanımı konusunda doktrinde görüş birliği bulunmamakla birlikte⁴⁶, dar ve geniş olmak üzere iki farklı şekilde yorumlanmaktadır. Dar yorumlayan

⁴⁰ Spor hukukunun ilgili hukuk dalları ile ilişkisinin ayrı ayrı değerlendirilmesi tek başına farklı bir çalışmanın konusu olabilecek kadar geniş bir konudur. Bu sebeple çalışmamız kapsamında tek tek ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmede bulunulmamıştır. Konu hakkında yapılmış ayrıntılı çalışma için bkz. Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 16-46.

⁴¹ K. Vieweg, "Zur Einführung – Sport und Recht", Von Sport und Recht zu Faszination Sportrecht, Duncker & Humblot, Berlin 2016, s. 24; M. J. Mitten, Sports Law in the United States, Wolters Kluwer, 2. Edition, New York 2014, s. 15-17; T. Davis, "What is Sports Law?", Marquette Sports Law Review, C. 11, S. 2, 2001, s. 212; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 48; Ertaş / Petek, s. 42.

⁴² Mitten, s. 15-17; Davis, s. 216.

⁴³ R. Erten, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, 1. Basım, Ankara 2007, s. 51; Mitten, s. 17; Davis, s. 216-218.

⁴⁴ B. Apaydın, "Türk Spor Hukuku'nun Tarihsel Gelişimi", Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005, C. 4, S. 2, s. 86.

⁴⁵ C. Yalçınkaya, Sporun İdari Yapılanması ve Spor Disiplin Hukuku, Legal Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2021, s. 2.

⁴⁶ R. C. R. Siekmann, "What is Sports Law? Lex Sportiva and Lex Ludica: A Reassessment of Content and Terminology", Introduction to International and European Sports Law, Robert C. R. Siekmann (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2012, s. 2-5; Özdemir Kocasakal, STM, s. 40-41; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 10.

görüŖe göre *lex sportiva*, CAS kararları ile oluŖan içtihatlar ve genel ilkeler bütünü olarak görülmekte⁴⁷ ve yapılan yorum gereği *lex sportiva*'nın, yani CAS'ın yetki kapsamı da dar olması gerektiği savunulmaktadır⁴⁸. Bu yorumdan hareketle; ticari konular, uluslararası federasyonlar ve konfederasyonlar arasındaki ilişkiler, rekabetin korunmasına ve insan haklarına ilişkin uyuŖmazlıklar CAS'ın yetkisi kapsamında görülmemektedir. Bizim de katıldığımız ve *lex sportiva*'yı geniş yorumlayan diğer bir görüşe göre ise *lex sportiva*; uluslararası antlaşmalar, uluslararası spor hareketinin yarattığı kurallar ve uluslararası spor federasyonları ve konfederasyonlarının yargısal faaliyetleri ile düzenleyici işlemlerinden doğan içtihatlar ile kurallar bütünü olarak ifade edilmektedir⁴⁹. Bu yönüyle *lex sportiva*, ulusal hukuk sistemlerinden kaynaklanabilecek içtihat farklılıkları ve aynı uyuŖmazlıkları yaşayan sporculara farklı hukukun uygulanması sonucu farklı ve çelişkili kararların ortaya çıkmasını engelleyecek⁵⁰, küresel ve devletsiz bir hukuktur⁵¹. Özetle, *lex sportiva* spor hukukuna ilişkin maddi hukuk kuralları bütünüdür⁵².

2. Lex Sportiva'nın Kaynakları

Lex sportiva'nın kaynakları, *lex sportiva*'ya meşruiyet vermektedir. Uygulayıcıları, meşruiyetini uluslararası spor federasyonları ve konfederasyonları düzenlemeleri ve kurallarını iradi olarak kabul eden devletlerden almaktadır. Devletler kendi tekelinde olan yasama ve yargı faaliyetlerinden, menfaatleri için bir anlamda feragat ediyor gibi görünmekte, uluslararası spor federasyonları ile konfederasyonların düzenlemelerini

⁴⁷ J. A. R. Nafziger, *International Sports Law*, Brill Nijhoff Publishing, 2. Edition, New York 2004, s. 47-50; James A. R. Nafziger, "*Lex Sportiva*", *Lex Sportiva: What is Sports Law*, Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2012, s. 55; Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 11.

⁴⁸ Nafziger, *International Sports Law*, s. 50; Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 11.

⁴⁹ Foster, s. 1-4.

⁵⁰ T. Serby, "*Sports Corruption: Sporting Autonomy, Lex Sportiva and the Rule of Law*", *Entertainment and Sports Law Journal*, 2017, C. 15, S. 1, s. 5, https://www.researchgate.net/publication/317298933_Sports_Corruption_Sporting_Autonomy_Lex_Sportiva_and_the_Rule_of_Law, e.t. 16.10.2022.

⁵¹ G. Teuber, "Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society", 1996, s. 2, https://www.researchgate.net/publication/228236999_Global_Bukowina_Legal_Pluralism_in_the_World_Society, e.t. 16.10.2022.

⁵² Özdemir Kocasakal, *STM*, s. 38.

kabul etmekte ve bu kuruluşlara meşruiyet tesis etmektedir⁵³. Uluslararası spor federasyonları ile konfederasyonların içtihat ve kuralları ulusal spor federasyonları, spor kulüpleri ve sporcular bakımından bağlayıcı olmakla birlikte⁵⁴ devletlerin egemenlik haklarından tam anlamıyla feragat ettiğinden söz edilememekte, fakat uluslararası federasyon ve konfederasyonların üyesi olup bu kuruluşlarca düzenlenecek etkinliklere katılmak isteyen ulusal federasyonların ilgili düzenlemelere uyması gerekmektedir. Başka bir ifade ile *lex sportiva*'nın devletler üzerinde zorlayıcı bir gücü mevcuttur.

Lex sportiva'nın uluslarüstü bir uygulama alanının bulunmasının yanında *lex specialis* niteliği de bulunmaktadır. Özel hükmün genel hükmü berteraf ettiğine ilişkin genel hukuk kuralı *lex sportiva* açısından da geçerlidir, zira *lex sportiva*'ya dâhil olmayan düzenlemeler tali niteliktedir⁵⁵. Nitekim CAS'ın 2003/O/530 numaralı kararında ulusal hukukunun değil FIFA talimatlarının uygulanacağı kabul edilmiştir⁵⁶. Bu yönüyle *lex sportiva* ulusal hukuku aşmaktadır.

Lex sportiva'nın dar ve geniş olarak yorumlandığına çalışmamızın bir önceki başlığında değinmiştik. Bizim de katıldığımız geniş yorum içeren görüşe göre *Lex Sportiva*'nın kaynakları; uluslararası anlaşmalar, ulusal düzenlemeler, içtihatlar, doktrin, Olimpik Şart, Dünya Dopingle Mücadele Kodu ("World Anti-Doping Code" veya WADC), IOC başta olmak üzere uluslararası federasyon ve konfederasyonlar tarafından ve ulusal federasyonlar tarafından getirilen düzenlemeler, oyun kuralları ve uluslararası ve ulusal statü ve talimatlarda yer alan diğer kurallardan teşekkül etmektedir⁵⁷. Bu bağlamda çalışmamızın da konusunu oluşturan Spor Tahkim Mahkemesi ("Court Of

⁵³ K. Gürten / S. E. Erenel, "*Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği*", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2021, s. 301.

⁵⁴ Foster, s. 3.

⁵⁵ Gürten/ Erenel, s. 302.

⁵⁶ Baştürk, s. 66.

⁵⁷ Özdemir Kocasakal, STM, s. 40-55; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 10, 51-52; R. H. McLaren, "*The Court of Arbitration for Sport*", Handbook on International Sports Law, Edward Elgar Publishing Limited, Gloucester 2011, s. 47.

Arbitration For Sport” veya CAS) tarafından verilen kararlar da *lex sportiva*’nın kaynaklarından biridir.

Uluslararası sportif örgütlenme hiyerarşisine benzer bir yapılanma *lex sportiva*’nın kaynaklarında da kendini göstermektedir. Bu bağlamda *lex sportiva*’nın en üst normu olan Olimpik Şart’a⁵⁸ (“Olympic Charter” veya OC) ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (“International Olympic Committee” veya IOC) tarafından getirilen düzenlemelere, Olimpik Hareket tarafından tanınmış tüm spor branşları ve spor branşlarını yöneten federasyonlar ve konfederasyonlar tarafından uyulması gerekmektedir. Olimpik Şart’ın, Olimpizmin Temel İlkeleri başlığının 3. ve 7. maddesinde olimpizmin temel ilkelerinin bağlayıcılığı vurgulanmış olmakla sporun evrensel temel etik prensiplere ve saygıya dayalı, insanlığın gelişimine yönelik barışçıl bir toplumu amaçlayarak dostuk ve fair-play ruhu ile ırk, cinsiyet, din, siyaset veya herhangi bir şekilde ayrımcılık yapılmadan gerçekleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte; eşitlik ilkesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi, savunma hakkının kutsallığı, iynet ilkesi, aleyhe bozma yasağı, lehe hükmün uygulanması ilkesi ve orantılılık gibi hukukun evrensel prensipleri de *lex sportiva*’ya dâhildir.

IOC bünyesinde dopinge mücadeleyle ilişkin çalışmalar 1967 yılında başlamış olmakla dopinge mücadeleyle ilişkin federasyonlar ve konfederasyonlar uhdesinde yer alan hukuki düzenlemelere yeknesaklık getirmek amacıyla 1999 yılında Lozan’da Dünya Dopinge Mücadele Konferansı toplanmıştır⁵⁹. Bu kapsamda sportif faaliyetlerde doping kontrolünün sağlanması amacıyla 10.11.1999 yılında Lozan’da Dünya Dopinge Mücadele Ajansı (“World Anti Doping Agency” veya WADA) kurulmuştur⁶⁰. 5 Mart 2003 tarihinde Kopenhag’da gerçekleştirilen konferansta ise Dünya Dopinge Mücadele Kodu (“World Anti-Doping Code” veya WADC) kabul edilmiştir. Daha sonra dopinge

⁵⁸ 8 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla yürürlükteki Olympic Charter için bkz. https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 16.10.2022

⁵⁹ S. D. Tezonarıcı, Spor Hukukunda Doping, Özyeğin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018, s.12-14

⁶⁰ Tezonarıcı, s. 14.

daha etkin bir mücadele amacıyla 2003 yılında Sporda Dopingle Mücadele Kopenhag Konvansiyonu yayınlanmış ve 19.10.2005 tarihinde ise UNESCO bünyesinde, Sporda Dopinge Karşı Uluslararası Konvansiyonu imzalanmıştır. Ülkemiz de Sporda Dopinge Karşı Uluslararası Sözleşmeye 2009 yılından itibaren taraftır⁶¹. Spor hiyerarşisinin en tepesinde yer alan IOC tarafından desteklenmiş olan bu düzenlemeler hemen hemen tüm ulusal ve uluslararası federasyon, konfederasyon ve organizasyon tarafından kabul edilmiş olup, bağlayıcıdır⁶².

Lex sportiva'nın diğer bir kaynağı da uluslararası federasyonlar ve konfederasyonlar tarafından konulan *lex ludica* yani oyun kurallarıdır. Oyun kuralları, her spor branşının kendi karakteristik özelliklerini yansıtan temel kurallardır. Her spor branşı için oyun kurallarının belirlenerek, uluslararası düzeyde ilgili sportif faaliyetin yeknesak kurallar ile yürütmesi amaçlanmaktadır. Bunun için her spor branşı bakımından oyun kuralı, ilgili spor branşını yöneten uluslararası federasyon veya konfederasyon tarafından belirlenir ve üye ülke ulusal federasyonlarının da bu kurallara uyması gerekir. Oyun kurallarının yargı yoluyla değiştirilmesi mümkün olmamaktadır, zira CAS'ın oyun kurallarının yargısal yollar ile değiştirilemeyeceği ve spor branşlarının oyun kurallarının değiştirilmesi veya kural eklenmesinin ilgili sportif düzenlemelerin usulleri dairesince yapılması gerektiğine yönelik bir kararı mevcuttur⁶³. Bu yönüyle oyun kuralları devletlerin müdahalesine kapalı olduğu gibi spor yargısına da kapatılmıştır⁶⁴.

Uluslararası federasyonlar ve konfederasyonlar tarafından düzenlenen statü, tüzük ve talimatlar da *lex sportiva*'nın kaynaklarından. Bu uluslararası yapılarca hazırlanan statü, tüzük ve talimatlar yoluyla kurumların kendi iç dinamikleri ve kendilerine bağlı ulusal federasyonlar, kulüpler, sporcular ve sporun diğer süjelerinin durumları düzenlenir.

⁶¹ Sporda Dopinge Karşı Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Kanun Numarası: 5721, Kabul Tarihi: 10.12.2007, RG 18.12.2007/26734.

⁶² İmzacı kuruluşlar için bkz. <https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/world-anti-doping-code/code-signatories>, e.t. 18.10.2022.

⁶³ Gürten / Erenel, s. 302-303.

⁶⁴ Yalçınkaya, s. 5.

Sporcuların kulüpleri ile arasındaki sözleşmelerin feshine, içeriğine veya sporcuların transferlerine ilişkin düzenlemeler bu kapsamdadır⁶⁵.

CAS tarafından verilen kararlar da *lex sportiva*'nın gelişimine katkı sağlamaktadır. Olağan tahkim yargılama usulüne ilişkin bir kısım uyuşmazlığın ve temyiz tahkim yargılama usulüne ilişkin önemli bir kısım uyuşmazlığın yargılama süreci ve nihai kararları CAS'ın internet sitesi üzerinden yayımlanmakta, bazen de kararlara ilişkin basın açıklaması yapılmaktadır. Başvurucuların erişimine ve denetimine açık olan bu içtihatlar, *lex sportiva*'nın gelişmesine, kararlarda yeknesaklık sağlanmasına ve spor hukukuna ilişkin temel ilkelerin ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır⁶⁶.

III. Tahkim Yargılaması

1. Genel Olarak Tahkim Müessesesi

Taraflar arasındaki özel hukuka ilişkin uyuşmazlıkların⁶⁷ devlet mahkemelerine gidilerek geleneksel yollardan çözümü yerine, seçilecek bir hakem veya oluşturulacak bir hakem heyeti tarafından çözümlenmesi yoluna tahkim yargılaması denilmektedir⁶⁸. Tahkim yetkisi, taraflar arasındaki esas sözleşmeye eklenebilecek bir hüküm ile verilebileceği gibi ayrı bir anlaşma ile de verilebilir⁶⁹. Bu sözleşmenin tarafı olmayan üçüncü kişiler de tahkim şartını içeren sözleşme ile bağlı olacaktır⁷⁰.

⁶⁵ Özdemir Kocasakal, STM, s. 49.

⁶⁶ L. B. de Chazournes/ S. Couturier, “*CAS procedures and their efficiency*”, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 16, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 24.12.2022.

⁶⁷ H. Pekcanitez / O. Atalay / M. Özekes, Medeni Usul Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Basım, İstanbul 2017, s. 579.

⁶⁸ B. Kuru/ R. Arslan / E. Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayınları, 16. Basım, Ankara 2005, s. 957.

⁶⁹ A. Çelikel / B. Erdem, Milletlerarası Özel Hukuk, Beta Yayınları, 15. Basım, Ankara 2017, s.772; Pekcanitez / Atalay / Özekes, s. 579.

⁷⁰ Çelikel / Erdem, s. 775.

Tahkim kavramının tarihi incelendiğinde, örneklerine eski çağlardan bu yana rastlanmakta, özellikle Antik Yunan, Mısır ve Roma döneminde uygulamasının olduğu görülmektedir⁷¹. Her ne kadar geçmiş yüzyıllarda örneklerine rastlanmış olsa da 19. yüzyılda başlayan küreselleşmenin ve uluslararası ilişkilerin gelişmesiyle, özellikle deniz ticareti ve milletlerarası ticaretten kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünde tahkime olan ilgi artmıştır. Uluslararasılık, çokdillilik, geleneksel devlet mahkemelerinde gerçekleştirilen çözümü uzmanlığı gerektiren yargılamaların uzman kişiler tarafından yapılmıyor oluşu ve çözümün yavaş üretiliyor olması tahkime yönelmeye neden olmuştur. Tahkim yargılamasında hakemlerin ilgili uyuşmazlıkla ilgili teknik ve özel bilgilere sahip olmasının yanı sıra, geleneksel devlet mahkemelerine nazaran hakemlerin önünde dosya yığılması yaşanmayacağı için çözümün daha hızlı üretilmesi mümkün olmaktadır.

2. Sporda Tahkim

Sporun kendine has dinamik yapısının hızlı ve kesin bir şekilde karar alınmasına ihtiyaç duyması sebebiyle spor hukukunda da tahkim yargılama sistemi gelişmiştir. Ülkemizde futbol sporunda Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, diğer spor branşları bakımından ise Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu; spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disipline ilişkin uyuşmazlıklar bakımından⁷² kesin hüküm vermeye yetkili nihai yargı merci iken tahkim anlaşmaları çerçevesinde CAS'da kesin hüküm vermeye yetkili nihai yargı merci olabilmektedir⁷³.

Doktrinde tahkim yargılaması çeşitli kıstaslar çerçevesinde; ad hoc tahkim ve kurumsal tahkim veya uluslararası tahkim ve ulusal tahkim veya zorunlu tahkim ve ihtiyari

⁷¹ Özsoy, s. 17; S. Dost, Yabancı Yatırım Uyuşmazlıklarında ICSID Tahkimi, Asil Yayınları, 1. Basım, Ankara 2006, s. 5; Z. Akıncı, Milletlerarası Tahkim, Vedat Kitapçılık, 5. Basım, İstanbul 2020, s. 6.

⁷² Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, RG 09.11.1982/17863 (Mükerrer), m. 59/3.

⁷³ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü m. 64.

tahkim olmak üzere türlere ayrılmaktadır⁷⁴. Çalışmamız kapsamında yargılama usulü incelenen Spor Tahkim Mahkemesi'nin hangi tür tahkim yargılaması yaptığı bu başlık altında değerlendirilmiştir.

A. Ad Hoc Tahkim – Kurumsal Tahkim

Latince bir sözcük olan “*Ad hoc*”; planlanmamış, düzenli olmayan, belirli bir amaç için anlamına gelmekle birlikte⁷⁵, tahkim hukuku içerisinde geçici anlamını kazanmıştır⁷⁶. *Ad hoc* tahkim yargılamasında yerleşik kurumsal bir tahkim örgütü bulunmamakla beraber, taraflarca uyuşmazlık özelinde oluşturulan hakem heyeti ile yine tarafların belirlediği usul hükümleri uygulanarak tahkim yargılaması yapılmaktadır. Ad Hoc tahkimde, uygulanacak usul ve maddi hukukun taraflarca belirlenebilmesine karşın Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonu (“United Nations Commission on International Trade Law” veya UNCITRAL) tarafından *ad hoc* tahkimlerde uygulanmak üzere çeşitli kurallar⁷⁷ belirlenmiştir ve uygulamada tarafların iradesi doğrultusunda bu kurallara sıklıkla başvurulmaktadır⁷⁸. Uygulamada tahkim yargılamalarının %24'ünün *ad hoc* olarak yapıldığı araştırma sonuçlarıyla tespit edilmiştir⁷⁹.

Kurumsal tahkimde özel olarak kurulmuş bir tahkim örgütü bulunmakta ve yargılama bu kurumun öngördüğü usul hükümlerine göre yapılmaktadır⁸⁰. Taraflar

⁷⁴ N. Ekşi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, Beta Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2019, s. 15; N. Ekşi, Türkiye’de Kurumsal Tahkim, Beta Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 7.

⁷⁵ <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/ad-hoc>, e.t. 09.10.2022.

⁷⁶ Akıncı, s. 7.

⁷⁷ UNCITRAL Arbitration Rules, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/21-07996_expedited-arbitration-e-ebook.pdf, e.t. 09.10.2022.

⁷⁸ Ekşi, Türkiye’de Kurumsal Tahkim, s. 9.

⁷⁹ T. E. Koçak, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Seçkin Yayınları, 1. Basım, Ankara 2007, s. 39.

⁸⁰ Akıncı, s. 6.

arasında ihtiyari olarak kararlaştırılmış düzenlemeler baki kalmak kaydıyla boşluklar ilgili tahkim kurumunun usul hükümleri ile doldurulacaktır.

Amerikan Tahkim Birliği (“American Arbitration Association” veya AAA)⁸¹, Londra Tahkim Mahkemesi (“London Court of International Arbitration” veya LCIA)⁸², Hong Kong Uluslararası Tahkim Merkezi (“Hong Kong International Arbitration Centre” veya HKIAC)⁸³ ve Alman Tahkim Kurumu (“Deutschen Institution für Schiedsgerichtsbarkeit” veya DIS)⁸⁴ gibi tahkim kurumları uyuşmazlıkların çözümünde ön plana çıkan kurumsal tahkim mercileridir. Kurumsal tahkimin belirli uyuşmazlıkların çözümüne özel olarak kurulması mümkün olmakla birlikte bunlara; Uluslararası Ticaret Odası Tahkim Mahkemesi (“International Chamber of Commerce” veya ICC)⁸⁵ ve Stockholm Ticaret Odası Tahkim Enstitüsü (“Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce” veya SCC)⁸⁶ gibi öne çıkan tahkim mercileri örnek verilebilir. Çalışmamız kapsamında değerlendirilen CAS ise spor alanına özgü uzmanlığı bulunan ve spor ile ilgili uyuşmazlıkların çözümü amacıyla kurulmuş, kurumsal bir tahkim mahkemesi olmakla birlikte ihtiyaçlar doğrultusunda *ad hoc* heyetler tayin ederek yargılamalar da yapabilmektedir.

Ad hoc tahkimde yargılama herhangi bir kurum çatısı altında yapılmadığından sekreteryaya hizmetleri de hakemlerce veya hakemler tarafından görevlendirilen kişilerce yerine getirilmektedir. Kurumsal tahkimde ise tahkim yargılamasına ilişkin prosedürel işlemler geleneksel devlet yargılamasındaki mahkeme kaleminin karşılığı olan tahkim sekreteryası gözetiminde yürütülmektedir.

⁸¹ <https://adr.org/>, e.t. 09.10.2022.

⁸² <https://www.lcia.org/>, e.t. 09.10.2022.

⁸³ <https://www.hkiac.org/>, e.t. 09.10.2022.

⁸⁴ <https://www.disarb.org/>, e.t. 10.10.2022.

⁸⁵ <https://iccwbo.org/>, e.t. 09.10.2022.

⁸⁶ <https://sccinstitute.com/>, e.t. 09.10.2022.

B. Ulusal Tahkim – Uluslararası Tahkim

Doktrinde iç tahkim, mahalli tahkim veya yerli tahkim şeklinde de adlandırılan ulusal tahkim⁸⁷, yargılamanın bir ülkenin iç hukukuna göre düzenlenmiş hükümlere göre yapılması olarak ifade edilmektedir. Ülkemizde ulusal tahkime ilişkin düzenlemeler Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda⁸⁸ düzenlenmiş olmakla birlikte burada yer alan hükümler tahkim yerinin Türkiye olduğu ve yabancılık unsuru içermeyen uyuşmazlıklar bakımından uygulama alanı bulacaktır. Ulusal tahkim kurumlarının kendi usul hükümlerinde kalan boşluklar, kanundaki usul hükümleri ile doldurulmaktadır.

Taraflar arasındaki uyuşmazlığın yabancılık unsuru barındırması halinde uluslararası tahkimden söz edilebilecektir. Uluslararası Ticari Tahkime İlişkin 1961 Tarihli Cenevre Konvansiyonu'nda⁸⁹ uyuşmazlığın taraflarının; mutad meskenlerinin, işyerlerinin veya yerleşim yerlerinin farklı ülkelerde bulunmasının uyuşmazlığa yabancılık unsuru katmasına yeteceği belirtilmiştir⁹⁰. İç hukukumuzda ise yabancılık unsurunun nasıl sağlanacağı daha geniş bir şekilde Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun⁹¹ 2. maddesinde; tahkim anlaşmasının taraflarının yerleşim yerlerinin veya olağan oturma yerlerinin veya işyerlerinin ayrı devlette bulunması, tarafların yerleşim yerlerinin veya olağan oturma yerlerinin veya işyerlerinin tahkim anlaşmasında belirtilen veya tahkim anlaşmasına dayanılarak tespit edilen hallerde tahkim yerinden başka devlette bulunması, esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin önemli bölümünün ifa edileceği yerden veya uyuşmazlık konusunun en çok bağlantılı olduğu yerden başka devlette bulunması, tahkim anlaşmasının dayanağı olan esas sözleşmenin tarafı olan şirket ortaklarından en az birinin yabancı sermayeyi teşvik mevzuatına göre yabancı sermaye getirmiş olması veya

⁸⁷ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 149.

⁸⁸ Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Kanun Numarası: 6100, Kabul Tarihi:12.01.2011, RG 04.02.2011/27836, m. 407 vd.

⁸⁹Uluslararası Ticari Tahkime İlişkin 1961 Tarihli Cenevre Konvansiyon metni için bkz. https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/media113534204360520hascher_commentary_on_the_european_convention_1961.pdf, e.t. 09.10.2022; RG 23.09.1991/21000.

⁹⁰ Ekşi, Türkiye'de Kurumsal Tahkim, s. 8.

⁹¹ Milletlerarası Tahkim Kanunu, Kanun Numarası: 4686, Kabul Tarihi: 21.06.2001, RG 05.07.2001/24453

sözleşmenin uygulanabilmesi için yurt dışından sermaye sağlanması için kredi veya güvence sözleşmesi yapılmasının gerekli olması, tahkim anlaşmasının dayanağını oluşturan esas sözleşmen veya hukuki ilişkinin bir ülkeden diğerini sermaye veya mal geçişini gerçekleştirmesi olarak belirtilmiştir.

C. İhtiyari Tahkim – Zorunlu Tahkim

Tahkim aslen ihtiyari bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir, zira uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözülebilmesinin iki temel şartı doktrinde; uyuşmazlığın tahkime elverişli olması ve tarafların uyuşmazlığı tahkim yoluyla çözmek konusunda anlaşması şeklinde belirtilmiştir⁹². Bu yönüyle tahkim yargılamasının temelini ihtiyarılık ve tarafların serbest iradesi oluşturmaktadır. Taraflar, aralarındaki esas sözleşmenin bir şartı olarak tahkim yoluna başvurulacağını belirleyebileceği gibi ayrı bir sözleşme ile de tahkim yargılaması ile uyuşmazlıkların çözüleceğini kararlaştırılabilir.

Zorunlu tahkim, başka bir deyişle kanuni tahkim istisnai bir tür olmakla birlikte bu uyuşmazlık çözüm yoluna hangi durumlarda başvurulabileceği özel kanun hükümleri ile düzenlenmiştir⁹³. Bu sebeple taraflar arasında tahkim yoluna başvurulacağına yönelik bir tahkim sözleşmesine ihtiyaç yoktur, zira tarafların tahkime gitme iradesi aranmamaktadır. Zorunlu tahkimde asıl uyuşmazlık çözüm yolu kanun tarafından belirlenmiş tahkim yoludur, yani adli yargı yolu kapalıdır.

Ülkemizde, Anayasa'nın 59. maddesinin 3. fıkrası ile spora özel olarak bir zorunlu tahkim kurumu öngörülmüştür⁹⁴. Buna göre spor faaliyetlerinin yönetimine ve disipline ilişkin uyuşmazlıklar bakımından tahkim yoluyla uyuşmazlıkların çözülmesi

⁹² Akıncı, s. 5 ve 8.

⁹³ Akıncı, s. 8; Ekşi, Türkiye'de Kurumsal Tahkim, s. 20; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s.139.

⁹⁴ Çalışmamızın kapsamı spor hukuku ile sınırlı olduğu için ülkemizde düzenlenmiş diğer zorunlu tahkim kurullarına yer verilmemiştir. Diğer zorunlu tahkim mercileri için bkz. Ekşi, Türkiye'de Kurumsal Tahkim.

gerekmektedir. Spor ile ilgili diğer meydana gelebilecek uyuşmazlıklar bakımından ise ihtiyari tahkim yoluna başvurulabilecektir. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun⁹⁵ ile kurulmuş olup kanunun 6. maddesinde belirtildiği üzere zorunlu bir tahkim kuruludur⁹⁶. Ülkemizdeki diğer spor branşları bakımından ise Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu⁹⁷ ek madde 9 ile kurulmuş olan Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu zorunlu tahkim kuruludur⁹⁸. Her iki kurul da yapısal olarak incelendiğinde kurumsal, ulusal ve zorunlu tahkim mercileridir. Çalışmamızın konusu olan CAS'ın ise her ne kadar ilk bakışta ihtiyari bir tahkim merci olduğundan söz edilebilecekse de çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde izah edildiği üzere, ihtiyari ve zorunlu olarak görülebildiği durumlar söz konusudur. Bu sebeple CAS'ın, ihtiyari veya zorunlu tahkim merci olduğu yönünde bir tespitte bulunmak doğru olmayacaktır.

IV. Sporun Uluslararası Örgütlenmesinde CAS'ın Yeri

Doktrinde sporun uluslararası örgütlenmesi bir piramide, piramit içerisinde yer alan spor hukunun sükeleri arasındaki ilişki de normlar hiyerarşisine benzetilmektedir⁹⁹. Sporun örgütlenmesine ilişkin bu piramidin en tepesinde herhangi bir spor branşının olimpiik olup olması konusunda, yani herhangi bir spor branşının olimpiyatlarda yer alıp almaması noktasında dahi karar merci olan, olimpiik hareketin başındaki Uluslararası Olimpiyat Komitesi (“International Olympic Committee” veya IOC) yer almaktadır¹⁰⁰.

⁹⁵ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5894, Kabul Tarihi: 05.05.2009, RG 16.05.2009/27230.

⁹⁶ G. Pak, “Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Bağlamında Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı”, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, S. 187, s. 78.

⁹⁷ Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu, Kanun Numarası: 3289, Kabul Tarihi 21.05.1986, RG 28.05.1986/19120.

⁹⁸ Ekşi, Türkiye’de Kurumsal Tahkim, s. 62.

⁹⁹ Baştürk, s. 16; Özdemir Kocasakal, STM, s. 51; G. Pak, Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri Uyuşmazlıklarında FIFA Yargılama Usulü, Platon Hukuk Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2021, s. 19.

¹⁰⁰ Özdemir Kocasakal, STM, s. 51; Pak, Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri Uyuşmazlıklarında FIFA Yargılama Usulü, s. 19.

IOC'nin temel düzenlemelerini içeren Olimpik Şart'ın ("Olympic Charter" veya OC)¹⁰¹ 1. maddesinin 2. fıkrasında, Olimpik Hareket'in üç ana bileşeninin; IOC, uluslararası spor federasyonları¹⁰² ("International Sports Federations" veya IFs) ve ulusal olimpiyat komiteleri ("National Olympic Committees" veya NOCs) olduğu belirtilmiştir.

Sporun uluslararası örgütlenmesi piramidinde IOC'nin altında, ilgili olduğu spor branşını yöneten ve düzenleyen uluslararası spor federasyonları vardır. Örneğin; Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği ("Fédération Internationale de Football" veya FIFA), Dünya Bilardo Sporları Konfederasyonu ("World Confederation of Billiards Sports" veya WCBS), Sualtı Faaliyetleri Dünya Konfederasyonu ("Confédération Mondiale des Activités Subaquatiques" veya CMAS) veya Dünya Atletizm Birliği ("World Athletics" veya WA) gibi ilgili uluslararası spor federasyonları ilgilendikleri spor branşının yöneten ve düzenleyen çatı örgütlerdir.

Uluslararası spor federasyonlarının altında ise kıtasal spor federasyonları almaktadır. Bunlara örnek olarak Avrupa kıtasında yer alan Avrupa Futbol Federasyonları Birliği ("Union of European Football Associations" veya UEFA) veya Avrupa Atletizm Birliği ("European Athletic Association" veya EEA) gibi kıtasal örgütler gösterilebilir. UEFA bir kıtasal örgüt olarak aynı zamanda FIFA'nın, EEA ise WA'nın üyesidir. Piramitte kıtasal federasyonların altında ulusal spor federasyonlarının olduğu, ulusal spor federasyonlarının da altında spor kulüpleri ve sporcuların var olduğu değerlendirilmektedir¹⁰³.

¹⁰¹ 8 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla yürürlükteki Olimpik Şart için bkz. https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 16.10.2022.

¹⁰² Madde metninin motamot çevirisi yapılması halinde "international sports federations" sözcük öbeğinin dilimizdeki karşılığı uluslararası spor federasyonları şeklinde olmalıdır, fakat uluslararası spor örgütleri incelendiğinde kendilerini "confederation" yani konfederasyon veya "union" yani birlik olarak tanımlayan spor örgütleri vardır. Kaldı ki gerek ulusal gerekse uluslararası federasyonların birleşmesi ile oluşan ve aslında konfederasyon olarak ifade edilmesi daha doğru olacak olan spor örgütleri de IFs kapsamındadır. Ne var ki düzenleyiciler tarafından "international sports federations, confederations, unions" denilmemiştir. Bu sebeple biz ilgili sözcük öbeğinin "uluslararası spor federasyonları" şeklinde kullanılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

¹⁰³ Baştürk, s. 16; Özdemir Kocasakal, STM, s. 51.

Ulusal Olimpiyat Komiteleri'nin hiyerarşik olarak ulusal spor federasyonlarına bir üstünlüğü olmamakla, ulusal spor federasyonları sadece kendi spor branşlarına özgülenmiş yapılardır. Ulusal Olimpiyat Komiteleri ise tüm olimpik spor branşlarına özgülenmiştir, herhangi bir spor branşına hasredilmiş sportif yapılar değildir. Ulusal Olimpiyat Komiteleri'nin, IOC'nin düzenlemelerinin uymakla yükümlü olması ve IOC tarafından tanınmakla Olimpik Hareketin parçası olabilmesi sebebiyle hiyerarşik ilişkide IOC'nin altında yer aldığını söylemek mümkündür. Ne var ki Ulusal Olimpiyat Komiteleri'ni piramidin içine tam olarak yerleştirmek mümkün değildir, zira ulusal spor federasyonları ile arasında hiyerarşik bir ilişki yoktur. Örneğin ülkemizde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) ile futbol branşına özgülenmiş Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) arasında hiyerarşik bir ilişki bulunmamaktadır.

Piramidin en üst basamağından alt basamağına doğru yer alan hiyerarşik ilişki sayesinde üst basamakta yer alan kurumun getirmiş olduğu düzenlemelere alt basamakta yer alan gerçek veya tüzel kişinin uyması sağlanmakta olup bu şekilde spor hukukuna ilişkin düzenlemelerde yeknesaklığa ulaşılmaktadır¹⁰⁴. Örneğin ülkemiz futbol branşına ilişkin olarak kurulmuş TFF, 1923'ten bu yana FIFA'nın ve 1962'den bu yana da UEFA'nın bir üyesi olarak yargı yetkisini tanımış ve böylece yeknesaklık sağlanmıştır¹⁰⁵.

1. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Modern çağda olimpiyatların yeniden başlaması atletizm, kriket ve futbol branşlarına yönelik antik olimpiyatlara benzer turnuvaların 1959-1975 yılları arasında Yunanistan'da sadece Yunan kökenli yarışmacıların katılımına açık olduğu oyunlara ve 1850 yılında William Penny Brookes'un başlattığı Much Wenlok Oyunları'na dayanmaktadır¹⁰⁶. Brooks daha sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin ("International Olympic Committee" veya IOC) onursal delegelerinden birisi olarak da

¹⁰⁴ Özdemir Kocasakal, STM, s. 51.

¹⁰⁵ TFF Statüsü m. 1/5 ve m. 2/1.

¹⁰⁶ 1850 yılında gerçekleşen oyunlarda koşu yarışması branşında ödülü Osmanlı İmparatorluğu vatandaşı olan Petros Velissarios isimli bir atlet kazanmıştır. Bkz. Sayın, s.3.

yer almıştır. IOC, Brooks'un da davet edildiği¹⁰⁷ fakat ilerleyen yaşı sebebiyle katılamadığı 23 Haziran 1894 tarihli Uluslararası Atletik Kongrede Pierre de Coubertin önderliğinde, Paris'te resmi olarak kurulmuştur¹⁰⁸. Daha sonra 1. Olimpik Kongre olarak adlandırılacak bu etkinlik Sorbonne Üniversitesi'nin amfi tiyatrosunda gerçekleştirilmiş olup dokuz farklı ülkeden iki binin üzerinde davetli katılmış olup IOC genel sekreterliğine Pierre de Coubertin, başkanlığına ise Demetrios Vikelas seçilmiştir¹⁰⁹. Modern dönemin ilk olimpiyat oyunları da 1896'da Yunanistan'ın başkenti Atina'da düzenlenmiştir¹¹⁰. IOC genel sekreteri Pierre de Coubertin tarafından 1914 yılında Paris kongresine, beş kıtanın ve sporcularının bir araya gelişini temsilen iç içe geçmiş beş halkadan oluşan olimpiyat bayrağı sunulmuş ve kabul edilmiştir¹¹¹.

IOC'nin kuruluşunun ardından 1908'de olimpizmin anayasası niteliğinde olan, temel ilkelerin ve kuralların belirlendiği için Olimpik Şart ("Olympic Charter" veya OC) düzenlenmiştir¹¹². IOC, İsviçre hukukuna göre dernek statüsünde kurulmuş ve 1 Kasım 2000 tarihinde İsviçre Federal Konseyi tarafından tanınmış, süresiz olarak kurulmuş, kâr amacı gütmeyen uluslararası bir sivil toplum kuruluşudur¹¹³ ve merkezi İsviçre'nin Lozan şehrinde¹¹⁴.

¹⁰⁷ Bkz. <https://olympics.com/ioc/pierre-de-coubertin>, e.t. 16.10.2022.

¹⁰⁸ 8 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla yürürlükteki Olimpik Şart için bkz. https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 16.10.2022

¹⁰⁹ Bkz. <https://olympics.com/ioc/former-presidents>, e.t. 16.10.2022.

¹¹⁰ Sayın, s. 5.

¹¹¹ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 84.

¹¹² 8 Ağustos 2021 tarihi itibarıyla yürürlükteki Olympic Charter için bkz. https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 16.10.2022

¹¹³ Olimpik Şart'ın 15. maddesinin 1. fıkrasında ICO tanımlanırken "international non-governmental" yani uluslararası ve hükümet dışı olduğu belirtilmiştir. Bu yönüyle IOC'nin uluslararası örgüt olmadığı, devlet dışı olduğu görüşünü savunan yazarlar da vardır. Bkz. M. J. Beloff / T. Kerr / M. Demetriou, Sports Law, Hart Publishing, 1. Edition, Oxford 1999, s. 18; D. J. Ettinger, "The Legal Status of the Olympic Committee", Pace International Law Review, C. 4, S. 1, 1992, s. 98 vd., <https://digitalcommons.pace.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1101&context=pilr>, e.t. 19.10.2022.

¹¹⁴ Olympic Charter, m. 15/1,2; Paris'te kurulmuş olan IOC'nin merkezi öncelikle geçici olarak İsviçre'nin Lozan şehrine 1915 yılında taşınmış, 1921 yılında ise kalıcı hale gelmiş olup günümüzde merkezi halen Lozan şehridir. Bkz. Özdemir Kocasakal, STM, s. 13, dn. 60.

A. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Yapılanması

IOC'ye sadece gerçek kişiler üye olarak kabul edilmektedir ve seçilen üyeler ülkenin IOC nezdinde temsilcisi değil IOC'nin ülkelerindeki temsilcisidir¹¹⁵. Uluslararası spor federasyonları ve konfederasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri ve IOC tarafından tanınan diğer birlik ve kuruluşlar IOC'ye üye olması için aday sunma imkânına sahiptir¹¹⁶. Onursal üyeler ve onur üyesi hariç olmak üzere IOC'nin üye sayısının 115'i geçemeyeceği Olimpik Şart'ta düzenlenmiştir¹¹⁷. Çalışmamızın hazırlanmış olduğu tarih itibarıyla IOC'nin 102 üyesi, 43 gerçek kişi onursal üyesi ve 1 onur üyesi vardır¹¹⁸. Seçilen üyelerin görev süresi 8 yıldır fakat üyeler tekrar seçilebilmektedirler¹¹⁹. IOC'ye yeni üyelerin kabulü, genel kurulun oylaması ve oy çokluğu ile olmaktadır. Üyeliğe kabulün halen görevdeki genel kurul tarafından oylama ile gerçekleştirilmesi, IOC'nin içe kapanık bir yapısı olmasına sebep olmaktadır¹²⁰, zira üyeliğe başvuru için yazılı başvuru yapılması ve 18 yaşını doldurmuş olmak dışında kesin ve net kıstaslar yoktur. Üyeliğin sona ermesi; ölüm, görev süresinin sona ermesi, 70 yaşını doldurmak, toplantılara katılmama, ülke değiştirmek suretiyle yerleşim yerinin değişmesi ve ihraç gibi nedenlerle olabilmektedir¹²¹.

IOC'nin 3 ana organı Olimpik Şart'ın 17. maddesinde; Genel Kurul, Yürütme Kurulu ve Başkan olarak belirtilmiştir. Her ne kadar Olimpik Şart'ta 3 adet organ düzenlenmişse de Genel Kurul'un tavsiyesi üzerine Yürütme Kurulu veya Başkan tarafından komisyonlar kurulabilir¹²². Nitekim Sporcular, Etik, IOC Üye Seçim, Olimpik Dayanışma, Gelecek Ev Sahibi, Olimpiyat Oyunları Koordinasyon, Tıp ve Bilim

¹¹⁵ Olympic Charter, m. 16.1.4.

¹¹⁶ Olympic Charter, m. 16.2.1.

¹¹⁷ 115 üyenin 45 tanesi ayrı bir grup olarak değerlendirilmekte ve seçilmektedir. 15 üye halen faal olan atletlerin kendi arasında yapacağı seçim ile IOC'a üye olmaktadır. 15 üye IFs'lerce, 15 üye de NOCs'larca seçilmektedir. Bkz. A. Kayıklık, "Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Kurumsal Yönetimi", Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.), Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 143.

¹¹⁸ IOC üyeleri listesi için bkz. <https://olympics.com/ioc/members>, e.t. 19.10.2022.

¹¹⁹ Olympic Charter, m. 16.1.7

¹²⁰ Kayıklık, s. 144.

¹²¹ Olympic Charter, m. 16.3.

¹²² Yalçinkaya, s. 16.

Komisyonları da Olimpik Şart'ın 21. madde hükmü ile kurulmuştur. IOC üyeliği gönüllülük esasına dayanmakta olup Başkan, Yürütme Kurulu üyeleri veya Genel Kurul üyeleri herhangi bir ücret almamakta sadece masrafları IOC bütçesinden karşılanmaktadır¹²³.

Her IOC üyesi gerçek kişi aynı zamanda Genel Kurul'un üyesidir. Genel Kurul'un, Olimpik Şart'ı değiştirmek veya kabul etme başta olmak üzere; onursal üyeleri seçmek, Başkan ve Başkan Yardımcısı dâhil Yönetim Kurulu üyelerini seçmek, olimpiyatlara ev sahipliği yapacak ülkeyi seçmek, olağan toplantıların yapılacağı şehri seçmek, yıllık raporları ve mali raporları onaylamak, bağımsız denetçi atamak, IFs ve NOCs'ları tanımak veya tanımının geri çekilmesine karar vermek ve Olimpik Şart tarafından kendilerine verilen yetkiler dairesince tüm sorunları çözüp karara bağlamak gibi yetkileri vardır¹²⁴. Genel kurul kararları genel olarak toplam üye sayısının salt çoğunluğu ile alınırken Olimpik Şart'a ilişkin değişiklik yaratacak oylamalarda, oylamaya katılanların 2/3'ünden fazlasının kabul etmesi halinde değişiklik gerçekleştirilir.

IOC'nin icrai organları Yürütme Kurulu ve Başkan'dır. IOC'nin Yürütme Kurulu Başkan, 4 başkan yardımcısı ve 10 üyeden oluşur¹²⁵. Başkan dışındaki diğer Yürütme Kurulu üyelerinin görev süresi 4 yıldır, fakat üst üste ikinci bir 4 yıllık dönem için daha seçilebilirler¹²⁶. Yürütme Kurulu; Olimpik Şart'a uyulup uyulmadığının denetlenmesinden, IOC'nin yıllık raporu ile mali raporlarının oluşturulmasından, önerilen kural veya düzenleme değişikliği hakkında Genel Kurul'a rapor sunulmak üzere rapor hazırlanmasından, Genel Kurul gündeminin belirlenmesinden, Başkan'ın önerisi üzerine Genel Direktör'ün atanmasından veya görevden alınmasından, IOC bünyesindeki tüm oturumların tutanakları ile raporların güvenli bir şekilde saklanmasından,

¹²³ Her ne kadar IOC Başkan'ı, Yürütme Kurulu Üyeleri ve Genel Kurul üyelerine ücret verilmese de üyelerin nüfuzlarını kullanarak maddi menfaat elde ettiği örnekler olmuş, yolsuzluk ve rüşvet skandalları ortaya çıkmıştır. Bu sebeple de IOC bünyesinde reformlar gerçekleştirilmiş, başta Etik Komisyonu gibi komisyonlar kurularak denetimler artırılmıştır. Bkz. Kayıklık, s. 148-149, 153.

¹²⁴ Olympic Charter, m. 18.2.

¹²⁵ Olympic Charter, m. 19.1.

¹²⁶ Olympic Charter, m. 19.2.2.

sorumludur¹²⁷. Bununla birlikte Yürütme Kurulu, IFs ve NOCs ile en az iki yıllık periyotlarda toplantılar düzenler ve istişare eder. Yürütme Kurulu, üyelerinin salt çoğunlunun talebi veya Başkan'ın talebi ile 8 kişilik toplantı yeter sayısının sağlanması halinde toplantı yapabilir. Toplantılarda oylamaların açık yapılması asıldır, fakat toplantıya katılan üyelerin 1/4'ünün talebi veya Başkan'ın kararı ile oylamanın gizli yapılması da mümkündür.

Başkan, Genel Kurul tarafından gizli oyla ile 8 yıllık bir dönem için seçilebilir, fakat 4 yıllık bir ek süre için yeniden seçilmesi de mümkündür¹²⁸. Başkan'ın asıl görevi IOC'yi temsil etmektir, bununla birlikte olağanüstü toplantı yapılacağı zaman ilgili toplantının yapılacağı şehri seçmek de Başkan'ın tasarrufundadır¹²⁹. Genel Kurul ve Yürütme Kurulu'nun karar alamadığı herhangi bir nedenle mümkün olmadığında, bizzat Başkan'ın kendisi IOC adına herhangi bir karar alabilir¹³⁰, fakat bu kararları daha sonra onaya sunmalıdır. Her ne kadar istisnai bir hüküm olsa da uygulamada Başkan'ın bu yetkisine sıkça başvurduğu görülmekle birlikte bu durum doktrinde eleştirilmektedir¹³¹. Başkan'ın herhangi bir nedenle görevini yerine getiremeyecek duruma düşmesi halinde ise kendisine en kıdemli Başkan Yardımcısı vekâlet eder¹³².

Her ülkede yerleşik ulusal olimpiyat komitesinin, bulunduğu kıtanın çatı birliğine üye olması gerekmektedir. Afrika Ulusal Olimpiyat Komiteleri Birliği ("Association of National Olympic Committees of Africa" veya ANOCA), Pan-Amerika Spor Organizasyonu ("Pan American Sports Organization" veya PASO), Asya Olimpik Konseyi ("Olympic Council of Asia" veya OCA), Avrupa Olimpiyat Komiteleri Birliği'ne ("European Olympic Committees" veya EOC) veya Okyanusya Milli Olimpiyat Komiteleri'nden ("Oceania National Olympic Committees" veya ONOC) birine ilgili ülkenin bulunduğu kıtaya göre üye olunmalıdır. Ülkemiz ulusal olimpiyat

¹²⁷ Olympic Charter, m. 19.3.

¹²⁸ Olympic Charter, m. 20.1.

¹²⁹ Olympic Charter, m. 18.2.5.

¹³⁰ Olympic Charter, m. 20.3.

¹³¹ Kayıklık, s. 141, 143.

¹³² Olympic Charter, m. 20.4.

komitesi olan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK), EOC'a üyedir. Gerek TMOK gerekse EOC, IOC'nin üyesi değildir. Her iki kurum da kendi ülkesinde ve bölgesinde Olimpik Hareket'in gelişmesine katkı sağlamak ile yükümlü olan IOC tarafından tanınan ulkesel ve bölgesel temsilciliklerdir¹³³. TMOK dâhil tüm ulusal olimpiyat komiteleri aynı zamanda Ulusal Olimpiyat Komiteleri Birliği ("Association of National Olympic Committees" veya ANOC) üyesidir. Çalışmamızın hazırlandığı tarih itibariyle ANOC'a üye 206 ulusal olimpiyat komitesi bulunmaktadır¹³⁴.

B. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin Görevleri

Sporun uluslararası örgütlenmesi hiyerarşisinin en tepesinde yer alan IOC'nin temel görevi sporun birleştirici ruhunu kullanarak Olimpik Hareket'in ve sporun yaygınlaştırılması¹³⁵ ile yaz ve kış olimpiyatları dâhil olmak üzere olimpiyatları düzenlemesi olmakla birlikte Olimpik Şart'ın kendisine yüklemiş olduğu başkaca çok sayıda görevi vardır. IOC bu görevlerini çalışmamızın bir önceki bölümünde saymış olduğumuz organları aracılığıyla yerine getirir.

Gençlerin eğitimi, sporda adil oyun anlayışının yerleşmesi, cinsiyet eşitliği, çevre sorunlarına ilişkin çözüm arayışlarının desteklenmesi, insan hakları, ticari ve siyasi olarak sporun istismarının önlenmesi, şiddetin engellenmesi ve her türlü ayrımcılıkla mücadele IOC'nin misyonlarından olup bu yönde gelişimin sağlanması adına IOC tarafından gerek özel kuruluşlarla gerekse kamu makamları ile iş birliği halinde hareket edilmektedir. IOC bu misyonları doğrultusunda olimpiyat oyunlarının düzenli olarak gerçekleştirilmesini sağlamakta, bu yöndeki çabaları desteklemekte ve maddi destek sağlamaktadır.

¹³³ Koçak, s. 23.

¹³⁴ <https://www.anocolympic.org/nocs-directory/>, e.t. 22.10.2022.

¹³⁵ J. A. R. Nafziger, "International Sports Law: A Replay of Characteristics and Trends", American Journal of International Law, Cambridge University Press, C. 86, S. 3, 1992, s. 490-491; Koçak, s. 20-21.

IOC, sporcuları olimpiyat oyunlarına doğrudan hazırlamamaktadır. Ulusal olimpiyat komiteleri, IOC kontrolü altında kendi vatandaşlarını olimpiyat oyunlarına hazırlamakla sorumludur. Bu bağlamda IOC tüm dünyada Olimpizmi tanıtmakta ve Olimpik Hareket'e liderlik etmektedir. Dolayısıyla Olimpik Hareket'e katılmak, oyunlarda yer almak için IOC tarafından tanınmak ve Olimpik Şart'ın gereklerini yerine getirmek gerekmektedir.

Olimpik Şart'ta IOC'ye çeşitli ihlaller nedeniyle yaptırım uygulama yetkisi de tanınmıştır. Bu bağlamda IOC; Olimpik Şart'ın, WADC'nin ya da IOC tarafından yayımlanmış diğer yönetmelik veya kararların ihlali halinde yaptırım uygulayabilecektir¹³⁶. IOC'nin kararlarına karşı kanun yolu ise münhasıran CAS'a başvuru yolu olarak öngörülmüştür¹³⁷.

2. Spor Tahkim Mahkemesi

Neredeyse insanlık tarihi kadar eski olan spor, 19. yüzyılda sanayileşme ve küreselleşmenin etkisiyle önemini daha da arttırmıştır. Sanayileşme ve küreselleşme hızlı bir teknolojik atılıma neden olmuş bu da insanlar arasındaki mesafenin azalmasını ve toplumsal ilişkilerin her alanda ivmelenerek gelişmesini sağlamıştır. Teknolojinin de gelişmesi ile birlikte toplumların her alanda olduğu gibi spor alanında da rekabeti artmıştır. Rekabet, spor ve spor endüstrisinin gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Her ne kadar 20. yüzyılda iki büyük dünya savaşı ile toplumlar birbirleri ile rekabet etmiş olsa da, rekabet sadece askeri alanda olmamış, toplumlar spor alanında da rekabeti siyaset gereği önemsemiştir.

Ulusların sporu bir rekabet aracı olarak kullanması ile birlikte uluslararası boyutlarda spor sektörüne özel çok sayıda uyuşmazlık doğmaya başlamıştır. Yabancılık

¹³⁶ Olympic Charter, m. 59.

¹³⁷ Olympic Charter, m. 61.

unsuru barındıran uyuşmazlıkların taraflardan birinin ulusal yargı organlarınca değerlendirmeye alınmasının karşı tarafça kabul görmeyişi, yabancılık unsuru barındırmayan uyuşmazlıklarda da ulusal yargı organlarının sporun dinamik yapısına nazaran yavaş kalması, spora özel alanında uzman kişilece yargılanma ihtiyacı gibi sebeplerle uyuşmazlıkların alanında uzman kişiler tarafından çözülmesi ihtiyacı doğmuştur.

Her iki dünya savaşının sona ermesi ve uluslararası barış döneminin başlaması ile birlikte toplumsal acıların dindirilmesi için spor da bir araç olarak kullanılmaya başlamıştır. Nitekim 1980’li yılların başlarında spora ilişkin uyuşmazlıkların sayısında artış yaşanması ile birlikte bu alanda uzmanlaşmış ve spora özgülenmiş uyuşmazlıkları çözmeye ehil bir kurumun varlığına ihtiyaç duyulmuş ve IOC tarafından, yaşanan ve yaşanabilecek uyuşmazlıkların çözümü için bağımsız ve tarafsız bir ihtisas merci arayışına girilmiştir¹³⁸. İşte bu sebeplerle 1981 yılında IOC Başkan’ı H.E. Juan Antonio Samarach tarafından spora ilişkin özel bir mahkeme düşüncesi ilk kez ortaya atılmıştır¹³⁹. Bu düşünceler doğrultusunda İtalya’nın Roma şehrinde toplanan 1982 tarihli IOC Genel Kurulu’nda hem IOC üyesi hem de Uluslararası Adalet Divanı hâkimi olan Keba Mbaye başkanlığından oluşturulan bir komisyon ile günümüzde “Tribunal Arbitral Du Sport - Court of Arbitration for Sport” (TAS-CAS) adını alan kuruluşun tüzüğünü hazırlama çalışmalarına başlamıştır¹⁴⁰. Çalışmaların meyvesi olan CAS Statüsü ve usul talimatı 30.06.1984 tarihinde yürürlüğe girmek üzere Hindistan’ın başkenti Yeni Delhi’de toplanan 86. IOC Genel Kurulu’nda 1983 yılında onaylanmıştır¹⁴¹.

¹³⁸ Özdemir Kocasakal, STM, s. 158; E. Küçükgüngör, “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 53, S. 2, 2004, s. 6; A. Ç. Yılmaz, FIFA & CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2017, s. 262.

¹³⁹ L. Reilly, “*An Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes*”, University of Missouri School of Law Scholarship Repository, Journal of Dispute Resolution, C. 2012, S. 1, 2012, s. 63; K. Erkiner, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. 2010 Değişikliklerini İçeren Açıklamalı İngilizce-Türkçe Mevzuatı, Onikilevha Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2010, s. 9; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, e.t. 15.05.2020.

¹⁴⁰ Küçükgüngör, s. 6; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/statistics.html>, e.t. 16.05.2020.

¹⁴¹ Erkiner, s. 9; Küçükgüngör, s. 6; Özdemir Kocasakal, STM, s. 158; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/statistics.html>, e.t. 16.05.2020.

CAS Statüsü ve usul talimatının 30 Haziran 1984’de yürürlüğe girmesi ile birlikte CAS Başkanı Keba Mbaye ve Genel Sekreter Gilbert Schwaar yönetiminde çalışmalara başlanmış ve 1986 yılında ilk başvuru kabul edilerek 1987 yılında karara bağlanmıştır¹⁴². 1991 yılında CAS tarafından ilk Tahkim Kılavuzu yayımlanmış¹⁴³ ve ilk defa bir uluslararası spor federasyonu olarak Uluslararası Binicilik Federasyonu (“Fédération Équestre Internationale” veya FEI) CAS’ın tahkim olarak yargı yetkisini tanımıştır¹⁴⁴.

A. Bağımsızlık ve Tarafsızlık Tartışması

1984-1994 dönemi doktrinde CAS’ın ilk dönemi olarak anılmaktadır, zira 1994 senesinde CAS’ın oluşumunda çok büyük değişikliklere gidilmiştir. Bu ilk dönemde CAS Statüsü ve usul talimatı yalnız tek bir yargılama usulünü öngörmüştür ve başvuru üzerine hukuki görüş bildirme fonksiyonu vardır¹⁴⁵. İlk başvurunun geldiği 1986 senesinden CAS’ın yapısal reforma uğradığı 1994 yılına kadar CAS’ın o dönem için öngörülmüş olan tek yargılama usulü yoluna yönelik olarak 76 tahkim yargılaması başvurusu yapılmıştır¹⁴⁶. Dönem itibariyle CAS’ın hukuki görüş bildirme fonksiyonu da vardır ve 1994’e kadar 55 defa bu yola da başvuru yapılmıştır¹⁴⁷.

CAS’ın 1984 tarihli yapılanması bağımsızlığı ve tarafsızlığına gölge düşürecek bir şekilde olduğu görülmektedir, zira kuruluş itibariye 60 üyeden teşekkül eden CAS’ın üyelerinin; IOC, IOC Başkanı, Uluslararası Federasyonlar ve Ulusal Olimpiyat Komiteleri tarafından seçilmekteydi¹⁴⁸. Üyelerin seçimi bakımından tarafsızlığa gölge

¹⁴² Erkiner, s. 9; Küçükgüngör, s. 6-7; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/statistics.html>, e.t. 16.05.2020; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, e.t. 16.05.2020.

¹⁴³ İlk Tahkim Talimatı “*Guide to Arbitration*” olarak adlandırılmaktadır. Buna göre CAS Statüsü ve Uluslararası Spor Federasyonları tarafından öngörülen kurallara ilişkin olarak ortaya çıkan ve ilgili federasyonlar tarafından dostane yöntemlerle çözüme bağlanamayan uyuşmazlıkların, devlet mahkemelerine müracaat edilmeksizin kesin olarak CAS tarafından karara bağlanacağı konusunda tarafların taahhütte bulunmaları bir tahkim şartı haline getirilmiştir. Ayrıntı için bkz. Erkiner, s. 13.

¹⁴⁴ Erkiner, s. 9; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/statistics.html>, e.t. 16.05.2020; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, e.t. 16.05.2020.

¹⁴⁵ Erkiner, s. 12.

¹⁴⁶ https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2020.pdf, e.t. 21.10.2022.

¹⁴⁷ https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2020.pdf, e.t. 21.10.2022.

¹⁴⁸ Özdemir Kocasakal, STM, s. 158; Küçükgüngör, s. 6; Erkiner, s. 12.

düşüren bu durumun yanında CAS'ın ekonomik açıdan da tüm masraflarının IOC tarafından karşılanması ve CAS Statüsü'nün ancak IOC Yürütme Kurulu'nun teklifi ve IOC Genel Kurulu'nun kabulü ile değiştirilebilmesi sebepleriyle de bağımsızlık ve tarafsızlığa ilişkin kuşku mevcuttu¹⁴⁹.

Bağımsızlık ve tarafsızlık yönünden sürdürülen tartışmalar dokrinde “Elmar Gundel Kararı” olarak bilinen İsviçre Federal Mahkemesi kararı¹⁵⁰ ile yeni bir boyuta taşınmış ve karar sonrası CAS'ta yapısal bir reform yaşanmıştır. FEI'ye bağlı Alman bir sporcu olan Elmar Gundel'in atında yapılan test sonucu 1992 senesinde doping tespit edilmiş ve tespit sonrası FEI Hukuk Komisyonu tarafından Elmar Gundel'e 3 ay müsabakalardan men cezası verilmiştir. Elmar Gundel tarafından söz konusu ceza CAS önünde temyiz edilmiştir, zira 1991 senesinde FEI, CAS'ın yargı yetkisini tanımıştır. Elmar Gundel'in temyizen itirazlarını değerlendiren CAS, söz konusu cezayı, binicinin kastı olmadığı gerekçesiyle 15.10.1992 tarihli kararı ile 1 aya indirmiştir. Ne var ki CAS'ın bu kararı da Elmar Gundel tarafından İsviçre Federal Mahkemesine taşınarak CAS'ın bağımsız ve tarafsız olmadığı, oluşumunda ve işleyişinde bağlı bulunduğu FEI'nin etkin olduğunu ileri sürülmüştür. İsviçre Federal Mahkemesi söz konusu başvuruyu 15.03.1993 tarihinde reddetmiş ve CAS'ın bağımsız ve tarafsız bir tahkim merci olduğunu belirtmişse de kararda IOC ile CAS arasındaki bağın; CAS'ın finansmanının IOC tarafından karşılanması, CAS Statüsü'nün değiştirilmesinde IOC Yürütme Kurulu ve Genel Kurulu'nun yetkili olması ve CAS üyelerinin seçiminde IOC ve ona bağlı federasyonların etkili olması sebepleriyle IOC'nin tarafı olacağı bir uyuşmazlıkta CAS'ın, bağımsızlık ve tarafsızlığına gölge düşebileceği belirtilmiştir¹⁵¹.

¹⁴⁹ Reilly, s. 63; Küçükgüngör, s. 6.

¹⁵⁰ İsviçre Federal Mahkemesi, Elmar Gundel v. FEI, 4P.217/1992, 15.03.1993 tarihli 119 II 271 sayılı karar, http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F119-II-271%3Ade&lang=de&type=show_document, e.t. 17.05.2020.

¹⁵¹ Belirtmemiz gerekir ki 15.03.1993 yılında İsviçre Federal Mahkemesince, CAS için bağımsızlık ve tarafsızlığı konusunda yapılan bu tespitler TFF Tahkim Kurulunun günümüzdeki oluşumu ve yapısı bakımından da paraleldir, zira TFF Tahkim Kurulu'nun gerek yönetsel gerek finansal olarak TFF'den bir bağımsızlığı yoktur, keza Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nce de Türkiye aleyhine “*Ali Rıza and Others v. Turkey*, Başvuru Numarası 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11, 5506/16, 28.01.2020; *İbrahim Tokmak v. Turkey*, Başvuru Numarası 54540/16, 18.05.2021; *Naki and Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği v. Turkey*, Başvuru Numarası 48924/16, 18.05.2021; *Sedat Doğan v. Turkey*, Başvuru Numarası. 48909/14, 18.05.2021.” TFF Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı noktasında -kanaatimizce de

B. Spor Tahkim Mahkemesi'nin Yapılanması

Spor Tahkim Kodu¹⁵² (“Code of Sports-related Arbitration” veya Kod)¹⁵³ CAS Statüsünde yapılan değişiklikler kapsamında 22 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁵⁴. Doktrinde Kod’un düzenlenmesi ile birlikte Cas’ın ikinci döneminin başladığı ifade edilmektedir¹⁵⁵, zira Kod ile birlikte CAS bünyesinde ilk kez daireleşmeye gidilmiştir¹⁵⁶. Kod ile birlikte CAS bünyesinde Olağan Tahkim Dairesi (The Ordinary Arbitration Division) ve Temyiz Tahkim Dairesi (The Appeals Arbitration Division) kurulmuş ve her iki dairenin yargılamasına ilişkin ortak ve özel usul ilkeleri belirlenmiştir¹⁵⁷.

22 Kasım 1994’de yürürlüğe giren Kod, daha sonra 2004, 2010,2011, 2012, 2013, 2016, 2017, 2019, 2020, 2021 ve 2022 yıllarında tadil edilmiştir¹⁵⁸. 1 Ocak 2019’dan

doğru bir şekilde- ihlal tespitinde bulunulmuştur. Nitekim karar üzerine 2022 yılında TFF Tahkim Kurulu’nun yapısında bir takım değişikliklere gidilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Pak, *TFABT*, s. 80 vd.

¹⁵² “Code” sözcüğünün dilimizdeki karşılığı; kod, norm, kural, yasa ya da tüzük demektir. Bkz. <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/code>, e.t. 21.10.2022; Türkiye Cumhuriyeti Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından yayınlanan Avrupa Birliği Temel Terimler Sözlüğü’nde de “code” sözcüğünün kural veya kod olarak çevirildiği görülmektedir. Gerek ülkemiz dışındaki pek çok ulusun metinlerinde gerekse uluslararası pek çok metince “code” ifadesi kurallar bütününe ifade etmek için kullanılmaktadır. Biz de çalışmamız kapsamında Spor Tahkim Kodu’nun özgünlüğünü korumak adına doktrindeki pek çok yazar gibi “kod” ifadesini kullanmayı tercih ettik. Bkz. https://www.ab.gov.tr/files/Sozluk/Sozluk_Baski.pdf, e.t. 21.10.2022.

¹⁵³ Çalışmamızın hazırlandığı tarihlerde CAS Kodu’nda 01.11.2022 tarihinden itibaren geçerli olacak değişiklikler yayımlanmıştır. Bu sebeple çalışmamız 01.11.2022’den itibaren geçerli olan değişiklikler dikkate alınarak hazırlanmıştır. Yürürlükteki Kod için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2021_EN.pdf, e.t. 22.10.2022; Değişiklikler için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_amendments_01.11.22.pdf, e.t. 22.10.2022.

¹⁵⁴ G. Kaufmann-Kohler / P. Bärtsch, “*The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport*”, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw/Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2006, s. 69.

¹⁵⁵ Erkiner, s. 12.

¹⁵⁶ G. Ioannidis, “*The Influence of Common Law Traditions on the Practice and Procedure Before the Court of Arbitration for Sport (CAS)*”, Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval/Antonio Rigozzi (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2016, s. 25-27; M. Reeb, “*The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sports*”, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw/Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2006, s. 34-38.

¹⁵⁷ Yılmaz, s. 264.

¹⁵⁸ A. Rigozzi / E. Hasler / N. Noth “*Introduction to the CAS Code*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1428.

itibaren geçerli olan Kod ile birlikte Doping Mücadele Dairesi (The Anti-Doping Division) adıyla üçüncü ve yeni bir daire daha kurulmuştur. Her ne kadar üçüncü bir daire olarak Doping Mücadele Dairesi kurulmuş olsa da ilgili dairenin yargılama usulü olağan tahkim yargılama usulüne oldukça benzerdir, zira bu dairenin yargılama yetkisi yalnızca uyuşmazlık daha önce yargı önüne taşınmamışsa ve ilk defa CAS önünde yargılama yapılacaksa geçerlidir¹⁵⁹.

Doping Mücadele Dairesi'nde tek hakemli olarak yargılama yapılması durumunda ilgili kararın Temyiz Tahkim Dairesi'nde temyize konu edilmesi mümkündür. Doping Mücadele Dairesi'ndeki yargılamanın üç hakemli heyet halinde görülmesi durumunda ise Doping Mücadele Dairesi tarafından verilen karar nihai olacaktır¹⁶⁰. Kaldı ki doping konulu bir uyuşmazlık herhangi bir federasyon, konfederasyon veya sportif kuruluşun kararına karşı başvuru şeklinde yapılmakta ise Temyiz Tahkim Dairesi yetkili olacak ve temyiz tahkim yargılama usulüne göre yargılama yapılacaktır.

CAS kurumsal bir tahkim mercidir fakat uyuşmazlıkların çözümünün ivedilikle ve kesin olarak yapılması gereken olimpiyat oyunları gibi etkinliklerde Ad Hoc daireler oluşturabilmektedir. Nitekim 1996 Atlanta Olimpiyat Oyunlarında ilk kez "CAS Ad Hoc Division for the Olympic Games" adıyla CAS Ad Hoc Dairesi kurulmuştur¹⁶¹. Devam eden süreçte 1998 senesinde Commonwealth Oyunları ve Nagano Kış Olimpiyatları'nda, 2000 yılında ise ilk kez Avrupa Futbol Şampiyonası'nda da Ad Hoc Daire oluşturulmuştur¹⁶².

¹⁵⁹ CAS Anti-Doping Arbitration Rules, A2.

¹⁶⁰ CAS Anti-Doping Arbitration Rules, A15.1.

¹⁶¹ R. H. McLaren, "Introducing the Court of Arbitration Ad Hoc Division at the Olympic Games", *Marquette Sports Law Review*, C. 12, S. 1, 2001, s. 520, <https://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1222&context=sportslaw>, e.t. 09.10.2022; M. Geistlinger, "The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport (CAS) for the Olympic Winter Games in Vancouver 2010", *Yearbook on International Arbitration Volume 1*, Marianne Roth/ Michael Geistlinger (Ed.), DJØF Publishing, 1. Edition, Copenhagen 2010, s. 270.

¹⁶² Erkiner, s. 10.

CAS Mahkeme Ofisi¹⁶³, CAS’a yapılan başvuruları niteliğine göre bu üç daireden birine göndermektedir ve tarafların buna itiraz hakkı bulunmamaktadır. Bununla birlikte yargılama sırasında şartların değişmesi halinde CAS Mahkeme Ofisi, heyet ile istişare ettikten sonra dosyanın başka bir daireye geçişini sağlayabilmektedir¹⁶⁴. Böyle bir durumda, dosyanın mevcut hali ile gelmiş olduğu aşama etkilenmeden yargılama sürdürülmeye devam edecektir.

C. Spor Tahkim Mahkemesi’nin Görevleri

Günümüz itibariyle CAS’ın birçok hukuki fonksiyonundan bahsetmek mümkündür, ancak temel fonksiyonu spor ile ilgili uyuşmazlıklar bakımından yargılama faaliyeti yerine getirmektir. CAS uyuşmazlıkları ilk ve tek yetkili çözüm merci olarak olağan tahkim yargılama usulüne göre Olağan Tahkim Dairesi’nde karara bağlayabilmektedir¹⁶⁵. Herhangi bir sportif kuruluş tarafından verilen kararlar CAS nezdinde temyize konu edilebilmekte olup söz konusu yargılamalar temyiz tahkim yargılama usulüne göre Temyiz Tahkim Dairesi’nde yapılabilmektedir¹⁶⁶. Kod’da yapılan 2019 değişikliği ile birlikte kurulan Dopingle Mücadele Dairesi’de doping ile mücadele konusundaki uyuşmazlıklar ilk ve tek yetkili merci olarak karara bağlanabilmektedir¹⁶⁷. Başta yaz ve kış olimpiyat oyunları olmak üzere; UEFA Avrupa Ligi, FIFA Dünya Kupası ve FIBA Kadınlar Dünya Kupası gibi etkinlikler sırasında CAS Ad Hoc Dairesi başkanı, talep ile bağlı olarak tek hakemli veya üç hakemden oluşan bir kurul oluşturmakta ve bu yolla uyuşmazlıkların 24 saat içerisinde, müsabakaların ruhuna uygun bir şekilde hızlı ve ivedi olarak karara bağlanması amaçlanmaktadır¹⁶⁸.

¹⁶³ Kod’un fransızca orijinal aslında “Le Greffe” ve ingilizce versiyonunda “Court Office” olarak belirtilen birimin dilimize tercümesi “Mahkeme Kalem”i şeklindedir. İlgili birim tarafından yerine getirilen faaliyetler sekreteryal kalem hizmetleridir. Fakat çalışmamızda da görüleceği üzere ilgili birimin sekreteryal hizmetleri aşan fonksiyonları da vardır. Bu sebeple biz çalışmamızda “Mahkeme Ofisi” demeyi tercih ettik. Bkz. <https://www.fransizcasozluk.net/>, <https://dictionary.cambridge.org/tr/translate/>, e.t. 22.10.2022.

¹⁶⁴ CAS Code, S20.

¹⁶⁵ CAS Code, S20 ve R38 vd.

¹⁶⁶ CAS Code, S20 ve R47 vd.

¹⁶⁷ CAS Code, S20; CAS Anti-Doping Arbitration Rules A1 vd.

¹⁶⁸ McLaren, “*The Court of Arbitration for Sport*”, s. 35.

CAS'a gelen başvurular, CAS Mahkeme Ofisi tarafından hangi dairenin görevine girmekte ise ilgili daireye iletilmektedir. Taraflarca dairenin tayinine ilişkin itiraz olmaması halinde ilgili daire yetkili olacaktır. Yargılama sürerken şartlarının değişmesi halinde görevli dairenin değiştirilmesi, heyetin de görüşü alarak mümkündür¹⁶⁹.

CAS kuruluş tarihinden 1994 yılına kadar etkin bir şekilde hukuki görüş bildirme, danışmanlık işlevi de yerine getirmiştir¹⁷⁰, fakat bildirilen bu görüşler bağlayıcı nitelikte olmamıştır. En fazla hukuki görüş bildirilmiş olunan 1993 yılından¹⁷¹ sonra bu konuda başvurular oldukça azalmış ve günümüzde hukuki görüş bildirme işlevi sona ermiştir¹⁷².

1999 yılında CAS Kodu'nda yapılan bir değişiklikten¹⁷³ sonra CAS bünyesinde bir arabuluculu listesi¹⁷⁴ de tutulmaya başlanmıştır. Nitekim günümüzde CAS halen sporla ilgili uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözülmesi için de hizmet vermektedir¹⁷⁵. Ne var ki bu usul taraflar için zorunlu ve bağlayıcı olmayıp istisnai ihtiyari bir yoldur, zira arabulucuya başvuru imkânı sadece olağan tahkim yargılama usulüne uygun uyuşmazlıklar bakımından getirilmiştir¹⁷⁶. Tahkim sürecinden önce arabuluculuk yoluna başvurulabileceği gibi tahkim yargılaması sırasında da arabuluculuk yoluna başvurulabilir ve anlaşılabilir ise tahkim yoluna devam edilebilir. Bu yönüyle CAS, Med-Arb uygulamalarına açıktır¹⁷⁷.

¹⁶⁹ CAS Code, R20/2.

¹⁷⁰ Erkiner, s. 13.

¹⁷¹ https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2020.pdf, e.t. 22.10.2022.

¹⁷² Reilly, s. 64, dn. 7.

¹⁷³ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 515.

¹⁷⁴ Çalışmamızın hazırlandığı tarih itibarıyla CAS Arabuluculu listesine kayıtlı 60 arabulucu yer almaktadır. Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/mediation/list-of-mediators.html>, e.t. 23.10.2022.

¹⁷⁵ CAS Arabuluculuk süreci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. N. Güman, "Spor Tahkim Mahkemesi Arabuluculuk (Mediasyon-Uzlaştırma) Kuralları", Prof. Dr. Hüseyin Hatemi'ye Armağan, I. Cilt, Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 799-805.

¹⁷⁶ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 515.

¹⁷⁷ Cas Mediation Rules, Article 13, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Mediation_Rules_2016_clean_.pdf, e.t. 23.10.2022.

3. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi

Doktrinde “Elmar Gundel” kararı olarak anılan karar üzerine CAS’ın, bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması maksadı ile örgütlenmesinde ve düzenlemelerinde ciddi değişikliklere gidilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. CAS’ın IOC’dan bağımsızlaştırılması amacıyla, spor dünyasının üst düzey dört otoritesi olan; IOC, Yaz Olimpiyatları Uluslararası Federasyonları Birliği (“Association of Summer Olympic International Federations” veya ASOIF), Kış Olimpiyatları Uluslararası Spor Federasyonları Birliği (“Association of the International Olympic Winter Sports Federations” veya AIOWF) ve ANOC) bir araya gelerek 22.06.1994 tarihinde Paris’te Uluslararası Spor Tahkim Konseyinin Kuruluşuna İlişkin Antlaşma’yı¹⁷⁸ imzalamıştır¹⁷⁹. Antlaşmanın imza yerinin Paris olması sebebiyle doktrinde Paris Antlaşması olarak da anılmaktadır¹⁸⁰. Antlaşmanın imzalanması ile Uluslararası Spor Tahkim Konseyi (“International Council of Arbitration for Sport ” veya ICAS) kurulmuş ve CAS’ın idari ve mali yönetimi ICAS’a bağlanmış, yargısal fonksiyon ise CAS’a bırakılmıştır¹⁸¹. Bu sayede IOC’nin CAS üzerindeki doğrudan etkisi azaltılarak CAS’a daha fazla özerklik sağlanmıştır¹⁸². Spor Tahkim Kodu da CAS Statüsünde yapılan değişiklikler kapsamında 22 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir ve ICAS’a ilişkin düzenlemeler Kod’un S4 ve devamı hükümlerinde kendisine yer bulmuştur.

Paris Antlaşması’nın imzalanması ile bütün uluslararası olimpiyat federasyonları ve birçok ulusal olimpiyat komitesi CAS’ın yargı yetkisini tanımış ve kendi iç statülerine CAS’ın yargı yetkisini tanıyan hükümler koymuşlardır¹⁸³. Günümüzde tüm olimpiik spor

¹⁷⁸ Agreement concerning the constitution of the International Council of Arbitration for Sport, https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/ICAS%20Agreement.pdf, e.t. 21.10.2022.

¹⁷⁹ F. Brüggemann, The Court of Arbitration for Sport - An assessment of its structure and jurisdiction, University of Cape Town Faculty of Law, Master’s thesis, Cape Town 2018, s. 6.

¹⁸⁰ Brüggemann, s. 6; Erkiner, s. 14.

¹⁸¹ Özdemir Kocasakal, STM, s.161-162; Küçükgüngör, s. 8; M. Coccia, “*International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport*”, European Sports Law and Policy Bulletin, C. 1, 2013, s. 24-26, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2541849, e.t. 31.10.2022; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, e.t. 16.05.2020.

¹⁸² N. K. Raber, “*Dispute Resolution in Olympic Sport: The Court of Arbitration for Sport*”, Seton Hall Journal of Sport Law, C. 8, S.1, 1998, s. 83.

¹⁸³ Özdemir Kocasakal, STM, s. 162; Küçükgüngör, s. 9.

yönetim birlikleri CAS'ın yargı yetkisini tanımaktadır. Ülkemizde de TMOK Tüzüğü¹⁸⁴ m. 40 ve TFF Statüsü¹⁸⁵ m. 64 ile birlikte CAS'ın yargı yetkisi tanınmıştır.

Paris Anlaşmasının 1994 Yılında imzalanması ile faaliyete başlayan ICAS'ın; 4 üyesinin IOC, 3 üyesinin ASOIF, 1 üyesinin AIOWF ve 4 üyesinin ise ANOC tarafından seçileceği, toplamda 12 üyeden oluşacağı düzenlenmişti¹⁸⁶. Zaman içerisinde seçilecek üye sayılarında değişiklikler olmuştur. 01 Kasım 2022 tarihinden itibaren yürürlükte olan Kod'a göre ICAS 22 hukukçu üyeden teşkil etmekte olup üyeler 4 yıllık görev süresi için seçilmektedir¹⁸⁷.

Uluslararası Spor Federasyonları tarafından; ASOIF üyelerinden veya dışarıdan 5 üye, AIOWF üyelerinden veya dışarıdan 1 üye seçilerek ICAS'a, toplamda 6 üye seçilir¹⁸⁸. ANOC üyeleri içinden veya dışardan 4 üye, IOC içinden veya dışardan 4 üye daha seçilir. Çeşitli sportif federasyonlar, konfederasyonlar, birlikler veya komiteler tarafından seçilmiş 14 üye tarafından, sporcuların çıkarlarının gözetilmesi amacıyla müzakere edilerek 4 üye daha ICAS'a seçilir. Seçilmiş 18 üye tarafından da ICAS'ın diğer üyelerini belirlemiş organlarından bağımsız kişiler arasından 4 üye daha seçilir ve 22 üye tamamlanır. Atanan üyeler göreve başlamadan önce Kod'a uygun bir şekilde görevlerini ifa edeceklerine dair taahhüname imzalar ve görevleri sürecinde edindikleri bilgileri gizlilik içinde saklarlar. Bir üyenin görevi; görevden alınma, ölüm veya görevini ifa etmesini engelleyecek sebeplerin ortaya çıkması halinde sona erer ve belirtilen üye atama şartlarına uygun olmak üzere yerine yeni üye atanır¹⁸⁹.

¹⁸⁴ Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü, https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/812495_tuzuk.pdf, e.t. 23.10.2022.

¹⁸⁵ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statüsü.pdf>, e.t. 23.10.2022.

¹⁸⁶ https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/ICAS%20Agreement.pdf, e.t. 23.10.2022.

¹⁸⁷ CAS Code, S4.

¹⁸⁸ CAS Code, S4.

¹⁸⁹ CAS Code, S5.

A. Bağımsızlık ve Tarafsızlık Tartışması

ICAS'ın merkezi İsviçre'nin Lozan şehiri olmakla birlikte misyonu tahkim ve arabuluculuk usulleri ile spor ile ilgili uyuşmazlıkların CAS nezdinde çözümünü kolaylaştırmak, CAS'ın bağımsızlığı ve tarafsızlığını temin etmek ve idari ve mali yönetimini yürütmektir¹⁹⁰. “Elmar Gundel kararı” sonrası ICAS'ın kurulması ve ICAS'a idari ve mali yönetimin devredilmesine karşın ICAS'ın ve CAS'ın bağımsızlığı ve tarafsızlığı noktasında tartışmalar sürmektedir. CAS'ın yönetsel kolu olan ICAS'ın üyelerinin seçiminde uluslararası sportif kuruluşların etkinliği devam etmektedir. CAS önüne gelen uyuşmazlıklarda, ICAS üyesini seçen sportif kuruluşlar taraf olabilmektedir ve bu kuruluşlar tarafından seçilmiş üyeler tarafından yönetilen ICAS ve onun yargı organı olan CAS'ın bağımsız ve tarafsızlığı doktrinde tartışılmaktadır¹⁹¹. Örneğin IOC tarafından olimpiyatlara katılım için CAS tahkiminin kabulü dayatılmaktadır¹⁹² ve IOC tarafından CAS'ın yönetim organı olan ICAS için 4 üye seçilmektedir. Yani uyuşmazlık CAS'ın önüne geldiğinde, IOC uyuşmazlığın tarafıdır ve yargı yerini dayatmaktadır ve yargı yerinin yönetiminde pay sahibidir. Ne var ki “Lazutina ve Danilova” davalarında¹⁹³ İsviçre Federal Mahkemesi 27.05.2003 tarihli kararı ile ICAS'ın kurulması ile CAS'ın artık tam manasıyla bağımsız ve tarafsız statüye kavuştuğunu belirtmiştir, fakat doktrinde eleştiriler devam etmektedir¹⁹⁴.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM), Claudia Pechstein¹⁹⁵ ve Adrian Mutu¹⁹⁶ tarafından ayrı ayrı, CAS'ın bağımsız ve tarafsız olmadığı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği gerekçesiyle başvuru yapılmıştır. AİHM başvuruları birleştirilerek 02 Ekim 2018 tarihinde karara bağlamıştır. Bu konuda Claudia Pechstein başvurusu ayrı

¹⁹⁰ CAS Code, S1, S2.

¹⁹¹ H. Özdemir Kocasakal, “*Spor Yargısı ve Özerklik*”, Sporda Özerklik Sporun ve Spor Hukukunun En Yaşamsal Konusu Hakkında Sunum ve Tartışmalar, İstanbul Barosu Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 192.

¹⁹² Reilly, s. 66; Özdemir Kocasakal, STM, s. 162.

¹⁹³ CAS 2002/A/371 Danilova v. IOC; CAS 2002/A/370 Lazutina v. IOC; 2002/A/397 Lazutina v. FIS

¹⁹⁴ Erkiner, s. 10, Yılmaz, s. 264; Ayrıca karar incelemesi için bkz. Özdemir Kocasakal, “*Spor Yargısı ve Özerklik*”, s. 194 vd.

¹⁹⁵ AİHM, Claudia Pechstein v. Switzerland, Başvuru Numarası 67474/10, 02.10.2018.

¹⁹⁶ AİHM, Adrian Mutu v. Switzerland, Başvuru Numarası 40575/10, 02.10.2018.

bir önem taşımaktadır, zira taraf iddiası CAS heyet başkanının daha önceki doping yargılamalarında çok katı bir tutum sergilemesinden dolayı tarafsız olamayacağı, CAS Genel Sekreteri tarafından hakem kararına daha sonradan müdahale edildiği, duruşmaların aleni yapılmadığı, CAS kararları aleyhine iptal davasının çok sınırlı bir şekilde sadece İsviçre Federal Mahkemesi’nde açılabilmesini, CAS yargılama usulünün masumiyet karinesini ihlal ettiğini ve bu sebeplerle CAS’ın bağımsız ve tarafsız olmadığını, nihayetinde de adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine yöneliktir¹⁹⁷.

AİHM kararında; Mutu’nun başvurusunu kabul edilmez bulmuş, Pechstein’in başvurusu bakımından ise CAS önündeki duruşmaların aleni olmaması sebebiyle ihlal olduğuna hükmedilmiş, bağımsızlık ve tarafsızlık yönünden ihlal tespit edilmemiştir. Karara muhalif olan hâkimler ile doktrindeki görüşler CAS’ın bağımsızlık ve tarafsızlığı tartışmasının sürdüğünü ve yakın gelecekte de sürmeye devam edeceğini göstermektedir, zira sportif kuruluşlar; statülerine, tüzüklerine veya talimatlarına koydukları hükümler ile düzenledikleri müsabakalardan kaynaklanan uyuşmazlıkların CAS önünde çözüleceği şartını sporculara dayatmaktadır¹⁹⁸. Herhangi bir federasyona bağlı olarak lisanslı sporcu olabilmek, bu mesleği icra ederken gelir elde edebilmek, düzenlenen resmi her türlü turnuvalara katılabilmek için sporcunun öncelikle CAS’a yetki veren tahkim şartını kabul etmesi gerekmektedir. Görüldüğü üzere bu tahkim şartı ihtiyari değil zorunlu bir tahkim şartı niteliğindedir ve bu itibarla zorunlu tahkim şartının dayatılması yolu ile bir tarafın adil yargılanma hakkı güvencesi kapsamındaki haklarından feragat edebileceği düşünülemez¹⁹⁹. Bir profesyonel sporcunun, sporculuk mesleğini icra ederken gelir elde edebilmesinin ön şartının CAS’ın zorunlu tahkim yolu haline getirilmesi, ICAS üyelerini seçen sportif kuruluşların tarafı olduğu uyuşmazlıklarda “Elmar Gundel” kararı ile daha önce eleştirilen hususun devam etmesi, ICAS ve CAS bütçesinin %60’ının halen ICAS

¹⁹⁷ H. Özdemir Kocasakal, “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Pechstein Kararı Çerçevesinde CAS’ın Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı”, Public and Private International Law Bulletin, Prof. Dr. Cemal Şanlı’ya Armağan, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, C. 40, 2020, s. 82-84.

¹⁹⁸ Reilly, s. 67.

¹⁹⁹ Özdemir Kocasakal, CTB, s. 90-96.

üyelerini seçen sportif kuruluşlar elinde olması²⁰⁰ birlikte değerlendirildiğinde CAS'ın idari ve mali bağımsızlığını henüz kazanamadığı aşikârdır.

B. Uluslararası Spor Tahkim Konseyi'nin Görevleri

Görev süresi 4 yıl olan ICAS üyeleri 4 yıllık bir süre için bir Başkan, biri daha kıdemli olmak üzere iki Başkan Vekili, Olağan Tahkim Dairesi Başkanı, Temyiz Tahkim Dairesi Başkanı ve Dopingle Mücadele Tahkim Dairesi Başkanı seçerler²⁰¹. Daire başkanlarının görevlerini yerine getirmesinde bir engel çıkabilmesi ihtimaline karşın her daire için birer de daire başkan vekili seçilmektedir. Başkan ve Başkan Vekillerinin seçiminde IOC, ASOF, AIOWF ve ANOC'un etkisi yadsınamaz düzeydedir, zira seçim müzakeresi ilgili sportif kuruluşların da katılımı ile yapılmaktadır.

CAS Genel Müdürü de ICAS tarafından atanmakta olup Kod'da 01 Temmuz 2022 tarihinde yapılan tadil ile birlikte CAS Genel Sekreterliği makamı kaldırılmış yerine "Director General" yani CAS Genel Müdürlüğü makamı kurulmuştur. Bu sebeple Kod'da genel sekreter ibaresinin geçtiği her madde genel müdür olacak şekilde revize edilmiştir.

CAS Üyeleri Komisyonu'nun teklifi ile CAS arabulucuları listesi'nin oluşturmak ve CAS bünyesinde görev alabilecek kapalı tahkim hakem listesine dâhil olacak hakemleri seçmek veya listeden çıkarmak ICAS'ın görevidir²⁰². Uluslararası sportif kuruluşların dolaylı etkisi hakem listelerinin belirlenmesinde hissedilmekte olup bu husus doktrinde eleştirilmektedir²⁰³.

²⁰⁰ Özdemir Kocasakal, *CTB*, s. 90-96.

²⁰¹ CAS Code, S6/2.

²⁰² CAS Code, S6/4.

²⁰³ Özdemir Kocasakal, *CTB*, s. 102-104.

CAS Kodu'nun uygulanması, uygulanmasının denetlenmesi ve Kod'da değişiklik yapılması ICAS'ın temel görevleri olup Kod'un değiştirilmesi yönünde yetkisi olan ICAS'ın kendi üyelerini seçen sportif kuruluşların etkisinin ICAS'ta daha fazla hissedilmesi için üye seçim usulünde değişiklik yapabileceği açıktır. Nitekim 2020'de 20 olan ICAS üye sayısı, 1 Kasım 2022'de yapılan düzenleme ile birlikte 22'ye çıkarılmış, ASOIF tarafından seçilen üye sayısı iki arttırılmıştır²⁰⁴.

ICAS Başkanı, iki Başkan Yardımcısı, Olağan Tahkim Dairesi Başkanı ve Temyiz Tahkim Dairesi Başkanı başkanlığı tarafından yönetime ilişkin olarak bir kurul oluşturulur ve bu kurul tarafından CAS'ın daimi komisyonlarının üyeleri seçilir. Kurul tarafından yeni hakem ve arabulucuların listeye alınması ve çıkarılmasını önermek üzere CAS Üyeleri Komisyonu, Hukuki Yardım Kılavuzu'na²⁰⁵ uygun bir şekilde faaliyet göstermek üzere için Hukuki Yardım Komisyonu ve hakemlerin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin itirazları görüşmek üzere İtiraz Komisyonu oluşturulur²⁰⁶. CAS Genel Direktörü ise doğrudan ICAS üyeleri tarafından seçilmekte ve ICAS Başkanı'nın önerisi üzerine görevden alınabilmektedir²⁰⁷.

CAS'ın finansmanından da sorumlu olan ICAS tarafından bütçe onaylama, İsviçre Hukukuna uygun olarak yıllık rapor ve finansal raporların hazırlanması, yürütülecek faaliyetlere ilişkin olarak ödeneklerin sağlanması, hukuki yardıma erişimin arttırılması için ödenek ayrılması ve bu ödeneklerin nasıl yönetileceğine dair Hukuki Yardım Kılavuzunun hazırlanması gibi mali görevler de yerine getirilmektedir²⁰⁸.

ICAS üyeleri yılda en az bir kez toplanmakta olup bu toplantının fiziki olarak toplanma şeklinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Elektronik ortamda, telekonferans

²⁰⁴ Bkz. Cas Code, m. S4 değişikliği için https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_amendments_01.11.22_.pdf, e.t. 23.10.2022.

²⁰⁵ Guidelines on Legal Aid before the Court of Arbitration for Sport, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Legal_Aid_Guidelines_EN_2020_BL.pdf, e.t. 23.10.2022.

²⁰⁶ CAS Code, S6/3, S7.

²⁰⁷ CAS Code, S6/7.

²⁰⁸ CAS Code, S6/6.

veya videokonferans şeklinde veya herhangi bir teknoloji vasıtasıyla da toplantı yapılabilir. Üyelerinin yarısından fazlasının katılımı ile toplantı gerçekleştirilebilir ve kararlar katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır, fakat Kod'a ilişkin yapılacak değişiklikler ve Başkan'ın seçileceği toplantı için toplantı yeter sayısı $2/3$ 'tür ve karar oy çoğunluğu ile alınır. Toplantıda aslolan açık oylama olmakla birlikte üyelerin $1/4$ 'ünün talebi üzerine oylama gizli yapılabilir ve her halde oylamada eşit sonuç çıkması halinde Başkan'ın oyu belirleyici olmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ YARGILAMA USULÜ

I. CAS Tahkim Dairelerinin Ortak Usul İlkeleri

Çalışmamızın bu bölümünde CAS nezdinde gerçekleştirilen olağan ve temyiz tahkim yargılamaları için benzer olan usul hükümleri incelenmiştir. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde ise tahkim dairelerinde uygulanmakta olan özel usuller değerlendirilmiştir.

1. Tahkim Merkezi ve Uygulanacak Hukuk

CAS'ın tahkim yargılamaları bakımından merkezi yani tahkim yeri İsviçre'nin Lozan şehridir, taraflarca başka bir tahkim yerinin kararlaştırılması ise mümkün değildir²⁰⁹. Lozan şehrinde tahkim yargılaması yapılmasının mümkün olmadığı durumlarda uyuşmazlığın taraflarına da danışıldıktan sonra heyet başkanı tarafından duruşmaların başka bir yerde yapılmasına karar verilebilir, lakin bu durumda yine de tahkim yeri Lozan olarak kabul edilmektedir²¹⁰. Örneğin, Covid-19 pandemisi döneminde duruşmalar Kod'un R28 hükmüne dayanılarak sanal ortamda yapılmış ve tahkim yeri yine de Lozan olarak kabul edilmiştir.

Her ne kadar tahkim merkezi Lozan olarak düzenlenmişse de CAS'ın; Avusturalya'nın Sydney ve Amerika Birleşik Devletleri'nin New York şehirlerinde

²⁰⁹ Reilly, s. 69; Küçükgüngör, s. 15; CAS Code, m. R28.

²¹⁰ Reilly, s. 69; Küçükgüngör, s. 15.

merkezi olmayan ofisleri de vardır²¹¹. Merkezi olmayan ofisler aracılığı ile yapılan yargılamalarda da tahkim yeri Lozan olarak kabul edilmekte ve farklı usul hükümlerinin uygulanmasının önüne geçilmekte, bu sayede CAS kararlarına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açma imkânı bulunmaktadır²¹².

CAS tahkimi bakımından tahkim yerinin İsviçre olması sebebiyle İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Kanunu ("Loi Fédérale sur le Droit International Privé" veya LDIP)²¹³ ve İsviçre Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu ("Code de Procédure Civile" veya CPC)²¹⁴ uygulama alanı bulmaktadır, zira ilgili kanunlar tahkim yerinin İsviçre olduğu uyuşmazlıklara ilişkin tamamlayıcı hükümler içermektedir²¹⁵. CAS tahkim yargılaması da İsviçre mevzuatındaki hükümlere aykırı olmamak şartıyla Kod'da yer alan hükümlere göre icra edilmektedir.

Olağan tahkim yargılama usulüne ilişkin uyuşmazlıklar ve temyiz tahkim yargılama usulüne ilişkin uyuşmazlıklarda, uygulanacak hukukun benzer ve farklı şekillerde tespit edilebilmesi mümkündür. Hem olağan hem tahkim yargılama usulüne ilişkin uyuşmazlıklar bakımından hukuk seçimi taraflarca açık bir şekilde yapılabileceği gibi tahkim kurallarına atıf yapılmak suretiyle zımni olarak da yapılabilir²¹⁶.

Olağan tahkim yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklar bakımından, uyuşmazlığa uygulanacak hukuk taraflarca uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce veya sonra

²¹¹ McLaren, CAHOG, s. 520; <https://www.tas-cas.org/en/general-information/addresses-and-contacts.html>, e.t. 23.10.2022.

²¹² Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 512; Yalçınkaya, s. 22.

²¹³ Loi Fédérale sur le Droit International Privé, https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776/en, e.t. 23.10.2022.

²¹⁴ Code de Procédure Civile, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2010/262/en>, e.t. 23.10.2022.

²¹⁵ C. L. Haemmerle, "Choice of law in the court of arbitration for sport: overview, critical analysis and potential improvements", The International Sports Law Journal, T.M.C. ASSER Press by Springer, C. 13, S. 3-4, 2013, s. 302-304; Özdemir Kocasakal, STM, s. 238-239.

²¹⁶ U. Haas, "Applicable law in football-related disputes, The relationship between the CAS Code, the FIFA Statutes and the agreement of the parties on the application of national law", CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2015, s. 8, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet.pdf, e.t. 23.10.2022; A. Rigozzi / E. Hasler, "Sports Arbitration Under the CAS Rules", Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 1. Edition, 2013, s.1048-1049.

kararlařtırılabilmekle²¹⁷ birlikte taraflarca kararlařtırılmayıp “*ex aequo et bono*” yani “hakkaniyete uygun dūřecek en iribatlı hukukun” uygulanması konusunda heyete yetki verilmesi de mūmkūndūr. Taraflarca hukuk kararlařtırılmamıř ve heyete açık veya zımnı kabul ile “*ex aequo et bono*” yetki de verilmemiřē İsviçre Hukuku uygulanacaktır.

Temyiz tahkim yargılama usulūne tabi uyuřmazlıklar bakımından, uyuřmazlıēa uygulanacak hukukun belirlenmesi için öncelikle kararı CAS önünde temyiz edilen sportif kuruluřun statū, tūzūk ve talimatlarına bakılacaktır²¹⁸. Uygulanacak hūkūm konusunda kararı temyiz edilen sportif kuruluřun statū, tūzūk ve talimatlarında hūkūm bulunmaması halinde taraflarca hukuk seçilmesi mūmkūndūr²¹⁹. Bu durumda taraflarca hukuk seçilmiř ise ilgili hukuk uygulanacaktır, seçim yapılmamıř ise kararı temyiz edilen sportif kuruluřun yerleřim yeri ūlkesinin hukuku veya heyet tarafından gerekçeleri açıklanmak suretiyle “uyuřmazlık ile en sıkı iliřkisi olan uygun gōrūlecek hukuk” uygulanabilecektir. Bu usulde taraflarca “*ex aequo et bono*” hukukun seçilmesine olanak tanınmamıřtır, zira hakemlerin uygulanacak hukuk konusunda kararı temyiz edilen kuruluřun mevzuatından tarafların iradesi haricinde çıkmaması ve içtihatlarda yeknesalıēın bu yolla saēlanması amalanmıřtır²²⁰.

CAS’ın bir kararında²²¹, heyetin uygun gōrdūēū ōlūde spor hukuku ve hukukun genel ilkeleri çerçevesinde karar verebileceēi belirtilmiř ve bu durum doktrinde CAS temyiz tahkim yargılama usulūnde de “*ex aequo et bono*” kapılarının aıldıēı řeklinde yorumlanmıřtır²²². Bizim de katıldıēımız karřı gōrūēe²²³ gōre bu durum hakkaniyete gōre karar vermek ve uygulanacak hukuk seçimi olarak yorumlanmamalı, spor hukuku ve

²¹⁷ Kūūkgūngōr, s. 19.

²¹⁸ Haemmerle, s. 302-304; Coccia, s. 65; Reilly, s. 68.

²¹⁹ Haemmerle, s. 303; Coccia, s. 65; Reilly, s. 68-70.

²²⁰ H. Radke, “*Sports arbitration ex aequo et bono: basketball as a groundbreaker*”, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 35, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 23.10.2022.

²²¹ CAS 2002/O/410, The Gibraltar Football Association v. Union des Associations Europēennes de Football, 7 Ekim 2003.

²²² Radke, s. 36.

²²³ D. Mavromati/ M. Reeb, The Code of the Court of Arbitration for Sport: Commentary, Cases and Materials, Wolters Kluwer Law & Business, 1. Edition, 2015, s. 357.

hukukun temel ilkeleri her uyuşmazlık dikkate alınması gereken genel normların ifade edilmesi şeklinde anlaşılmalıdır. Doktrinde yargılama öncesinde veya sırasında, açık veya zımni kabul ile “*ex aequo et bono*” yetkinin verilebileceği ifade edilmekte olup²²⁴ böylesine geniş bir yetkinin, tarafların bu yönde açık veya zımni kabulü olmadıkça doğrudan heyetin takdiri ile heyete verilmesi doğal hâkim ilkesine de aykırı olacaktır.

CAS’ın uyuşmazlık ile en sıkı ilişkisi olan uygun görülecek hukuku belirlemesi doktrinde tartışmalıdır. LDIP’in 182. maddesinin ilk iki fıkrasında; tarafların tahkim usulünü uygulanacak hukuk kurallarını herhangi bir kanun veya tahkim kurallarına atıf yaparak belirleyebileceği, taraflarca uygulanacak hukuk seçilmemişse tahkim kurulu tarafından uygulanacak hukukun belirlenebileceği düzenlenmiştir.²²⁵ Dayanak hüküm sayesinde taraflar tahkim yargılamasında uygulanacak hukuk kurallarının doğrudan statü, tüzük ve talimatlara atıf yaparak belirleyebilmektedir. Nitekim uygulamada, uygulanacak hukuk seçiminden ziyade CAS’ın yetkisini tanıyan klozlara rastlanmakta olup doktrinde bu klozlar, uygulanacak hukuk konusunda zımni olarak CAS’ın yetkisinin kabul edildiği şeklinde yorumlanmaktadır²²⁶.

2. Tahkim Dili

Kuruluş tarihi itibarıyla CAS’ın resmi dilleri Fransızca ve İngilizce olarak belirlenmiştir. Mahkeme Fransızca “Tribunal Arbitral du Sport” (TAS), İngilizce “Court of Arbitration for Sport” (CAS) adıyla anılmaktadır. 01 Temmuz 2020 Tarihinde Kod’un R29 maddesi tadil edilerek resmi yazışma dilleri arasına İspanyolca da eklenmiş²²⁷ ve mahkeme İspanyolca “Tribunal Arbitral del Deporte” (TAD) olarak anılmaya

²²⁴ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 91.

²²⁵ LDIP’in 187. maddesinde ise hakemin taraflarca seçilen hukuka göre veya taraflarca hukuk seçilmemesi durumunda uyuşmazlığın en yakın bağlantılı olduğu hukuka göre değerlendirileceği belirtilmiştir. Hükümün ikinci fıkrasında “*ex aequo et bono*” denilmekle hakkaniyete uygun düşecek en irtibatlı hukukun uygulanmasının taraflarca talep edilebileceği de ifade edilmiştir.

²²⁶ Haas, *ATCF*, s. 8-10.

²²⁷ M. Reeb, Editorial Note, *Cas Bulletin*, C. 1, Lausanne 2020, s. 4, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Bulletin_2020_1.pdf, e.t. 24.10.2022.

başlanmıştır. Kanaatimizce İspanyolca'nın resmi yazışma dilleri arasına eklenmesi geç kalınmış fakat olumlu bir gelişmedir, zira başta Güney Amerika olmak üzere futbol endüstrisinde yer edinmiş, Dünya'nın en çok konuşulan dillerinden biri olan İspanyolca'nın CAS'ın resmi dilleri arasına eklenmesi ile birlikte uyuşmazlık taraflarının adalete erişimi hızlanacaktır. İspanyolca Kod ilk kez "Código de arbitraje deportivo" adıyla 1 Temmuz 2020 tarihinde yayımlanmıştır²²⁸. CAS Kodu aslen Fransızca olarak düzenlenmiştir. Fransızca, İngilizce ve İspanyolca metinlerin yorumlanmasında uyuşmazlığa düşülmesi halinde Fransızca metine öncelik verileceğine dair ilke benimsenmiştir²²⁹. Taraflarca CAS'ın bu üç resmi yazışma dilinden biri seçilebilmektedir, fakat taraflar arasında yargılama dili konusunda anlaşmaya varılamaması halinde, yargılamanın sürüncemede bırakılmaması adına tahkim dili heyet başkanı veya heyet henüz görevlendirilmemiş ise ilgili tahkim daire başkanı tarafından seçilecektir²³⁰. Taraflarca ve heyet tarafından aksi kararlaştırılmadığı sürece, yargılama başlangıçta belirlenmiş bu tahkim dili ile devam edecektir.

Tarafların talebi ve CAS Mahkeme Ofisi ile heyetin uygun görmesi şartıyla yargılamanın üç resmi yazışma dili dışında başka bir dille görülmesi de mümkün olmaktadır. Bu düzenleme ile tarafların kendilerini en iyi ifade edebilecekleri dilde anlatabilmeleri amaçlanmaktadır. Kanaatimizce tarafların karşılıklı iradelerinin uyuşması halinde yargılama dilini serbestçe belirleyebilmeleri, CAS Mahkeme Ofisi ve heyetin bu duruma onayının aranmaması, CAS'ın bünyesinde geniş bir çevirmen kadrosu barındırması ve farklı Dünya dilleri bakımından hakemlerin akredite edilmesi uygun olacaktır. Nitekim doktrinde, taraflarca tahkim dili konusunda mutabakata vardıldığı halde tahkim dili seçiminin keyfiyeten onaylanmaması durumunda bunun İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde tahkim kararının iptali için bir sebep olabileceği, zira bu yolla hukuki dinlenilme hakkına zarar verildiği ifade edilmektedir²³¹.

²²⁸ Código de arbitraje deportivo, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Codigo_del_TAS_2020_ESP_.pdf, e.t. 23.10.2022.

²²⁹ Erkiner, s. 119.

²³⁰ CAS Code, R29.

²³¹ N. Noth / U. Haas, "Commentary on the CAS Procedural Rules", Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1450.

Taraflarca tahkim dili konusunda mutabakata varılması durumunda, resmi dil dışında bir dilde yargılama yapılacaksa, heyet tarafından, tercüme ve çeviri masraflarının tamamının veya bir kısmının taraflara yükletilmesine karar verilebilir. Yargılama sırasında, yargılama dilinden farklı bir dilde delil ve belge sunulması mümkündür fakat bu sunulan belge ve delillerin yargılama dilinde onaylı tecümesinin de kayıt altına alınması ilgili tahkim daire başkanı tarafından talep edilebilir²³². Uygulamada ilgili belgelerin sunulduğu dillere hakemlerce vakıf olunduğu hallerde heyet başkanının da izni ile ayrıca tercüme yapılmadığı görülmektedir²³³.

3. Tarafların Tahkim Önünde Temsili ve Taraflara Yapılacak Bildirimler

Tarafların asil olarak yargılamada yer alması zorunlu değildir. Seçtikleri herhangi bir veya birden fazla kişi vasıtasıyla temsil edilmeleri mümkündür²³⁴. Temsilcinin, vekil yani avukat olması yönünde herhangi bir şart bulunmamakla birlikte CAS kararının İsviçre Federal Mahkemezi nezdinde iptale konu olduğu davalarda yalnızca İsviçre Barosu'na kayıtlı avukatlar aracılığıyla vekâlet ilişkisi içerisinde süreç takip edilebilecektir.

Taraflar avukat olsun ya da olmasın üçüncü bir kişi tarafından temsil edilmeleri halinde yazılı yetki belgesinin CAS Mahkeme Ofisi'ne sunulması gerekmekte olup yetki belgesinin geçerlilik şekli bakımından yazılı olması şartı dışınca başka bir şart aranmamaktadır. Her ne kadar vekâletname veya yetki belgesi için resmi bir şekil şartı aranmasda da uygulamada vekâletnameler veya yetki belgeleri ilgili ülkelerin iç mevzuatına uygun olarak düzenlenmekte ve CAS'a sunulmaktadır. Tarafları temsil eden kişilerin; isimleri, adresleri, elektronik posta adresleri, telefon ve faks numaraları gibi iletişim bilgilerinin CAS Mahkeme Ofisi'ne, uyuşmazlığın karşı tarafına ve heyete

²³² Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 520; CAS Code, R29.

²³³ Özdemir Kocasakal, STM, s. 245.

²³⁴ Noth/ Haas, "Commentary on the CAS Procedural Rules", s. 1454.

bildirilmelidir²³⁵. Uyuşmazlığın tarafları ile heyet ve CAS'ın tüm iletişimi CAS Mahkeme Ofisi aracılığı ile gerçekleşmektedir. Heyet tarafından yargılama sırasında verilebilecek ara kararlar ile bildirimler veya nihai kararlar heyet tarafından kurye veya faks veya elektronik posta veya iadeli taahhütlü şekilde ilgili taraflara tebliğ edilmektedir.

Covid-19 pandemi döneminde CAS'ın yargılama faaliyetlerinin aksamaması için 16 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Kod'un R31 maddesi 15 Mayıs 2020 tarihinde geçici olarak tadil edilmiştir. Anılan düzenleme ile yapılan değişikliklerin 30 Haziran 2020'ye kadar geçerli olması öngörülmüştür²³⁶, fakat 1 Temmuz 2020 tarihinde Kod tekrar tadil edilerek yapılan bu değişiklikler kalıcı hale getirilmiştir. Pandemi döneminde doğan ihtiyaç sebebiyle CAS E-Filing sistemi²³⁷ oluşturulmuştur ve evrakın fiziken gönderilmesi yönündeki şart hafifletilmiştir.

Tahkim talebi veya temyiz dilekçesi veya her türlü yazılı evrak fiziken veya dijital ortamda CAS tarafından muhafaza edilmektedir. Bu sebeple fiziken bir evrak gönderilirken hakem sayısı ve taraf sayısı gözetilerek bir fazlasının CAS Mahkeme Ofisi'ne gönderilmesi gerekmektedir. Başvuru evrakının fiziken gönderilmesi şart olmamakla "procedures@tas-cas.org" resmi elektronik posta adresi üzerinden veya faks ile CAS'a iletilmesi mümkündür. Mülga düzenlemeye göre resmi elektronik posta adresine başvurunun yapılmasının ardından süresi içerisinde fizikiki evrakın gönderilmesi ile başvuru gerçekleştirilmiş sayılmakta, aksi durumda başvuru yapılmamış sayılmaktaydı. Covid-19 pandemi döneminde getirilen düzenleme ile birlikte fiziki evrakın CAS E-Filing sistemine yüklenmesi imkânı getirilmiştir. Buna göre resmi elektronik posta adresi olan "procedures@tas-cas.org" adresinden posta ile başvuru yapılması veya faks ile başvuru yapılmasını takip eden ilk iş gününde CAS E-Filing sistemine evrakın yüklenmesi veya fiziki evrakın kurye ile gönderilmesi gerekmektedir. Nitekim CAS içtihatlarına da resmi elektronik posta adresi yoluyla başvurunun

²³⁵ CAS Code, R30.

²³⁶ Bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Guidelines_COVID-19_15.05.20.pdf , e.t. 28.12.2020.

²³⁷ CAS E-Filing sistemi için bkz. <https://www.tas-cas.org/en/e-filing/e-filing.html> , e.t. 28.12.2020.

gerçekleştirilmesinin yeterli olmadığı, takip eden ilk iş gününde fiziki evrakın kurye ile gönderilmesinin veya CAS E-Filing sistemine evrakın yüklenmesi gerektiği, evrakın kuryeye verilmemesi veya sisteme yüklenmemesi durumunda kabul edilebilir bir başvuru yapılamayacağı belirtilmiştir²³⁸.

4. Süreler

CAS yargılamalarında süreler kural olarak tebliği izleyen gün işlemeye başlamakla birlikte resmi tatiller ve mesai dışı günler de süre hesabına dâhil edilmektedir. Sürenin son gününün belgeyi gönderecek tarafın bağlı olduğu ülkede resmi tatil veya hafta sonuna denk gelmesi durumunda, süre takip eden ilk iş gününde sona erecektir. Uyuşmazlığın tarafı olan ülkeler farklı saat dilimleri içerisinde yer alıyor ise, sürenin son günü saat 24.00'ten hemen önce belge gönderecek tarafın bağlı olduğu ülke saati veya temsilcisi varsa temsilcinin bağlı olduğu ülkenin saati dikkate alınarak gönderilen belgeler süresinde kabul edilmektedir.

Olağan ve temyiz tahkim yargılama usulünde uyuşmazlığın taraflarına verilen herhangi bir sürenin gerekçeli bir talep olması halinde uzatılması mümkündür, fakat temyiz tahkim yargılama usulünde temyiz edenin temyiz süresi uzatılamaz, zira temyiz süresi uluslararası sportif kuruluşların kendi mevzuatı veya CAS Kodu'nda emredici hüküm ile belirlenmiştir. Süre uzatım talebine istinaden 10 günlük süreye kadar talepler, eğer aynı tarafça daha önce süre uzatım talebinde de bulunulmamışsa CAS Genel Direktörü tarafından karara bağlanabilmektedir²³⁹. 10 günden daha uzun süre uzatım talepleri hakkında heyet başkanı veya henüz heyet görevlendirilmemiş ise ilgili tahkim daire başkanı tarafından, uyuşmazlığın diğer tarafı ile de müzakere edilerek karar verilir. 01.01.2019 tarihli Kod'un R32 maddesinin ikinci fıkrasında süre uzatıma ilişkin olarak 5

²³⁸ CAS 2020/A/7266, Perak Football Association v. Jeon Hyoseok, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2021, s. 67-70, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS_2021-02.pdf, e.t. 24.10.2022.

²³⁹ CAS Code, R32.

günlük süre²⁴⁰ öngörülmüştür. Covid-19 pandemi döneminde adalete erişimin aksamaması adına 16 Mart 2020 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Kod'un R32/2 maddesi geçici olarak tadil edilmiş ve 5 günlük süre 2 haftaya çıkarılmış, 30 Haziran 2020 tarihine kadar da 5 günlük süre yerine 2 haftalık süre uygulanmıştır²⁴¹. Son olarak 01 Temmuz 2022 tadili ile birlikte süre 10 gün olmak üzere son halini almıştır²⁴².

Konfederasyon, federasyon, spor kulübü veya herhangi bir sportif kuruluşun statü, tüzük ve talimatlarında aksine hüküm bulunmadığı sürece temyiz başvuru süresi, kararın karşı tarafa tebliğinden itibaren 21 gündür²⁴³. Bu sürenin süre uzatım talebi ile uzatılması mümkün olmamakla birlikte CAS'a yetki veren tahkim klotunda temyiz süresinin daha kısa olarak öngörülmüş olması mümkündür. FIFA Statüsü'nün 57. maddesinin ilk fıkrasında, FIFA hukuk organlarının kararlarına karşı 21 gün içerisinde CAS'ta temyiz yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir²⁴⁴. UEFA Statüsü'nün 62. maddesinin üçüncü fıkrasında ise CAS'a temyiz süresi 10 gün gibi daha kısa bir süre olarak ön görüşmüştür²⁴⁵.

Temyiz başvurusunun süresinden sonra yapıldığı ilk bakışta anlaşılmakta ise Temyiz Tahkim Daire Başkanı tarafından resen değerlendirilir ve yargılama başlatılmadan başvurana bu durum bildirilir. Yargılama başladıktan sonra başvurunun süresinde olmadığı anlaşılır ise heyet başkanına, başvurunun süresinde yapılmadığına yönelik itiraz dile getirilebilir ve yargılama sona erdirilir²⁴⁶.

²⁴⁰ Bkz. Mülga Cas Code, m. R32/2, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code_2019_en_.pdf, e.t. 24.10.2022.

²⁴¹ Bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Guidelines_COVID-19_15.05.20.pdf, e.t. 28.12.2020.

²⁴² Bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2020_EN_-_modifications_visible.pdf, e.t. 24.10.2022.

²⁴³ CAS Code, R49.

²⁴⁴ FIFA Statutes, https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf, e.t. 24.10.2022.

²⁴⁵ UEFA Statutes, https://documents.uefa.com/v/u/_CJ2HRiZAu~Wo6ytlRy1~g, e.t. 24.10.2022.

²⁴⁶ CAS Code, R49.

5. Hakemlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı

CAS'ta gerçekleştirilen tahkim yargılamaları ICAS'ın bünyesinde tutulan kapalı hakem listesinde yer alan hakemler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu sebeple listede yer alan hakemlerin; alanında yetkin olması gerekmesinin yanında bağımsız ve tarafsız olması da elzemdir. CAS bünyesinde hakemlerin bağımsızlığı ve tarafsızlığının temini ile yetkin hakemlerce yargılama yapılması amacıyla çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

A. Kapalı CAS Hakem Listesi

ICAS tarafından CAS'ta yapılacak yargılamalarda görev alabilecek hakemlerin ve arabuluculuk görüşmelerine katılabilecek arabulucuların listesi tutulmakta olup tutulan hakem listesi 4 yılda bir gözden geçirilir²⁴⁷. Gözden geçirme sonunda listede yer almaya devam edecek hakem ve arabuluculara ayrıca bir bildirim yapılmaz iken listeden çıkarılan kişiler ayrıca bilgilendirilir. 01 Kasım 2022 tarihine kadar yürürlükte bulunan Kod'da en az 150 hakem ve 50 arabulucunun listede yer alması öngörülmüş iken 01 Kasım 2022 değişiklikleri ile listede yer alabilecek hakem sayısı en az 300'e çıkarılmıştır²⁴⁸.

CAS'ın yargı yetkisinin FIFA tarafından 2002 yılından itibaren tanınması ile birlikte, FIFA'nın da önerisi üzerine genel hakem listesinin yanında futbol alanında uzman hakemlerin yer aldığı ayrı bir hakem listesi de tutulmaya başlanmıştır²⁴⁹, fakat futbol uyuşmazlıkları bakımından bu listeden hakem seçme zorunluluğu olmayıp genel listeden seçim yapmak mümkündür²⁵⁰. Çalışmamızın hazırlandığı tarih itibarıyla genel

²⁴⁷ CAS Code, S13.

²⁴⁸ CAS Code, S13 tadil için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_amendments_01.11.22_.pdf, e.t. 27.10.2022.

²⁴⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 251.

²⁵⁰ Erkiner, s. 8.

hakem listesinde toplam 425²⁵¹, futbola ilişkin uyuşmazlıklarda görevlendirilmesi önerilen hakem listesinde toplam 111²⁵² hakem yer almaktadır²⁵³.

CAS Kodu'nda 01 Ocak 2019 tarihinde yapılan değişiklik²⁵⁴ ile birlikte kurulmuş olan Dopingle Mücade Dairesi'nde gerçekleştirilecek ilk derece yargılamalarında görev alabilecek daireye özel bir hakem listesi oluşturulmuştur, fakat Dopingle Mücadele Dairesi'ndeki yargılamalarda, bu listede yer alan hakemlerden seçim yapılması zorunlu değildir, genel hakem listesinden de seçim yapılması mümkündür. Dopingle Mücadele Dairesi için taraf hakemi olarak seçilebilecek üzere 22²⁵⁵, tek hakem veya hakem heyeti başkanı olarak görevlendirilebilecek 24²⁵⁶ isim listede yer almaktadır. Yalnızca Dopingle Mücadele Dairesi'ndeki uyuşmazlıklar için görevlendirilmesi öngörülmüş olan hakemlerin Temyiz Tahkim Dairesi'ndeki uyuşmazlıklarda görev alamayacağı da Kod'da düzenlenmiştir.

Hakem listesinde yer alabilecek kişilerin nitelikleri Kod'da; CAS'ın çalışma dillerinden en az birine hâkim olmak²⁵⁷, genel anlamda spora ilişkin iyi bir bilgi birikimine sahip olmak ve spor hukuku veya uluslararası tahkim bakımından yetkin olmak şeklinde belirtilmiştir. Bu nitelikleri taşıyan kişiler; uluslararası spor federasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve sporcular komisyonu tarafından ICAS'a bildirilecek ve ICAS tarafından yeterli görülen isimler listeye alınacaktır. Doktrinde kapalı liste uygulamasının elit hakemler kulübü sonucunu

²⁵¹ Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/list-of-arbitrators-football-list.html?GenSlct=2&nmIpt=>, e.t. 27.10.2022.

²⁵² Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/list-of-arbitrators-football-list.html?AbrSlct=3&nmIpt=>, e.t. 27.10.2022.

²⁵³ Ülkemizi CAS'ta şu ana kadar sadece Kısmet ERKİNER, Türker ARSLAN ve Emin ÖZKURT olmak üzere üç hakem temsil edebilmiştir.

²⁵⁴ Tadil edilen hükümler için bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Amendments_Code_2019_en.pdf, e.t. 27.10.2022.

²⁵⁵ Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/add/list-of-arbitrators-cas-add.html?AbrADDEligibleSlct=6&nmIpt=>, e.t. 27.10.2022.

²⁵⁶ Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/add/list-of-arbitrators-cas-add.html?AbrADDNonEligibleSlct=7&nmIpt=>, e.t. 27.10.2022.

²⁵⁷ CAS hakemlerinin dil yetkinliklerine getirilen eleştiriler için bkz. Martens, s. 36.

doğurduğu şekilde eleştirilmektedir²⁵⁸. Kanaatimizce de gerek aranan nitelikler gerekse seçim usulünün sorunlu olduğu açıktır. Listede yer alabilecek hakemlerin nitelikleri konusunda soyut kriterler belirlenmiş olup kriterlerin daha somut ve ölçülebilir hale getirilmesi gerekmektedir. Kaldı ki hakem olması için isim öneren örgütler aynı zamanda bu isimleri seçecek olan ICAS'ın üyelerini de belirleyen örgütler ile paraleldir. Yargılamalarda sadece kapalı listedeki hakemlerin sürece dâhil edilebildiği düşünüldüğünde somut ve ölçülebilir nitelikler aranarak seçim sürecinin daha sağlıklı ve şeffaf hale getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

B. Hakem Seçimine İtiraz ve Hakemlerin Görevden Alınması

CAS kapalı hakem listesinde yer alacak hakemlerin görevlerin bağımsız ve tarafsız bir şekilde yerine getirmelerini temin amacıyla hakemlere CAS bünyesindeki yargılamalar bakımından danışmanlık, bilirkişilik ve avukatlık yasağı getirilmiştir²⁵⁹. Ne var ki bu yasak sadece CAS bakımından geçerli olmakla hakemlerin kendi vatandaşı oldukları ülkede veya başka yargı organlarında spor kulüpleri ile çalışmasının önünde engel yoktur.

Yargılamada görev alacak hakemlerin göreve başlamadan önce görevlerini bağımsız ve tarafsız bir şekilde ifa edeceklerine dair “*Arbitrator's acceptance and statement of independence*” olarak da bilinen hakemliği kabul ve bağımsızlık beyanamesi imzalaması gerekmektedir²⁶⁰. İlgili formun imzası ile hakem tarafından bağımsız ve tarafsızlığını tehlikeye atabilecek ifşa etmesi gereken bir durum olmadığına ilişkin taahhüt verilecek veya bağımsızlık ve tarafsızlığını tehlikeye atabilecek eskiden

²⁵⁸ Reilly, s. 66.

²⁵⁹ 2010 öncesi yaşanan çıkar çatışmaları nedeniyle 2010'dan itibaren Kod'da bu yönde bir yasak getirilmiştir. Bkz. Martens, s. 37.

²⁶⁰ Erkiner, s. 45-47; Küçükgüngör, s. 13.

gerçekleşmiş; hakemlik, vekâlet, danışmanlık, ortaklık, ekonomik ilişkileri yine de bağımsız ve tarafsız olacağı yönünde taahhüt verilecektir²⁶¹.

Hakemler her ne kadar bağımsızlık ve tarafsızlık teminatı verse ve CAS bünyesindeki yargılamalarda taraf danışmanı, bilirkişisi veya avukatı olarak yer alamasa da bağımsızlıklarından ve tarafsızlıklarından şüpheyne düşülebilecek durumlar olabilmektedir. Hakemin bağımsızlığı veya tarafsızlığını şüpheyne düşürecek bir durum varsa hakemin görevden kaçınması gerekmekte²⁶² olup böyle bir durumun sonradan ortaya çıkması durumunda ise bunu hemen bizzat bildirme yükümlülüğü vardır²⁶³.

Taraflardan biri veya taraflarca hakemin bağımsızlığı ve tarafsızlığından şüpheyne düşülmesine neden olan bir olay veya durum olması halinde hakeme itiraz edilebilir, her halde bu itirazın olayın veya durumun öğrenildiği tarihten itibaren 7 gün içinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir²⁶⁴. Her ne kadar Kod'da 7 günlük bir süre öngörölmüşse de bağımsızlık ve tarafsızlık resen gözetilmesi gereken bir olgu olup hakemin bizzat böyle bir olay veya durum yaşanması halinde hemen bildirme yükümlülüğü de gözetildiğinde süre ile sınırlanması kanaatimizce eleştiriye açık bir durumdur.

Hakeme itiraz halinde, yazılı ve gerekçeli itiraz dilekçesinin CAS Mahkeme Ofisi'ne veya Doping Mücadele Dairesi Mahkeme Ofisi'ne sunulması gerekmekte olup ofis tarafından itiraz değerlendirilmek üzere İtiraz Komisyonu'na tevdi edilir. İtiraz Komisyonu konu hakkında karar vermeden önce hakeme itiraz etmeyen taraf var ise ilgili tarafın ve uyuşmazlıkta görevli -kendisine itiraz edilen dâhil- tüm hakemlerin beyanlarını alır ve karara bağlar²⁶⁵. Yapılan değerlendirme neticesinde hakeme ilişkin itirazın kabulü durumunda veya hakemin görevinin; ölüm, görevden çekilme gibi herhangi başka bir nedenle sona ermesi durumunda yerine yeni hakem usulüne uygun bir şekilde

²⁶¹ Bağımsızlık ve tarafsızlık taahhünamesi örneği için bkz. Erkiner, s. 45-47.

²⁶² CAS Code, R35.

²⁶³ CAS Code, R33.

²⁶⁴ CAS Code, R34/1.

²⁶⁵ CAS Code, R34/2.

görevlendirilir. Görevi sona eren hakemin taraf hakemi olması durumunda ilgili tarafa verilecek süre içerisinde hakemi seçmesi gerekmekte olup süresi içinde hakem seçilmemesi durumunda yargılamaya son verilir²⁶⁶.

6. Geçici Koruma ve İhtiyati Tedbirler

Spor hukukuna ilişkin yargılamaların çözümlerinin ivedilik gerektiği, bu sebeple spor alanına özgü ihtisas yargılama kurumu olarak CAS kurulmuştur. Her ne kadar CAS nezdinde yargılamalar, geleneksel devlet mahkemelerine nazaran hızla görüşüp uyuşmazlıklar ivedilikle neticelendirilmeye çalışılsa da menfaatlerin daha ivedi korunması gereken durumlar olabilmektedir. Bu sebeple, yargılama öncesi veya yargılama sırasında taleple bağlı olarak geçici koruma ve ihtiyati tedbirlere ilişkin kararlar verilebilmektedir²⁶⁷.

Niteliği gereği yargılamaya başlanmadan ivedilikle tedbir alınıp menfaatin korunması gereken durumlarda, CAS'a tahkim başvuru dilekçesi sunulmadan önce ihtiyati tedbir istenilmesi mümkündür. Olağan tahkim yargılamalarına tabi uyuşmazlıklar bakımından tedbir başvurusunu takip eden 10 gün içerisinde tahkim başvurusu yapılmaz ise tedbir ortadan kalkacaktır²⁶⁸. Temyiz tahkim yargılamalarında ise ihtiyati tedbir talebinin ardından, kararı temyiz edilen sportif kuruluşun statü, tüzük veya talimatlarında CAS'a temyiz için öngörülmüş olan başvuru süresinde veya böyle bir süre belirlemesi yoksa Kod'un R49 maddesi gereği 21 günlük temyiz süresi içinde tahkim başvurusu yapılmalıdır, aksi halde tedbir ortadan kalkacaktır²⁶⁹.

²⁶⁶ CAS Code, R36.

²⁶⁷ A. Rigozzi / E. Hasler, "Provisional and Conservatory Measures", Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1501-1502; Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 86.

²⁶⁸ CAS Code, R37/6.

²⁶⁹ CAS Code, R37/6.

Henüz yargılama başlamadan önce ihtiyati tedbir kararı verebilen CAS, tahkim yargılaması başladıktan sonra da evleviyetle ihtiyati tedbir kararı verebilir. CAS'a sunulacak tahkim başvuru dilekçesinde ihtiyati tedbire yönelik bir talep olması halinde ilgili tahkim daire başkanı tarafından -heyet oluşturulana kadar- tedbire ilişkin karar verilebilecek iken; tedbir, heyet oluşturulduktan sonra talep edilmiş ise karar heyet tarafından verilecektir²⁷⁰. Tedbire ilişkin talepte bulunulması üzerine, dosya heyette ise heyet tarafından veya henüz heyete tevdi edilmediyse daire başkanı tarafından, bu yöndeki talep karşı tarafa iletilir ve 10 günlük süre içerisinde karşı iddia ve savunmalarının beyan edilmesi istenir²⁷¹.

İhtiyati tedbire yönelik hüküm verilebilmesi belirli şartlar dâhilinde mümkün olacaktır. Öncelikle bu yönde bir talep olmalı ve 1.000 İsviçre Frangı ("Confederatio Helvetica Franc" veya CHF) başvuru ücreti²⁷² yatırılmalıdır. Bununla birlikte Kod'da; talep edenin telafisi imkânsız zararlara uğrama tehlikesi altında olması²⁷³, tedbir talep edenin esas bakımından haklı olması ihtimalinin olması²⁷⁴ ve verilecek tedbir kararı ile taraflar arasındaki menfaat dengesinin bozulmayacak olması²⁷⁵ tedbire yönelik hüküm verilmesinin şartları olarak belirtilmiştir²⁷⁶. Doktrinde bir kısım yazar tarafından, sayılan bu üç koşulun bir arada olmasının şart olmadığı, herhangi birinin öne çıkıp tedbir verilmesi için yeterli olabileceği ifade edilmekte olup gerçekten içtihatların da bu yönde olduğu görülmektedir²⁷⁷. Bunların yanında herhangi bir sportif kuruluşun kararına karşı temyiz tahkim yoluna başvurulacak olması durumunda, ilgili sportif kuruluşun iç hukuk

²⁷⁰ CAS Code, R37/3.

²⁷¹ CAS Code, R37/4.

²⁷² Belirtmek gerekir ki 1.000 CHF ihtiyati tedbir için başvuru ücreti daha sonra süresi içinde yapılması gereken esas hakkındaki başvuru ücretinden mahsup edilmektedir. Ne var ki başvuran esas hakkındaki yargılamada haklı çıksa dahi bu 1.000 CHF'lik başvuru ücretini iade alamamaktadır.

²⁷³ Bu şartın varlığının başvuran tarafından yaklaşık olarak ispat edilmesi yeterli olup somut olayın şartlarına göre maddi ve manevi zararlar birlikte değerlendirilir. Bkz. Rigozzi / Hasler, *PCM*, s. 1494-1496.

²⁷⁴ Bu şartın varlığının başvuran tarafından yaklaşık olarak ispatı yeterlidir, zira esas hakkında yargılamayı tedbire karar veren merci yapmayacaktır ve tedbir incelemesinde esas kadar derinlemesine bir değerlendirme yapılmayacaktır. Bkz. Rigozzi / Hasler, *PCM*, s. 1494-1497.

²⁷⁵ Menfaat dengesi, talebin reddedilmesi halinde talep edenin uğrayacağı zarar ile talebin kabulü halinde karşı tarafın uğrayacağı zarar dikkate alınarak gözetilmeli ve talep edenin uğrayacağı zarar daha fazla ile talep edenin menfaatine tedbire hükmedilmelidir. Bkz. Rigozzi / Hasler, *PCM*, s. 1497-1498; Reilly, s. 72.

²⁷⁶ CAS Code, R37/5.

²⁷⁷ A. Rigozzi / E. Hasler / B. Quinn, "The 2011, 2012 and 2013 revisions to the Code of Sports-related Arbitration", Jusletter, 2013, s.7-9.

yollarının tüketilmesi de Kod'da başvuru şartı olarak belirtilmiştir²⁷⁸. Belirtilmemiş olsa idi dahi CAS temyiz tahkim yoluna başvurunun önşartlarından birinin kararı temyiz edilecek sportif kuruluşun iç hukuk yollarının tüketilmiş olması ve CAS nezdinde ihtiyati tedbir talebi sonrası temyiz süresi içinde kararın temyiz edilmesi gerekliliği aksi halde tedbirin ortadan kalkacağı durumları bir arada değerlendirildiğinde aynı sonuca ulaşılması mümkün olacaktır.

Her ne kadar tedbirin çoklu talebine ilişkin Kod'da herhangi bir düzenleme bulunmasa da ihtiyati tedbire ilişkin talebin reddedilmesi halinde, koşullar değişmese ve yeni deliller ortaya çıkmasa²⁷⁹ dahi, talep edenin menfaati olduğu sürece tekrar tedbir talep edilebilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır²⁸⁰.

İhtiyati tedbire ilişkin verilecek olumlu veya olumsuz ara kararlara karşı İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılıp açılmayacağı konusunda Kod'da düzenlememe bulunmamakta olup konu doktrinde de tartışmalıdır. Doktrinde, ihtiyati tedbire karşı İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılmayacağı, zira İsviçre Hukuku'nda hakem kararının iptaline konu sebeplerin *numerus clausus* olarak sayıldığı ve ihtiyati tedbire ilişkin herhangi bir kararın bu sebeplere yol açabilecek nitelikte olmadığı²⁸¹ ancak somut olayın şartlarına göre yargılamayı sona erdirecek bir tedbire hükmedilmesi durumunda bunun geçici hukuki koruma yaratmayıp yargılamayı sona erdireceği ve bu sebeple iptal davasının gündeme gelebileceği²⁸² görüşü savunulmaktadır. Kanaatimizce ihtiyati tedbire ilişkin yargılamayı sona erdirecek nitelikteki bir karar kesin hüküm doğuracağından iptal davasına konu olması mümkündür, fakat bu durumda iptal davasına konu olan ihtiyati tedbire ilişkin karar bir ara karar olmayıp, kesin hüküm

²⁷⁸ CAS Code, R37/1.

²⁷⁹ Aksi yönde görüş için bkz. Özdemir Kocasakal, STM, s. 277.

²⁸⁰ B. Türker, Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılamasında İhtiyati Tedbir, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2022, s. 115-117; CAS 2016/A/4642, Phnom Penh Crown Football Club v. AFC, 06 Aralık 2016.

²⁸¹ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 542; Rigozzi/ Hasler, PCM, s. 1504; Türker, s. 115-116.

²⁸² Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 542; Türker, s. 115-116.

niteliğindedir. Bu sebeple ihtiyati tedbire ilişkin kararların iptal davasına konu olamayacağı düşüncesindeyiz.

7. Yargılama Masrafları

Olağan tahkim yargılama ve temyiz tahkim yargılama usulünde başvuru ücreti 2011 yılından bu yana 1.000 CHF'dir²⁸³. Başvuru ücreti yatırılmaz ise yargılamaya başlanmaz ve başvuru geri çekilmiş kabul edilir. Başvuru ücretinin nakit olarak yatırılması konusunda bir zorunluluk olmamakla birlikte uygulamada başvuru ücretinin havale yoluyla, nakit olarak yatırılabilirliği veya ödemenin çek ile de gerçekleştirilebildiği görülmektedir²⁸⁴.

Yargılamanın heyet aşamasına geçmesi ile birlikte CAS Mahkeme Ofisi tarafından yargılama sürecinde yapılabilecek masraflara ilişkin olarak, hakem sayısına ilişkin talepler gibi unsurlar da değerlendirilerek peşin yargılama avansı belirlenir²⁸⁵. Tarafların bu hesaplanan tutarı eşit olarak ödemesi gerekmektedir. Taraflardan birinin kendi üzerine düşen masrafı yatırmaması halinde başvuru geri çekilmiş sayılır ve tahkim yargılaması sona erdirilir. Bu sebeple yargılamanın düşmesini istemeyen tarafça, karşı tarafın üzerine düşen yargılama avansı payı da ödenebilir²⁸⁶. Disipline ilişkin uluslararası sportif

²⁸³ 1994 yılından itibaren 500 CHF olarak uygulanan başvuru ücreti 2011 yılında 1.000 CHF'ye çıkarılmış ve halen aynı miktardadır. Bkz. A. Rigozzi / E. Hasler, *"Costs of the Arbitration Proceedings"*, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1713.

²⁸⁴ N. Noth / U. Haas, *"Special Provisions Applicable to the Ordinary Arbitration Procedure"*, Arbitration in Switzerland The Practitioner's Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1510.

²⁸⁵ Tek hakemli yargılamalarda yaklaşık 18.000 CHF, üç hakemli yargılamalarda ise yaklaşık 30.000-40.000 CHF peşin masraf hesaplanmaktadır. Bkz. Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 1069.

²⁸⁶ CAS Code, R64.2/2; Uygulamada, aleyhine tahkim yargılaması başlatılan tarafça çok hakemli yargılama talep edilip peşin ödenmesi gereken masrafın maksimum tutarlara çıkarılmaya çalışıldığı, buna karşılık karşı tarafı mali sıkıntıya düşürmek amacıyla kendi payına düşen tutarı yatırmayıp dosyanın peşin gider avansı yatırılmaması sebebiyle düşmesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bkz. Erkiner, s. 77.

kuruluşlarca verilmiş kararlara karşı temyiz ise 1.000 CHF başvuru ücreti haricinde ücretsizdir²⁸⁷, bu sebeple ayrıca peşin yargılama avansı yatırılmamaktadır.

Yargılamanın sona ermesi ile birlikte CAS Mahkeme Ofisi tarafından; idari masraflar, hakemlerin ücretleri ve giderleri²⁸⁸, CAS Mahkeme Ofis ücreti, varsa ad hoc kâtip ücreti, CAS masraflarına katılım payı²⁸⁹, bilirkişi ve tanıklara ilişkin ücretler değerlendirilerek gerçek yargılama masrafı hesaplanır. Her iki yargılama usulünde de yargılama sonucu heyet tarafından verilen kararda yargılama masraflarına ilişkin hesaplama hüküm ile birlikte belirtilebileceği gibi ayrı olarak da taraflara bildirilebilir²⁹⁰. Peşin ödenmiş yargılama avansı tutarının, gerçek hesaplanan yargılama masrafından fazla olması halinde CAS tarafından masraf yatırana iade yapılmaz. Kod'da yapılan 01 Kasım 2022 tarihli tadil ile birlikte her bir hakemin masraf ve ücretleri ile idari masraflar ayrıntılı bir şekilde taraflara bildirilmesi öngörülmüş ve mali şeffaflık adına daha etkin ve olumlu bir adım atılmıştır.

Yargılama masraflarını tarafların hangi oranda paylaşacağı da kararda belirtilir. Taraflarca aksi talep edilmedikçe kural olarak yargılamayı kaybeden tarafın, karşı tarafça yapılmış olan; bilirkişi, tanık ve vekâlet ücreti gibi masrafların tamamına katlanmasına yönelik karar verilmektedir. Tahkim yargılamasının heyet oluşturulmadan önce sona ermesi halinde ilgili daire başkanı tarafından yargılamanın sona erdiğini belirten kararda masraflar da belirtilir. Taraflardan birinin yazılı talebi üzerine, daire başkanı tarafından yargılama masrafları ve diğer masrafların da ödenmesine karar verilir²⁹¹.

²⁸⁷ CAS Code, R65.

²⁸⁸ Hakemlerin saatlik çalışmaları karşılığında öngörülen ücret tarifesi için bkz. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>, e.t. 26.10.2022.

²⁸⁹ Nisbi katkı payı oranları için bkz. bkz. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>, e.t. 26.10.2022.

²⁹⁰ CAS Code, R64.4.

²⁹¹ CAS Code, R64.1/2.

8. Tarafların Sulhe Teşvik Edilmesi ve Arabuluculuk

Olağan tahkim yargılama usulünde dosyanın heyete teslim edilmesinden önce daire başkanı veya dosya heyete teslim edildikten sonra heyet tarafından uyuşmazlığın öncelikle sulh yoluyla neticelendirilmesi için azami gayret gösterilir²⁹². Temyiz tahkim yargılama usulünde ise niteliği gereği temyiz edilen bir karar söz konusu olduğu için ancak uyuşmazlığın heyete teslim edilmesinden sonra sulh ile neticelendirilmesi mümkün olabilmektedir²⁹³. Sulh yoluna uygulamada pek başvurulmadığı, 2014 yılı verilerine göre 2014'e kadar sadece 50 dosyada uyuşmazlıkların sulh ile neticelendirildiği görülmektedir²⁹⁴.

Çalışmamızın ilk bölümünde değinmiş olduğumuz üzere CAS'ın arabuluculuk işlevi de vardır. Bu bağlamda ICAS tarafından 4 yıllık süre için seçilen arabulucu listesi²⁹⁵ bulunmaktadır. CAS bakımından arabuluculuk zorunlu ve bağlayıcı olmayan, çoğunlukla sözleşmesel uyuşmazlıkların çözümünde gündeme gelebilen bir alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olmakla birlikte niteliği gereği doping, şike, yolsuzluk gibi disiplineli süreçlerde arabuluculuk süreci gerçekleştirmek mümkün değildir. Taraflar, arabuluculuk yoluna gitmekle ilgili iradelerini bir sözleşme ile ortaya koyabileceği gibi sözleşme içinde bir klot ile de bu durum belirtilebilir. Bu bakımdan bir şekil şartı bulunmamaktadır. Süreci başlatmak isteyen taraf bu yöndeki talebini CAS Mahkeme Ofisi'ne kimlik ve iletişim bilgilerini içeren ve uyuşmazlığı açıklayan bir dilekçe ile bildirebilecektir²⁹⁶.

Sulh ve arabuluculuk farklı uyuşmazlık çözüm yolları olmalarına rağmen benzer yanları sebebiyle karıştırılabilmektedir. Arabulucuğu, sulhten ayıran yegâne unsurlardan biri sürece arabulucunun dâhil olması ve süreci yürütmesidir. Sulh ve arabuluculuğun

²⁹² CAS Code, R42.

²⁹³ CAS Code, R56/2.

²⁹⁴ Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1535.

²⁹⁵ Çalışmamızın hazırlandığı tarih itibarıyla 60 kadar arabulucu CAS tarafından listeye alınmış durumdadır. Bkz. <https://www.tas-cas.org/en/mediation/list-of-mediators.html>, e.t. 25.10.2022.

²⁹⁶ CAS Mediation Rules, Article 4.

farklı uyuşmazlık çözüm yolları olduğunu belirtmekte fayda vardır. Her iki süreç de gizlilik ilkelerine uyularak yürütülür ve taraflar arasında sulh görüşmeleri sonucunda sulh sağlanır ise bu sulh hakem kararı olarak kabul edilir²⁹⁷. Tahkim yargılaması devam ederken arabuluculuk başvurusu gerçekleştirilmesi halinde şartlar sağlanmakta ise arabuluculuk ilkeleri ve kurallarına göre taraflar arasında görüşmelere başlanır, anlaşma sağlanamaması halinde tahkim yargılamasına devam edilir ve arabuluculuk sürecinde edinilen bilgiler gizli kalarak tahkim yargılamasında delil olarak sunulamaz²⁹⁸. Tarafların mutabakatı ve yazılı talepleri üzerine arabulucu, eğer CAS'ın hakem listesinde yer alıyorsa, uyuşmazlığın tahkim yolu ile çözülmesi prosedüründe hakem olarak yer alabilir²⁹⁹. Arabuluculuk sürecinde anlaşma sağlanması halinde ise arabuluculuk anlaşmasının bir kopyası CAS Mahkeme Ofisi kayıtlarında arşivlenir.

9. Gizlilik

CAS nezdinde gerçekleştirilen tahkim yargılamaları kural olarak gizlidir. Taraflarca aksi kararlaştırılmadıkça CAS duruşmaları da aleni değildir. AİHM'in Claudia Pechstein v. Switzerland kararı³⁰⁰ ile birlikte tahkim yargılamalarına ilişkin gizlilik kuralına istisna getirilmiştir. AİHM kararı üzerine 2019 yılında Kod'da yapılan tadil ile birlikte, talepte bulunanın gerçek kişi olması şartıyla, temyiz tahkim yargılamaları bakımından duruşmaların aleni yapılması imkânı doğmuştur³⁰¹.

Gizlilik sayesinde taraflar arasında ticari sır veya herhangi sır niteliğinde bilginin konuşulabilmesi ve daha samimi bir ortam oluşmasına imkân sağlanmaktadır. Taraflar, tarafların temsilcileri, arabuluculuk görüşmesi yapılması halinde arabulucular, hakemler, CAS Mahkeme Ofisi, CAS Genel Direktörü, taraflar arasındaki yargılama duruşmasına katılan veya sürece dâhil olan herkes uyuşmazlığın çözüm sürecine ilişkin her türlü bilgiyi

²⁹⁷ CAS Code, R42, R56/2.

²⁹⁸ CAS Mediation Rules, Article 10.

²⁹⁹ CAS Mediation Rules, Article 13/3.

³⁰⁰ AİHM, Claudia Pechstein v. Switzerland, Başvuru Numarası 67474/10, 02.10.2018.

³⁰¹ Özdemir Kocasakal, CTB, s. 117.

veya uyuşmazlıkla ilgili herhangi bir bilgiyi veya belgeyi üçüncü kişilere açıklayamaz ve açıklamayacağına dair taahhüt verir³⁰². Bilirkişiler ve tanıklar bakımından gizliliğin sağlanması bakımından uygulamada ayrı bir gizlilik sözleşmesi imzalanması tavsiye edilmektedir³⁰³.

Gizlilik CAS'ın önemle üzerinde durduğu ilkelerden biri olmasına karşın CAS yargılamasında gizliliğin ihlal edildiğine dair İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen uyuşmazlıkta, gizliliğin ihlal edilmiş olmasının CAS kararının iptali için tek başına yeterli olmadığı belirtilmiştir³⁰⁴.

10. Yargılamaya Üçüncü Kişinin Müdahalesi

Kod'un R41 maddesinde yargılamaya üçüncü kişinin müdahalesine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Hüküm, olağan tahkim yargılama usulüne uygulanacak özel hükümler üst başlığı altında düzenlenmiştir, fakat kanaatimizce hem olağan tahkim hem temyiz tahkim yargılama usulünde, üçüncü kişinin yargılamaya dâhil olması mümkün olabilmektedir³⁰⁵. Zira aslolan hukuki menfaattir ve üçüncü kişilerin de temyiz tahkim yargılaması sonucunda çıkacak sonuçlardan hukuki menfaatleri etkilenebilecektir. Üçüncü kişi davaya katılabileceği gibi, davayı üçüncü bir kişiye ihbar etmek de mümkündür.

³⁰² CAS Code, R43; Noth/ Haas, SPAOAP, s. 1538-1539.

³⁰³ Noth/ Haas, SPAOAP, s. 1538.

³⁰⁴ P. Pichonnaz, "Case law of the Swiss Federal Tribunal on Challenges against CAS awards (2015-2019)", Cas Bulletin Ekim 2019 Budapest Seminar, Lausanne 2020, s. 75, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2020_-_Budapest.pdf, e.t. 24.10.2022.

³⁰⁵ Özdemir Kocasakal, STM, s. 325; Coccia, s. 50-51; Noth/Haas, SPAOAP, s. 1530; Davanloo, s. 162-164.

Hâlihazırda sürmekte olan bir tahkim yargılamasına hukuki menfaati³⁰⁶ olan üçüncü kişi, yargılamayı öğrendiği tarihten itibaren 10 gün içinde CAS Mahkeme Ofisi'ne sunacağı yazılı ve gerekçeli bir dilekçe ile katılabilir³⁰⁷. Tahkim yargılamasının duruşmasız yapıldığı durumlarda başvurunun tahkikat aşaması tamamlanmadan önce, tahkim yargılamasının duruşmalı yapılacağı durumlarda ise en geç duruşma öncesinde CAS Mahkeme Ofisi'ne sunulması gerekmektedir. Üçüncü kişinin davaya katılma talebi CAS Mahkeme Ofisi tarafından uyuşmazlığın taraflarına iletilecek olup tarafların görüşlerini belirtmesinin ardından heyet tarafından katılma talebi hakkında karar verilecektir³⁰⁸. Tahkim anlaşmasının uyuşmazlığın tarafları bakımından bağlayıcı olması, üçüncü kişi tarafından bağlayıcı olmaması sebebiyle, katılma talebinde bulunan üçüncü kişinin tahkim anlaşması ile bağlı olmayı kabul etmesi, uyuşmazlığın taraflarının buna muvafakat etmesi gerekmektedir.

Davanın ihbarı müessesesi sadece davalı bakımından mümkündür, davacı tarafça dava üçüncü kişiye ihbar edilemez³⁰⁹, zira Kod lafzında bu hakkın sadece davalı tarafa verildiği görülmektedir. Davalı taraf ilk cevap dilekçesinin bir kopyası ile birlikte üçüncü kişiye yargılamayı ihbar edebilir. CAS Mahkeme Ofisi tarafından ihbar dilekçesi üçüncü kişiye ve davacıya iletılarak cevaplarını sunması için süre verilir³¹⁰. Heyet henüz oluşturulamadan önce bu yönde bir karar almak gerekir ise daire başkanı tarafından karara bağlanacak olup bu karara itiraz edilmeyecektir³¹¹. Heyet oluşturulduktan sonra ise ihbara yönelik kararları heyet verecektir.

³⁰⁶ Katılma talebinde bulunan üçüncü kişinin talebinin kabul edilebilir bulunması için hukuki menfaatinin bulunması gerekmektedir. Bkz. Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1527; CAS 2008/A/1513, Emil Hoch v. FIS & IOC, 27 Haziran 2008, Para. 18.

³⁰⁷ CAS Code, R41.3.

³⁰⁸ CAS Code, R41.3.

³⁰⁹ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1527; CAS 2006/A/1155 *Giovanella v. FIFA*, 22 Şubat 2007, Para. 56.

³¹⁰ CAS Code, R41.2.

³¹¹ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1528.

II. Olağan Tahkim Yargılama Usulü

“Ordinary Arbitration Division” yani Olağan Tahkim Dairesi’nce, Kod’un R27 ve devamında yer alan ortak usul hükümleri ve R38 ile R47 arasındaki özel usul hükümleri esas alınarak olağan tahkim yargılama usulüne göre uyuşmazlıklar çözümlenmektedir. Yargılama konusu uyuşmazlığın daha önce başka yargı mercilerince karara bağlanmamış olması sebebiyle doktrinde çoğu yazarca ilgili daire Birinci Derece Tahkim Dairesi, yargılama usulü de birinci derece tahkim yargılaması usulü olarak anılmaktadır³¹². Azınlık görüşle birlikte bizim de kanaatimizce dairenin adının Olağan Tahkim Dairesi, yargılama usulünün de olağan tahkim yargılama usulü olarak anılması daha yerindedir³¹³.

Ordinary sözcüğünün etimolojik³¹⁴ olarak incelenmesi neticesinde anlamının düzenli veya olağan olduğu, günümüz ingilizcesindeki kullanımının dilimizde karşılığının da olağan, sıradan veya normal anlamına geldiği görülmektedir³¹⁵. Bununla beraber ilgili daireyi birinci derece olarak anmamız durumunda, temyiz tahkim dairesinin sanki bu birinci derece yargı mercinin temyiz kurumu olduğu gibi anlam karışıklıkları da doğabilmektedir. Tüm bunlardan hareketle çalışmamızda ilgili daire Olağan Tahkim Dairesi ve yargılama usulü de olağan tahkim yargılama usulü olarak ifade edilmiştir. Son olarak, Olağan Tahkim Dairesi’nde dosya numaralarının “yıl/O/numara” şeklinde ifade edildiğini de belirtmekte fayda vardır.

³¹² Doktrinde Birinci Derece Tahkim Dairesi olarak ifade eden yazarlar için bkz. Erkiner, s. 50; Ertaş/Petek, s. 334; Özdemir Kocasakal, STM, s. 165; Küçükgüngör, s. 16; Koçak, s. 64; M. Özen, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları, Adalet Yayınları, 1. Basım, Ankara 2022, s. 266; M. N. Bozkurt, “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi*”, Ankara Barosu Dergisi, C. 68, S. 2, 2010, s. 171; C. Akil, “*Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 2, 2011, s. 78.

³¹³ Doktrinde Olağan Tahkim Dairesi olarak ifade eden yazarlar için bkz. Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 521; Yılmaz, 267; N. Esendal, Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yolu ile Çözümü, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010, s. 52.

³¹⁴ “Ordinary” sözcüğünün detaylı etimolojik incelemesi için bkz.

<https://www.etymonline.com/word/ordinary>, e.t. 27.10.2022.

³¹⁵ Bkz. <https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/ordinary>, e.t. 27.10.2022.

1. Başvuru Şartları

Olağan Tahkim Dairesi'ne kabul edilebilir bir başvuru yapılabilmesi için sportif bir uyuşmazlığın ilk defa CAS önünde yargı yoluna taşınmış olması ve taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşması bulunması gerekmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde sportif uyuşmazlık kavramından ne anlaşılması gerektiği, geçerli bir tahkim anlaşmasının nasıl olması gerektiği ve iç hukuk düzenlemelerimiz bakımından CAS'ın olağan tahkim yargılaması yapabilmesinin yolları değerlendirilmiştir.

A. Sportif Uyuşmazlık Bulunması

CAS'ın tüm tahkim daireleri bakımından, yargı yetkisinden söz edilebilmesinin ön şartlarından birisi sportif bir uyuşmazlığın varlığıdır³¹⁶. Bir uyuşmazlığın spora ilişkin bir uyuşmazlık olup olmaması noktasında tespitleri sadece Kod üzerinden yapmak mümkün değildir zira Kod'da kazuistik bir şekilde hangi uyuşmazlığın hangi yargılama usulü ile hangi dairede görüleceği düzenlenmemiştir. Kod'da yalnızca sporun uygulanması veya geliştirilmesine ilişkin maddi veya maddi nitelikte olmayan menfaatlerin, sporun prensiplerine ilişkin meselelerin spor ile bağlantılı olduğuna değinilmiştir³¹⁷. Bu sebeple hem yorum yoluyla hem de CAS'ın içtihatları ile sportif uyuşmazlık kavramının içeriği doldurulmaktadır.

Sporun süjeleri olarak kabul edilen; sporcular, spor kulüpleri, antrenörler, hakemler, uluslararası ve ulusal federasyonlar, sportif kuruluşlar³¹⁸, sportif organizasyonlar, malzeme üreten imalatçılar, yayıncılar ve sponsorlar arasındaki veya bu süjelerden birinin tarafı olduğu uyuşmazlıklar bakımından sportif uyuşmazlık karinesinin varlığından söz etmek mümkün olmakla birlikte ilgili süjeler arasındaki tüm

³¹⁶ Özdemir Kocasakal, STM, s. 178; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 517; Yılmaz, s. 295.

³¹⁷ CAS Code, R27.

³¹⁸ Sporun süjelerine ilişkin ayrıntılı tespitler için bkz. Gülşen, s. 16 vd.

uyuşmazlıkların sportif uyuşmazlık olarak kabul edilemeyeceği bir gerçektir. Zira taraflar arasında veya bu süjelerden birinin tarafı olduğu spor ile ilgili olmayan haksız fiil veya sözleşmesel uyuşmazlıkların da meydana gelmesi mümkündür. Örneğin, spor kulübünün sporcusunun adli bir vakaya karışması halinde veya kulüp bünyesinde çalışan bir işçinin iş sözleşmesinden kaynaklanan bir uyuşmazlığın çözümünde CAS'ın yetkisinden söz edilemeyecektir, zira burada sportif bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Öte yandan spor kulübünün sporcusu veya antrenörü ile arasındaki sözleşmesinden doğabilecek uyuşmazlıkların sportif olacağı tespitinde bulunmak doğru olacaktır.

CAS'ın yetkisi bağlamında spor branşları bakımından bir ayırım yoktur. Sporun tüm branşlarına ilişkin yaşanabilecek sportif nitelikli uyuşmazlıklarda CAS'ın yargı yetkisinden söz edilebilecektir. Öte yandan salt sportif faaliyetlerin sportif uyuşmazlığa yol açabileceği gibi bir sonuca varılmaması gerekmektedir. Uyuşmazlığın tarafları sportif nitelikte olmasa dahi aralarındaki uyuşmazlık spor ile ilgili olabilecektir. Önemli olan uyuşmazlığın spor ile illiyet bağının kurulabilmesidir. Doktrinde spor malzemeleri satışı, lisans, sponsorluk, televizyon, platform yayın hakları gibi ilk bakışta sportif görülmeyen uyuşmazlıklar da sportif nitelikte uyuşmazlık olarak görülmektedir³¹⁹.

CAS, önüne gelen uyuşmazlıkların sportif nitelikte olup olmadığını değerlendirirken sportif uyuşmazlık kavramını geniş yorumlamakta ve uyuşmazlığın taraflarının veya uyuşmazlığın esasının spor ile ilgili ufak bir bağlantısı olsa dahi sportif bir uyuşmazlık değerlendirmesinde bulunarak kendini yetkili görmektedir. Doktrinde ise CAS'ın iş yükü değerlendirilerek; sözleşmesel sportif uyuşmazlıkların, sporcusu, antrenör, spor kulüpleri, ulusal ve uluslararası federasyonlar arasında doğan uyuşmazlıklar sınırlı olması yönünde görüşler³²⁰ olmakla birlikte kanaatimizce bu görüşe katılmak mümkün değildir, zira yayın gelirleri ve sponsorluk gelirleri gibi bir spor kulübü için en büyük gelir kalemlerinden doğabilecek uyuşmazlıkların çözümünün uzaması da spor kulübünün maddi zararına ve bu maddi zarar da belki de sporcuların ücretlerinin ödenmesinde

³¹⁹ Küçükgüngör, s. 12-14.

³²⁰ Özdemir Kocasakal, STM, s. 181; Koçak, s. 22.

aksamaya ve yeni uyuşmazlıklara yol açabilecektir. Nitekim gerçekten de CAS, sponsorluk sözleşmelerinden ve yayın gelirlerinden kaynaklanabilecek uyuşmazlıkların sportif nitelikte olduğunu belirterek kendisini yetkili görmektedir³²¹.

Sporun sùjeleri ile spora ilişkin faaliyetler dinamiktir ve dinamiklik sebebiyle uyuşmazlıkların en kısa sürede kesin hüküm ile karara bağlanıp icra edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple sportif uyuşmazlıkların numerus clausus hale getirilmesi yönündeki görüşlere katılmamakta, CAS'ın yetkisini geniş yorumlayan görüşe iştirak etmekte ve sportif uyuşmazlık olgusunun somut olayın şartlarına göre yorum yoluya tespit edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Kanaatimizce yakın gelecekte kripto varlıklar ile sporculara yapılan ödemeler ve kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile gerçekleştirilen sponsorluk sözleşmeleri de CAS'ın yargı yetkisi dahilinde sportif nitelikte adledilip yargı konusu edilebilecektir.

Doktrinde sportif uyuşmazlıkların sponsorluk ve yayın hakları başta olmak üzere ticari uyuşmazlık ve sportif yapılacak uygulanan yaptırımlar başta olmak üzere disiplin uyuşmazlığı olarak iki başlık altında değerlendirilip ticari uyuşmazlıklar için Olağan Tahkim Dairesi, disiplin uyuşmazlıkları için ise Temyiz Tahkim Dairesi'nin yargılama usulünün uygulanacağı belirtilmekle³²²; kanaatimizce böyle bir ayrıma gitmek her zaman doğru sonuç vermeyecektir, zira sponsorluk veya yayın haklarına ilişkin bir sözleşmenin federasyon bünyesinde çözülmeye çalışılması ve kararın temyiz üzerine CAS'a gelmesi halinde Temyiz Tahkim Dairesi yetkili olacaktır. Disiplin uyuşmazlıkları bakımından da CAS'ın ilk yargı yeri olarak görev alabileceği durumlarda Olağan Tahkim Dairesi yetkili olacaktır.

³²¹ H. Radke, "Sports arbitration ex aequo et bono: basketball as a groundbreaker", CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 34, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 23.10.2022.

³²² Ioannidis, s. 24-27; Haemmerle, s. 301-303.

Olağan Tahkim Dairesi'nin yetkili olabilmesi için sporun süjeleri arasındaki sportif uyuşmazlığın yargı yoluna ilk defa CAS önünde taşınmış olması gerekmektedir. Daha önce başka merciler tarafından uyuşmazlık hakkında karar verilmiş ise ancak CAS'ın Temyiz Tahkim Dairesi'nin yetkisi gündeme gelebilecektir.

B. Geçerli Tahkim Anlaşmasının Bulunması

Taraflarca CAS'ın tahkim yetkisi konusunda uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce bir sözleşme yapılmış olabileceği gibi uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra da konu hakkında sözleşme yapılabilir. Ayrıca bir tahkim sözleşmesi yerine esas sözleşmede de tahkim hükmüne yer verilmesi mümkündür. Tahkim klozu veya tahkim anlaşması ile taraflar, aralarında doğabilecek veya doğmuş tüm uyuşmazlıklar bakımından CAS'a yetki verebileceği gibi kısmi uyuşmazlıklar bakımından da yetki verebilir. Yetki klotunda veya yetki sözleşmesinde tahkimin kapsamına ilişkin hüküm bulunmaması durumunda, sözleşmeden doğabilecek veya doğmuş tüm uyuşmazlıklar bakımından CAS'ın yargı yetkisinin kabul edildiği varsayılmalıdır³²³.

CAS tarafından ve doktrinde, uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce "Bu sözleşmeden kaynaklanan veya bu sözleşmenin yorumlanmasından doğacak herhangi bir uyuşmazlık İsviçre'nin Lozan şehrindeki Spor Tahkim Mahkemesi'nce ve Spor Tahkim Kodu'na göre münhasıran kesin olarak çözülecektir." şeklinde bir klotun³²⁴ sözleşmeye eklenmiş olması ile geçerli bir tahkim anlaşması şartının sağlanmış olacağı kabul edilmektedir. Uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra ise "Uyuşmazlık, İsviçre'nin Lozan şehrindeki Spor Tahkim Mahkemesi'ne sunulup Spor Tahkim Kodu hükümlerine göre münhasıran karara bağlanacaktır." şeklinde bir yazılı anlařma³²⁵ yapmanın CAS'ı yetkili kılmaya yeteceği belirtilmiştir.

³²³ zdemir Kocasakal, STM, s. 187.

³²⁴ Akil, s. 79.

³²⁵ Klot rnekleri için bkz. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html>, e.t. 29.10.2022.

CAS'ın tahkim yerinin İsviçre olması sebebiyle tahkim anlaşmasının şekline ilişkin olarak İsviçre mevzuatından LDIP ve CPC'de yer alan düzenlemelere de evleviyetle uyulması gerekmektedir. LDIP m.176/1 hükmü gereği uyumsuzluk yabancılik unsuru taşıyorsa, yani taraflardan birinin merkezi, ikametgâhı veya mutad meskeni İsviçre'de değilse LDIP uygulama alanı bulacaktır³²⁶. Aksi durumda, yabancılik unsuru bulunmaması halinde ise CPC hükümleri uygulanacaktır. LDIP m. 178/1 ve CPC m. 358/1 hükümlerinde tahkim anlaşmasının şekline ilişkin olarak herhangi bir metinde veya iletişim aracında yazılı olma şartı aranmaktadır³²⁷. Sonuç olarak CAS'a yetki veren tahkim şartı veya sözleşmesinin yazılı olmasının şart olduğu fakat bu yazılılığın yazılı belge üzerinde olmasının şart olmadığı, herhangi bir iletişim aracındaki metin üzerinden bu şartın sağlanabileceği anlaşılmaktadır.

CAS tarafından yetki hususu resen gözetilir. Taraflar arasında CAS'ın yetkili olduğuna dair sözleşmede bir klot veya yetki sözleşmesi yok ise CAS yetkisiz olduğunu gözütecektir. Ne var ki CAS'a yetki veren yetki klotu veya sözleşmesi, yazılı olmaması sebebiyle veya herhangi başka bir sebepten ötürü geçersiz ise bu durumun itiraz ile ileri sürülmesi gerekmektedir. Yetkiye itiraz edilmemesi durumunda tarafların CAS yetkisini zımnen kabul ettiği varsayılır³²⁸ ve CAS yetkili hale gelir. Bu sebepten ötürü, yetkinin CAS önünde bir ilk itiraz hükmünde olduğu tespitinde bulunulması mümkündür. Nitekim LDIP m. 186/2 ve CPC m. 369/2 hükümlerinde de tahkim yetkisine itirazın esas hakkında savunmadan önce yapılması gerektiği düzenlenmiş olup İsviçre Hukukunda tahkim yetkisine itirazın bir ilk itiraz olarak düzenlendiği görülmektedir.

Tahkim anlaşması veya tahkim klotunun maddi bakımdan geçerliliği de İsviçre mevzuatı çerçevesinde değerlendirilmelidir. LDIP m. 178/2 hükmünde tahkim

³²⁶ Reilly, s. 69.

³²⁷ LDIP m. 178/1 hükmünde yer alan yazılılık şartı 1 Ocak 2021'de tadil edilmiştir. Değişiklik öncesi hükümde yazılılık şartının yalnızca telgraf, teleks, faks veya belge üzerinde olması aranırken gelişen teknoloji kanuna da yansımış ve yeni düzenleme ile yazılılık şartının herhangi bir iletişim aracında yer alabileceği belirtilmiştir.

³²⁸ D. Mavromati, "Selected Issues Related to CAS Jurisdiction in light of the Jurisprudence of the Swiss Supreme Court", CAS Bulletin, C. 1, Lausanne 2011, s. 31-40, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_1_2011.pdf, e.t. 29.10.2022; Özdemir Kocasakal, STM, s. 185.

anlaşmasının; taraflarca seçilen hukuka, uyuşmazlığın esası hakkındaki hukuka veya İsviçre hukukuna uygun olması gerektiği belirtilmiş olmakla ilgili hukuklara bakılarak tahkim anlaşmasının irade sakatlıkları, kanunun emredici hükümlerine veya kamu düzeni bakımından geçersizliğine yol açan durumların mevcut olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir³²⁹. Herhangi üç hukuktan birine göre geçerli olması, madde hükmünde yeterli görülmüştür.

C. Türk Hukuku Bağlamında Olağan Tahkim Dairesi'nin Yetkisi

Ülkemiz bakımından CAS'ın Olağan Tahkim Dairesi'nin yetkili olabilmesi durumunu ikiye ayırarak değerlendirmek yerinde olacaktır zira Türkiye'de sadece futbol branşına özgü ayrı bir yargı sistemi var iken diğer tüm spor branşları bakımından Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü nezdinde bir yargı sistemi düzenlenmiştir.

TFF Statüsü'nün 56. maddesinde ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nın³³⁰ 2. maddesinde, sportif cezalara ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar bakımından Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK)'nın münhasıran yetkili olduğu kabul edilmektedir. Bunun dışında taraflarca yetkisinin kabulü halinde kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve menajerler arasındaki fubola ilişkin sözleşmesel uyuşmazlıklar bakımından da UÇK yetkili olabilmektedir. UÇK'nın münhasır yetkili sayılmadığı uyuşmazlıklar bakımından tarafların irade serbestisi dâhilinde CAS'ı yetkili kılmaları halinde, yargılama Olağan Tahkim Dairesi'nde görülecektir. Sportif cezalar ile yetiştirme tazminatına ilişkin UÇK'nın münhasır yetkisi ile vereceği hükümlere karşı yalnızca TFF Tahkim Kurulu önünde itiraz edilebilecektir³³¹. Anayasamızın 59. maddesinin 2. fıkrasının son cümlesinde ise tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı mercine başvurulamayacağı belirtilmiştir. Hal böyle iken gerek UÇK'nın münhasır

³²⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 186.

³³⁰ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı,

<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UÇK-Talimati.pdf>, e.t. 30.10.2022.

³³¹ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı, m. 12.

yetkili olduğu gerekse UÇK yetkili kılınarak yapılan başvurular, bir st yargı merci olarak TFF Tahkim Kurulu'na taşınabilecek ve TFF Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşecektir. Dolayısıyla bu tür uyuşmazlıklar bakımından Olağan Tahkim Dairesi'nin yargı yetkisinden söz edilemeyecektir. Ne var ki gerek münhasıran UÇK'nın yetkili olduğu gerekse taraflarca iradi olarak UÇK'ya yetki verildiği durumlarda UÇK'ya başvurmadan önce CAS'a başvurulması ve tarafların uyuşmazlığı CAS önünde neticelendirme isteği ile yetki vermesi neticesinde uyuşmazlık yine olağan tahkim yargılama usulüne göre grlebilecektir³³².

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü (SHGM) Tahkim Kurulu Yönetmeliği'nde³³³ yerel yargı mercilerine münhasır yetki veren herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu sebeple TFF Tahkim Kurulu ile UÇK bakımından yapılan tartışmanın burada yapılmasına ihtiyaç yoktur. Uyuşmazlık tarafları, tahkim anlaşması veya tahkim klozu ile CAS'ın yetkili olduğunu dzenleyebilecektir.

2. “Request for Arbitration” – Tahkim Talebi

Olağan Tahkim Dairesi'nde yargılama süreci başvuranın “Request for Arbitration” olarak adlandıran tahkim talebi dilekçesini CAS Mahkeme Ofisine sunması ile başlamaktadır. Yargılamanın başlaması için iki temel şart bulunmaktadır. Tahkim talebi dilekçesi yazılı olmalı ve bu yazılı dilekçe CAS Mahkeme Ofisine sunulmalıdır. Sözlü yapılacak başvurular kabul edilmeyeceği gibi tahkim talep dilekçesinin doğrudan davalı muhatapa gönderilmesi de yargılamayı başlatmayacaktır³³⁴.

³³² zdemir Kocasakal, STM, s. 188-189; CAS 2006/O/1055 Del Bosque, Grande, Miñano Espín, Jiménez v. Beşiktaş, 9 Şubat 2007; Türker, s. 41, dn. 158.

³³³ Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15850&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>, e.t. 30.10.2022.

³³⁴ Noth/ Haas, SPAOAP, s. 1509.

Tahkim talebi dilekçesinin içeriğinde bulunması gereken zorunlu unsurlar; davalının ismi ve tam adresi, yasal argümanlar ile iddialar ve olayın özeti, karşı taraftan talebinin ne olduğu, CAS'ın tahkim yetkisini sağlayan tahkim anlaşması veya usul kurallarını içerir belgenin kopyası³³⁵, hakem sayısı ve seçimine ilişkin her türlü bilgi ile taraflara rasındaki tahkim anlaşması ya da klozu üç hakemi öngörüyor ise davacının CAS kapalı hakem listesinden seçmiş olduğu hakemin ismidir³³⁶. Tahkim talep dilekçesini sunan başvuranın ismi ve tam adresinin de evleviyetle bildirilmesi gerekmektedir³³⁷.

Hükümde belirtilmemiş olsa da uygulamada faks ve elektronik posta adreslerinin ve başvuran bir temsilci ile temsil edilecekse temsilcinin ismi, tam adresi ve elektronik posta adresi ve faks adresinin, ayrıca uygulanacak hukuka ilişkin bir seçim var ise bunun da tahkim talep dilekçesi ile bildirilmesi gerekmektedir³³⁸. Temsilci var ise temsilcinin yetkili olduğunu gösteren belgenin de başvuruya eklenmesi gerekmekte olup başvuru temsilci tarafından yapılmakta ise yazılı başvuru dilekçesi temsilci tarafından imzalanmalıdır³³⁹.

Tahkim talep dilekçesinin CAS Mahkeme Ofisine sunulmasının akabinde 1.000 CHF'lik başvuru ücretinin³⁴⁰ de yatırılması ve dekontun sunulması gerekmektedir. Ücretin ödendiğine ilişkin kanıt CAS Mahkeme Ofisine ibraz edilmediği sürece yargılamaya devam edilmeyecektir. Bu sebeple ücretin başvurudan önce yatırılmış olması durumunda da dekontun tahkim talep dilekçesi ile birlikte sunulmasında fayda vardır³⁴¹.

³³⁵ Tahkim anlaşması veya tahkim klozunu içeren sözleşmenin CAS'ın resmi dilleri dışında bir dilde olması durumunda bu belgelerin CAS'ın resmi dillerini tercüme edilmiş bir nüshasının da eklenmesi gerekmektedir. Bkz. Noth/ Haas, *SPAOAP*, s. 1508; Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 72.

³³⁶ CAS Code, R38/1; Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1509.

³³⁷ Noth/ Haas, *SPAOAP*, s. 1507.

³³⁸ Noth/ Haas, *SPAOAP*, s. 1507.

³³⁹ Noth/ Haas, *SPAOAP*, s. 1509.

³⁴⁰ CAS Code, R64.1, R38/2.

³⁴¹ Noth/ Haas, *SPAOAP*, s. 1509.

Tahkim talep dilekçesinde herhangi bir eksiklik olası durumunda CAS Mahkeme Ofisi tarafından eksikliklerin tamamlanması için başvurana ek süre verilir, ek süre içerisinde eksikliklerin giderilmemesi halinde başvuru yapılmamış sayılır³⁴². Başvuru dilekçesinde eksiklik yok ise veya süresi içerisinde eksiklikler giderilirse CAS Mahkeme Ofisi tarafından tahkim talep dilekçesi davalıya iletilir.

Tahkim talep dilekçesinin, çalışmamızın ilerleyen bölümünde izah etmiş olduğumuz “Statement of Claim” adıyla anılan talep beyanı dilekçesi ile karıştırılmaması gerekmektedir. Uygulamada çokça karıştırılan bu hususa özellikle dikkat çekmek isteriz. Tahkim talep dilekçesinde, deliller, bilirkişiler, tanıklar veya yukarıda sınırlı sayıda belirtilen unsurlar dışında başkaca bir içerik bulunması zorunlu değildir³⁴³. Oysa talep beyanında uyuşmazlığın detaylı açıklamasının yapılması, tüm delillerin arz edilmesi gerekecektir.

Uyuşmazlık taraflarının uzlaşması ile daire başkanı veya heyet tarafından “Expedited Procedure” yani hızlandırılmış yargılama usulü ile yargılamanın görülmesine karar verilmesi mümkündür³⁴⁴. Tahkim anlaşmasında hızlandırılmış usule ilişkin bir uzlaşma yer almadığı takdirde, başvuranın hızlandırılmış usule ilişkin talebi ve davalının kabul beyanı ile birlikte hızlandırılmış usul uygulama alanı bulabilecektir³⁴⁵. Bu usul ile beraber süreler ve cevap sayfa sayılarına ilişkin kısıtlamalar getirilebilecektir.

3. “Answer” – İlk Cevap Dilekçesi

Başvuran tarafın sunmuş olduğu tahkim talep dilekçesine ilişkin usuli eksiklikler var ise tamamlandıktan sonra veya eksiklik bulunmamakta ise yetki hususu resen

³⁴² Uygulamada 10 gün ek süre verilmektedir; M. R. Davanloo, “*The Procedural Rules of the Court of Arbitration for Sport*”, Journal of Politics and Law, C. 10, S. 4, 2017, s. 158; CAS Code, R38/3.

³⁴³ Noth/ Haas, SPAOAP, s. 1507.

³⁴⁴ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 83; CAS Code, R44.4.

³⁴⁵ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1558.

gözetildikten sonra tahkim başvuru dilekçesi davalı tarafa ilk cevaplarını sunmak üzere gönderilecektir³⁴⁶. Davalının ilk cevap dilekçesini sunması için Kod'da kesin bir süre öngörülmemiş olmakla birlikte uygulamada davanın şartlarına göre 20 ile 30 günlük kesin cevap süreleri verilmektedir³⁴⁷. Her ne kadar kesin süre verilmekte ise de ilk cevap dilekçesinin eksik verilmesi veya hiç verilmemesi durumunda dahi talep üzerine cevap süresinin uzatılması mümkündür³⁴⁸.

Davalı tarafın bu aşamada vereceği ilk cevap dilekçesi, esas cevap dilekçesi niteliğinde değildir. Bu aşamda tahkim talebine karşı cevapların, varsa her türlü karşı taleplerin ve iddiaların ve başta yetki olmak üzere usule ilişkin itirazların davalı tarafından beyan edilmesi gerekmektedir³⁴⁹. İlk cevap dilekçesinin yazılı olması ve yetkili temsilci tarafından imzalanması gerekmektedir. Üç hakemli yargılama yapılacak ise CAS kapalı listesinden seçmiş olduğu hakemin isminin de davalı tarafından ilk cevap dilekçesinde bildirilmesi, yargılama dili ve uygulanacak hukuk noktasındaki taleplerin de ilk cevap ile beyan edilmesi gerekmektedir³⁵⁰.

Davalı tarafça bu aşamada Kod'un R64.2 ve R64.4 maddesinde bahsi geçen peşin masrafin başvuran tarafından yatırılmasından sonra yargılamanın devam etmesi talep edilebilir. Bu durumda başvuran tarafından peşin masrafin yatırılmasına kadar cevap süresinin işletilmemesi talep edilebilir³⁵¹. Uygulamada davalılar tarafından, başvurunu mali yönden sıkıştırmak amacıyla sıkça bu yönde taleplerin geldiği görülmektedir. Davalının talebi üzerine; tek hakemli yargılamalarda yaklaşık 18.000 CHF, üç hakemli yargılamalarda ise 30.000-40.000 CHF peşin masraf CAS Mahkeme Ofisi tarafından hesaplanmakta ve başvuranın payına düşen miktar talep edilmektedir³⁵².

³⁴⁶ CAS Code, R39/1

³⁴⁷ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1514.

³⁴⁸ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1515.

³⁴⁹ CAS Code, R39/2.

³⁵⁰ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1514.

³⁵¹ CAS Code, R39/3.

³⁵² Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 1069.

4. Hakemlerin Belirlenmesi

Olağan tahkim yargılama usulünde yargılamalar tek hakem veya üç hakemden oluşan heyet tarafından gerçekleştirilir³⁵³. Taraflarca daha fazla hakem ile tahkim yargılaması yapılacağı konusunda anlaşılmalı olsa dahi bu hüküm geçerli olmayacak ve taraf iradelerin üç hakemli yargılama olduğu şeklinde yorumlanacaktır³⁵⁴. Tahkim anlaşması ile tek hakemli veya üç hakemli yargılama hususunda tarafların, uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce veya sonra anlaşması mümkündür. Taraflarca uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce tahkim anlaşmasına yazılacak bir hüküm ile hakem sayısı belirlenmiş olabileceği gibi, başvuranın tahkim talep dilekçesinde hakem sayısı konusunda talebini bildirmesi ve davalının ilk cevap dilekçesinde hakem sayısına ilişkin beyanını bildirmesi ile birlikte tarafların hakem sayısına ilişkin anlaşma sağlanabilecektir. Taraflarca hakem sayısına ilişkin bir irade uyuşması bulunmaması durumunda daire başkanı tarafından, uyuşmazlığın şartları dikkate alınarak hakem sayısı hakkında karar verilebilecektir³⁵⁵. Daire başkanı tarafından hakem sayısına ilişkin belirlemenin yapılması durumunda, şayet tek hakemli yargılama yapılacaksa CAS Mahkeme Ofisi tarafından, uyuşmazlık taraflarına ortak bir hakem ismi belirlemeleri için 15 gün verilecektir³⁵⁶. Belirtilen süre içerisinde hakem ismine ilişkin mutabakatın sağlanamaması halinde tek hakem daire başkanı tarafından, hakemin tecrübesi, müsaitlik durumu, maddi hukuk bilgisi, kişisel ve kültürel geçmişi ve dil konusundaki yetkinliği dikkate alınarak seçilecektir. Daire Başkanı tarafından seçilecek hakemin, uyuşmazlığın taraflarından biri ile aynı milleyeti taşıması, seçilmesine engel değildir³⁵⁷.

Önceden yapılmış olan tahkim anlaşmasına göre, uyuşmazlık hakkında tahkim başvurusu yapıldıktan sonra tarafların iradesi doğrultusunda veya daire başkanı kararı ile üç hakemli tahkim yargılaması yapılacak olmasına karar verilmesi durumunda,

³⁵³ Martens, s. 39.

³⁵⁴ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1519.

³⁵⁵ CAS Code, R40.1.

³⁵⁶ CAS Code, R40.2.

³⁵⁷ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1520.

uyuşmazlığın her iki tarafı da listeden birer hakem seçecektir. Taraflarca önceden yapılmış bir tahkim anlaşması sonucu üç hakemli yargılama yapılacaksa veya böyle bir anlaşma olmasa dahi başvurunun iradesi üç hakemli yargılamaya yönelikse tahkim talep dilekçesinde, seçmiş olduğu hakem ismini bildirmesi gerekmektedir. Bu durumda davalı da ilk cevap dilekçesi ile seçmiş olduğu hakem ismini bildirecektir. Başvuran tarafça tahkim talep dilekçesinde hakemin ismi belirtilmediyse veya davalı tarafından da seçilmiş olan hakem ismi bildirilmediyse; CAS Mahkeme Ofisi tarafından, taraflara süre verilerek hakem isimlerini belirlemeleri istenecektir. Taraflarca süresi içerisinde hakem isimlerinin belirlenmemesi halinde seçim daire başkanı tarafından yapılacaktır. Üç hakemli heyetin oluşması için seçilmiş olan iki hakem, ortak iradeleri ile heyete başkanlık edecek üçüncü hakemi seçmelidir. Her iki hakem ortak bir isimde uzlaşamaz ise heyete başkanlık edecek üçüncü hakem daire başkanı tarafından seçilecektir³⁵⁸.

Uyuşmazlıklar her zaman iki taraflıdır, fakat uyuşmazlığın taraflarından birden fazla gerçek veya tüzel kişi olması mümkündür. Böyle bir durumda, birden fazla kişinin olduğu taraf kendi içinde mutabakat ile bir hakem ismi belirlemelidir. İlgili taraf kendi içerisinde bir hakem isminde mutabakat sağlayamaz ise seçim daire başkanı tarafından yapılacaktır³⁵⁹.

Uyuşmazlığın taraflarınca hakem seçilmesi işlemine kadar idari işlemler CAS Mahkeme Ofisi tarafından yürütülür. Hakemlerin seçilmesi ve heyetin oluşturulması akabinde heyetin bağımsızlık ve tarafsızlık teminatı vermesi ve daire başkanı tarafından görevlerine uygun oldukları değerlendirilmesinden sonra, peşin avansın da ödenmesi ile birlikte heyet göreve başlar³⁶⁰.

³⁵⁸ CAS Code, R40.2/2; Noth/Haas, SPAOAP, s. 1520.

³⁵⁹ CAS Code, R41.1/2; Özdemir Kocasakal, STM, s. 289.

³⁶⁰ CAS Code, R40.3.

5. Yazılı Yargılama

Uyuşmazlığa ilişkin olarak tek hakem görevlendirildikten veya üç hakemli yargılama yapılacak ise heyet oluşturulduktan sonra esas hakkında iddia ve savunmaların sunulduğu dilekçeler teatisi aşamasına geçilmektedir. Dilekçeler teatisi aşaması kural olarak “Statement of Claim” ve “Response” yani esas hakkındaki talep beyanı ve esas hakkındaki cevap dilekçesinden ibarettir, fakat gerekli görülmesi halinde replik ve düplik dilekçeleri de sunulabilir³⁶¹.

A. “Statement of Claim” – Esas Hakkında Talep Beyanı

Olağan tahkim yargılamasının ilk adımının “Request for Arbitration” yani tahkim talebi dilekçesinin CAS Mahkeme Ofisine sunulması ile başladığı, buna mükabil ilk cevapların davalı tarafından süresi içerisinde beyan edileceğine çalışmamızın önceki bölümünde değinmiştik. Yazılı yargılama aşamasına geçilmesi ile birlikte, heyet tarafından başvurana “Statement of Claim” yani esas hakkındaki talep beyanlarını veya gerekçeli dava dilekçesini sunması için 20 ile 30 günlük süre verilmektedir³⁶². Süresi içerisinde esas hakkında talep beyanı dilekçesinin sunulmamasının müeyyidesi, başvurunun geri çekilmiş sayılmasıdır³⁶³.

“Statement of Claim” dilekçesi için “Request for Arbitration” dilekçesine atıf yapılarak, dilekçenin tekrar edildiği belirtilebilir, fakat “Statement of Claim” dilekçesi verilmez ve “Request for Arbitration” dilekçesinin, esas hakkındaki talep dilekçesi olarak sayılması talep edilmez ise başvuru geri çekilmiş sayılacaktır. “Request for Arbitration” dilekçesinde, ilgili dilekçenin daha sonra “Statement of Claim” dilekçesi olarak sayılmasına yönelik bir talep bulunması da hüküm ifade etmeyecektir. Dilekçeler teatisi

³⁶¹ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1544.

³⁶² Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1544.

³⁶³ CAS Code, R.44.5/1.

aşamasına geçildiğinde ya esas hakkında talep beyanı dilekçesi verilmeli ya da tahkim talep dilekçesinin esas hakkındaki talep beyanı olarak sayılması talep edilmelidir ki başvuru geri çekilmemiş sayılsın.

Tahkim talep dilekçesinde tüm iddia ve delillerini sunmamış olan başvuranın, tüm iddia ve delillerini en geç, esas hakkındaki talep beyanı veya replik dilekçesi ile sunması gerekmektedir³⁶⁴. Aksi durumda dilekçeler teatisi aşamasının sona ermesi ile birlikte iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı başlayacak olup süresinde sunulmayan delillere dayanılamayacaktır.

B. “Response” – Esas Hakkında Cevap Dilekçesi

Başvuran tarafın esas hakkındaki talep beyanına karşı, davalı taraf “Response” yani esas hakkındaki savunmalarını içeren gerekçeli cevap dilekçesini sunmalıdır. Süresi içerisinde esas hakkındaki talep beyanının sunulmamasının müeyyidesi başvurunun geri çekilmiş sayılması iken, esas hakkında cevap dilekçesi sunulmasa dahi yargılama devam edecektir³⁶⁵.

Davalı ilk cevap dilekçesinden farklı olarak, esas hakkında cevap dilekçesinde tüm iddia ve savunmaları ile delillerini sunmalıdır. Tüm delillerin en geç, esas hakkındaki cevap dilekçesi veya düplik dilekçesi ekinde sunulması gerekmektedir, zira dilekçeler ekinde yer almayan delillere taraflarca dayanılmaz. Davalının, ilk cevap dilekçesine atıf yaparak ilk cevap dilekçesinin aynı zamanda esas hakkındaki cevap dilekçesi olarak kabul edilmesini de istemesi mümkündür fakat ilk cevap dilekçesi başvuranın sadece kısıtlı iddialarını ve delillerini barındırdığından, ilk cevap dilekçesi esas bakımından yetersiz kalacaktır.

³⁶⁴ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 82.

³⁶⁵ CAS Code, R.44.5/2.

C. Delillerin İkamesi

Yargılama taraflarının, delillerini en geç yazılı yargılama aşamasının sona erip de tahkikat başlayana kadar sunması gerekmekte olup süresinde sunulmayan deliller dinlenmeyecektir. Ne var ki istisnai hallerde tarafların muvafakati ile delil ikame edilmesi mümkün olmakla, taraflarca varlığı sonradan öğrenilen delillerin de sonradan ikame edilmesi mümkündür³⁶⁶, fakat kural olarak yazılı yargılamanın sona ermesi ile birlikte iddia ve savunmanın genişletilmesi yasaktır³⁶⁷.

Taraflar bilirkişi deliline dayandı ise bilirkişinin kimlik bilgilerini³⁶⁸, uzmanlık alanına ilişkin bilgiyi ve hangi hususları irdelleyeceğini yazılı yargılama aşaması sona erene kadar bildirmelidir. Taraflarca tanık deliline dayanıldıysa da tanık beyanı özeti ve tanığın hangi olayı aydınlatacağının en geç yazılı yargılama aşamasında bildirilmesi gerekmektedir.

Bazı hallerde, tarafların dayanmak istediği delil karşı tarafın uhdesinde olabilmektedir. Bu durum özellikle bir tarafın aslında diğer tarafın çalışanı olduğu veya sportif organizasyonlar tarafından yapılan testlerde veya ticari alım satımlarda gündeme gelebilmektedir³⁶⁹. Uyuşmazlığın çözümünde kullanacağı delilin karşı taraf uhdesinde olduğunu iddia eden taraf, ilgili delilin ikamesinde hukuki faydası olduğuna ilişkin inandırıcı deliller sunmalıdır. Talep sahibi, inandırıcı delilleri ile birlikte heyetten ilgili delilin ikamesinin karşı tarafça sağlanmasını talep edebilecektir. Talep, heyet tarafından olumlu karşılandığı takdirde, ara karar oluşturularak ilgili delilin ikamesi karşı taraftan istenebilir. Ne var ki ilgili delilin ikamesi yönünde heyetin zorlayıcı bir gücü yoktur³⁷⁰, fakat delil kendi uhdesinde olan tarafça ikame edilmez ve tatmin edici bir açıklamada

³⁶⁶ Özdemir Kocasakal, STM, s. 294.

³⁶⁷ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1545.

³⁶⁸ Bilirkişi gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi şirket de olabilir. Bkz. Noth/Haas, SPAOAP, s. 1558.

³⁶⁹ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1555.

³⁷⁰ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 82-83.

bulunulmaz ise heyetin görüşü, delilin, ibraz etmekten imtina edenin aleyhinde olduğu yönünde olabilecektir³⁷¹.

Hukuka aykırı olarak elde edilmiş deliller kural olarak yargılamada kullanılamaz, kullanılsa dahi hükme esas alınamaz. Ne var ki ihlal edilen hak ile elde edilen menfaatin karşılaştırılması sonucunda hukuka aykırı olarak elde edilen delillerin yargılamada dikkate alınması mümkün olabilmektedir³⁷².

Yargılamada ikame edilebilecek delil çeşitlerine ilişkin bir sınırlama yoktur. Taraflarca; tablolar, haritalar, animasyonlar, simülasyonlar, grafikler, diyagramlar, IP adresleri ve bu gibi sınırsız sayıda delil çeşidi kullanılabilir. Yalan makinesinin kullanılması yoluyla delil ikame etme noktasında İsviçre Federal Mahkemesi'nin aksi görüşü³⁷³ olsa ve eski tarihli CAS kararlarında yalan makinesi yoluyla delil ikamesi kabul edilebilir görülme³⁷⁴ de yakın gelecekte CAS tarafından bu yolla ikame edilen deliller dikkate alınmaya başlanmıştır³⁷⁵.

6. Sözlü Yargılama

Olağan tahkim yargılaması kural olarak yazılı yargılama aşamasından sonra sözlü yargılama aşamasına geçilip duruşma yapılmasının ardından sona erer³⁷⁶, fakat heyet yeterli bilgiye sahip olduğu kanaatinde ise yargılamanın duruşmasız yapılmasına karar

³⁷¹ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1555.

³⁷² Noth/Haas, SPAOAP, s. 1553.

³⁷³ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 6B_663/2011, 02.02.2012, para. 1.3; İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 6B_708/2009, 14.12.2009, para. 1.6.

³⁷⁴ CAS 1999/A/246, W v. International Equestrian Federation, 11 May 2000, para. 9; CAS O.G. Sydney 00/006, Dieter Baumann v. IOC & National Olympic Committee of Germany & International Amateur Athletic Federation, 22 Eylül 2000, para. 40d.

³⁷⁵ CAS 2011/A/2384, Union Cycliste Internationale v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo & CAS 2011/A/2386, World AntiDoping Agency v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo, 9 Şubat 2012, para. 233–243.

³⁷⁶ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 82-83; Noth/Haas, SPAOAP, s. 1546-1547.

verebilir³⁷⁷. Heyet duruşma yapılmamasına karar verse dahi tarafların talebiyle³⁷⁸ ve heyetin uygun görmesi ile yazılı yargılama aşamasından sonra duruşma yapılması mümkündür. Nihayetinde, duruşma yapılıp yapılmaması heyetin takdirine kalmaktadır³⁷⁹. Duruşma yapılmaması bir zorunluluk olmadığından bu talebe karşın duruşma yapılmaması adil yargılama hakkının ihlali anlamına gelmeyecektir³⁸⁰.

Duruşma yapılması halinde, kural olarak duruşma tek oturumda yapılır ve ikinci bir duruşma günü ve oturum gündeme gelmez. Ne var ki tek oturumun saatlerce sürebildiği, sonraki günlere sarkabildiği görülmektedir³⁸¹. Duruşma günü heyet tarafından resen belirlenmemekte olup yargılamanın tek oturumda bitirilmesi amaçlandığından yargılamanın tüm tarafları, bilirkişiler, tanıklar ve hakemlerin uygun günlerinin tespit edilmesi sonucunda duruşma gününün belirlenmesine özen gösterilir³⁸². Uygulamada öncelikle hakemler müsait oldukları günleri taraflara göndererek ilgili günlerden hangilerinde müsait olduklarını sorar. Taraflar gönderilen günler arasından müsait oldukları günleri bildirir, fakat taraflardan biri veya her iki taraf da gönderilen günlerde müsait değil ise kendi müsait oldukları günleri bildirirler. Süreç bu şekilde uzlaşma içinde tüm tarafların müsait olduğu gün belirlenene kadar karşılıklı günlerin bildirilmesi yolu ile sürer. Ne var ki uygulamada karşılıklı yazışma ile geçen bu süreç eleştirilmekte olup ortak bir telekonferans toplantısı ile ortak uygun günün tespitinin daha hızlı ve kolay olacağı ileri sürülmektedir³⁸³.

Usulüne uygun bir şekilde belirlenen duruşma gününde taraflardan birinin duruşmaya katılmaması halinde, heyet duruşmayı yapar³⁸⁴. CAS'ın gizlilik ilkesinden

³⁷⁷ CAS Code, R44.2/8.

³⁷⁸ Uygulamada, tarafların talebi olması halinde talepler büyük oranda kabul görmekte ve duruşma yapılmasına karar verilmektedir, ancak duruşma yapılması bir zorunluluk değildir. Bkz. Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 83-85.

³⁷⁹ Martensi s. 41.

³⁸⁰ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1547.

³⁸¹ Noth/Haas, SPAOAP, s. 1547.

³⁸² Noth/Haas, SPAOAP, s. 1547.

³⁸³ Martens, s. 39.

³⁸⁴ CAS Code, R44.5/3.

hareketle duruşmalar kural olarak gizli yapılır fakat tarafların karşılıklı iradelerinin uyuşması neticesinde duruşmanın aleni yapılmasına da karar verilebilir.

Yazılı aşamada beyan edilmiş olması şartıyla sözlü yargılama aşamasında tanık ve bilirkişi dinletilmesi mümkün olmakla, bu kişilerin farklı dilde dinlenecek olması halinde masraflarının delile dayanan tarafça karşılanması gerekmektedir³⁸⁵. Bu kişilerin özel ulaşım gibi çeşitli masrafları da delile dayanan tarafından karşılanacaktır³⁸⁶. Tanık dinlenmeden evvel yalancı tanıklığın İsviçre Ceza Kanunu'ndaki müeyyideleri hatırlatılıp tanık doğruluğa davet edilir³⁸⁷. Kural olarak gizli tanık dinletilemez, fakat tanığın kimliğinin karşı tarafça öğrenilmesi tanık bakımından risk teşkil ediyorsa, kimliği ve beyanları heyet tarafından sorgulanıp görsel ve işitsel cihazlar yardımıyla çapraz sorguya alınabileceği bir şekilde dinlenmesi mümkün olabilmektedir³⁸⁸. Gerçekten de gizli tanık dinlenen temyiz tahkim yargılamaları sonucunda bu yönde içtihat gelişmiş³⁸⁹ olup kanaatimizce olağan tahkim yargılamalarında da belirtilen şartlar dâhilinde gizli tanık dinlenmesinin önünde engel bulunmamaktadır.

Kural olarak duruşmalar fiziki ortamda yüz yüze gelinerek yapılır fakat heyet kararıyla duruşmaların videokonferans yöntemiyle gerçekleştirilmesi de mümkündür. Özellikle Covid-19 Pandemisi ile başlayan süreçte CAS duruşmalarının videokonferans olarak gerçekleştirilmesi yönündeki uygulamalar artış göstermiştir³⁹⁰. Duruşma fiziki ortamda yüz yüze yapılsa dahi bilirkişilerin ve tanıkların videokonferans yoluyla dinlenmesi veya tanık ve bilirkişinin önceden yazılı beyanının sunulmuş olması tarafların

³⁸⁵ CAS Code, R44.2/2.

³⁸⁶ CAS Code, R44.2/3.

³⁸⁷ Kaufmann-Kohler / Bärtsch, s. 84.

³⁸⁸ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1549.

³⁸⁹ CAS 2009/A/1920, FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski v. UEFA, 15 Nisan 2010, para. 72-75; CAS 2011/A/2384, Union Cycliste Internationale v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo & CAS 2011/A/2386 World AntiDoping Agency v. Alberto Contador Velasco & Federación Española de Ciclismo, 6 Şubat 2012, para. 32.

³⁹⁰ M. Reeb, Editorial Note, *Cas Bulletin*, C. 1, Lausanne 2020, s. 4, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Bulletin_2020_1.pdf, e.t. 24.10.2022.

mutabakatı ile şartıyla duruşmadan varestede tutulması mümkündür³⁹¹. Heyetin uygun görmesi şartıyla bir bilirkişi veya tanığın dinlenmesinden vazgeçilmesi de mümkündür³⁹².

Duruşmanın farklı kayıt yöntemleri ile kaydı alınmakta olup³⁹³ kelimesi kelimesine tutanak ile duruşma kayıtları stenograflar tarafından tutulmaz. Duruşmaya ilişkin uyuşmazlık çıkması ihtimaline nazaran duruşma kayıtları saklanmakta olup tarafların bu kayıtların bir kopyasını talep edebilme imkânı vardır³⁹⁴. Karara ilişkin olarak iptal davası açmak isteyen uyuşmazlık tarafına bu kayıtların ivedilikle verilmesi zaruridir.

Duruşma düzeninden heyet başkanı sorumlu olup duruşma heyet başkanı tarafından yönetilmektedir. Duruşma açılışı heyetçe yapıldıktan sonra önce başvuran taraf söz almakta olup sözü kesilmeden davacı tarafın beyanları dinlenir³⁹⁵. Başvuran bu aşamada ayakta olmak, oturmak, video izlettirmek, yazı tahtası ile çizim yapmak, sunum yapmak gibi çeşitli aksiyonlar alabilir. Başvuranın beyanlarının ardından, heyet sorusu var ise sorularını yöneltir ve söz hakkı davalıya geçer. Davalı taraf da aynı usuller dairesinde beyanlarını dile getirir. Tarafların, son söz hakkı davalıda kalacak şekilde beyanlarının alınmasının ardından, bilirkişi ve tanık dinletileceği takdirde bu kişilerin dinlenmesi aşamasına geçilir. Bilirkişi ve tanıklara soruları ilk olarak davacı taraf yöneltecek, ardından davalı taraf sorularını yöneltecektir³⁹⁶. Bilirkişi ve tanıkların da dinlenmesinin ardından son söz hakkı davalıda kalacak şekilde beyanlar alınarak duruşma bitirilir³⁹⁷.

Duruşmanın sona ermesinin ardından kural olarak yazılı beyanda bulunulamaz, fakat duruşmada ifade edilemeyen veya açıklığa kavuşturulamamış bir durumun varlığı

³⁹¹ CAS Code, R44.2/4; Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1549.

³⁹² CAS Code, R44.2/5.

³⁹³ Duruşmanın genellikle ses kaydı alınmaktadır. Bkz. Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 85.

³⁹⁴ Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 85; A. Rigozzi / E. Hasler, “*Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure*”, *Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide*, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1675.

³⁹⁵ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1548.

³⁹⁶ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1548.

³⁹⁷ Noth/Haas, *SPAOAP*, s. 1548.

halinde, heyetin talebi üzerine “Post Hearing Brief” yani duruşma sonrası beyan sunulması için taraflara süre verilebilir³⁹⁸. Duruşma sonrası beyan verilmesi usulü istisnai bir durum olup bu yola uygulamada pek fazla başvurulmamaktadır³⁹⁹.

III. Temyiz Tahkim Yargılama Usulü

CAS Temyiz Tahkim Dairesi’nde, ulusal veya uluslararası spor federasyonları, konfederasyonlar, sportif birlikler veya diğer spor teşkilatlarının kararlarından doğan sportif uyuşmazlıkların, ilgili sportif yapıların statü, tüzük veya talimatlarında veya herhangi bir şekilde özel bir sözleşme ile CAS’ın münhasır temyiz yetkisi öngörülmüş olması şartıyla ve ilgili sportif yapı içerisindeki belirlenmiş tüm hukuki yollar tüketildikten sonra üst mahkeme olarak yargılamalar gerçekleştirilebilmektedir. Daire bünyesinde yargılamalar, Kod’un R27 ile R38 arasında yer alan ortak usul hükümleri ve R47 ile R60 arasında yer alan özel usul hükümleri esas alınarak temyiz tahkim yargılama usulüne göre gerçekleştirilmektedir.

Doktrinde CAS’ın aslında temyiz tahkim yargılaması yapmadığı, ilk kararın iptal edilip tamamen yeni bir karar verilebilmesi ve uygulanan usul kurallarının ülkemizde istinafi andırması sebebiyle bunun istinaf yargılama usulü olarak adlandırılması gerektiği yönünde görüş⁴⁰⁰ olmakla birlikte, bizim de katıldığımız yaygın görüşe göre temyiz tahkim yargılama usulü olarak adlandırılma yapılmalıdır⁴⁰¹. Gerçekten de CAS’ın temyiz tahkim yargılama usulünde uyuşmazlık hakkında verilen karara ilişkin hukukilik denetiminin yapılması ile yetinilmeyip, yargılamaya konu maddi vakıalar ve bütün deliller tekrar incelenebilmekte ve ilk derecenin kararından bağımsız bir şekilde esasa

³⁹⁸ CAS Code, R44.2/7.

³⁹⁹ Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 85; Türker, s. 38; Noth/Haas, SPAOAP, s. 1547.

⁴⁰⁰ Akil, s. 76, dn. 19.

⁴⁰¹ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 521 vd; Yılmaz, s. 281 vd; Küçükgüngör, s. 11; Erkiner, s. 26; Bozkurt, s. 167; Esendal, s. 52.

girilip yeniden hüküm tesis edilmektedir⁴⁰². Bununla beraber doktrinde “Appeal Arbitration” ve “appel” kelimelerin incelemesi neticesinde ilgili kelimenin istinaf olarak yorumlanması gerektiği yönünde haklı tespitler de vardır⁴⁰³. Bu sebeple ilgili usulün istinafı andırdığı savunulabilecektir. Ne var ki CAS zaman içerisinde *lex sportiva*’ya katkı sağlayan içtihatlar hukuku geliştirmiş olup kararlar kendi içerisinde içtihat denetimine de tabi tutulmaktadır ve bir üst derece olağan yargı yolu yoktur. Yalnızca olağanüstü yargı yolu olan İsviçre Federal Mahkemesi’nde *numerus clausus* sebeple iptal davası açılabilmektedir. Kaldı ki CAS yargılaması önceki ilk derece yargılamasında sunulmamış, yeni delilleri inceleyebilmektedir. Türk spor hukuku doktrininin gelişmeye başladığı dönemden itibaren de ilgili usul ‘temyiz’ olarak ifade edilmiştir. Belirttiğimiz üzere tüm bu sebeplerle istinaf yerine temyiz adlandırılması yapılmasının daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

CAS nezdindeki tahkim yargılamalarının büyük bir bölümü Temyiz Tahkim Dairesi’nde gerçekleşmekte olup doktrinde 2012 yılında CAS’ın dosya yükünün %90’ının temyiz dosyalarından oluştuğu belirtilmiştir⁴⁰⁴. İlerleyen süreçte yıllar içinde pek bir değişim olmamış, temyiz dosyaları CAS’ın iş gücünün en az %80’ini alacak şekilde devam etmiştir⁴⁰⁵. Son olarak, Temyiz Tahkim Dairesi’nde dosya numaraları “yıl/A/numara” şeklinde ifade edildiğini de belirtmekte fayda görmekteyiz.

1. Başvuru Şartları

Temyiz Tahkim Dairesi’ne kabul edilebilir bir başvuru yapılabilmesi için sportif bir uyuşmazlığın bulunması, temyiz edilebilir bir kararın bulunması, CAS’ın temyiz yargı yetkisinin taraflarca tanınmış olması, başvurunun süresinde yapılmış olması ve temyiz yetkisini tanıyan sportif yapının kendi iç hukuk yollarının tüketilmiş olması

⁴⁰² Tezoneracı, s. 87.

⁴⁰³ Özdemir Kocasakal, STM, s. 165, dn. 640.

⁴⁰⁴ Reilly, s.65; Türker, s. 42.

⁴⁰⁵ https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2020.pdf, e.t. 02.11.2022.

gerekmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde CAS Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvuru için aranan şartlar değerlendirilmiştir.

A. Sportif Uyuşmazlık Bulunması

Olağan tahkim yargılama usulüne ilişkin başvuru şartlarını anlattığımız bir önceki alt ana başlıkta sportif uyuşmazlık kavramı ile ilgili detaylı açıklamalar yapmıştık. Bu kısımda da belirttiğimiz üzere disiplin uyuşmazlıkları bakımından Temyiz Tahkim Dairesi'nin, sözleşmesel uyuşmazlıklar için Olağan Tahkim Dairesi'nin yetkili olacağına dair doktrinde görüş⁴⁰⁶ bulunmaktadır. Ne var ki bu varsayım her zaman doğru sonuç vermeyecektir, zira ulusal veya uluslararası bir federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar bünyesinde yer alan hukuk kurullarınca sözleşmesel uyuşmazlıklara ilişkin hüküm kurulması halinde, ilgili sportif yapı tüzük, statü veya talimatları CAS'ın yargı yetkisini tanımakta ise sözleşmesel uyuşmazlık Temyiz Tahkim Dairesi'ne taşınabilecektir.

CAS yargı yetkisini tanıyan herhangi bir sportif yapının, sporun süjelerini ilgilendiren kararları bakımından sportif uyuşmazlık karinesinin varlığından söz etmemiz mümkündür. Her ne kadar sportif yapıların tüm iş ve işlemleri sportif nitelikte olmasa da sportif yapıların, sporun süjelerini ilgilendiren kararları bakımından, konu sportif bir uyuşmazlığa ilişkin olacaktır. Nitekim doktrinde, uyuşmazlığın spor ile gevşek bir bağı olsa dahi sportif olarak adledilebileceği belirtilmiştir⁴⁰⁷. Bu gevşek bağın, sportif yapılar elinden sporun süjelerini ilgilendiren kararlar verilmesi ile asgari bir biçimde sağlanacağı kuşkusuzdur.

⁴⁰⁶ Ioannidis, s. 24-27; Haemmerle, s. 301-303.

⁴⁰⁷ Coccia, s. 35.

B. Temyiz Edilebilir Bir Karar Bulunması

Temyiz tahkim yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklar bakımından uyuşmazlığa uygulanacak hukukun belirlenmesi için öncelikle kararı CAS önünde temyiz edilen sportif yapının statü, tüzük ve talimatlarına bakılacağına⁴⁰⁸ çalışmamızın önceki bölümlerinde değinmiştik. CAS Kodu ile sportif yapıların statü, tüzük ve talimatlarında yer alan düzenlemeleri arasında genel hüküm – özel hüküm ilişkisi olduğu görülmektedir. Uygulanacak hukuk noktasındaki bu ilişkinin bir benzeri, temyiz süresinde de vardır.

Özel hüküm niteliğindeki sportif yapı statü, tüzük ve talimatlarının uygulaması öncelikli olduğundan ilgili sportif yapılarca temyiz edilemez olarak nitelendirilmiş sportif uyuşmazlıklar bakımından CAS nezdinde kabul edilebilir bir temyiz başvurusunda bulunulamayacaktır. Örneğin FIFA Statüsü'nün 57. maddesinin 3. fıkrasında, doping kararları hariç dört maça kadar veya üç aya kadar olan uzaklaştırma cezaları, oyun kurallarına ilişkin kararlar ve bir federasyon, konfederasyon veya sportif birlik kuralları uyarınca tanınmış bağımsız tahkim mercilerine üst yargı kuruluşu olarak temyiz edilebilecek kararların CAS'ta temyiz edilemeyeceği belirtilmiş ve her ne kadar uzaklaştırma cezası bir disiplin cezası olmasından ötürü sportif uyuşmazlık olarak değerlendirilse de temyiz yolu kapatılmıştır.

Sportif yapıların organlarına yapılan başvuruların süresi içinde veya süre öngörülmemiş ise makul süre içinde cevaplanmayıp sürüncemede bırakılması halinde başvurunun zımnen reddedildiği kabul edilecek ve CAS'a temyiz yargı yoluna başvuru mümkün olabilecektir⁴⁰⁹. Bu yönüyle sportif yapıların karar vermekten imtina etmesi de temyiz edilebilir bir karar niteliğinde olup CAS temyizine taşınabilecektir.

⁴⁰⁸ Haemmerle, s. 302-304. Coccia, s. 65; Reilly, s. 68.

⁴⁰⁹ Yılmaz, s. 297-298; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 528.

Sonuç olarak CAS'ın temyiz tahkim yoluna başvurulabilmesi için temel olarak temyiz edilecek ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik, sportif yapı veya tahkim merci kararı bulunmalıdır. Bu karar açık veya zımni olarak verilmiş olabilir. Sportif yapılarca sürüncemede bırakılıp hakkında karar verilmeyen konulara ilişkin olarak da makul sürenin aşılması ihtimalinde CAS temyiz yoluna başvurulabilecektir, zira bu durum zimni red olarak kabul edilecektir⁴¹⁰.

C. Temyiz Yetkisinin Taraflarca Tanınmış Olması

Ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar bünyesinde yer alan statü, tüzük veya talimatlarda CAS'ın yargı yetkisinin tanınmış olması mümkündür⁴¹¹. Statü, tüzük veya talimatlarda böyle bir yetki bulunmasa dahi taraflar arasında akdedebilecek bir sözleşme ile CAS'ın yargı yetkisi tanınabilir⁴¹². Bu yetkinin tanınmış olması dâhilinde Kod'un R47/1 hükmüne dayanılarak; ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlarca verilen kararlara karşı üst yargı merci olarak CAS'a başvurmak mümkün olmaktadır⁴¹³. Bu durumda yargılamalar Temyiz Tahkim Dairesi'nce yürütülecektir. Çokça karıştırılan bir husus olması sebebiyle önemle belirtmek isteriz ki Temyiz Tahkim Dairesi, Olağan Tahkim Dairesi'nin kararlarına karşı değil, sportif yapıların kararlarına karşı temyiz mercidir.

Kod'un R47/2 hükmünde ise istisnai bir durum düzenlenmiş ve Olağan Tahkim Dairesi'nin kararlarına karşı temyizen Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvurulabileceğine

⁴¹⁰ Konu ile ayrıntılı bilgi (E.) başlığında açıklanmıştır.

⁴¹¹ Ulusal federasyonlar tarafından CAS'ın yargı yetkisi doğrudan statü, tüzük veya talimata konulan bir hüküm ile tanınabilir, fakat uygulamada sıklıkla ilgili ulusal federasyonun faaliyet gösterdiği spor branşına yönelik faaliyet gösteren uluslararası federasyonun CAS'a yetki veren statü, tüzük veya talimatlarına atıf yapılarak yetki verilmesi tercih edilmektedir. Bkz. Yılmaz, s. 283-291.

⁴¹² Rigozzi / Hasler, SAUCR, s. 988.

⁴¹³ Haemmerle, s. 301; Reilly, s. 66-67; U. Haas, "Football Disputes Between Players and Clubs Before the CAS", Sport Governance Football Disputes, Doping and CAS Arbitration, Michele Bernasconi/ Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Edition, Berne 2009, s. 216-217; CAS Code, R47/1.

ilişkin hükmün ilgili sportif yapının statü, tüzük veya talimatlarında yer alması halinde bunun mümkün olabileceği belirtilmiştir.

Her ne kadar CAS'ın yargı yetkisinin tanınması ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar açısından zorunlu olmasa da uygulamada hemen hemen tüm sportif yapıların statü, tüzük veya talimatlarında CAS'ın yargı yetkisi tanınmıştır. Futbol branşı bakımından en üst sportif kuruluş olan FIFA tarafından CAS'ın yargı yetkisi 10 Kasım 2002'den bu yana tanınmaktadır⁴¹⁴. FIFA Statüsü'nün 56. maddesinde CAS ve Kod'un tanındığı ve tamamlayıcı hukuk olarak İsviçre Hukukunun belirtildiği görülmektedir. Statü'nün 57. maddesinde FIFA hukuk organları tarafından verilen nihai kararların 21 gün içinde CAS nezdinde temyize konu edilebileceği, ancak öncelikle iç hukuk yollarının tüketilmesi gerektiği belirtilmiştir. Futbol branşına yönelik bölgesel bir federasyon olan UEFA Statüsü'nün 62. maddesinin ilk fıkrasında ve CAS'ın temyiz yargı yetkisi tanınmıştır. FIBA Statüsü'nün 40. maddesinde de yine CAS'ın yargı yetkisi tanınmıştır.

D. Başvurunun Süresinde Yapılmış Olması

Ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlarca verilen kararlara karşı CAS nezdinde temyiz süresi Kod'da 21 gün olarak düzenlenmiştir⁴¹⁵. Ne var ki bu hüküm genel hüküm niteliğinde olup söz konusu sportif yapıların kendi iç düzenlemeleri olan statü, tüzük veya talimatlarında farklı bir süre öngörülmüş olabilir. Bu durumda özel hüküm – genel hüküm ilişkisi doğacak olup özel hüküm niteliğindeki sportif yapıların statü, tüzük ve talimatlarında süre temyiz süresi olarak uygulama alanı bulacaktır. FIFA Statüsü'nün 57. maddesinin ilk fıkrasında CAS'ın düzenlemiş olduğu genel hüküm niteliğindeki 21 günlük süreye sadık kalınarak FIFA kararlarına karşı CAS nezdinde temyiz başvurusunun 21 gün içerisinde yapılması

⁴¹⁴ Erkiner, s. 8.

⁴¹⁵ CAS Code, R49.

gerektiği belirtilmiştir. UEFA Statüsü'nün 67. maddesinin üçüncü fıkrasında ise UEFA kararlarına karşı CAS nezdinde temyiz başvurusunun 10 gün içerisinde yapılması gerektiği belirtilerek özel ve farklı bir temyiz süresi düzenlenmiştir.

Tarafların kendi aralarındaki bir sözleşme ile CAS'ın temyiz yetkisini tanımasının mümkün olduğuna çalışmamızın önceki bölümünde değinmiştik. Böyle bir tahkim anlaşmasında tarafların temyiz başvurusu için özel bir süre öngörmesi mümkün olmakla birlikte sözleşme hükmündeki süre özel hüküm olarak uygulama alanı bulacaktır.

Doktrinde süresinde temyiz başvurusu yapılmasının bir başvuru şartı olduğu, CAS'ın süreyi esnetmek yönünde fazla bir takdir yetkisinin olmadığı ifade edilmiştir⁴¹⁶. Gerek CAS'a temyiz yetkisini veren ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar bünyesindeki statü, tüzük veya talimatlarda belirtilmiş özel temyiz süresinin geçirilmiş olması, gerek taraflarca iradi olarak belirlenmiş tahkim yetkisini içeren sözleşmede belirlenmiş temyiz süresinin geçirilmiş olması, gerekse süreye ilişkin bir belirleme bulunmayıp CAS'ın genel hükmündeki sürenin uygulanacağı durumlarda 21 günlük sürenin geçirilmiş olması durumlarında CAS'a süresinde bir başvuru yapılmadığı gerekçesiyle başvuru geri çekilmiş sayılacaktır. Ne var ki süresinde başvuru yapılmaması başvuranın veya temsilcisinin kusurundan⁴¹⁷ kaynaklanmıyor ise başvurana ek süre verilmesi gündeme gelebilecektir⁴¹⁸. Nitekim doktrinde başvuranın çeşitli nedenler ile alıkonulması ve başvurmasının engellenmesi gibi makul sebepleri olması halinde ek süre verilebileceği, bu ek sürenin engelin ortadan kalkmasından itibaren 5 günlük bir süreyi aşmaması gerektiği tartışılmıştır⁴¹⁹. Nitekim

⁴¹⁶ U. Haas, "The "Time Limit for Appeal" in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitration for Sport (CAS)", CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2011, s. 18, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin202_2011.pdf, e.t. 03.11.2022.

⁴¹⁷ Temsilci veya avukatın kusurundan dolayı süresinde yapılamayan başvurular doğrudan başvuranın kusuru olarak adledilecektir. Ne var ki temsilci veya avukat hastalığa kapılıp 3. kişiye talimat veremez hale gelmişse ve süre bu sebeple kaçırıldı ise başvuran kusurlu olmayacaktır. Bkz. Haas, TLA, s. 16.

⁴¹⁸ Haas, TLA, s. 16.

⁴¹⁹ Haas, TLA, s. 16-17.

kanaatimizce bu gibi durumlar için eski hale getirme benzeri bir usulün uygulanması yerinde olacaktır.

E. İç Hukuk Yollarının Tüketilmiş Olması

Temyiz Tahkim Dairesi'ne başvuru yapılabilmesinin bir diğer ön şartı da kararı temyiz edilen sportif yapının iç hukuk yollarının tüketilmiş olmasıdır. Bu durum Kod'un R47 maddesinin ilk fıkrasında ifade edilmiştir. Hükme göre kararı temyiz edilecek sportif yapıların statü, tüzük ve talimatlarında öngörülmüş olan olağan iç hukuk yollarının tüketilmesi başvuru yapılmasının ön şartıdır. Doktrinde, söz konusu olağan iç hukuk yollarının tüketilmesinin yeterli olduğu, ilgili statü, tüzük veya talimatlarda ihtiyari hukuk yolları öngörülmüş ise bunların tüketilmesinin CAS başvurusuna engel teşkil etmeyeceği görüşü hâkimdir⁴²⁰. Kanaatimizce de olağan hukuk yollarının tüketilmesinin yeterli olması haklı bir yaklaşımdır, zira sporun kendisine özgü hızlı ve süratli karar alma ihtiyacını haiz yapısı, ihtiyari hukuk yollarının neticelenmesini beklemeye uygun düşmeyecektir.

AİHS'de 6. madde ile koruma altına alınmış şemsiye bir hak olan adil yargılanma hakkı, bünyesinde makul sürede yargılanma hakkını da barındırmakla birlikte⁴²¹ makul sürede yargılanma hakkının iç hukukun erişilebilir ve etkin olduğu tespitinin yapılabilmesi bir değerlendirme kriteri olduğunu söylememiz mümkündür, zira makul sürede yapılmayan yargılanmalar gecikmiş adalete neden olacak ve bu da adaletin etkililiğini sorgulatacaktır. Nitekim AİHM içtihatlarında, tüketilmesi gereken iç hukuk yollarının erişilebilir ve etkin olması gerektiği ilkesi belirtilmiş⁴²² ve CAS tarafından da

⁴²⁰ Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 990; Yılmaz, s. 292.

⁴²¹ S. İncoğlu, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı*, Beta Yayınları, 4. Basım, İstanbul 2013, s. 370; Pak, *TFABT*, s. 77.

⁴²² M. Özmen, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Bireysel Başvuru, AİHM Kararlarına Karşı Başvuru Yolları ve AİHM Kararlarının İcrası ile İlgili Pratik Bilgiler", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 3, S. 1, 2018, s. 229-257, L. Fumagalli, "Review of CAS Jurisprudence Regarding Jurisdiction and Admissibility", *CAS Bulletin*, C. 1, Lausanne 2016, s. 22, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2016_1.pdf, e.t. 03.11.2022.

bu ilke benimsenmiştir⁴²³. İzah etmiş olduğumuz sebeple, sportif yapıların hukuk kurullarınca süresi içinde veya süre öngörülmemiş ise makul bir sürede yargılama yapıp neticelendirilememesi veya yargılama sürecinin kasıtlı olarak uzatılıp sürüncemede bırakılması durumunda, iç hukuk yollarını tüketmeden ve ortada temyiz edilebilir bir karar olmadan⁴²⁴ CAS’a temyiz başvurusu yapmak mümkün olacaktır⁴²⁵.

FIFA Statüsü’nün 57. maddesinin ilk fıkrasında, Kod ile benzer bir şekilde düzenlemeye gidilmiş ve federasyon bünyesindeki iç hukuk yolları tüketildikten sonraki nihai kararlara karşı CAS temyiz kanun yoluna gidilebileceği belirtilmiştir. Temyiz edenin, olağan iç hukuk yollarını tüketip tüketmediği CAS tarafından resen incelenmemekte olup davalının bu yönde bir iddiası var ise en geç cevap dilekçesinde ileri sürmesi gerekecektir, zira dilekçeler teatisi aşamasının tamamlanması ile birlikte iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı başlayacaktır⁴²⁶. Ne var ki çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde izah edildiği üzere temyiz tahkim yargılamaları bakımından *jura novit curia* yani resen araştırma ilkesi geçerlidir. Bu sebeple iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağının istisnaları mümkündür.

F. Türk Hukuku Bağlamında Temyiz Tahkim Dairesi’nin Yetkisi

TFF Statüsü’nün 64. maddesinin ilk cümlesinde FIFA ve UEFA tarafından CAS’ın yetkisini tanıyan hükümler uyarınca ilgili federasyonlarının kararlarına yönelik itirazların CAS’a yapılabileceği belirtilmiştir. İkinci cümlede ise TFF Tahkim Kurulu kararları aleyhine CAS temyiz yoluna gidilemeyeceği belirtilmiştir. Bu ikinci cümledeki yasaklama hükmünün dayanağı FIFA Statüsü’nün 57. maddesinin 3 fıkrasının (c) bendidir, zira ilgili hükümde bir federasyon, konfederasyon veya sportif birlik kuralları

⁴²³ Yılmaz, s. 293; Fumagalli, s. 21.

⁴²⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci bölüm, III.1.B.

⁴²⁵ Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 991; Coccia, s. 38; Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 524; Yılmaz, s. 293; Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1582-1584.

⁴²⁶ Coccia, s. 58; Yılmaz, s. 294; CAS Code, R55.

uyarınca tanınmış bağımsız tahkim mercilerine üst yargı kuruluşu olarak temyiz edilebilecek kararların CAS’da temyize konu olamayacağı düzenlenmiştir.

TFF Statüsü’nün 54. maddesinin 3. fıkrasında futbolun yönetimine ve disipline ilişkin TFF hukuk kurulları tarafından verilecek kararların kesin ve bağlayıcı olduğu, kararlara karşı TFF Tahkim Kurulu’na itiraz edilebileceği, futbolun yönetimi ve disipline ilişkin başkaca hiçbir yargı yoluna gidilemeyeceği belirtilmiştir. Anayasa’nın 59. maddesinin 3. fıkrasında ise spor federasyonlarının spor faaliyetinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlara karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği ve bu kurul tarafından verilecek karara karşı başkaca bir yargı yoluna başvurulamayacağı düzenlenmiştir.

Yakın tarihli bir dizi AİHM kararı⁴²⁷ ile TFF Tahkim Kurulu’nun bağımsız ve tarafsız olmadığına yönelik tespitlerde bulunup kurulun yapısal olarak değiştirilmesi için eleştirilerde bulunulmuştur⁴²⁸. Nitekim TFF Tahkim Kurulu’nun yapısında 28 Temmuz 2021 tarihli Genel Kurul ile eleştirileri tam olarak karşılamayan değişikliklere gidilmiştir. Kanaatimizce TFF Tahkim Kurulu aleyhine bağımsızlık ve tarafsızlıkla ilgili verilen ihlal kararları ve ihlal kararlarındaki eleştirileri tatmin edici düzenlemelerin gerçekleştirilmemiş olması nedeniyle halen TFF Tahkim Kurulu’nun bağımsız ve tarafsız olduğundan söz edilemez. Sonuç olarak bağımsız olmayan TFF Tahkim Kurulu, FIFA Statüsü 57/3(c) istisnasına dâhil olamaz ve Anayasa’nın 59. maddesinin 3. fıkrasının açık hüküm ile yasaklamasına rağmen sporun yönetimine ve disipline ilişkin TFF Tahkim Kurulu kararları’na ilişkin olarak CAS temyiz yoluna başvurulabilir⁴²⁹. Ne var ki doktrinde görüşümüze karşı görüşler⁴³⁰ de yer almakta olup ilgili görüşe göre Kod R47/1

⁴²⁷ AİHM, Ali Rıza and Others v. Turkey, Başvuru Numarası. 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11, 5506/16, 28.01.2020; AİHM, İbrahim Tokmak v. Turkey, Başvuru Numarası. 54540/16, 18.05.2021; AİHM, Naki and Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği v. Turkey, Başvuru Numarası. 48924/16, 18.05.2021; AİHM, Sedat Doğan v. Turkey, Başvuru Numarası. 48909/14, 18.05.2021.

⁴²⁸ Eleştiriler için bkz. H. B. Gemalmaz, “*TFF Tahkim Kurulunun Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Meselesi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Ali Rıza ve Diğerleri v. Türkiye Kararı*” <https://blog.lexpera.com.tr/tff-tahkim-kurulunun-bagimsizligi-ve-tarafsizligi-meselesi/>, e.t. 03.11.2022; Pak, *TFABT*, s. 76-85.

⁴²⁹ Aynı yönde görüş için bkz. Ekşi, *Spor Tahkim Hukuku*, s. 577.

⁴³⁰ Karşı görüş için bkz. Özdemir Kocasakal, *STM*, s. 216.

de belirtildiği üzere CAS'ın temyiz yargı yetkisinden söz edebilmek için TFF'nin statüsünde açıkça CAS'a yetki veren hüküm olması gerekmektedir ve TFF Statüsü'nde futbolun yönetimine ve disipline ilişkin uyuşmazlıklar bakımından CAS'a yetki verilmemiştir. Gerçekten de Kod R47/1 hükmü ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya sportif teşkilatların statüsünde, tüzüğünde veya talimatlarında CAS'a temyiz yetkisi verilmesini başvuru şartı olarak aramaktadır. Her ne kadar TFF statüsü ve Anayasa eliyle futbolun yönetimine ve disipline ilişkin kararlar bakımından CAS'ın yargı yetkisi engellenmiş gibi görünse de TFF, FIFA'nın bir üyesi olup amacı FIFA tarafından konulan kuralların gereğince uygulanmasını sağlamak⁴³¹, FIFA'nın statü ve talimatlarına uymak⁴³² ve FIFA Statüsü'nün belirttiği şekilde CAS yetkisini tanımaktır⁴³³. FIFA Statüsü uyarınca CAS'ın yargı yetkisinin yalnızca ortada bağımsız spor tahkim mercileri var ise bertaraf edilebildiği ve AİHM içtihatları uyarınca TFF Tahkim kurulu'nun bağımsız ve tarafsız olmadığı tespitinde bulunduğu düşünüldüğünde TFF Tahkim Kurulu, FIFA Statüsü m. 57/3(c) anlamında bağımsız bir tahkim kurulu değildir ve FIFA düzenlemelerine uymak zorunda olan TFF'nin CAS temyiz yargı yetkisini tanıması gerekmektedir.

Gerek TFF Statüsü'nün 54. maddesinin 3. fıkrası, gerekse Anayasa'nın 59. maddesinin 3. fıkrasında yalnızca futbolun yönetimine ve disipline ilişkin kararlar bakımından CAS temyiz yoluna başvurulamayacağına ilişkin kısıtlama öngörülmüştür. Kanaatimizce bu tür uyuşmazlıklar bakımından dahi CAS temyiz yoluna başvurulabileceği düşünülmeyle birlikte, diğer uyuşmazlık türleri bakımından da CAS temyiz yoluna evleviyetle başvurulabilecektir. Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu tarafından, sporun yönetimine ve disipline ilişkin verilecek kararlara karşı CAS temyiz yolu Anayasa'nın 3. fıkrası ile kapatılmıştır, fakat TFF Tahkim Kurulu'na AİHM tarafından getirilen eleştirilerin benzerini Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu için de getirmek mümkündür. Bu sebeple kanaatimizce Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun da kararlarına karşı uyuşmazlığın çeşidi fark etmeksizin

⁴³¹ TFF Statüsü, m. 2/1(c).

⁴³² TFF Statüsü, m. 2/1(l).

⁴³³ TFF Statüsü, m. 2/1(m).

CAS temyiz yoluna başvurulabilmelidir⁴³⁴. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi konseyi, genel kurulu ve yönetim kurulu ile diğer tüm kurulların spora ilişkin vermiş oldukları aralara karşı itirazlar Yüksek Danışma ve Disiplin Kurulu'na yapacak olup ilgili kararlar 21 gün içinde CAS'ta temyiz edilebilecektir⁴³⁵.

2. “Statement of Appeal” – Temyiz Başvurusu

Temyiz Tahkim Dairesi'nde yargılama süreci başvuranın temyiz süresi içerisinde “Statement of Appeal” olarak adlandırılan yazılı temyiz başvurusunu CAS Mahkeme Ofisine sunması ile başlamaktadır. Olağan tahkim yargılama usulünde olduğu gibi temyiz tahkim yargılama usulünde de iki aşamalı⁴³⁶ bir başvuru süreci vardır. Temyiz eden tarafından öncelikle temyiz süresi içerisinde⁴³⁷ bir “Statement of Appeal” yani temyiz başvurusu CAS Mahkeme Ofisine sunulmalı, temyiz başvuru süresinin sona ermesinden itibaren 10 günlük süre⁴³⁸ içerisinde de “Appeal Brief” yani gerekçeli temyiz dilekçesi sunulmalı veya temyiz başvurusunun gerekçeli temyiz dilekçesi olarak kabul edilmesi talep edilmelidir. Kod'un R48 hükmünde temyiz başvurusunda bulunması gereken zorunlu unsurlar sayılmıştır. Buna göre temyiz başvurusunda; davalının ismi ve tam adresi, temyize konu karar, talebinin ne olduğu, CAS'ın temyiz yetkisini sağlayan tahkim anlaşması veya usul kurallarını içerir statü, tüzük veya yönetmeliğin kopyası, tek hakemli yargılama talep ediliyorsa buna ilişkin beyan veya üç hakemli yargılama yapılacaksa CAS kapalı hakem listesinden seçilmiş olan bir hakemin ismi, ihtiyati tedbir talebi var ise buna ilişkin beyan bulunmalıdır. Başvuranın da isim ve tam adresi evleviyetle temyiz başvurusunda yer almalıdır. Temyiz başvurusunda belirtilen hususlarda bir eksiklik bulunması halinde CAS Mahkeme Ofisi tarafından başvurana eksiklikleri gidermesi için

⁴³⁴ Aynı yönde görüş için bkz. Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 577.

⁴³⁵ TMOK Tüzüğü, m. 40; https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/812495_tuzuk.pdf, e.t. 03.11.2022.

⁴³⁶ Davanloo, s. 161.

⁴³⁷ Temyiz süresine ilişkin ayrıntılı açıklamalar için bkz. İkinci bölüm, III.1.D.

⁴³⁸ CAS Code, R51/1.

makul bir süre verilebilecek olup belirtilen süre içerisinde eksiklikler giderilmez ise başvuruya ilişkin işlemler sona erecektir.

Ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar bünyesinde yer alan statü, tüzük veya talimatlarda aksi belirtilmediği sürece temyiz başvurusunda bulunacak tarafın gerekçeli kararın tebliğine beklemesine gerek yoktur⁴³⁹. Ne var ki ilgili sportif yapının statü, tüzük veya talimatlarında gerekçeli kararın tebliğinden itibaren temyiz süresinin başlayacağına ilişkin bir hüküm ihdas edilmiş ise temyiz başvurusu için süre tebliğden itibaren başlayacaktır⁴⁴⁰. Çalışmamızın önceki bölümünde izah ettiğimiz üzere ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon, sportif birlik veya diğer sportif teşkilatlar bünyesindeki yargılama sürüncemede kalmış olabilir. Bu durumda CAS temyiz yoluna başvuru için herhangi bir süre sınırı olmayacaktır⁴⁴¹.

CAS Mahkeme Ofisi'ne yapılan temyiz başvurusunun ilk bakışta süresinde olduğunun anlaşılması durumunda usuli işlemlere devam edilecektir, fakat sürenin geçirildiğinin ilk bakışta anlaşılabilirdiği durumlarda Temyiz Tahkim Dairesi Başkanı tarafından başvurana sürenin geçmesi sebebiyle yargılamanın başlatılamayacağı bildirilecektir. Temyiz başvurusunun süresinde olmadığı ilk bakışta anlaşılamadığı ve yargılamanın diğer usuli işlemlerine devam edildiği hallerde, heyet oluşturuldu ise heyet başkanından veya heyet henüz oluşturulmadı ise daire başkanından, başvurunun süresinde olmadığından bahisle reddi talep edilebilir. Böyle bir talep gelmesi halinde, talep hakkında heyet başkanı veya daire başkanı, diğer tarafın da görüşünü aldıktan sonra karar verecektir.

⁴³⁹ Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 990.

⁴⁴⁰ Rigozzi / Hasler, *SAUCR*, s. 990.

⁴⁴¹ Coccia, s. 38; Yılmaz, s. 297.

Temyiz başvurusunun CAS Mahkeme Ofisine sunulmasının akabinde 1.000 CHF'lik başvuru ücretinin⁴⁴² de yatırılması ve dekontun sunulması gerekmektedir. Ücretin ödendiğine ilişkin kanıt CAS Mahkeme Ofisine ibraz edilmediği sürece yargılamaya devam edilmeyecektir. Başvuru ücretinin ödenmesine ilişkin eksiklik bulunması durumunda temyiz edene bu ücrete ilişkin eksikliği gidermesi için makul bir süre verilecek olup süresi içerisinde ücret ödenmediği durumda başvuruya ilişkin işlemler sona erecektir.

Geçici ve koruyucu tedbirler, temyiz başvurusundan önce talep edilebildiği gibi temyiz başvurusu ile birlikte de talep edilebilecektir. Başvuran, temyiz ettiği kararın icrasına ilişkin olarak geçici veya koruyucu tedbirler alınmasını talep edilebilir⁴⁴³. Her ne kadar geçici ve koruyucu tedbirler olağan tahkim yargılama usulünde de söz konusu olabilse de temyiz tahkim yargılamaları bakımından daha fazla önem taşımaktadır, zira ortada icra edilebilir bir ilk derece kararı vardır.

3. Hakemlerin Belirlenmesi

CAS temyiz tahkim yargılamaları, kural olarak üç hakemden oluşan heyet tarafından gerçekleştirilmektedir⁴⁴⁴. Başvuranın, heyet yerine tek hakem tarafından yargılama gerçekleştirilmesi yönünde bir talebi var ise bunu temyiz dilekçesinde belirtmesi gerekmektedir. Aksi durumda heyet ile yargılama kural olduğundan, yargılama üç hakemli heyet eliyle yürütülecektir⁴⁴⁵. Tek hakem talebinde bulunmayan başvuranın, CAS kapalı hakem listesinden seçmiş olduğu bir hakemi de temyiz dilekçesinde belirtmesi⁴⁴⁶, davalının da kendisine temyiz başvurusunun tebliği üzerine 10 gün içerisinde CAS kapalı hakem listesinden bir hakem seçmesi gerekmektedir⁴⁴⁷. Davalı

⁴⁴² CAS Code, R64.1, R65.2, 48/2.

⁴⁴³ Geçici ve koruyucu tedbirler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. İkinci bölüm, I.6.

⁴⁴⁴ Martens, s. 38.

⁴⁴⁵ Martens, s. 38.

⁴⁴⁶ CAS Code, R48/1.

⁴⁴⁷ CAS Code, R53.

tarafça süresi içinde hakem seçilmemesi halinde ilgili hakem Temyiz Tahkim Daire Başkanı tarafından seçilecektir⁴⁴⁸. Heyete başkanlık edecek üçüncü hakem ise Temyiz Tahkim Daire Başkanı tarafından, seçilen hakemlerle de müzakere edilerek tayin edilecektir.

Temyiz eden ve davalı arasında, tek hakem ile uyuşmazlığın çözümlenmesine yönelik bir anlaşma var ise uyuşmazlık tek hakem tarafından incelenecektir. Bu anlaşma CAS başvurusundan önce yapılmış olabileceği gibi, tek hakem isteğinin temyiz başvurusunda belirtilmesi ve davalının kabul etmesi ile de olabilir. İstisnai olmak kaydıyla, somut olayın özelliklerini dikkate alarak Temyiz Tahkim Daire Başkanı tarafından da tek hakem ile yargılama yapılması yönünde karar verilebilmektedir. Yine bir istisna olarak peşin masrafın yatırılma durumu dikkate alarak da daire başkanı tarafından tek hakem ile yargılamanın yürütülmesine ilişkin karar verme imkânı vardır. Tek hakem konusunda uzlaşma sağlanması halinde, tek hakem Temyiz Tahkim Dairesi Başkanı tarafından görevlendirilecek olup taraflarca seçilemeyecektir. Heyet halinde yargılama yapılacak ise davalı tarafın temyiz başvurusunun kendisine tebliğinden itibaren 10 gün içinde seçmiş olduğu hakemi bildirmesi gerekecektir.

Olağan tahkim yargılama usulüne benzer şekilde temyiz tahkim yargılama usulünde de uyuşmazlık taraflarında birden fazla gerçek veya tüzel kişi olması halinde ilgili tarafça hakem seçimi mutabakat dâhilinde yapılmalıdır. Eğer birden fazla kişinin yer aldığı taraf kendi içinde hakem seçimi konusunda anlaşamaz ise bu seçim daire başkanı tarafından yapılacaktır.

Benzer veya aynı konuya ilişkin olarak temyiz başvuruları olması durumunda Temyiz Tahkim Daire Başkanı tarafından, ilgili taraflar, uyuşmazlığın çözümün için aynı heyeti görevlendirmeye çağırılacaktır. Bunun sonucunda taraflarca mutabakat sağlanamaması halinde dosyalar aynı heyet tarafından değerlendirmeye alınacaktır, ancak

⁴⁴⁸ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 534.

mutabakat sağlanamasa dahi dosyaların aynı heyete verilmesi konusunda nihai söz sahibi daire başkanı olacaktır.

4.Yazılı Yargılama

Uyuşmazlığa ilişkin olarak tek hakem görevlendirildikten veya üç hakemli yargılama yapılacak ise heyet oluşturulduktan sonra esas hakkında iddia ve savunmaların sunulduğu dilekçeler teatisi aşamasına geçilmektedir. Dilekçeler teatisi aşaması kural olarak “Appeal Brief” ve “Response” yani gerekçeli temyiz dilekçesi ve cevap dilekçesinden ibarettir.

A.“Appeal Brief” – Gerekçeli Temyiz Dilekçesi

“Statement of Appeal” yani temyiz başvurusunun temyiz süresi içerisinde sunulmuş olması akabinde, 10 gün içinde Kod R51’de belirtilmiş olan “Appeal Brief” yani gerekçeli temyiz dilekçesinin sunulması gerekmektedir. Uygulamada hüküm sıklıkla yanlış yorumlanmakta ve temyiz başvurusunun sunulmasından sonra 10 günlük süre içerisinde gerekçeli temyiz dilekçesinin sunulması gerektiği sanılmaktadır, fakat 10 günlük sürenin başlangıç tarihi temyiz süresinin bitişidir. Örneğin, temyiz süresinin genel hükümlere göre 21 gün olduğu bir durumda, temyiz süresinin 7. gününde temyiz başvurusunu CAS Mahkeme Ofisine sunan başvuranın gerekçeli temyiz dilekçesini sunması için 24 günü olacaktır. Özetle gerekçeli temyiz dilekçesinin sunulması için işleyecek sürenin başlangıç tarihi, temyiz süresinin bittiği günü izleyen gündür⁴⁴⁹.

Temyiz başvurusunda bulunan, bütün iddia ve taleplerini temyiz başvurusunda beyan edip delillerini de sunmuş ise 10 günlük gerekçeli temyiz dilekçesi sunma süresi

⁴⁴⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 311.

içerisinde sunacağı bir yazılı beyan ile temyiz başvurusunun, gerekçeli temyiz dilekçesi olarak sayılmasını talep edebilir. Başvuranın bu yönde bir hareketi olmaz ve 10 günlük süre içerisinde gerekçeli temyiz dilekçesini de sunmaz ise başvuru geri çekilmiş sayılacaktır⁴⁵⁰. Uygulamada, başvuranların tek dilekçede usuli süreci bitirmek arzusu ile temyiz başvurusunda tüm iddia ve taleplerini dile getirip delillerini sunduğu görülmektedir, fakat bu durumda 10 günlük süre içerisinde yazılı beyan ile temyiz başvurularının gerekçeli temyiz dilekçesi olması yönündeki iradelerini açıklamayı unuttukları görülmektedir⁴⁵¹.

Başvuran, temyiz usulünde sunmuş olduğu bu ikinci dilekçe ile temyiz gerekçelerini ayrıntılı bir şekilde açıklamalıdır. Temyiz edenin delillerini, tanıklarının isimlerini ve beyan özetlerini, uzmanlık alanlarıyla birlikte bilirkişilerini ve rapor özetlerini ve diğer tüm delillerini ve belgelerini bu gerekçeli temyiz dilekçesi ile birlikte sunması gerekmektedir. Tanıkların sözlü duruşmada dinlenilmesi isteniyor ise, heyet başkanı tarafından aksi kararlaştırılmadıkça, beyanlarının gerekçeli temyiz dilekçesinin ekinde yer alması gerekmektedir⁴⁵². Tanık beyanlarının sunulmasının istenmesindeki amaç davalı tarafın duruşmaya hazırlıklı olarak gelebilmesini ve cevap dilekçesini de bu doğrultuda hazırlayabilmesini sağlamaktır.

B.“Response” – Cevap Dilekçesi

CAS Mahkeme Ofisi’ne sunulmuş olan temyiz başvurusu, ilk bakışta süresinde görünüyorsa ve CAS’ın temyiz tahkim yetkisinin olduğu anlaşılıyorsa ve iç hukuk yollarının tüketilmiş olduğu görülmekte ise CAS Mahkeme Ofisi tarafından temyiz başvurusu ve gerekçeli temyiz dilekçesi davalıya tebliğ edilecektir. Temyiz başvurusu ve gerekçeli temyiz dilekçesi kendisine tebliğ edilen davalının 10 gün içerisinde kendi taraf

⁴⁵⁰ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1616.

⁴⁵¹ CAS, 2011/A/2632 & 2633, Memis & Sevgi v. TFF, 09 Aralık 2011; CAS, 2014/A/3482, FC Union Berlin v. Changchun Yatai FC, 17 Eylül 2014.

⁴⁵² CAS Code, R 51/2.

hakemini seçmesi, 20 gün içerisinde de gerekçeli temyiz dilekçesine cevap vermesi gerekmektedir⁴⁵³. Cevap dilekçesi doğrudan muhatapa veya heyete değil CAS Mahkeme Ofisi'ne sunulmalıdır. Cevap dilekçesinde, varsa süre ve yetki yönünden itirazlar, savunma, ibraz edilmek istenen tüm deliller, dinletilmek istenen tanıklar varsa isimleri ve beyan özetleri, bilirkişilerin isimleri ve uzmanlıkları ve varsa raporlarının ve rapor özetlerinin sunulması gerekmete olup davalı tarafça süresi içerisinde cevap dilekçesi sunulmasa dahi yargılamaya devam edilir. Cevap dilekçesinde tanık beyanlarının veya özetlerinin yer alması ile ulaşılmak istenen fayda, davacının sözlü yargılamaya hazır gelebilmesini sağlamaktır⁴⁵⁴.

Gerek gerekçeli temyiz dilekçesinin gerekse cevap dilekçesinin olabildiğince geniş hazırlanması gerekmektedir, zira dilekçeler teatisi aşamasının tamamlanması ile birlikte iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı başlamaktadır. Bu iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı tarafların mutabakatı veya heyet başkanı kararı ile kaldırılıp tarafların yeni deliller ikame etmesi de istisnai şartlarla mümkündür. Nitekim temyiz tahkim yargılamaları *jura novit curia* ilkesi, yani resen araştırma ilkesi doğrultusunda gerçekleştirilmekte olup heyet, taraflarca sunulmayan delilleri dahi araştırarak değerlendirmeye alabilmektedir⁴⁵⁵.

Cevap süresinin, peşin masrafın temyiz eden tarafından yatırılmasından sonra başlatılması, davalı tarafça talep edilebilir⁴⁵⁶. Bu durumda temyiz eden tarafından peşin masraf yatırılana kadar cevap süresi işlemez. Şayet davalıya cevaplarını sunması için süre verildikten sonra davalı tarafından öncelikle ortalama peşin harcın davacı tarafından yatırılması yönünde bir talep gelirse ve bu talep kabul edilirse, davalının cevap süresi davacı tarafça peşin harç yatırıldıktan sonra başlayacak ve işlemiş süre dikkate alınmayacaktır. Böylece davalının cevaplarını sunması için daha fazla süresi olacaktır.

⁴⁵³ Yılmaz, s. 273.

⁴⁵⁴ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1643; Reilly, s. 71.

⁴⁵⁵ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1662.

⁴⁵⁶ CAS Code, R55/3.

5. Sözlü Yargılama

Temyiz tahkim yargılamalarında kural olarak duruşma yapılmaktadır. Ne var ki bu kurala tarafların talebi ve heyetin kararı veya tarafların talebi olmasa dahi heyetin duruşma yapılmasına ihtiyaç olmadığı kanaatinde olması halinde istisna gelebilmektedir⁴⁵⁷. Nihayetinde, olağan tahkim yargılama usulünde olduğu gibi temyiz tahkim yargılama usulünde de duruşma yapılıp yapılmaması heyetin takdirindedir. Uygulamada istisnalar olmakla birlikte genellikle temyiz eden tarafından duruşma talep edilmekte⁴⁵⁸ olup, tarafların duruşma yapılmaması noktasında ortak iradeleri olması durumunda buna saygı duyulmakta ve duruşma yapılmamaktadır⁴⁵⁹.

Gerekçeli temyiz dilekçesi ve cevap dilekçesinde gösterilen tanıkların yazılı beyanları heyeti tatmin edici nitelikte ise heyet tarafından tanığın dinlenilmesine ihtiyaç olmadığı yönünde karar verilebilir. Bu durum doktrinde, tanıkların heyetin önünde de bir kez daha dinlenmesinin faydalı olacağı, tanıkların duruşmada dinlenmesinin heyetin takdirinde olmaması gerektiği belirtilerek eleştirilmektedir⁴⁶⁰.

Olağan tahkim yargılama usulünde olduğu gibi temyiz tahkim yargılama usulünde de duruşmaların tek oturumda yapılması ilkesi vardır. Ne var ki bu tek oturumun nadiren de olsa birkaç gün sürdüğü olmaktadır⁴⁶¹. Duruşma günü tayini de olağan tahkim yargılama usulünde olduğu gibi tarafların mutabakatı ile belirlenmektedir. Temyiz duruşmaları bakımından; duruşma düzeni, tarafların söz alma sırası ve beyanlarını sunum yöntemi, bilirkişi ve tanıkların dinlenmesine işlemler olağan tahkim yargılama usulü ile gerçekleştirilen duruşmalar ile benzerdir⁴⁶².

⁴⁵⁷ CAS Code, R57/2.

⁴⁵⁸ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1672.

⁴⁵⁹ Martens, s. 41.

⁴⁶⁰ Martens, s. 43.

⁴⁶¹ Reilly, s. 72.

⁴⁶² Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1673; CAS Code, R55/5, R44.2, R44.3.

Usulüne uygun taraflarca mutabakat halinde belirlenmiş duruşma gününe taraflardan birinin gelmemesi halinde dahi duruşmaların gerçekleştirileceği ilke olarak belirlenmiş olup yargılamaların konusunun disiplin yargılaması gibi kamusal nitelik taşıması halinde, gerçek kişi taraf talep ederse yargılama aleni yapılacaktır. Duruşmanın aleni yapılmasının adil yargılanma hakkına zarar verebileceği -küçüklerin çıkarlarının ve kişilerin özel hayatlarının korunmasını gerektiren- durumlarda ise istisnai olarak duruşmanın aleni yapılamayacağı kabul edilmektedir. Yargılama konusunun kamusal olmadığı veya ilk derece yargılamasının aleni yapıldığı durumlarda ise kamu düzeni, milli güvenlik ve genel ahlak kurallarına dayanılarak aleni yargılama talebi reddedilebilir. Nitekim yargılamanın aleni yapılması imkânı AİHM kararı⁴⁶³ sonrası Kod'da yapılan 2019 tadili ile birlikte mümkün hale gelmiştir. Ne var ki aleni yargılama doktrinde tartışmalı bir konudur, zira tahkim yargılamasının ilkelerinden biri de gizlilik olup CAS'ın aleni yapacağı tahkim yargılamaları bu ilkeyi ihlal eder nitelikte olacaktır⁴⁶⁴.

Heyet *de novo* bir yetkiye sahiptir⁴⁶⁵. Yani heyet uyuşmazlık hakkındaki ilk derece yargılaması sonucunda verilen kararı hem usul hem de esas bakımından inceleyecek olup ilk derece mercinin tespitleri ve değerlendirmeleri ile bağlı değildir⁴⁶⁶. Bununla birlikte önce ilk derece yargılamasına sunulmayan delillerin veya beyanların temyiz başvurusunda taraflarca ilk defa sunulması ve ilk defa temyiz tahkim yargılaması sırasında incelenmesi mümkündür. Kanaatimizce bu durum, iddia ve savunmanın genişletilmesi anlamını taşımakta olup tahkim ile ulaşılması istenilen hızlı sonucu geciktirici bir sebeptir. Bu nedenle kanaatimizce temyiz incelemeleri bakımından iddia ve savunmanın genişletilmesi yasağı getirilmeli ve ilk derece yargılamasında sunulmayan delillerin temyiz incelemesinde sunulmasının önüne geçilmelidir, meğerki delillere ilk

⁴⁶³ Claudia Pechstein tarafından talebine rağmen aleni yargılama yapılmadığı ve birkaç başkaca sebepten ötürü adil yargılanma hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle yapılan başvuruda CAS önündeki yargılamaların aleni olmaması sebebiyle ihlal tespit edilmiştir. Bkz. AİHM, Adrian Mutu v. Switzerland, Başvuru Numarası 40575/10, 02.10.2018; AİHM, Claudia Pechstein v. Switzerland, Başvuru Numarası 67474/10, 02.10.2018.

⁴⁶⁴ Tartışmalar için bkz. Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1675 vd.; Özdemir Kocasakal, CTB, s. 114 vd.

⁴⁶⁵ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1657; Coccia, s. 38.

⁴⁶⁶ CAS, 2002/A/383, IAAF v. Dos Santos, 27 Ocak 2003, para. 71; CAS, 2004/A/651, French v. Australian Sports Commission and Cycling Australia, Interlocutory, 30 Mart 2005, para. 17 vd; Martens, s. 41; Coccia, s. 39; Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1657.

derece yargılamasının sona ermesinden sonra ulaşılmış olsun. Heyetin *de novo* yetkisinin bir diğer sonucu olarak da yargılama nihayetinde kararı iptal edebilir, kararı kaldırıp dosyayı yeniden incelenmek üzere ilk derece mercine gönderebilir veya kendisi ilk derecenin kararından bağımsız yeni bir karar verebilir⁴⁶⁷.

Taraflarca aksi kararlaştırılmış olmadıkça tüm temyiz duruşmaları kamera ile kayıt altına alınmakta olup uygulamada hemen hemen tüm temyiz duruşmalarının kamera ile kayıt altına alındığı görülmektedir⁴⁶⁸. Duruşmanın ses kayıt kopyaları da çıkarılmakta olup tarafların talebi üzerine bu kayıtların paylaşılması imkân dâhilindedir⁴⁶⁹.

Olağan tahkim yargılama usulünde olduğu gibi temyiz tahkim yargılama usulünde de “Expedited Procedure” yani hızlandırılmış yargılama usulü ile yargılamanın görülmesine karar verilmesi mümkündür⁴⁷⁰. Özellikle aktif bir şekilde oyunların sürdüğü, UEFA Avrupa Şampiyonası, UEFA Şampiyonlar Ligi ve Olimpiyat Oyunları sırasında federasyonlar tarafından verilen kararlara karşı daha hızlı bir şekilde harekete geçmek adına bu prosedürün kullanımı başarılı sonuçlar vermektedir⁴⁷¹.

IV. Ad Hoc Tahkim Yargılaması

Spora özgü bir yargı sisteminin gelişmesindeki en büyük sebep, çözümü uzmanlık gerektiren yargı organlarınca hızlı bir şekilde karar verilmesi ihtiyacıdır. CAS daireleri bu ihtiyacı karşılasa da devam etmekte olan Olimpiyat Oyunları gibi uluslararası spor müsabakalarında daha da hızlı yargılama yapılması ihtiyacı olabilmektedir, zira yargı

⁴⁶⁷ Davanloo, s. 161; Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1671; CAS Code, R57/1.

⁴⁶⁸ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1674; CAS Code, R57/2.

⁴⁶⁹ Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 85; Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1675.

⁴⁷⁰ CAS Code, R52/4.

⁴⁷¹ Yılmaz, s. 277.

merci tarafından verilecek karar, sporcuların ve takımların müsabakalarda yer alabilmesini etkileyebilecektir. Nitekim bu sebeple CAS *Ad Hoc* Dairesi'ne ihtiyaç doğmuştur⁴⁷². CAS *Ad Hoc* Dairesi ilk olarak 1996 Atlanta Yaz Olimpiyat Oyunları'nda faaliyete başlamış ve 6 uyuşmazlık hakkında hüküm vermiştir⁴⁷³. Devam eden tüm Olimpiyat Oyunları'nda CAS *Ad Hoc* Dairesi kurulmasına özen gösterilmiş olup 2000 yılından itibaren UEFA Avrupa Futbol Şampiyonası ve 2006 yılından itibaren de FIFA Dünya Kupası'nda *ad hoc* tahkim birimleri kurulmaya başlanmıştır⁴⁷⁴.

1. Yargı Yetkisi

CAS *Ad Hoc* Dairesi uygulama alanını en çok Olimpiyat Oyunları'nda bulmaktadır. Nitekim Olimpiyat Oyunları'nda uygulanacak Tahkim Kuralları (OOTK) da CAS'ın sitesinden yayımlanmıştır⁴⁷⁵. Olimpik Şart'ın 61/2 maddesinde, Olimpiyat Oyunları ile bağlantılı uyuşmazlıklar bakımından CAS'ın münhasıran yetkili olduğu belirtilmişken; OOTK'da, CAS *Ad Hoc* Dairesi'nin yargı yetkisinin kapsamı, Olimpiyat Oyunları sırasında ve açılış seremonisinden önceki on günlük süre içinde olimpiyatlarla ilgili çıkabilecek uyuşmazlıklar olarak belirlenmiştir⁴⁷⁶. Kanaatimizce Olimpik Şart'ta her ne kadar özel olarak açılış seremonisinden önceki 10 günlük süreç belirtilmemiş olsa da önemli olan uyuşmazlığın konusunun olimpiyatlarla ve müsabakalara yarışmacı veya sponsor gibi çeşitli yollar ile katılım hakları ile ilgili olmasıdır. Açılış seremonisinden 10 günden daha fazla gün önce de olimpiyatlarla ilgili uyuşmazlık çıkması mümkün olabilmektedir. Kanaatimizce CAS'ın 10 günlük sınırı getirmesindeki amaç CAS *Ad Hoc* Dairesi'nin geçici niteliğinden olup olağan zamanlarda olimpiyatlarla ilişik kurulabilecek uyuşmazlıklar bakımından da bu tahkim usulünün kullanılmasının önüne geçmektir.

⁴⁷² Reilly, s. 71.

⁴⁷³ Coccia, s. 26; Erkiner, s. 19.

⁴⁷⁴ Özdemir Kocasakal, STM, s. 344.

⁴⁷⁵ Arbitration Rules for the Olympic Games (OOTK), https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Arbitration_Rules_Olympic_Games_July2021.pdf, 01.01.2022.

⁴⁷⁶ OOTK, A1/1.

Normal şartlar altında olağan yargılama usulüne ve temyiz yargılama usulüne tabi olan ancak Olimpiyat Oyunları döneminde olimpiyatlarla ilgili her türlü uyuşmazlık CAS *Ad Hoc* Dairesi’nde yargılamaya konu edilebilecektir, meğerki uyuşmazlık konusu oyun kuralları ve saha içi kararlara yönelik olsun. İstisna olarak, hakemlerin kötü niyetli kural ihlallerinin de yargılama konusu olması mümkündür. Diğer iç hukuk yollarının tüketilmiş olması ve olimpiyatları ilgilendirmesi şartıyla IOC, ulusal olimpiyat komiteleri ve Uluslararası Federasyon veya Olimpiyat Oyunları Organizasyonu Komitesi kararlarının da CAS *Ad Hoc* Dairesi’ne taşınması mümkündür⁴⁷⁷. İç hukuk yollarının tüketilmesinin beklenmesi, başvuranın olimpiyat oyunlarından beklediği faydayı elde edememesine neden olacak ise istisnai olarak iç hukuk yolları tüketilmeden de CAS *Ad Hoc* Dairesi’ne başvuru imkânı olacaktır.

2. Dairenin ve Heyetin Oluşumu

CAS *Ad Hoc* Dairesi, bir başkan ve başkan yardımcısı ile mahkeme ofisinden oluşmakta olup CAS kapalı listesinden seçilen özel hakemlerden oluşmaktadır. Her müsabaka döneminde özel hakemlerden oluşan liste güncellenecek olup CAS *Ad Hoc* Dairesi’ne 6-12 hakem katılacaktır⁴⁷⁸.

CAS *Ad Hoc* Dairesi’nde yargılamalar üç hakemden oluşan heyetler tarafından yapılmakta olup⁴⁷⁹ diğer CAS yargılama usullerinden farklı olarak heyette yer alacak hakemlerin seçiminde uyuşmazlık taraflarının söz hakkı yoktur. Uyuşmazlığın durumuna göre uzman ve taraflardan bağımsız hakemler, doğrudan başkan tarafından atanmakta olup Olimpiyat Oyunları’nın milliyetçi yönünün bulunması sebebiyle hakemlerin atanmasında taraflar ile farklı milletten hakemlerin seçimine özen gösterilir⁴⁸⁰.

⁴⁷⁷ OOTK, A1/2.

⁴⁷⁸ Özdemir Kocasakal, STM, s. 347.

⁴⁷⁹ McLaren, *CAHOG*, s. 521.

⁴⁸⁰ Coccia, s. 46.

3. Ad Hoc Yargılama Usulü ile Diğer CAS Yargılama Usullerinin Farkı

Ad hoc yargılama usulünün diğer CAS yargılama usulleri ile aynı olan pek çok yönü olduğu gibi uyuşmazlıkların ivedilikle çözülmesi ilke edinildiğinden, kendine özgü kuralları da vardır. *Ad hoc* tahkim yargılama usulü başta esnek ve hızlı olması ile diğer CAS yargılama usullerinden ayrılmaktadır. Bununla birlikte *Ad hoc* tahkim yargılamaları tamamen ücretsizdir, taraflar sadece kendi tanıkları ve bilirkişilerinin ücretleri, çeviri ücretleri ve avukat giderleri gibi masrafları karşılamakla yükümlüdür.

Ad hoc yargılama usulü, uygulanacak hukuk bakımından diğer CAS yargılama usullerinden ayrılmaktadır. Diğer yargılama usullerinde uyuşmazlık taraflarının uygulanacak hukuk bakımından söz hakkı olabilmekteyken *Ad hoc* yargılamalarında; Olimpik Şart, ilgili statü, tüzük ve talimatlar ve genel hukuk ilkelerine dayanılarak yargılamalar gerçekleştirilmektedir⁴⁸¹. Tebliğ usulü bakımından elden veya elektronik posta ile tebligat yapılabileceği gibi ivedilik gerektiren hallerde telefon veya benzeri iletişim araçları aracılığıyla bildirim yapılması mümkündür. Bildirim de tebliğ ile aynı sonuçları doğuracaktır, fakat telefon ile bildirim yapılması halinde yazılı kararın da daha sonra elden veya elektronik posta ile tebliğ edilmesi gerekmektedir⁴⁸².

Ad hoc Daireleri geçici olarak oluşturulmakta olup daireye yapılan itiraz başvurularının 24 saat gibi kısa bir sürede sonuçlandırılması hedeflenmektedir. Lakin bu sürenin 48 saate kadar çıkabildiği de görülmektedir⁴⁸³. Öte yandan yaşanan uyuşmazlığın ivedilikle sonuçlanmamasının telafi edilemez sonuçlar yaratabilecek olması ihtimalinde, geçici hukuki korumaya yoluna başvurulması da mümkündür⁴⁸⁴. Bu durumda heyet tarafından menfaat dengesi gözetilerek geçici hukuki korumaya karar verilebilecektir.

⁴⁸¹ OOTK, A17.

⁴⁸² OOTK, A.9.

⁴⁸³ Reilly, s. 71; OOTK, A18.

⁴⁸⁴ OOTK, A14.

Ad hoc yargılama usulünde dilekçeler teatisi aşaması bulunmamakta olup standart kalıp formlar ile mahkeme ofisine başvuru yapılmakta akabinde heyet önünde duruşma yapılmaktadır⁴⁸⁵. Öte yandan heyet yeterince aydınlatılmışsa duruşma yapılması zorunlu değildir. Kanaatimizce ivedi yargılama yapıp, 24 veya 48 saatte uyuşmazlıkların çözümlenmeye çalışıldığı düşünüldüğünde, hukuki dinlenilme ve adil yargılanma haklarının temini için duruşma yapılması daha sağlıklı olacaktır. Yalnızca müsabakaya katılım için saatlerin kaldığı ve duruşma yapılmasının fiilen imkasız hale geldiği, duruşma yapmaya vakit kalmadığı hallerde duruşma yapılmaması daha olağandır.

4. Karar

Karar, heyetin oy çoğunluğuyla, çoğunluk sağlanamadığı hallerde ise Heyet başkanı tarafından alınmakta olup bu yönüyle diğer CAS yargılama usulleri ile benzerdir. Kararda bulunması gereken unsurlar bakımından da benzerlik mevcuttur. OOTK'da kısa gerekçeli karar verilmesinin yeterli olduğu belirtilmiş olsa da uygulamada uzun gerekçeler yazılabilmektedir⁴⁸⁶. Karar yazılmadan önce ilke ve içtihat denetimi amacıyla CAS *Ad Hoc* Dairesi Başkan'ına gönderilecektir. Ne var ki bu inceleme diğer CAS yargılama usullerine nazaran daha fazla şekle yönelik bir incelemedir.

CAS *Ad Hoc* Dairesi kararlarının, niteliği ve icrai etkisi bakımından diğer CAS dairelerinden bir farkı bulunmamaktadır. Bu daire tarafından verilen kararlar da İsviçre'nin Lozan şehrinde verilmiş kararlar sayıldığından İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açılması yolu mümkündür. Ne var ki iptal davası açılması hükmün icrasını durdurmayacaktır.

⁴⁸⁵ Özdemir Kocasakal, STM, s. 348-349.

⁴⁸⁶ McLaren, CAHOG, s. 523.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SPOR TAHKİM MAHKEMESİ KARARLARI VE KARARLARA KARŞI BAŞVURU YOLLARI

I. Spor Tahkim Mahkemesi Kararları

Çalışmamızın bu bölümünde CAS daireleri tarafından; kararların verilme usulü, kararın şekli ve içeriği, tebliği ve hedef süreye ilişkin ilkeler, kararların gizliliği noktasındaki farklılıklar, kararların icrasına ilişkin düzenlemeler ile kararların yorumlanması imkânı incelenmiştir.

1. Kararların Verilme Usulü

Olağan tahkim yargılama usulünde ve temyiz tahkim yargılama usulünde heyet tarafından verilen karar duruşmada açıklanmaz. Heyet hakemleri kendi aralarında görüşlerini ifade ederek kararlarının ne yönde olduğunu ifade edecekleri bir veya bir dizi müzakere gerçekleştirdikten sonra, kararlarını ayrı ayrı açıklar ve heyetin çoğunluk görüşü tespit etmeye çalışılarak⁴⁸⁷ bu yönde karar verilir. Eğer çoğunluk sağlanamaz ise kararın ne yönde olacağı heyet başkanı tarafından belirlenir.

Genel uygulama, kararın oy çokluğu ile mi yoksa oy birliği ile mi alındığını belirtmemek üzerinedir. Kararın oy çokluğu ile alındığı durumlarda, ilgili kararda genellikle kararın oy çokluğu ile alındığı belirtilmemekte ise de oy birliği ile alınan

⁴⁸⁷ Martens, s. 44; Kaufmann-Kohler/ Bärtsch, s. 92; Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1693; Noth / Haas, SPAOAP, s. 1564.

kararların bazılarında kararın oy birliği ile alındığının özellikle belirtildiği görülebilmektedir⁴⁸⁸. Oy çokluğu ile alınan kararlarda kural olarak muhalefet şerhine yer verilmeyeceği Kod'da belirtilmesine karşın ilgili hakemin muhalefet şerhi yazmasının önünde bir engel yoktur⁴⁸⁹.

Temyiz tahkim yargılamalarında, ulusal veya uluslararası federasyon, konfederasyon veya sportif birlik tarafından verilen bir kararın *de novo* incelenmesi neticesinde, ilgili sportif yapıların kararları; tamamen iptal edilebilecek, karar kaldırılıp ilgili sportif yapıya yeniden incelenmek üzere iade edilebilecek, değiştirilebilecek veya tamamen yeni bir hüküm tesis edilebilecektir⁴⁹⁰. Temyiz Tahkim Dairesi'nde gerçekleştirilen yargılamalar neticesinde, kararın kaldırılıp yeniden incelenmek üzere iadesine yönelik kararlara istisnai hallerde rastlanmaktadır⁴⁹¹, zira yeniden hüküm tesis etme imkânı olan heyetin dosyayı yeniden incelenmek üzere iade etmesi halinde yargılama süreci uzayacaktır. Bu sebeple kararlar genellikle; ilk derece mercinin kararının iptali, kısmen iptali veya değiştirilerek yeniden hüküm verilmesi şeklinde verilmektedir.

2. Kararların Şekli ve İçeriği

Kod'da kararın şekline ilişkin üç temel unsur belirtilmiş olup bunlar; yazılı olması, üzerinde tarih yer alması ve imzalı olması şeklinde ifade edilmektedir⁴⁹². Başkaca bir zorunlu unsur bulunmamasına karşın kararlarda; heyette yer alan hakemlerin isimleri ve ulusları, taraflar ve temsilcilerin isimleri ve ulusları, tahkim yeri, taraf beyanları, uyuşmazlığın konusu ve tarafların isimleri de mütemediyen yer almaktadır⁴⁹³.

⁴⁸⁸ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1694.

⁴⁸⁹ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1694; Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1565.

⁴⁹⁰ Davanloo, s. 161.

⁴⁹¹ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1671.

⁴⁹² CAS Code, R59/1.

⁴⁹³ Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1566.

Kararın ya başkan tarafından ya da heyette yer alan diğer iki hakem tarafından imzalanması gerekmekte olup karara muhalif olan bir hakemin kararı imzalamaktan imtina etmesi de mümkündür. Bu durumda kararın başkan tarafından imzalanması zorunlu olacaktır. Ne var ki uygulamada kararın tebliğinde gecikme yaşanmaması adına muhalif hakem tarafından da imzalandığı görülmektedir⁴⁹⁴.

Her ne kadar kararların yazımına ilişkin R46 ve R59 hükümlerinde kararın, taraflar aksini kararlaştırmadıkça kısa ve gerekçeli olması gerektiği düzenlenmişse de genelde kararların oldukça uzun yazıldığı görülmektedir⁴⁹⁵. Gerekçeli karar; sistematik olarak olay özetini, yargılama sürecinde geçerkeleşen usuli işlemleri ve esasa ilişkin tartışmaları içermektedir. Gerekçeli karar taslağı heyet başkanı tarafından hazırlanabileceği gibi bu sorumluluk heyet hakemleri arasında da paylaşılabilecektir.

Olağan tahkim yargılama usulünde ve temyiz tahkim yargılama usulünde, heyet, karar taslağını hazırladıktan sonra, yani imzadan önce CAS Genel Müdürü'ne şekle ilişkin denetleme yapmak üzere kararı ibraz eder. CAS Genel Müdürü ilgili kararı CAS'ın temel ilkeleri ve içtihatları açısından inceleyecek ve herhangi bir aykırılık görmesi halinde bu durumu heyete bildirecektir. Ne var ki heyet bildirilen bu ilke ve içtihat farklılıkları ile bağlı olmayıp, ilke ve içtihatlardan ayrılarak karar verebilmektedir⁴⁹⁶. Doktrinde içtihat denetimini içeren bu husus tartışmalıdır ve bu tartışma İsviçre Federal Mahkemesi ve AİHM'e de yansımıştır. Hakem listesinde yer alan hakemlerin uyuşmazlıklarda sürekli görev alamamalarından yahut tecrübe eksiklikleri, güncel içtihatları takipte geri kalmaları ve dolayısıyla ilke ve içtihatlara hâkim olamamaları sonucunu doğurabilmektedir; bu nedenle kanaatimizce CAS Genel Müdürü tarafından ilke ve içtihat denetimine teşvik edilen bu usul oldukça yerindedir ve CAS'ın bağımsızlığına zarar vermemektedir. Nitekim Claudia Pechstein'ın İsviçre Federal Mahkemesine yapmış olduğu bir başvuruda⁴⁹⁷ da söz konusu içtihat denetiminin CAS'ın

⁴⁹⁴ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1695.

⁴⁹⁵ Martens, s. 44.

⁴⁹⁶ Rigozzi / Hasler, *SPAAAP*, s. 1696; Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1566.

⁴⁹⁷ İsviçre Federal Mahkemesi Kararı, 4A_612/2009, 10.02.2009, para. 3.3.

bağımsızlığına zarar vermediği ifade edilmiştir. Gerçekten de CAS tarafından, spor hukukuna ilişkin güncel gelişmelerin paylaşılması amacıyla forumlar, paneller ve konferanslar organize edilmekte ve içtihatlar ile *lex sportiva*'ya yapılan katkıya ve kararların yeknesaklığına önem verilmektedir.

3. Tebliğ ve Hedef Süre

Her iki yargılama usulünde de heyet tarafından gerekçeli kararın tebliğinden önce icrai nitelikteki hüküm fıkrası taraflara tebliğ edilebilir. Gerekçeli karardan önce icrai nitelikteki hükmün tebliğ edilmesi ancak gecikmesinde sakınca olan hallerde istisnai olarak kullanılması gereken bir yoldur⁴⁹⁸, zira icrai nitelikteki hükmün tebliği ile karar dış dünyada sonuç verebilecek hale gelecektir ama gerekçeli karar tebliğ edilmedikçe tarafların İsviçre Federeal Mahkemesi nezdinde iptal davası açabilmeleri için süreleri işlemeye başlamayacaktır.

Tebliğ; kurye, faks veya elektronik posta yoluyla yapılabilir. Temyiz tahkim yargılamaları niteliği itibariyle genelde bir sportif yapının kararına karşı temyiz başvurusu üzerine gerçekleştirildiğinden, yargılama neticesinde kararın hüküm fıkrası ve gerekçeli karar ilgili sportif yapıya da tebliğ edilmektedir.

Kod'da 2019 yılında tebliğ usulüne ilişkin değişiklik yapılmıştır. Buna göre 2019 öncesinde ıslak imzalı gerekçeli kararın taraflara tebliği ile İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açmak için 30 günlük süre işlemeye başlarken değişiklik sonrası süre elektronik posta yoluyla tebliğin sağlanması ile başlamaktadır⁴⁹⁹.

⁴⁹⁸ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1697.

⁴⁹⁹ CAS Kodu m. R46 ve R59, 01.01.2019 değişikliği.

Olağan tahkim yargılama usulünde yargılamanın neticelenmesi için bir süre sınırı öngörülmemiş iken⁵⁰⁰ temyiz tahkim yargılama usulünde, dosyanın heyete tevdi edilmesinden itibaren 3 ay içerisinde karar verilmesi gerekmektedir⁵⁰¹. Ne var ki bu süreye uyulamayacağın anlaşılması halinde heyet başkanının, sürenin uzatılması için Temyiz Tahkim Daire Başkanı'na talepte bulunması ve sürenin uzatılması mümkün olabilmektedir. Gerçekten de uygulamada 3 aylık süre sınırına uyulduğu nadiren görülmektedir. Bu sebeple ilgili sürenin düzenleyici bir süre olduğu tespitinde bulunulması yerinde olacaktır.

4. Kararların İlanı

Olağan tahkim yargılama usulü ile temyiz tahkim yargılama usulünde kararların yayımı bakımından farklılık mevcuttur. Olağan yargılama usulünde, tarafların muvafakati veya Olağan Tahkim Daire Başkanı kararı olmadıkça yargılama sonucunda verilen hükümler yayımlanamaz. Kararın yayımlanması için tarafların açık muvafakati olsa dahi yayım konusunda nihai karar merci yine daire başkanı olacaktır⁵⁰².

Temyiz tahkim yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklara ilişkin verilen hükmün kısa özeti CAS tarafından basın açıklaması ile duyurulur, meğerki taraflara arasında hüküm özetinin açıklanmaması yönünde mutabakat sağlanmış olsun. Olağan tahkim yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklar bakımından benzer bir usul öngörülmemiş olmakla, uygulamada CAS'ın Olağan Tahkim Dairesi kararlarının yalnızca %20'ye yakını yayımlanırken Temyiz Tahkim Dairesi kararlarının karar veya kısa özetlerinin %85'i yayımlanmaktadır⁵⁰³. Aleyhine en fazla temyiz başvurusu yapılan sportif kuruluşlardan olan FIFA yargı organları tarafından verilen kararlar aleni olarak veya tarafların

⁵⁰⁰ Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1565.

⁵⁰¹ CAS Code, R59/5.

⁵⁰² Erkiner, s. 57.

⁵⁰³ L. B. de Chazournes/ S. Couturier, "*CAS procedures and their efficiency*", CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 16, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 24.12.2022.

anonimleştirilmesi ile yayımlanmaktadır⁵⁰⁴. Benzer durumlar diğer sportif kuruluşların statü, tüzük ve talimatlarında da yer almaktadır. Hal böyle iken temyiz için CAS önüne gelen uyuşmazlık hakkında hali hazırda verilen ilk derece karar ve uyuşmazlık kamu tarafından bilinmektedir, bu sebeple CAS tarafından temyiz tahkim yargılama usulünde kararların gizliliği noktasında kamuya karşı daha aydınlatıcı ve şeffaf davranılmıştır.

Uygulamada kararların tebliği ile birlikte gönderilen ön yazıda, ilgili kararın yayımlanabileceğine ilişkin taraflardan onay istenmektedir, ancak karar aleyhine olan tarafça bu yönde bir teyit verilmesi olası değildir. Nitekim onay verilme dahi, onay vermeyen tarafça ilgili kararın yayımlanmasına ilişkin hassasiyetler gerekçeli olarak izah edilmedikçe temyiz tahkim yargılama usulüne tabi uyuşmazlıklar hakkında verilen kararlar yayımlanmaktadır⁵⁰⁵. Kanaatimizce kararların yayımı bağlamında yargılama usulüne göre bir ayrıma gitmek yerine tüm CAS kararları anonimleştirilerek yayımlanmalı ve *lex sportiva*'daki gelişimden ve içtihatlardan hukukçuların haberdar olması sağlanmalıdır.

5. Kararların İcrası

CAS kararlarının üst yargı yoluna taşınabileceği olağan bir yargı yolu bulunmamaktadır, yani kararlar nihai ve bağlayıcıdır⁵⁰⁶. Gerekçeli kararın tebliğ edilmesinden önce kararın icrai nitelikte hüküm bölümünün, yani kısa kararın tebliğ edilmesi mümkündür⁵⁰⁷. Kısa kararın; kurye, faks veya elektronik posta yoluyla tebliğ edilmesi ile birlikte, karar icra edilebilir nitelik kazanacaktır⁵⁰⁸. Kararlar tebliğ edildiği an itibarıyla nihai ve bağlayıcı nitelikte olmakla birlikte, LDIP 190.2 hükmünde belirtilen sınırlı sayıda sebeple 30 gün içinde İsviçre Federal Mahkemesi'nden tahkim kararının

⁵⁰⁴ FIFA Disciplinary Code, 2019 edition, m. 51.

⁵⁰⁵ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1699.

⁵⁰⁶ Rigozzi / Hasler, SPAAAP, s. 1698.

⁵⁰⁷ CAS Kodu m. R46/2 ve R59/3 ilk cümle.

⁵⁰⁸ CAS Kodu m. R46/2 ve R59/3 son cümle.

iptali talep edilebilmektedir⁵⁰⁹. İptal davası, kararın icra edilmesini durdurmamaktadır, fakat istisnai hallerde icranın ertelenmesi mümkün olabilmektedir⁵¹⁰.

CAS kararları, bir tahkim kararı olduğundan, infazı 10 Haziran 1985 Tarihli, ülkemiz dâhil⁵¹¹ 170 ülkenin imzacısı⁵¹² olduğu Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi⁵¹³ ile yapılmaktadır. Öte yandan CAS'ın yargı yetkisi, hemen hemen tüm ulusal ve uluslararası spor federasyonlar, konfederasyonlar ve sportif birlikler tarafından kabul edildiğinden, ilgili kararların icra edilebilir kılınması, bu sportif yapıların iç düzenlemelerindeki disiplin yaptırımları ile de mümkün olabilmektedir. Nitekim uygulamada kararlarının tenfizine hemen hemen hiç başvurulmamaktadır⁵¹⁴.

İç hukukumuzda CAS kararlarının icra edilebilmesi için New York Sözleşmesi'ne başvurulmasına ihtiyaç kalmamasına rağmen ilgili sözleşme ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu⁵¹⁵ 60. madde hükmüne göre kararların tenfizi mümkündür. Nitekim doktrinde CAS tarafından verilen kararların iç hukumumuzda doğrudan tanıma ve tenfize uğradığı ve icra edilebileceği belirtilmektedir⁵¹⁶, zira uluslararası arenada spor faaliyetlerinin ülkemiz spor kulüpleri tarafından icra edilebilmesi için ülkemizde yer alan spor federasyonları, kendi branşlarına ait uluslararası spor federasyonları, konfederasyonları ve sportif birliklerin üyesidir. İlgili üst sportif yapılar ise kendi statüleri, tüzükleri veya talimatlarına CAS'ın yargı yetkisini tanıyan hükümler koymakta ve böylece üyeleri olan ulusal federasyonların da bunlara uymasını sağlamaktadır. Nitekim Statü'nün 56. maddesi ile CAS'ın yargı yetkisini tanıyan FIFA, 58/1 maddesi ile de üyesi olan federasyonlar ve liglerin CAS'ın aldığı kararlara

⁵⁰⁹ Martens, s. 44.

⁵¹⁰ Noth / Haas, SPAOAP, s. 1568; A. Rigozzi, "Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport", Journal of International Dispute Settlement, C.1, S. 1, 2010, s. 231.

⁵¹¹ RG 25.09.1991/21002.

⁵¹² İmzacı devletler için bkz. <https://www.newyorkconvention.org/countries>, e.t. 01.11.2022.

⁵¹³ Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi, <https://www.newyorkconvention.org/english>, e.t. 01.11.2022.

⁵¹⁴ Reilly, s. 76.

⁵¹⁵ RG 12.12.2007/26728.

⁵¹⁶ Ekşi, Spor Tahkim hukuku, s. 602.

uyulmasını sağlamakla yükümlü olduğunu belirtilmiştir. 1923'ten bu yana FIFA'nın üyesi olan TFF de bu yükümlülük altındadır. Bu bağlamda 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/1(f) maddesinde TFF'nin görevlerinden birinin de sporun süjelerinin ve diğer ilgililerin FIFA Statü, talimat ve düzenlemelerine uymasını sağlamak olduğu belirtilmiştir. TFF Statüsü'nn 64/2 maddesinde ise TFF'nin görevlerinden birinin de CAS tarafından alınan ve kesinleşn tüm kararlara uyulmasını sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Bu sebeple CAS tarafından verilen kararların -ülkemizde tenfizi için işlem yapılmasına ihtiyaç kalmadan- bağlayıcı olduğu ve nihai bir karar olarak icra edilebileceği tespitinde bulunmak mümkündür.

6. Kararların Yorumlanması

CAS kapalı hakem havuzunda birçok farklı ulustan, farklı ana dilleri konuşan hakem yer almaktadır. Çok uluslu yapının doğal sonucu olarak bir dil bütünlüğünden söz etmek oldukça zordur. Nitekim yıllarca Fransızca ve İngilizce olan yargılama dilleri arasına 1 Temmuz 2020 itibariyle İşpanyolca da eklenmiştir. Yargılamada görev alan hakemlerin bu dilleri anadil seviyesinde bilmesi beklenmemekte, sadece bu üç dilden birinde yetkin olma şartı aranmaktadır. Tarafların talebi ile yargılama dilinin değiştirilmesi imknı da vardır. Hakemlerin uyuşmazlıkta kullanılan yargılama diline yeterince hkim olmaması, yargılama sürecinde yargılamanın tarafları ile hakemler arasındaki dil farklılığından kaynaklı olarak sorunlara yol açabilecek iken nihai kararın yazımı sırasında hakemlerin kendi ana dilleri ile düşünmesi fakat yargılama dili ile kararı yazması sebebiyle problemler ortaya çıkabilmektedir. Dil farklılıklarından kaynaklanan sorunların önüne geçilebilmesi için Kod'da kararların yorumlanmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Yargılama taraflarından her biri, kararın tarafına tebliğinden itibaren 45 gün içinde; verilmiş olan kararın hüküm fıkrasının açık olmaması, eksik kalmış olması, muğlak kalması, maddi yazım hataları içermesi, matematiksel hesap hataları içermesi, gerekçeler

ile hüküm arasında çelişki bulunması sebepleriyle kararın yorumlanmasını talep edebilir⁵¹⁷.

Kararın icrai hükümlerinden, anlaşılamayan veya hatalı olan bölümünün yorumlanmasının talep edilmesi mümkündür⁵¹⁸. Yorumlanması istenilen kısmın özellikle belirtilmesi gerekmektedir, zira tüm kararın yorumlanması değil anlaşılamayan veya maddi hata olan yerin yorumlanmasının talep edilmesine imkân tanınmaktadır.

Kararın yorumlanmasının amacı mahkemenin kararı verirkenki niyetinin aydınlatılıp gerçek anlamın ne olduğunun sağlanması olup bu yöndeki talep, yeni bir karar alma amacıyla kullanılmamalıdır⁵¹⁹. Yorumlama talebi, karar düzeltmeyi içeren bir kanun yolu değildir. Kaldı ki bu talep, tahkim kararın iptali talebi bakımından İsviçre Federal Mahkemesi'ne yapılacak başvurular için işleyecek olan 30 günlük süreyi durdurmayacaktır⁵²⁰.

Yorumlama talebine ilişkin başvurular ilgili tahkim daire başkanı tarafından incelenmektedir. Başkan tarafından yoruma ilişkin olarak şartların gerçekleştiği ve yoruma ihtiyaç olduğu kanaatine varılır ise -uyuşmazlığın diğer tarafından görüş alınmaksızın- dosya, kararı veren heyete iletilerek kararın açıklanması istenir⁵²¹. Yargılama aşamasında heyette yer alan hakemlerden, yorum aşamasına katılamayacak hakem bulunması halinde yerine yeni hakem görevlendirilir ve kararın yorumu 1 ay içinde gerçekleştirilir.

⁵¹⁷ CAS Code, R63/1.

⁵¹⁸ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 545.

⁵¹⁹ A. Rigozzi / E. Hasler, “*Interpretation*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1705.

⁵²⁰ Rigozzi/ Hasler, “*Interpretation*”, s. 1709.

⁵²¹ Rigozzi/ Hasler, “*Interpretation*”, s. 1707.

Kararın yorumlanması için hakemlerin yapacakları ek mesai için herhangi bir ücret ödeneceğine dair Kod'da bir düzenleme bulunmamakla birlikte doktrinde yorumlama taleplerinin suistimale açık olmasından ötürü ek ücrete tabi olması gerektiği savunulmaktadır⁵²². Ne var ki yorumlama talebinin ücretli olması durumunda adalet erişim sekteye uğrayacaktır. Kanaatimizce hakemlerin yargılama diline anadil seviyesinde hâkim olduklarının ispatı amacıyla bir dil sınavı veya sertifika gibi somut bir dil şartı getirilmesi, kararların daha anlaşılır olmasını sağlayacak ve böylece yorumlamaya ilişkin taleplerin asgari düzeye indirilmesi mümkün olabilecektir.

II. Kararlara Karşı Başvuru Yolları

CAS, tahkim yargılaması yapmaktadır ve tahkim yargılamaları bakımından tahkim yerinin neresi olduğu, ilgili tahkim mercinin kararına karşı başvuru yolları açısından önem arz etmektedir. Tahkim yerinin Türkiye olduğu uyuşmazlıklar ile tahkim yerinin İsviçre olduğu uyuşmazlıklar bakımından farklılıklar olduğu kadar benzerliklerden de söz etmek mümkündür, zira usul hukuku düzenlemelerimiz İsviçre'den iktibas edilmiştir.

Usul hukuku düzenlemelerimizin İsviçre'den iktibas edilmiş olması sebebiyle, başvuru yolunun daha iyi anlaşılabilmesi için çalışmamızın bu bölümünde öncelikle tahkim yeri Türkiye olan uyuşmazlıklar bakımından tahkim kararlarına karşı başvuru yolları, ardından ise tahkim yeri İsviçre olan uyuşmazlıklar bakımından tahkim kararlarına karşı başvuru yolları incelenmiştir.

⁵²² Rigozzi/ Hasler, *"Interpretation"*, s. 1708.

1. Tahkim Yeri Türkiye Olan Uyuşmazlıklar Bakımından Tahkim Kararlarına Karşı İptal Davası

Tahkim yeri Türkiye olan uyuşmazlıklar bakımından, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıması halinde 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun⁵²³ 439 vd. hükümleri, uyuşmazlığın yabancılık unsuru taşıması halinde ise 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu'nun⁵²⁴ ilgili hükümlerinde belirtilen *numerus clausus* sebeplerle kararların iptali talep edilebilecektir.

A. Yabancılık Unsuru Taşımayan Uyuşmazlıklar

Tahkim yeri Türkiye olan ve yabancılık unsuru taşımayan tahkim kararlarına karşı başvurulabilecek tek yargısal yol HMK kapsamında iptal davasıdır. Kanunun 439/2 fıkrasında iptal sebepleri, bentler halinde ve sınırlı sayıda olacak şekilde sayılmıştır⁵²⁵.

Kanun lafzında tahkim yeri Türkiye olan ve yabancılık unsuru taşımayan tahkim yargılamaları için sayılan iptal sebepleri LDIP kapsamında tahkim yeri İsviçre olan yargılamalar için sayılanlar ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Nitekim yıllar içinde pek çok değişikliğe gidilmiş olsa da mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu⁵²⁶

⁵²³ RG Tarih 04.02.2011, Sayı 27836.

⁵²⁴ RG Tarih 05.07.2001, Sayı 24453.

⁵²⁵ Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 438/2: “a) Tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olduğu,
b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu Kısımda öngörülen usule uyulmadığı,
c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmediği,

ç) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiği,

d) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği veya talebin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aştığı,

e) Tahkim yargılamasının, usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşme bulunmaması hâlinde, bu Kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmediği ve bu durumun kararın esasına etkili olduğu,

f) Tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmediği,

g) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı,

ğ) Kararın kamu düzenine aykırı olduğu, tespit edilirse, hakem kararları iptal edilebilir.”

⁵²⁶ RG Tarih 02, 03, 04.07.1927, Sayı 622, 623, 624.

İsviçre’den iktibas edilmiştir ve bu nedenle günümüzde de iki ülkenin usul kuralları arasında hala çeşitli benzerlikler korunmaktadır.

Sayılan iptal sebeplerinden, kararın tahkim süresi içinde verilmemesi sebebi İsviçre bakımından geçerli değildir, zira konuya ilişkin İsviçre’de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yine de konu kanaatimizce İsviçre’deki iptal davalarına ilişkin sebeplerden, kamu düzeni içinde değerlendirilebilecektir. Sayılan diğer iptal sebepleri LDIP m. 190’da sayılan sebeplerle kapsam bakımından örtüşmektedir.

Türk hukukunda hakem kararlarının iptal sebepleri *numerus clausus* olacak şekilde düzenlenmiş olmakla bu iptal sebepleri emredici niteliktedir ve bunun sonucunda da iptal sebeplerinden feragat edilmesi mümkün değildir⁵²⁷. İsviçre hukukunda da iptal sebepleri yine *numerus clausus* olarak belirlenmiştir, ancak iptal sebeplerinden feragat edilmesi mümkündür. Her iki hukuk bakımından da tarafların mutabakatı ile yeni iptal sebepleri yaratılması mümkün değildir. Konuya ilişkin ayrıntılara çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yer verilmiştir. Gerek Türk hukukunda gerekse İsviçre hukukunda, hukuka aykırılık iptal sebebi olarak öngörülmemiş olup tüm iptal sebepleri usule ilişkin konulardır. Kamu düzenine aykırılığa ilişkin iptal sebebi ise ölçülülük değerlendirilmesi yapılmak suretiyle esas bakımından değerlendirmeye girebilmektedir.

Türk hukukunda hakem kararlarına karşı iptal davası açılabileceğine değinmiştik. İptal davasından sonra ise HMK m. 439/6 hükmü ile temyiz kanun yolu düzenlenmiştir. Oysa İsviçre hukukunda, İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılmasının ardından başka bir kanun yolu imkânı bulunmamaktadır.

Türk hukukunda olağanüstü bir kanun yolu olarak yargılamanın iadesi düzenlenmişken İsviçre hukukunda benzer bir şekilde yargılamanın yenilenmesine ilişkin

⁵²⁷ S. Işık, MTK ve HMK Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2022, s. 333.

düzenlemeler bulunmakla birlikte CAS tahkim kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesine yönelik başvuru imkânı tartışmalıdır. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde ilgili tartışmaya değinilerek tespitlerimiz paylaşılmıştır.

B. Yabancılık Unsuru Taşıyan Uyuşmazlıklar

Tahkim yeri Türkiye olan ve yabancılık unsuru taşıyan tahkim kararlarına karşı başvurulabilecek tek yargısal yol MTK kapsamında iptal davasıdır. Kanunun 2. maddesinde yabancılık unsurunun; tahkim anlaşması taraflarının yerleşim yeri veya olağan oturma yerinin veya işyerlerinin farklı devlette olması halinde sağlanacağı belirtilmiştir. MTK'nın 15/2 fıkrasında ise iptal sebepleri, bentler halinde ve sınırlı sayıda olacak şekilde sayılmıştır⁵²⁸. HMK ve MTK kapsamında, tahkim kararlarının iptali için benzer sebepler öngörülmüştür. Dolayısıyla önceki başlıkta yapılan değerlendirmeler bu başlık bakımından da geçerlilik arz etmektedir.

2. İsviçre Federal Mahkemesi Nezdinde İptal Davası

CAS yargılamalarında, yargılamanın fiziken İsviçre'de veya İsviçre dışında yapılması veya çevrimiçi ortamda yapılması fark etmeksizin tahkim yerinin İsviçre

⁵²⁸ Milletlerarası Tahkim Kanunu m. 15/2: “a) Tahkim anlaşmasının taraflarından birinin ehliysiz ya da tahkim anlaşmasının, tarafların anlaşmayı tâbi kıldıkları hukuka veya böyle bir hukuk seçimi yoksa Türk hukukuna göre geçersiz olduğunu,
b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, tarafların anlaşmasında belirlenen veya bu Kanunda öngörülen usule uyulmadığını,
c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmediğini,
d) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar verdiğini,
e) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim anlaşması dışında kalan bir konuda karar verdiğini veya istemin tamamı hakkında karar vermediğini ya da yetkisini aştığını,
f) Tahkim yargılamasının, usul açısından tarafların anlaşmalarına veya bu yönde bir anlaşma bulunmaması halinde, bu Kanun hükümlerine uygun olarak yürütülmediğini ve bu durumun kararın esasına etkili olduğunu,
g) Tarafların eşitliği ilkesinin gözetilmediğini, ispat ederse veya Bölge adliye mahkemesince;
a) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmadığı,
b) Kararın kamu düzenine aykırı olduğu, tespit edilirse”

olduğu çalışmamızın ikinci bölümünde izah edilmiştir. Tahkim yerinin İsviçre olması sebebiyle tahkim kararlarının iptali bakımından uygulanacak usul ve esaslar İsviçre Uluslararası Özel Hukuk Kanunu (“Loi Fédérale sur le Droit International Privé” veya LDIP) hükümlerinde düzenlenmektedir. LDIP 191’de belirtildiği üzere tahkim yeri İsviçre olan tahkim yargılamaları sonucu verilen kararlara karşı tek itiraz merci İsviçre Federal Mahkemesi’dir⁵²⁹. Ne var ki tahkim yeri İsviçre olmayan sportif yapılar bünyesindeki tahkim kurulları tarafından verilen kararların iptali İsviçre Federal Mahkemesi’nde dava edilemeyecektir. Bir an için bu sportif yapılar tarafından verilen kararların temyizen CAS’a gelmesi halinde sportif yapıların yargılama sürecine ilişkin olarak da İsviçre Federal Mahkemesi’nde değerlendirme yapılabileceği düşünülse de CAS’ın *de novo* yetkisi ile baştan bir yargılama yapması sebebiyle, ilgili sportif yapılardaki yargılama sürecindeki usuli ihlaller giderilebilecektir.

LDIP 190/1 hükmü ile tahkim yeri İsviçre olan yargılamalar bakımından tahkim kararlarının tebliğ edilmekle kesin hüküm niteliğini haiz olacağı düzenlenmiştir. Nitekim Kod’un R46 ve R59 hükümlerinde de CAS kararlarının nihailiği yinelenmiştir. Bu bağlamda çalışmamızın önceki bölümlerinde CAS kararlarının nihai ve kesin hüküm olduğu ve bu kararlara karşı olağan bir yargı yolu olmadığı ve sadece iptalin gündeme gelebileceği belirtilmiştir.

CAS kararlarına karşı yalnızca *numerus clausus* sebeple İsviçre Federal Mahkemesi’nde iptal davası açılabilmektedir⁵³⁰. Her ne kadar iptal davası bir olağan yargı yolu olmasa da uygulamada sıklıkla başvuru bir yoldur ve bu sebeple İsviçre Federal Mahkemesi’nin yargı yükü CAS’ın kurulması ile birlikte artmıştır. Nitekim günümüzde İsviçre Federal Mahkemesi’nin önündeki dosyalarının yarısının CAS kararlarının iptaline ilişkin başvurular olduğu belirtilmektedir⁵³¹.

⁵²⁹ Işık, s. 382.

⁵³⁰ Reilly, s. 75.

⁵³¹ Reilly, s. 75.

A. Yargılama Usulü

a. İptal Davasının Kapsamı

Kural olarak yalnızca hakem veya hakem heyeti tarafından verilmiş nihai ve kesin hüküm niteliğindeki CAS kararlarına karşı İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılabilir. Bu kuralın istisnası hakem veya heyetine karşı yapılan yetki itirazının reddedilmesi ve hakemin reddi talebinin kabul edilmemesi halidir. Bu ara kararlar her ne kadar uyuşmazlığı sona erdirmese de nihai karar beklenmeden süresi içerisinde iptal davasına konu edilmesi gerekmektedir, zira bu durum LDIP 190/3'te istinai bir durum olarak sayılmıştır. Sayılan iki istisnai durum dışında CAS yargılamaları sırasında hakem veya heyet tarafından verilen ara kararlara karşı iptal davası ancak nihai hükümle birlikte açılabilir⁵³².

CAS yargılamasında görevli hakem veya heyet tarafından verilmiş kabul veya red yönündeki nihai ve kesin hüküm niteliğindeki kararlara karşı İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılabilir. Hakem veya heyetin yetkisizlik yönünde vereceği bir karar da nihai karar niteliğini haiz olup İsviçre Federal Mahkemesi'ne taşınabilir. CAS yargılamalarında yetki incelemesi ilk aşamada daire başkanları tarafından yapılmakta olup yetki hususunda ilk bakışta bir sorun görülmemesi halinde uyuşmazlık hakeme veya heyete tevdi edilmektedir. Daire başkanları tarafından ilk bakışta yetkisizlik yönünde bir karar verilmesi halinde bu aslen bir hakem kararı olmayacaktır. Bu bağlamda daire başkanları tarafından verilen kararlara karşı İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açılmayacağı düşünülebilir. Ne var ki İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen bir iptal davasında⁵³³ uyuşmazlık henüz heyete tevdi edilmeden önce daire başkanları tarafından verilmiş olan yetkisizlik kararının, her ne

⁵³² Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 546.

⁵³³ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_600/2008, 20.02.2009.

kadar hakem kararı niteliğinde olmasa da İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davasına konu edilebileceği belirtilmiştir⁵³⁴.

Temyiz Tahkim Dairesi tarafından yapılan yargılamalar bakımından kararı temyiz edilen sportif kuruluşun kararının bozulması ve yeniden yargılama yapmak üzere dosyanın ilk derece yargı organı olarak kabul edilebilecek sportif kuruluş bünyesindeki yargı organına gönderilmesi halinde, ilgili CAS kararına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası açılmayacaktır⁵³⁵, zira ilgili karar nihai karar niteliği taşımamaktadır. Nitekim FIFA Oyuncuların Statüsü Komitesi tarafından verilen bir kararın bozularak, yeniden yargılama yapılması için FIFA'ya gönderildiği bir CAS yargılaması sonucunda; davacı tarafından ilgili CAS kararının iptali için İsviçre Federal Mahkemesi'nde açılan davada⁵³⁶ mahkeme nihai karar yokluğu sebebiyle başvuruyu kabul edilemez bulmuştur.

Federal Mahkeme Kanunu ("Loi sur le Tribunal Fédéral" veya LTF)⁵³⁷ 74. madde hükmünde, parasal uyuşmazlıklara ilişkin olarak iş hukuku ve kira hukuku disiplinine giren konular bakımından dava değeri 15.000 CHF'nin üzerinde ise iptal davası açılabilir, diğer hukuk disiplinlerinin alanına giren konular bakımından ise iptal davası açılabilmesi için asgari dava değerinin 30.000 CHF olması gerektiği belirtilmiştir. İsviçre mevzuatına göre profesyonel sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişki istihdam ilişkisi olarak değerlendirilmekte⁵³⁸ olup bu durum pek çok ülke bakımından benzer nitelik taşımaktadır. Bu sebeple profesyonel sporcuların kulüpleri ile ilişkileri iş hukuku disiplini kapsamında değerlendirilebilecektir. Ne var ki CAS tarafından gerek olağan yargılama usulünde gerekse temyiz yargılama usulünde pek çok karar maddi olarak ekonomik değeri ölçülemeyecek kararlardır. Bu bağlamda İsviçre Federal Mahkemesi'ne

⁵³⁴ Özdemir Kocasakal, STM, s. 360.

⁵³⁵ A. Rigozzi, CACAS, s. 223.

⁵³⁶ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.298/2006, 14.02.2007.

⁵³⁷ Loi sur le Tribunal Fédéral, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2006/218/fr>, e.t. 28.10.2022.

⁵³⁸ L. W. Valloni/ B. Wicki, "Compensation In Case Of Breach Of Contract According To Swiss Law", European Sports Law And Policy Bulletin Contractual Stability In Football, Michele Colluci (Ed.), Sports Law And Policy Centre, 2011, s. 145-146.

taşınan bir uyuşmazlığın maddi değeri bulunmaması halinde, LTF 51/2 madde hükmüne göre mahkeme tarafından resen dava değeri konusunda tespit yapılacaktır. Doktrinde sportif ihtilaflar nedeniyle doğan uyuşmazlıkların çoğunun ekonomik nitelik taşımaması nedeniyle LTF 74. madde hükmünde belirtilen parasal sınırların CAS kararlarının iptali davaları bakımından uygulama alanı bulmaması gerektiği savunulmakta olup⁵³⁹ kanaatimizce de bu doktrinde belirtilen görüş doğrultusunda CAS tahkim yargılamaları sonucunda verilen kararlar bakımından LTF'ye istisna hükmü getirilmelidir.

b. Dava Açabilecek Kişiler ve Temsil

İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde CAS kararının iptali yoluna, karardan etkilenen ve dava açmakta hukuki yararı olan uyuşmazlık tarafları ve üçüncü kişiler başvurabilmektedir. Gerçekten de LTF 76. madde hükmünde dava açabilecek kişilerin; tahkim yargılamasında taraf olarak yer alanlar ile yer alma imkânından mahrum edilenler ve tahkim yargılaması kararından etkilenen veya kararın değişmesinde hukuki yararı olan kişiler olduğu belirtilmiştir. Hükmün lafzından hareketle CAS tahkim yargılamasına katılma talebi kabul edilmeyen üçüncü kişilerin de hukuki yararlarının olması, yani CAS kararından doğrudan etkilenen pozisyonda olmaları şartı ile iptal davası açabilecekleri tespitinde bulunmak mümkündür⁵⁴⁰. Bu bağlamda bir spor kulübü bünyesinde sportif faaliyetlerine devam eden bir sporcunun müsabakalara katılmaktan men yönünde bir yaptırım ile cezalandırılması halinde, sporcunun aktif olarak faaliyetlerini sürdürdüğü kulüp de iptal davası açabilecektir, zira sporcunun sportif faaliyetlere katılamamasından doğrudan etkilenmektedir.

İsviçre Federal Mahkemesi tarafından hukuki yararın güncel olması şartı aranmaktadır. CAS tarafından hükmedilen kararın etkileri dış dünyada sonuç doğurdu ve ceza infaz edildi ise başvuranın güncel bir hukuki yararının olup olmadığını

⁵³⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 363.

⁵⁴⁰ Rigozzi, s. 224.

değerlendirilmesi gerekmektedir. İsviçre Federal Mahkemesi'nin bir kararında, müsabakadan men cezası infaz edilip sonuçları ortadan kalkmış olsa dahi başvuranın güncel bir hukuki yararının olabileceği belirtilmiştir⁵⁴¹, zira başvuranın mesleki itibarı etkilenmiştir ve bu itibarını temizlemekte maddi ve manevi açıdan hukuki yararı bulunmaktadır. Kanaatimizce somut olayın şartlarına göre başvuranın güncel hukuki yararının tespit edilmesi en hakkaniyetli sonucu doğuracak olup İsviçre Federal Mahkemesi'nin uygulaması da bu yöndedir.

CAS yargılamalarında tarafların temsili konusunda herhangi bir sınırlama olmadığına çalışmamızın önceki bölümlerinde değinmiştik. İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde ise taraflar asil olarak kendilerini temsil edebilmekte veya Avukatların Serbest Dolaşımına İlişkin Federal Kanun'a ("Loi Fédérale sur la Libre Circulation des Avocats" veya LLCA)⁵⁴² göre İsviçre'de avukatlık yapmaya yetkili avukatlarca temsil edilebilmektedir. Bu bağlamda İsviçre Barosu'na kayıtlı avukatların ve uluslararası anlaşmalarla İsviçre'de avukatlık yapmaya yetkili hale gelmiş avukatların yargılamalarda görev alması mümkündür. CAS'ın ve İsviçre Federal Mahkemesi'nin İsviçre'de oluşu sebebiyle yargılamalarda çoğunlukla İsviçre Barosu'na kayıtlı avukatlar yer almakta olup bu durum İsviçre'de spor hukukunun gelişmesine ve İsviçre'nin spor hukuku alanında söz sahibi bir ülke haline gelmesine olanak tanımıştır.

c. Dava Açma Süresi

LDIP 190/4 fıkrasında tahkim kararlarının iptali amacıyla dava açmak için 30 günlük süre öngörülmüş olmakla Kod'da da dava açmak için bu 30 günlük süre yinelenmiştir. Kod'da yapılan 2019 değişikliğinden önce CAS kararına karşı iptal davası açmak isteyen tarafın, ıslak imzalı orijinal kararın kendisine tebliğinden itibaren 30 günlük bir dava açma süresi varken, Kod'un R46 ve R59 maddelerinde 01.01.2019

⁵⁴¹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 357.

⁵⁴² Loi Fédérale sur la Libre Circulation des Avocats, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2002/153/fr>, e.t. 28.10.2022.

tarihinde yapılan tebliğ usulüne ilişkin değişiklik ile birlikte iptal davası açmak için sürenin, kararın elektronik posta ile tebliği yoluyla başlayacağı yönünde değişikliğe gidilmiştir. Buna göre karara karşı iptal davası açmak isteyen tarafların, kararı içeren elektronik postanın tebliğinden itibaren 30 gün içinde dava açması gerekmektedir. Spor yargılamalarında mutlak sonuca hemen ulaşma arzusu gözetildiğinde 30 günlük iptal davası açma süresinin yeterli olduğu söylenebilecektir.

LTF 46. madde hükmünde sayılan; paskalyadan önceki yedinci günden paskalya dâhil sonraki yedinci güne kadar, 15 Temmuz - 15 Ağustos (dâhil) tarihleri arasında ve 18 Aralık - 2 Ocak (dâhil) tarihleri arasında iptal davası açmaya ilişkin süre işlemeyecektir. İptal davası açma süresinin son gününün hafta sonu veya İsviçre Kantonlarına göre resmî tatile denk gelmesi durumunda ilgili süre devam eden ilk iş gününde sona erecektir.

İptal davası açma süresi uzatılması mümkün değildir fakat LTF'nin 50. madde hükmü ile istisnai durumlarda, başvuranın kusuru olmaksızın belirtilen sürede iptal davasına ilişkin başvuru dilekçesini sunma imkânı olmadıysa, yani engellendiyse sürenin uzatılması gündeme gelebilecektir. Lakin sürenin uzatılmasına ilişkin gerekçeli talebin dava açma süresi içerisinde sunulması şarttır⁵⁴³. Bu durumda başvuru dilekçesinin, engelin ortaya kalkamasından itibaren 30 gün içerisinde sunulması gerekecektir.

İptal davası açmak isteyen başvuranın dava dilekçesini bizzat veya vekili vasıtasıyla doğrudan İsviçre Federal Mahkemesi'ne sunması şart değildir. Başvuru, İsviçre diplomatik temsilciliğine, İsviçre konsolosluk temsilciliğine veya İsviçre Postanesi'ne teslim edilerek veya elektronik ortamdan da gerçekleştirilebilir⁵⁴⁴.

⁵⁴³ Rigozzi, s. 225.

⁵⁴⁴ Rigozzi, s. 225.

d. Dava Dilekçesi ve Yargılama

İsviçre Federal Mahkemesi'ne sunulacak dava dilekçesinin İsviçre'nin resmi dilleri olan Fransızca, Almanca, İtalyanca veya Romence yazılmış olması gerekmektedir⁵⁴⁵. Dava dilekçesi eklerinin de bu resmi dillerden birine tercüme edilmiş olması gerekmektedir. Ne var ki CAS kararları Fransızca, İngilizce veya İspanyolca olabileceği gibi tarafların dil seçimleri doğrultusunda farklı bir dilde de olabilecektir. Bu durumda İsviçre Federal Mahkemesi'nin çalışma dillerinin dışında başka bir dilde verilmiş olan CAS kararlarının tercümesinin başvuran tarafından Federal Mahkeme'ye sunulması gerekecektir.

İtiraza konu CAS kararının tamamının iptal davasına konu olmadığı durumlar meydana gelebilmektedir. Örneğin başvuranın itiraz konusu, hakem heyetinin oluşumuna ilişkin ise bu durumda tüm CAS kararının çevirisinin sunulması gerekmemektedir. Bazı durumlarda ise her ne kadar İsviçre Federal Mahkemesi'nin çalışma dillerinden olmasa da -diğer tarafın muvafakati olması şartıyla- CAS'ın özellikle İngilizce yazılmış kararlarının tercümesine ihtiyaç duyulmadığına karar verildiği de görülebilmektedir⁵⁴⁶.

İsviçre Federal Mahkemesi, CAS tarafından verilen kararın özetinin taraflarca kendi lehlerine olacak şekilde özetlenmesine karşı olumsuz bir yaklaşım içinde⁵⁴⁷ olup iptal davasına ilişkin dilekçede sadece iptal sebeplerinin ve gerekçelerin belirtilerek buna ilişkin delillerin sunulmasını beklemektedir.

Dava dilekçesinin İsviçre Federal Mahkemesi'ne sunulması üzerine, mahkeme yetkisini resen inceleyecek ve yetkisiz ise kabul edilemezlik kararı verecektir⁵⁴⁸. İsviçre

⁵⁴⁵ Rigozzi, s. 233.

⁵⁴⁶ Rigozzi, s. 233.

⁵⁴⁷ Rigozzi, s. 233.

⁵⁴⁸ Rigozzi, s. 219.

Federal Mahkemesi'nin kendisini yetkili görmesi halinde dava dilekçesi, cevaplarını sunmak üzere diğer tarafa iletilecek olup cevap süresi bakımından gerek LDIP'te gerekse LTF'de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Uygulamada cevap için genellikle 30 günlük süre tanınmakta ise de talep üzerine cevap süresinin uzatılması mümkündür⁵⁴⁹.

Yazılı yargılama süreci bir dava ve bir cevap dilekçesinin sunulmasının ardından sona erecek olup istisnai durumlarda tarafların birer dilekçe daha sunmasına imkân tanınmaktadır⁵⁵⁰. Yazılı yargılamanın sona ermesinden sonra kural olarak duruşma yapılmadan İsviçre Federal Mahkemesi tarafından 4-6 ay içerisinde karar verilmektedir⁵⁵¹.

e. Dava Açma Hakkından Feragat

LDIP 192. madde hükmüne göre tarafların İsviçre'de ikameti, mutad meskeni veya iş merkezi yok ise iptal davası açma hakkından külli olarak veya kısmen feragat etmeleri mümkündür⁵⁵². Bu feragat gerek CAS yargılmasından önce taraflar arasında yapılacak bir anlaşma ile gerek yargılama sırasında gerekse de yargılama sona erdikten sonra yapılabilecektir. Nitekim Kod'un R46/3 ve R59/4 maddelerinde de iptal davası açma hakkından LDIP 192. madde hükmüne paralel sebepler ve usuller ile feragat edilebileceği düzenlenmiştir. Feragatin geçerli olabilmesi için ise yazılılık bir geçerlilik şartı olarak aranmaktadır⁵⁵³.

LDIP'in 192. maddesi ve Kod'un R46/3 ve R59/4 hükümlerinde iptal davası açma hakkından feragat edilebileceği düzenlenmişse de haktan feragata ilişkin düzenlemenin bir spor federasyonu talimatında bulunduğu uyuşmazlığa ilişkin İsviçre Federal

⁵⁴⁹ Rigozzi, s. 234.

⁵⁵⁰ Özdemir Kocasakal, STM, s. 366.

⁵⁵¹ Rigozzi, s. 218-219; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 546; Özdemir Kocasakal, STM, s. 366

⁵⁵² Işık, s. 405.

⁵⁵³ Işık, s. 407; Rigozzi, s. 226.

Mahkemesi önüne taşınan iptal davasında⁵⁵⁴, ilgili hükmün uygulanabilmesi için tarafların ikameti, mutad meskeni veya iş merkezinin İsviçre’de olmaması gerektiğine dikkat çekilip çoğu uluslararası spor federasyonunun merkezinin İsviçre’de olduğundan bahisle, ilgili hükmün uygulama alanı bulmasının zor olduğuna değinilmiştir⁵⁵⁵. İsviçre Federal Mahkemesi’nin kararından ve kanunun lafzından hareketle, merkezi İsviçre’de bulunan uluslararası spor federasyonların statü, tüzük ve talimatlarında yer alan, tarafların İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde iptal davası açamayacağına dair hükümlerin geçersiz olacağı tespitinde bulunulması mümkündür.

İsviçre Federal Mahkemesi’nin bahse konu kararında; başvuranın CAS kararına karşı hukuki bir yola başvurmayaacağına ilişkin tereddüte yer bırakmayacak şekilde açık beyanı bulunmadığı, sportif yapılanmanın hiyerarşisi gözetildiğinde sporcunun profesyonel kariyerine devam edebilmek için kabul etmek zorunda olduğu talimatta feragata ilişkin hüküm bulunmasının AİHS m. 6 kapsamında değerlendirilmesi sonucu adil yargılanma ilkesinin ihlal edilmiş olacağına değinilerek CAS kararı iptal edilmiştir⁵⁵⁶. Görülmektedir ki sportif yapılar bünyesinde yer alan statü, tüzük ve talimatlarda yer alan feragata ilişkin hükümler, sporcular tarafından kabul edilmiş olsa dahi sporcular bakımından bağlayıcı olarak kabul edilmemektedir, zira sporcuların profesyonel kariyerlerine devam edebilmesi için bu statü, tüzük ve talimatlara uyması ve uyacağını taahhüt etmesi zaten şarttır. Sporun uluslararası hiyerarşisinde zayıf olanların, federasyonlara karşı korunması gerekmektedir.

Doktrinde *Rigozzi* tarafından LDIP 192. madde hükmünün sportif yargılamalar bakımından geçerli olamayacağı, zira spor yargılamalarında tahkim yolunun zorunlu bir tahkim yolu olduğu belirtilerek sporcuların CAS kararlarına karşı iptal davası açma hakkından feragat edemeyeceği savunulsa⁵⁵⁷ da kanaatimizce kanun hükmünün lafzı

⁵⁵⁴ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.172/2006, 22.03.2007.

⁵⁵⁵ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 548-549.

⁵⁵⁶ Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 550.

⁵⁵⁷ Rigozzi, s. 228.

açıktır ve sporcunun feragata ilişkin açık ve yazılı bir beyanı olması halinde bu haktan feragat edebilmesi mümkün olabilecektir.

f. Hükümün İcrasının Durdurulması

İptal davası açılması kural olarak hükmün icrasını durdurmamakta fakat istisnai hallerde hükmün icrasının ertelenmesi mümkün olabilmektedir⁵⁵⁸. İsviçre Federal Mahkemesi içtihatlarına göre hükmün icrasının durdurulabilmesine yönelik bir başvuru ancak hakem kararının sonuçları başvuranın mahfina neden olacak kadar ağır nitelikteyse ve başvuran ilk bakışta haklı görünmekteyse kabul edilebilecektir⁵⁵⁹. Hükümün icrasının durdurulmasının tarafların menfaat dengesinin de gözetilerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim *Adrian Mutu* ve *Claudia Pechstein*'in tarafından açılan iptal davalarında, başvuranların talebi üzerine İsviçre Federal Mahkemesi tarafından hükmün icrasının durdurulmasına karar verilmiş; böylece başvuran *Mutu* iptal davası sonuçlanana kadar CAS kararı ile mahkûm edildiği tazminatı ödememe imkânına sahip olmuş, *Pechstein* ise Olimpiyat Oyunları için hazırlık antrenmanlarına katılabilmıştır⁵⁶⁰.

B. İptal Sebepleri

İsviçre Federal Mahkemesi nezdinde görülen davalarda, tahkim kararlarının iptal sebepleri sınırlı sayıda olup bu durum CAS kararları bakımından da geçerlidir. Her ne kadar İsviçre Federal Mahkemesi'nin dosya yükünün yarısının CAS kararlarının iptali yönünde davalardan oluştuğu doktrinde belirtilse de bu başvuruların yalnızca %10'undan daha azı iptal ile sonuçlanmaktadır⁵⁶¹.

⁵⁵⁸ Rigozzi, s. 231; Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1568.

⁵⁵⁹ Rigozzi, s. 231.

⁵⁶⁰ Özdemir Kocasakal, STM, s. 372.

⁵⁶¹ Noth / Haas, *SPAOAP*, s. 1568.

Önemle belirtmek gerekir ki İsviçre Federal Mahkemesi'nin uyuşmazlıkları esastan inceleme yetkisi bulunmamaktadır. Mahkeme yalnızca LDIP 190/2 hükmünde sayılan sınırlı sayıda usuli ihlal niteliğindeki sebepten birinin mevcut olması durumunda iptale hükmedebilmekte olup somut olayın şartlarına göre değerlendirme yaparak LDIP 190/2 fıkrasında yer alan şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmektedir.

İsviçre Federal Mahkemesi'nin tahkim kararının iptaline karar vermesi halinde, esastan inceleme yaparak yeniden hüküm tesis etme yetkisi bulunmamaktadır. Mahkeme, önüne gelen bu konudaki bir uyuşmazlıkta ya tahkim kararını iptal edecek ya da davayı reddedecektir, zira esas bakımından değil usul bakımından inceleme yetkisini haizdir. CAS kararının iptali yönünde karar verilmesi halinde, şayet iptal sebebi CAS'ın yetkisiz iken yetkili gibi yargılama yapmış olması ise tekrar CAS'ta yargılama yapılamayacaktır⁵⁶². Ne var ki iptal sebebi LDIP 190/2'de sayılan diğer nedenlerden ileri gelmekteyse, kararın iptali üzerine başvuran tarafından tekrar CAS'a başvuru yapılması gerekecektir.

a. Tek Hakemin Görevlendirilmesinde veya Hakem Heyetinin Oluşumunda Usule Aykırılık

CAS yargılamalarında tarafların hakem seçiminde etkinliği, temsil ve danışmanlık yasağı, bağımsızlık taahhütnamesi, görevden alma ve hakemin reddi müessesesi gözetildiğinde, yargılamayı gerçekleştirecek hakem veya heyetin bağımsız ve tarafsız olmasına özen ve hassasiyet gösterildiği anlaşılmaktadır. Gözetilen tüm korumalara rağmen hakemin görevlendirilmesinde veya heyetin oluşumunda usule aykırılık olması halinde, söz konusu CAS kararı iptal edilebilecektir, zira LDIP'in 190/2-a bendi "*lorsque l'arbitre unique a été irrégulièrement désigné ou le tribunal arbitral irrégulièrement composé*" hükmü ile tek hakemin görevlendirilmesinde veya hakem heyetinin

⁵⁶² Özdemir Kocasakal, STM, s. 375.

oluşumunda usule aykırılık olması halinde tahkim kararının iptal edilebileceği düzenlenmiştir.

İsviçre Federal Mahkemesi tarafından, taraf danışmanının daha önce uyuşmazlığı karara bağlayacak heyetteki hakem ile birlikte görev yapmış olması⁵⁶³ veya taraflardan birinin eski bir CAS hakemi tarafından temsil edilmesi⁵⁶⁴ iptal sebebi olarak görülmemiştir⁵⁶⁵. Nitekim AİHM içtihatları da bu yöndedir. Kanaatimizce de tek başına hakemlerin daha önce taraflardan biri ile herhangi bir ilişkisi olması, hakemin bağımsızlığı ve tarafsızlığı aleyhine karine teşkil etmemelidir. Kaldı ki bu sebeple CAS hakemleri için bağımsızlık taahhütnamesi getirilip taraflar ile geçmiş ilişkilerinin alenileştirilmesi sağlanmıştır.

İsviçre Federal Mahkemesi, başka bir iptal davasında ise AİHM içtihatlarında yer alan ilkelerden hakemin bağımsız ve tarafsız olmasının yeterli olmadığı aynı zamanda bağımsız ve tarafsız olduğunun nesnel olarak görülebilir olması ilkesinden hareketle, iptal davası açan tarafın milliyetine yönelik daha önce sosyal medya platformlarına aşağılayıcı paylaşım yapan hakem tarafından verilen kararı iptal etmiştir⁵⁶⁶. İptale konu yargılama İsviçre Federal Mahkemesi'nin AİHM içtihatları ile benzer bir yaklaşım içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

CAS yargılamasının, tarafların talebi doğrultusunda tek hakem veya üç üyeli hakem heyeti tarafından yapılabileceğine çalışmamızın önceki bölümlerinde değinmiştik. Her ne kadar taraflardan birinin üç üyeli hakem heyeti önünde yargılanmaya ilişkin arzusu var ise de gerekli masraf peşin avans olarak yatırılmadıkça CAS tarafından tek hakemli yargılama yapılması mümkündür. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen bir

⁵⁶³ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.105/2006, 04.08.2006.

⁵⁶⁴ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_176/2008, 23.07.2008.

⁵⁶⁵ S. Delioğlu, “CAS Kararlarının İptali”, Spor Hukuku Yazıları, Hakan Üzeltürk (Ed.), Legal Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2022, s. 168.

⁵⁶⁶ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_318/2020, 22.12.2020.

iptal davasında başvuranın üç hakem talebine rağmen gerekli peşin avansı yatırmamış olması sebebiyle LDIP 190/2-a'ya dayalı iptal talebi kabul edilemez bulunmuştur⁵⁶⁷.

b. Hakem veya Hakem Heyetinin Hatalı Bir Şekilde Yetkili veya Yetkisiz Olması

LDIP'in 190/2-b bendi "*lorsque le tribunal arbitral s'est déclaré à tort compétent ou incompétent*" hükmünü haiz olmakla, hakem veya hakem heyetinin yetkisiz olduğu halde yetkili gibi yargılama yapması veya tam tersinin yaşanması halinde tahkim kararının iptal edilebileceği düzenlenmiştir.

LDIP'in 186/1 hükmünde, hakem veya hakem heyetinin yargı yetkisine kendisinin karar vereceği belirtilmiştir. Gerçekten de CAS tarafından yargı yetkisinin olup olmadığı resen değerlendirilmekte olup taraflarca da yetki itirazı yapılması mümkündür. Anılan kanunun 186/3 hükmünde ise hakem veya hakem heyetinin uyuşmazlığın esasına geçmeden önce yetki konusunda karar vereceği düzenlenmiştir. Buradan hareketle yetki konusunda verilen kabul veya ret yönündeki ara kararların da henüz esas hakkında hüküm verilmeden İsviçre Federal Mahkemesi'ne taşınabileceği anlaşılmaktadır.

Hakem veya heyet resen yetki incelemesi üzerine veya uyuşmazlığın taraflarından birinin yapmış olduğu yetki itirazı üzerine yapılacak inceleme neticesinde yetkili olduğu hususunda karar verebileceği gibi kendisini yetkisiz görüp yargılamayı neticelendirebilecektir. Hakem veya heyetin huzuruna gelmiş bir dosyada, yargılama yetkisi var iken yetkisizliğe karar verilmişse veya yargılama yetkisi yok iken yargılama yapıp hüküm tesis edilmişse, bu bir iptal nedeni olacaktır. Ne var ki yetkiye ilişkin ara karara karşı iptal davasının esas hüküm beklenmeden süresi içerisinde ikame edilmesi gerekmektedir, zira aksi durum yetkiye ilişkin zımni kabul olarak yorumlanmaktadır. Nitekim taraflarca CAS yargılaması sırasında yetki itirazı yapılmamış olması da daha

⁵⁶⁷ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_146/2019, 06.06.2019.

sonra İsviçre Federal Mahkemesi'nde bu itiraza dayalı iptal davası açılmasının önünde engel teşkil edecektir, zira bu durum yine yetkinin zımnen kabul edildiği ve iptal davasının kötü niyetli olarak açıldığı şeklinde yorumlanmaktadır⁵⁶⁸.

Yetki itirazının gerekçesi; taraflar arasındaki sözleşmede farklı bir kurumu veya devleti yetkilendiren yetki klozu olması⁵⁶⁹, taraflar arasında CAS'ı yetkilendiren bir tahkim anlaşması olmaması⁵⁷⁰, CAS'a başvurulabilmesi için öncelikle tüketilmesi gereken tüm yargı yollarının tüketilmemiş olması veya taraflarca CAS'a tahkim yargılaması noktasında kısıtlı bir yetki verilmesi⁵⁷¹ gibi yetki sınırının aşıldığı haller olabilmektedir. Sayılan tüm bu sebeplerden birinin varlığı dahi kararın iptali için yeterli olacaktır.

CAS önüne gelen ve hakem heyetinin kendisini yetkili gördüğü bir uyuşmazlığa konu yargılamada taraflar hem özel bir sözleşme ile CAS'ın yargı yetkisini kabul etmiş hem de ulusal spor federasyonunun şart koştuğu tip sözleşme ile federasyon tahkim kurulunun yargı yetkisini kabul etmiştir. Yargılamanın ardından yetkisizlik nedeniyle açılan iptal davasında, CAS'ın yetkisiz olduğu ve tip sözleşme ile federasyon tahkim kurulunun yetkili olduğu, CAS hakem heyetinin hatalı bir şekilde kendisini yetkili gördüğü iddia edilmişse de İsviçre Federal Mahkemesi'nce, özel sözleşmenin genel tip sözleşme ile çelişen yetki hükmünün, eğer tip sözleşme dikkate alınacak olursa anlamsız olacağı ve tarafların böyle hareket etmesinin beklenemeyeceği belirtilerek iptal davası reddedilmiştir⁵⁷².

CAS'ın vermiş olduğu yetkisizlik kararına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde iptal davası ikame edilmesi üzerine, davanın kabul edilmesi halinde, dosya tekrar yargılama yapmak üzere CAS'a gönderilip uyuşmazlığın esası hakkında yargılama

⁵⁶⁸ Rigozzi, s. 245.

⁵⁶⁹ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.432/2017, 22.01.2018.

⁵⁷⁰ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.456/2009, 03.05.2010.

⁵⁷¹ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.358/2009, 06.11.2009.

⁵⁷² İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_42/2007, 13.07.2007.

yapılması sağlanabilir⁵⁷³. Ne var ki CAS'ın kendisini yetkili görerek yargılama yapması neticesinde İsviçre Federal Mahkemesi'nde görülecek iptal davasında iptal yönünde karar verilmesi durumunda yalnızca CAS'ın yargı yetkisinin olmadığı yönünde tespitte bulunacak, kararda yetkili merci belirtilemeyecektir.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde CAS tahkiminin sportif yapılanma içerisindeki çatı spor federasyonları tarafından dayatıldığından söz etmiştik⁵⁷⁴. Kariyerine profesyonel sporcu olarak devam etmek isteyen ve bu işi para kazanmak ve hayatlarını idame ettirmek için meslek olarak yürüten sporcuların; IOC veya FIFA gibi çatı spor federasyonların statü, tüzük ve talimatlarına uyma yükümlülüğü vardır. Aksi durumda sportif faaliyetlerini profesyonel olarak devam ettirebilmeleri düşünülemez, zira bu kuruluşların üyesi olan herhangi bir federasyon bünyesinde spor faaliyetleri yerine getiremeyeceklerdir. Hal böyle iken CAS'ın yetkisiz olması sık karşılaşılan bir durum değildir. Bununla beraber, zaman zaman ulusal federasyonların tip sözleşmeleri ile CAS yetkisinin bertaraf edilmeye çalışıldığı görülmektedir. Nitekim çalışmamızın önceki bölümlerinde TFF özelinde bu duruma değinilerek TFF'nin, CAS tahkim yetkisini bertaraf etmesinin, bağımsız ve tarafsız yargılama güvencesinin henüz sağlanamamış olması nedeniyle mümkün olmadığına değinilmiştir⁵⁷⁵.

c. Hakem veya Hakem Heyetinin Talep Edilmeyen Bir Konuda Karar Vermesi veya Talep Edilen Bir Konuda Karar Vermemesi

Ülkemiz medeni usul hukukunda da hâkim olduğu gibi İsviçre medeni usul hukukunda da taleple bağıllık ilkesi geçerlidir. CAS'ın tahkim yeri İsviçre olduğundan taleple bağıllık ilkesi de evleviyetle geçerli olacaktır. Bu ilkenin yansıması LDIP 190/2-c bendinde *“lorsque le tribunal arbitral a statué au-delà des demandes dont il était saisi ou lorsqu'il a omis de se prononcer sur un des chefs de la demande”* şeklinde görülmekle,

⁵⁷³ Özdemir Kocasakal, STM, s. 382, dn. 1378.

⁵⁷⁴ Bkz. Birinci Bölüm, IV.2. A.

⁵⁷⁵ Bkz. İkinci Bölüm, III.1.F.

hakem veya hakem heyetinin talep edilmeyen bir konuda karar vermemesi gerektiği veya talep edilen bir konuda karar vermekten imtina etmemesi gerektiği ifade edilmiştir. Hükümün lafzından doğrudan anlaşılmıyor olsa da talep edilenden fazlasına karar verilmesi de taleple bağıllık ilkesine aykırılık teşkil edecek ve iptal sebebi olacaktır. Ne var ki bu durum yetki aşımı niteliği de taşıdığından LDIP'in 190/2-b bendi kapsamında iptal gündeme gelebilecektir⁵⁷⁶.

İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen bir iptal davasında, CAS hakemleri tarafından yapılan yargılamada hüküm verilmesine yer olmadığına dair saik ile uyuşmazlık hakkında hiç karar verilmemiş ve 4 aylık bir inceleme sonucunda CAS kararı yüksek mahkemece iptal edilmiştir⁵⁷⁷, zira taleple bağıllık ilkesi ihlal edilerek hakkında hüküm verilmesi istenen bir hususta hüküm verilmekten imtina edilmiştir.

Talep edilen bir konu hakkında hiç hüküm kurulmaması yoluyla taleple bağıllık ilkesinin ihlal edilmesi durumu tahkim kararının iptali için elbette bir sebeptir. Ne var ki iptal davası yoluna gidilmesi halinde İsviçre Federal Mahkemesi'nde 2 ile 6 aylık bir yargılama süreci, ardından kararın iptali halinde CAS'ta yeniden yargılama süreci işleyecektir. Bu uyuşmazlık taraflarının tahkime başvururken hedeflediği hızlı yargılama amacını karşılar nitelikte değildir. Nitekim doktrinde *Rigozzi* tarafından, uyuşmazlık taraflarının karar verilmeyen konularda karar vermesi için heyetten veya CAS Mahkeme Kalemi'nden talepte bulunması, hakemlerin ise kararlarını yazarken son hüküm olarak "tüm sair iddiaların reddedildiği" şeklinde matbu hüküm eklemesi önerilmektedir⁵⁷⁸. Ne var ki Kod'da ek karara ilişkin herhangi bir usuli düzenleme olmadığı gibi kararlara eklenecek matbu hüküm de bir çözüm değildir. Kanaatimizce CAS hakemlerinin hüküm vermesinin ardından uyuşmazlık taraflarının 30 günlük iptal davası açma süresi içerisinde hükmün tamamlanmasının talep edilmesine imkân sağlanmalıdır. İsviçre Medeni Usul

⁵⁷⁶ Özdemir Kocasakal, STM, s. 384.

⁵⁷⁷ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_246/2014, 15.07.2015; Delioğlan, s. 171.

⁵⁷⁸ Rigozzi, s. 246.

Hukuku’nda hükmün tamamlanmasına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamakla⁵⁷⁹ birlikte, ülkemizde HMK’ya eklenen 305/A maddesiyle, hükmün tamamlanmasına olanak tanınmaya başlanmıştır. Kod’a eklenecek benzer bir düzenleme ile hem İsviçre Federal Mahkemesi’nin dosya yükünün azaltılması hem de hızlı yargılama arzulayan başvuruçuların tahkim ile amaçlarına ulaşması sağlanabilecektir.

d. Tarafların Eşitliği İlkesi ve Hukuki Dinlenilme Hakkının İhlali

LDIP 190/2-d bendinde “*lorsque l’égalité des parties ou leur droit d’être entendues en procédure contradictoire n’a pas été respecté*” denilmekle; tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkının ihlali halinde bunun tahkim kararının iptali nedeni olabileceği belirtilmiştir. Kanun lafzında kazuistik olarak yalnızca tarafların eşitliği ve hukuki dinlenilme hakkının ihlalinin iptal sebebi olacağı düzenlenmiş olmakla; gizliliğin ihlali iptal sebebi olarak görülmemiştir.

Tarafların eşitliği kapsamında uyumsuzluk taraflarına mutlak bir eşitlik ile yaklaşılması gerektiği anlaşılmamalıdır. Uyuşmazlık taraflarının; sporcu, antrenör, spor kulübü veya federasyon gibi farklı güçte kişiler olabileceği gözetilerek tarafların birbirine karşı zayıf düşürülmesinin önüne geçilmelidir. Nitekim bu bağlamda ekonomik olarak zayıf olan gerçek kişileri korumak için Hukuki Yardım Komisyonu⁵⁸⁰ kurulmuştur. Yine bu ilke bağlamında tarafların iddia ve savunmalarına ilişkin beyanlarını ve delillerini sunabilmesi için aynı koşullar sağlanmalıdır.

Hukuki dinlenilme hakkı kapsamı çok geniş değerlendirilebilecek bir haktır. Hakkın özü, tarafların iddialarını özgürce sunması, bu iddiaların incelenerek özgür bir

⁵⁷⁹ D. B. Güneş, “*Medeni Usul Hukukunda Hükmün Tamamlanması (HMK m. 305/A)*”, İnönü Üniversitesi hukuk Fakültesi Dergisi, S. 12, C. 1, 2021, s. 316.

⁵⁸⁰ CAS bünyesinde hukuki yardım faaliyetleri aslen 01.09.2013 tarihinden bu yana hukuki yardım kılavuzu çerçevesinde sürmekteyse de Kod’da yapılan 01.01.2019 değişikliği ile birlikte Hukuki Yardım Komisyonu (Legal Aid Commission) adıyla ayrı bir komisyon haline bürünmüştür.

şekilde savunma yapılabilmesine dayanmaktadır⁵⁸¹. Bu özgürlüğün ihlal edildiği durumlarda ise hukuki dinlenilme hakkı ihlal edilmiş olacak ve CAS kararı iptal edilecektir. Nitekim taraflarca mutabakata varılarak özgürce seçilmiş tahkim dilinin CAS tarafından onaylanmaması durumu İsviçre Federal Mahkemesi tarafından hukuki dinlenilme hakkına zarar verdiği gerekçesiyle iptal nedeni olarak görülmüştür⁵⁸².

Tarafların iddia ve savunmaları alınmadan veya alınsa dahi deliller incelenmeden hüküm verilmesi halinde de ilgili CAS kararı hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle iptal edilebilecektir. Gerçekten de İsviçre Federal Mahkemesi önüne taşınan bir iptal davasında⁵⁸³ başvuranın yargılama giderlerine ilişkin delillerini sunması beklenmeden karar verildiği tespit edilerek iptal kararı verilmiştir. Başka bir kararda ise tarafların bir takım iddialarına ilişkin gerekçeli kararda herhangi bir değerlendirme yapılmadığından, dolayısıyla hukuki dinlenilme hakkının ihlal edildiğinden bahisle iptal kararı verilmiştir⁵⁸⁴.

CAS'ın en dikkat ettiği konulardan birisi tarafların eşitliği ilkesine ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmesidir. Bu amaçla CAS gerekçeli kararları belirli bir sıra düzeni içerisinde ve ayrıntılı olarak yazılmakta olup heyet tarafından yazılan kararlar CAS Mahkeme Ofisi tarafından bu sıralı düzen içerisinde yazılıp yazılmadığına da bakılarak kontrol edilmektedir. Gerekçeli kararda öncelikle yargılamaya konu olayın özetine yer verilirken devamında tahkim yargılamasına ilişkin usuli işlemler kronolojik olarak özetlenmekte ve taraflarının iddia ve cevaplarının özetlerine yer verilmektedir. Gerekçeli kararın devamında ise sırasıyla kabul edilebilirlik denetimi, yetki yönünden denetim ve uygulanacak hukukun tespiti yapılarak dava esası hakkında değerlendirmede bulunup hüküm verilmektedir. Gerekçeli kararının tüm bu sıralı düzen içerisinde

⁵⁸¹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 387.

⁵⁸² Noth / Haas, "Commentary on the CAS Procedural Rules", s. 1450.

⁵⁸³ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_600/2010, 17.03.2011; Özdemir Kocasakal, STM, s. 301; Delioğlu, s. 173.

⁵⁸⁴ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.172/2006, 22.03.2007.

yazılması ile tarafların iddia ve savunmaları ile delillerin değerlendirildiği ortaya konulabilmektedir.

e. Kamu Düzenine Aykırılık

LDIP 190/2-e bendinde “*lorsque la sentence est incompatible avec l’ordre public*” denilerek tahkim kararının kamu düzenine aykırı olması durumunda iptal edilebileceği düzenlenmiştir. Kamu düzeni kavramı sınırları net bir şekilde belli olmayan bir kavramdır bu sebeple İsviçre Federal Mahkemesi içtihatlarını değerlendirerek bu sınırları çizmekte fayda vardır. İsviçre Federal Mahkemesi içtihatları, dünya üzerindeki hukuk sistemlerinin temelini oluşturan hukuk ilkelerine aykırı olmayan ve toplumun geneli tarafından kabul görmüş değerlere uygun düşen kararların kamu düzenine aykırı olmadığını ifade etmektedir⁵⁸⁵. Bu bağlamda başta AİHS m. 6’da tanınan bir şemsiye hak olan adil yargılanma hakkı ve bu şemsiye hak bünyesindeki haklar olmak üzere AİHS kapsamındaki tüm hakların İsviçre Federal Mahkemesi tarafından gözetileceği tespitinde bulunmamız mümkündür. İsviçre Federal Mahkemesi’ne göre, tahkim merci tarafından AİHS hükümlerine aykırı yargılama gerçekleştirilmesi evleviyetle kamu düzenine aykırılık teşkil edecektir.

İsviçre Federal Mahkemesi önüne gelen bir iptal davasında CAS kararı sonucu verilen 11 milyon Amerikan Doları tutarını aşan tazminat hükmünün sporcunun ekonomik mahfına neden olması yani ölçülü olmaması sebebiyle kamu düzenine aykırı olduğundan bahisle, tahkim kararının iptaline karar verilmiştir⁵⁸⁶, zira ilgili iptal kararına konu CAS kararı ile sporcunun tüm profesyonel kariyerinde elde etmiş olduğu kazanca yakın bir tutarda tazminata hükmedilmiştir ve bu miktar ölçülü görülmemiştir. Öte yandan güncel tarihli başka bir İsviçre Federal Mahkemesi kararında ise FIFA yöneticisine verilen 10 yıllık hak mahrumiyeti ve 100.000 CHF’lik tazminat cezası ölçülü

⁵⁸⁵ Delioğlu, s. 173-174.

⁵⁸⁶ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_558/2011, 27.03.2012.

bulunmuştur⁵⁸⁷. İsviçre Federal Mahkemesi'nin daha eski tarihli bir kararında⁵⁸⁸ ise başka bir sporcunun 2 yıl boyunca uluslararası müsabakalara katılamaması yönündeki yaptırım ölçülü bulunmuş olup gerekçe olarak yaptırımın yalnızca uluslararası müsabakaları kapsamaması gösterilmiştir. Kararın mefhum-ı muhalifinden anlaşıldığı üzere 2 yıl tüm sportif faaliyetlerden mahrum kalan bir sporcu için kamu düzenine aykırılık tespitinde bulununabilecektir.

Her üç karardan da hareketle İsviçre Federal Mahkemesi'nin kamu düzenine aykırılık değerlendirmesi yaparken uyuşmazlığın esası bakımından da denetim yaptığı yönünde tespitte bulunulması yanlış olmayacaktır. Oysa diğer tüm iptal sebepleri usule ilişkin sebepler olup aslen iptal sebepleri ile esas bakımından denetime olanak tanınmamaktadır⁵⁸⁹. Bu sebeple CAS kararının esas bakımından hakkaniyete aykırı olması bir iptal sebebi olamayacaktır, ancak kamu düzenini ihlal edecek ölçülere ulaşması halinde iptal edilebilecektir. Her üç karara da baktığımızda ölçülülüğün ise somut uyuşmazlığın şartları dikkate alınarak belirlendiği görülmektedir.

3. Yargılamanın Yenilenmesi

Doktrinde revizyon veya gözden geçirme olarak da ifade edilen yargılamanın yenilenmesi yolu, İsviçre Hukuku'nda istisnai olarak mümkün olabilmektedir⁵⁹⁰. Ne var ki CAS kararlarına karşı yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulup başvuralamayacağı tartışmalıdır. Yabancılik unsuru taşıyan tahkim yargılamaları bakımından İsviçre Federal Mahkemesi'nin yargı yetkisini düzenleyen LDIP'in ilgili hükümlerinde yargılamanın yenilenmesine ilişkin herhangi bir açık düzenleme bulunmamaktadır. Yabancılik unsuru taşımayan tahkim yargılamaları bakımından ise İsviçre Federal Mahkemesi'nin yargı yetkisini düzenleyen CPC'de yargılamanın

⁵⁸⁷ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_540/2018, 07.05.2019.

⁵⁸⁸ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 5P.83/1999, 31.03.1999.

⁵⁸⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 400.

⁵⁹⁰ Rigozzi, s. 255.

yenilenmesine ilişkin 396 ve 399. maddeler arasında düzenlemeler bulunmaktadır. Bununla birlikte LDIP’de düzenlenmeyen konularda boşluğun CPC hükümleri ile doldurulacağına dair herhangi bir hüküm de LDIP’te yer almamaktadır. Buradan hareketle yabancılık unsuru taşıyan tahkim yargılamaları bakımından yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulamayacağı bir an için düşünülebilse de İsviçre Federal Mahkemesi içtihatlarında bu durum doldurulması gereken bir hukuk boşluğu olarak nitelendirilmektedir⁵⁹¹. Gerçekten de İsviçre Federal Mahkemesi’ne bir CAS kararına ilişkin yargılamanın yenilenmesine yönelik yapılan başvuruda⁵⁹² mahkeme tarafından yargılamanın yenilenmesinin mümkün olduğu ve böyle bir talebin kabul edilmesi halinde dosyanın tekrar kararı veren hakem heyetine veya yeni oluşturulacak heyete tevdi edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Görülmektedir ki CPC’nin tahkim yargılamasına karşı yargılamanın yenilenmesine ilişkin başvuru imkânı veren hükümleri yabancılık unsuru taşıyan tahkim kararları bakımından da kıyasen uygulanmakta olup İsviçre Federal Mahkemesi içtihatı bu yönde gelişmiştir⁵⁹³.

CPC 396 madde hükmüne göre, tahkim yargılamasında karar verildikten sonra yeni olgular ve kanıtların ortaya çıkması durumunda yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak mümkün olabilecektir. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında tahkim yargılaması sırasında bilinen olgu ve delillerin revizyon talebine dayanak yapılamayacağını belirtmiştir⁵⁹⁴. Öte yandan İsviçre Federal Mahkemesi yeni ortaya çıkan olgu ve kanıtların da hakem kararına etki edebilecek nitelikte olması gerektiğini belirtmektedir⁵⁹⁵.

Dopinge ilişkin uyuşmazlıklara konu uyarıcı maddelerin listesi dinamik olup her geçen sene değişmektedir. Bir önceki dönemde yasak olan bir madde üzerine yaptırıma uğrayan bir sporcunun, ilgili madde yasak listesinden çıkarılması üzerine yargılamanın

⁵⁹¹ Rigozzi, s. 255; İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_528/2007, 04.04.2008.

⁵⁹² İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_144/2010, 28.07.2010.

⁵⁹³ Rigozzi, s. 255-256.

⁵⁹⁴ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_570/2011, 23.07.2012.

⁵⁹⁵ İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_750/2011, 21.08.2012.

yenilenmesi yoluna başvuramayacağı doktrinde belirtilmektedir⁵⁹⁶. Bu durum hukuki güvenilirlik ilkesinin bir gereğidir. Ne var ki doktrinde belirtilen görüşlere göre karar verildikten sonra, aleyhine karar verilen taraf lehine içtihatların değişmesi üzerine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulabilecektir⁵⁹⁷.

LTF 124. madde hükmüne göre yargılamanın yenilenmesi başvurusunun yeni olgu veya kanıtların öğrenilmesinden itibaren 90 gün içinde yapılması gerekmekte olup her halde kararın icra edilmesinin ardından 10 yıl geçmekle zamanaşımına uğrayacaktır.

Doktrinde CAS kararlarına karşı İsviçre Federal Mahkemesi'nde yargılamanın yenilenmesi davasının açılabilmesi sonucuna ulaşmakla birlikte mahkemenin bu yetkisinin mutlak olmadığı, tarafların mutakabakatı ile konu hakkında CAS'ın da yetkilendirilebileceği belirtilmektedir⁵⁹⁸. Nitekim CAS tarafından hüküm verilen bir uyuşmazlık bakımından taraflar arasında yeni bir tahkim anlaşması yapılması ile aynı konuya ilişkin olarak tekrar CAS'a yapılan bir başvuruda, CAS kendisini yargılamanın yenilenmesi talebini inceleme konusunda yetkili görmüştür⁵⁹⁹.

⁵⁹⁶ Özdemir Kocasakal, STM, s. 405; Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, s. 564.

⁵⁹⁷ Özdemir Kocasakal, STM, s. 404; Rigozzi, s. 257.

⁵⁹⁸ Rigozzi, s. 255.

⁵⁹⁹ Özdemir Kocasakal, STM, s. 406.

SONUÇ

Spor, insanlık tarihinin erken dönemlerinden beri hayatımıza renk katan, insanların hem fiziksel hem de psikolojik gelişimine katkı sağlayan bir aktivite olmuştur. İlk zamanlarda güreş, binicilik, atıcılık gibi faaliyetler ile başlayan spor branşları tarihsel süreç içerisinde çeşitlenerek artmış, zaman içerisinde birçok yeni spor branşı doğmuştur. Bununla paralel olarak doğrudan spor faaliyetini gerçekleştiren sporcuların yanında, antrenörler, spor kulüpleri gibi birçok süje de sportif faaliyetlere dâhil olmuştur. Sanayi devrimi ile birlikte başlayan teknolojik gelişmeler, insanlar arasındaki mesafenin azalması ve küreselleşme ile birlikte spor ekonomik anlamda endüstrileşmiş ve aynı zamanda bir siyaset aracı haline gelmiştir. Tüm bu değişim ve gelişmelerin doğal bir sonucu olarak, sportif faaliyetlerden kaynaklanan uyuşmazlık türlerinin de zaman içerisinde arttığı kesin olarak söylenebilmektedir.

Sporun amaçlarının zamanla gelişmesi sonucunda sportif ihtilaflarının çözümü noktasında uzmanlık gerektiren ve uyuşmazlıkları ivedilikle çözecek bir yargı mekanizmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaca cevap vermesi amacıyla 20. yüzyılın son çeyreğinde bir tahkim kurumu olan CAS kurulmuş ve kurulduğu tarihten bu yana birçok uluslararası çatı spor federasyonu tarafından yargı yetkisi tanınmış ve dolayısıyla çatı spor federasyonları tarafından tanınan bu yargı yetkisi ulusal federasyonlar, kulüpler ve sporcular tarafından da mecburi olarak da olsa kabul edilmiştir.

CAS'ın zaman içerisinde sportif uyuşmazlıklara ilişkin zorunlu bir tahkim organı haline gelmesi ve oluşum bakımından uluslararası çatı spor federasyonlarının etkin olması sebebiyle bağımsızlığı ve tarafsızlığı tartışmaya açılmaya başlamıştır. Bu tartışmalar yargı organlarına taşınmış ve nihayetinde CAS'ın idari ve mali organı olması amacıyla ICAS kurulmuştur. Lakin günümüzde ICAS üyelerinin seçiminde çatı spor federasyonlarının etkili olması sebebiyle eleştiriler halen -kanaatimizce de haklı gerekçelerle- devam etmektedir.

CAS'ın bir yargı organı olarak kendisini kanıtlamaya başlaması ile birlikte görev tanımı zaman içerisinde genişlemiş, bünyesinde yeni daireler kurulmuş ve yapılan başvuruların sayısı her geçen sene katlanarak artmaya devam etmiştir. Günümüzde hemen hemen tüm çatı spor federasyonları ve ulusal spor federasyonları tarafından CAS'ın yargı yetkisi tanınmaktadır. Bu sebeple çalışmamızın ilk bölümünde öncelikle spor ve sporcu kavramının tarihsel süreç içerisindeki gelişimine yer verilerek spor hukunun gelişimi ele alınmış, devamında ise CAS'ın bağımsızlık ve tarafsızlık tartışması ve oluşumu ile tahkim yargılaması içerisindeki yeri değerlendirilmiş ve CAS'ın yapılanmasının bağımsızlık ve tarafsızlık yönünden tartışmaya açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

CAS'ın ve ICAS'ın oluşumuna ve CAS'ın yargılama usulüne ilişkin düzenlemeleri içeren Kod, CAS'ın kurulmasından bir süre sonra 22 Kasım 1994 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bu tarihten sonra zaman içerisinde sık sık değişikliğe uğramıştır ve 01 Kasım 2022 tarihi itibarı ile son halini almıştır. CAS yargılamasına ilişkin uluslararası doktrinde pek çok çalışma ve eser olmasına karşın Türk doktrininde bu konuyu detaylarıyla işleyen eser sayısı pek fazla değildir ve bu eserlerin yayımının ardından gerek Kod'da gerekse CAS içtihatlarında birçok değişiklik meydana gelmiştir. Bu sebeple çalışmamızın ikinci bölümünde öncelikle CAS tahkim dairelerinin ortak yargılama usul ilkelerine değinilerek devamında olağan, temyiz ve ad hoc tahkim yargılama usulü detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

Çalışmamızın üçüncü bölümünde öncelikle tahkim yargılama usulleri çerçevesinde kararların verilmesi usulü ve tebliğe ilişkin son gelişmelere yer verilmiş olup devamında CAS kararlarına karşı iptal yolu İsviçre Federal Mahkemesi içtihatları ile birlikte değerlendirilmiş, ülkemiz mevzuatı ile karşılaştırma yapılmış ve son olarak da yargılamanın yenilenmesi yolunun mümkün olup olmadığı incelenmiştir.

Sportif uyuşmazlıkların CAS tahkimi yoluyla çözülmesi tarafların geleneksel yargı organlarına göre çözüme daha hızlı kavuşmasını sağlamakta olup bu durum özellikle devam eden spor müsabakalarında ve turnuvalar sırasında önem arz etmektedir. CAS tahkiminde yargılamaların uzman hakemler tarafından gerçekleştirilmesi de taraflara uyuşmazlığı ilk elden, işin ehli kişilerce çözülmesi konusunda avantaj sağlamaktadır. Geleneksel yargı organlarında kural yargılamaların aleniliği iken CAS tahkiminde kuralın gizlilik olması, tarafların mahremiyetinin korunmasına ve ticari sırlarının saklanmasına olanak sağlamaktadır. Sportif uyuşmazlıklara ilişkin yargılamaların ulusal yargı sistemlerine bırakılmayıp CAS tarafından yürütülmesi benzer uyuşmazlıklar için benzer sonuçlar doğmasına zemin hazırlamakta olup yargı kararları arasında yeknesaklık sağlanması da adalet duygusunu arttırmaktadır. Bu yönüyle CAS'ın uzman hakemler eliyle yeknesak kararlar tesis etmesinin spora ve adalete olan inancı arttıracığı kuşkusuzdur.

CAS kararları nitelik itibariyle hakem kararıdır ve hakem kararlarının icra edilebilmesi için kural olarak tanınması ve tenfiz edilmesi gerekmektedir, fakat CAS'ın yargı yetkisinin hemen hemen tüm çatı spor federasyonları ve ulusal spor federasyonları tarafından tanınması sebebiyle tanıma ve tenfize ihtiyaç duyulmadan kararlar icra edilebilmekte olup CAS yargılaması ile kararların icrası noktasında büyük kolaylık sağlanmaktadır. Bu yönüyle sporun dinamik yapısına cevap veren bir yargı sisteminin geliştiği tespitinde bulunmamız yanlış olmayacaktır. Kaldı ki bu kararların icrası noktasındaki kolaylık da sporun dinamik yapısına cevap veren niteliktedir.

KAYNAKÇA

Abdurrahman Kayıklık, “*Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nin Kurumsal Yönetimi*”, Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.), Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 133-159.

Alper Çağrı Yılmaz, FIFA & CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 017.

Anne Mahoney, Roman Sports and Spectacles: A Sourcebook, Focus, 1. Edition, Massachusetts Malden 2001.

Antonio Rigozzi / Erika Hasler / Brianna Quinn, “*The 2011, 2012 and 2013 revisions to the Code of Sports-related Arbitration*”, Jusletter, 2013, s. 2-18.

Antonio Rigozzi / Erika Hasler, “*Costs of the Arbitration Proceedings*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1711-1731.

Antonio Rigozzi / Erika Hasler, “*Interpretation*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1705-1711.

Antonio Rigozzi / Erika Hasler, “*Provisional and Conservatory Measures*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1486-1506. (PCM)

Antonio Rigozzi / Erika Hasler, “*Special Provisions Applicable to the Appeal Arbitration Procedure*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1569-1702. (SPAAAP)

Antonio Rigozzi / Erika Hasler, “*Sports Arbitration Under the CAS Rules*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 1. Edition, 2013, s. 936-1083. (SAUCR)

Antonio Rigozzi / Erika Hasler/ Nicola Noth “*Introduction to the CAS Code*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018.

Antonio Rigozzi, “*Challenging Awards of the Court of Arbitration for Sport*”, Journal of International Dispute Settlement, C. 1, S. 1, 2010, s. 217-265. (CACAS)

Aysel Çelikel / Bahadır Erdem, Milletlerarası Özel Hukuk, Beta Yayınları, 15. Basım, Ankara 2017.

Aytaç Özelçi, Türkiye Futbol Federasyonu’nun Türk Hukukundaki Yeri, Seçkin Yayınları, 1. Basım, Ankara 2010.

Baha Yiğit Sayın, “*Yunan Olimpiyatları, Roma Oyunları ve Modern Olimpiyatlar: Olimpiyat Tarihine Karşılaştırmalı Bir Bakış*”, Olimpiyat Oyunları ve Hukuk, Mehmet Polat Kalafatoğlu (Ed.), Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020, s. 1-85.

Bahadır Apaydın, “*Türk Spor Hukuku’nun Tarihsel Gelişimi*”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2005, C. 4. S. 2, s. 85-99.

Baki Kuru / Ramazan Arslan / Ejder Yılmaz, Medeni Usul Hukuku, Yetkin Yayınları, 16. Basım, Ankara 2005.

Bekir Türker, Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Yargılamasında İhtiyati Tedbir, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2022.

Can Yalçınkaya, Sporun İdari Yapılanması ve Spor Disiplin Hukuku, Legal Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2021.

Cengiz Güler, “*Spor Felsefesi ve Espor İlişkisi*”, Sporda Dijital Devrim Espor, Cengiz Güler / Dudu Banu Çakar (Ed.), Gazi Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2019, s. 87-101.

Cenk Akil, “*Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri*”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 13, S. 2, 2011, s. 71-105.

Corina Louise Haemmerle, “*Choice of law in the court of arbitration for sport: overview, critical analysis and potential improvements*”, The International Sports Law Journal, T.M.C. ASSER Press by Springer, C. 13, S. 3-4, 2013, s. 299-328.

David J. Ettinger, “*The Legal Status of the Olympic Committee*”, Pace International Law Review, C. 4, S. 1, 1992, s. 98-121,
<https://digitalcommons.pace.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1101&context=pilr>, e.t. 19.10.2022.

Derya Belgin Güneş, “*Medeni Usul Hukukunda Hükümün Tamamlanması (HMK m. 305/A)*”, İnönü Üniversitesi hukuk Fakültesi Dergisi, S. 12, C. 1, 2021, s. 313-328.

Despina Mavromati, “*Selected Issues Related to CAS Jurisdiction in light of the Jurisprudence of the Swiss Supreme Court*”, CAS Bulletin, C. 1, Lausanne 2011, s. 31-40, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_1_2011.pdf, e.t. 29.10.2022.

Despina Mavromati/ Matthieu Reeb, The Code of the Court of Arbitration for Sport: Commentary, Cases and Materials, Wolters Kluwer Law & Business, 1. Edition, 2015.

Dirk Reiner Martens, “*The Role of the Arbitrator in CAS Proceeding*”, Cas Bulletin, C. 2, Lausanne 2014, s. 31-47, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2014_2.pdf, e.t. 24.10.2022.

Donald G. Kyle, Sports and Spectacle in the Ancient World, Blackwell Publishing, 1. Edition, Massachusetts Malden 2008.

Duygu Tahan Orhan, Roma Hukukunda Sportif Faaliyetlerden Kaynaklanan Hukuki Sorumluluk ve Türk Hukukuna Yansımaları, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2019.

Erkan Küçükgüngör, “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 53, S.2, 2004, s. 1-32.

Falko Brüggemann, The Court of Arbitration for Sport - An assessment of its structure and jurisdiction, University of Cape Town Faculty of Law, Master’s thesis, Cape Town 2018.

Faruk Baştürk, Uluslararası Spor Federasyonlarının İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği, Turhan Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2017.

Gabrielle Kaufmann-Kohler / Philippe Bärtsch, “*The Ordinary Arbitration Procedure of the Court of Arbitration for Sport*”, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw/Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2006, s. 69-98.

Gregory Ioannidis, “*The Influence of Common Law Traditions on the Practice and Procedure Before the Court of Arbitration for Sport (CAS)*”, Yearbook of International Sports Arbitration 2015, Antoine Duval/Antonio Rigozzi (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2016, s. 17-38.

Gunther Teuber, “*Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society*”, 1996, s. 1-22, https://www.researchgate.net/publication/228236999_Global_Bukowina_Legal_Pluralism_in_the_World-Society, e.t. 16.10.2022.

Gürkan Pak, Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri Uyuşmazlıklarında FIFA Yargılama Usulü, Platon Hukuk Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2021.

Gürkan Pak, “*Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu’nun, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Bağlamında Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı*”, Terazî Aylık Hukuk Dergisi, S. 187, 2022, s. 76-85. (TFABT)

Hakan Pekcanitez / Oğuz Atalay / Muhammet Özekes, Medeni Usul Hukuku, Vedat Kitapçılık, 5. Basım, İstanbul 2017.

Hatice Özdemir Kocasakal, “*Spor Yargısı ve Özerklik*”, Sporda Özerklik Sporun ve Spor Hukukunun En Yaşamsal Konusu Hakkında Sunum ve Tartışmalar, Kısmet Erkiner (Ed.), İstanbul Barosu Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 188-219.

Hatice Özdemir Kocasakal, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2013. (STM)

Hatice Özdemir Kocasakal, “*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Pechstein Kararı Çerçevesinde CAS’ın Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı*”, Public and Private International

Law Bulletin, Prof. Dr. Cemal Şanlı'ya Armağan, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, C. 40, 2020, s. 79-123. (CTB)

Hubert Radke, “*Sports arbitration ex aequo et bono: basketball as a groundbreaker*”, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 25-52, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 23.10.2022.

Haydar Burak Gemalmaz, “*TFF Tahkim Kurulunun Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Meselesi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Ali Rıza ve Diğerleri v. Türkiye Kararı*” <https://blog.lexpera.com.tr/tff-tahkim-kurulunun-bagimsizligi-ve-tarafsizligi-meselesi/>, e.t. 03.11.2022

James A. R. Nafziger, “*International Sports Law: A Replay of Characteristics and Trends*”, American Journal of International Law, Cambridge University Press, C. 86, S. 3, 1992, s. 489-518.

James A. R. Nafziger, “*Lex Sportiva*”, Lex Sportiva: What is Sports Law, Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2012, s. 53-67

James A. R. Nafziger, International Sports Law, Brill Nijhoff Publishing, 2. Edition, New York 2004.

Jonathan Mark Hall, Hellenicity: Between Ethnicity and Culture, University of Chicago Press, 1. Edition, Chicago 2002.

Kadir Gürten / Selahattin Ege Erenel, “*Lex Sportiva: Spor Hukukunun Küreselliği*”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2021, s. 295-315.

Ken Foster, “*Lex Sportiva and Lex Ludica: The Court of Arbitration for Sports Jurisprudence*”, Entertainment and Sports Law Journal, University of Westminster Press, 2006, C. 3, S. 2, s. 1-13.

Kısmet Erkiner, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi C.A.S. 2010 Değişikliklerini İçeren Açıklamalı İngilizce-Türkçe Mevzuatı, Onikilevha Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2010.

Klaus Vieweg, *“Zur Einführung – Sport und Recht”*, Von Sport und Recht zu Faszination Sportrecht, Duncker & Humblot, Berlin 2016.

Laurence Boisson de Chazournes/ Ségolène Couturier, *“CAS procedures and their efficiency”*, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2019, s. 7-18, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2019_2_FINAL.pdf, e.t. 24.12.2022.

Louise Reilly, *“An Introduction to the Court of Arbitration for Sport (CAS) & the Role of National Courts in International Sports Disputes”*, University of Missouri School of Law Scholarship Repository, Journal of Dispute Resolution, C. 2012, S. 1, 2012, 63-81.

Lucien W. Valloni/ Beat Wicki, *“Compensation In Case Of Breach Of Contract According To Swiss Law”*, European Sports Law And Policy Bulletin Contractual Stability In Football (Ed. Michele Colluci), Sports Law And Policy Centre, 2011, s. 145-163.

Luigi Fumagalli, *“Review of CAS Jurisprudence Regarding Jurisdiction and Admissibility”*, CAS Bulletin, C. 1, Lausanne 2016, s. 14-27, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2016_1.pdf, e.t. 03.11.2022.

Massimo Coccia, *“International Sports Justice: The Court of Arbitration for Sport”*, European Sports Law and Policy Bulletin, C. 1, 2013, s. 23-76, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2541849, e.t. 31.10.2022.

Matthew J. Mitten, *Sports Law in the United States*, Wolters Kluwer, 2. Edition, New York 2014.

Matthieu Reeb, *“The Role and Functions of the Court of Arbitration for Sports”*, The Court of Arbitration for Sport 1984-2004, Ian S. Blackshaw/Robert C. R. Siekmann/Janwillem Soek (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2006, s. 31-40.

Matthieu Reeb, Editorial Note, Cas Bulletin, C. 1, Lausanne 2020, s. 4, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Bulletin_2020_1.pdf, e.t. 24.10.2022.

Mehmet Kartal, *Küreselleşme Bağlamında Türkiye’de Spor*, Gazi Kitabevi, 1. Basım, Ankara 2020.

Michael G. Wagner, “*On The Scientific Relevance Of Esports*”, Proceedings of the 2006 International Conference on Internet Computing & Conference on Computer Games Development, Las Vegas 2006, s. 26-29, https://www.researchgate.net/publication/220968200_On_the_Scientific_Relevance_of_eSports, e.t. 22.07.2021.

Michael Geistlinger, “*The Ad Hoc Division of the Court of Arbitration for Sport (CAS) for the Olympic Winter Games in Vancouver 2010*”, Yearbook on International Arbitration Volume 1, Marianne Roth/ Michael Geistlinger (Ed.), DJØF Publishing, 1. Edition, Copenhagen 2010.

Michael Jacob Beloff / Tim Kerr / Marie Demetriou, Sports Law, Hart Publishing, 1. Edition, Oxford 1999.

Mohamad Reza Davanloo, “*The Procedural Rules of the Court of Arbitration for Sport*”, Journal of Politics and Law, C. 10, S. 4, 2017, s. 156-164.

Murat Nart Bozkurt, “*Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi*”, Ankara Barosu Dergisi, C. 68, S. 2, 2010, s. 165-190.

Mustafa Özen, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Sözleşmeden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Ulusal ve Uluslararası Çözüm Mercii ve Yolları, Adalet Yayınları, 1. Basım, Ankara 2022.

Münci Özmen, “*Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’ne (AİHM) Bireysel Başvuru, AİHM Kararlarına Karşı Başvuru Yolları ve AİHM Kararlarının İcrası ile İlgili Pratik Bilgiler*”, Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 3, S. 1, 2018, s. 229-257.

Nancy K. Raber, “*Dispute Resolution in Olympic Sport: The Court of Arbitration for Sport*”, Seton Hall Journal of Sport Law, C. 8, S.1, 1998, s. 76-95.

Nicola Noth / Ulrich Haas, “*Commentary on the CAS Procedural Rules*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1435-1506.

Nicola Noth / Ulrich Haas, “*Special Provisions Applicable to the Ordinary Arbitration Procedure*”, Arbitration in Switzerland The Practitioner’s Guide, Manuel Arroyo (Ed.), Kluwer Law International, 2. Edition, 2018, s. 1507-1569. (SPAOP)

Nigel Spivey, The Ancient Olympics: A History, Oxford University Press, 1. Edition, Oxford 2004.

Nihan Esendal, Uluslararası Spor Uyuşmazlıklarının Tahkim Yolu ile Çözümü, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.

Nihat Güman, “*Spor Tahkim Mahkemesi Arabuluculuk (Mediasyon-Uzlaştırma) Kuralları*”, Prof. Dr. Hüseyin Hatemi’ye Armağan, I. Cilt, Vedat Kitapçılık, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 799-805.

Nuray Ekşi, Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Tahkim, Beta Yayınları, 2. Basım, İstanbul 2019.

Nuray Ekşi, Spor Tahkim Hukuku, Beta Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2015.

Nuray Ekşi, Türkiye’de Kurumsal Tahkim, Beta Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2020.

Orhan Efe Özenç / İbrahim Yörük, Her Yönüyle E-Spor, Benim Kitap Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2019.

Pascal Pichonnaz, “*Case law of the Swiss Federal Tribunal on Challenges against CAS awards (2015-2019)*”, Cas Bulletin October 2019 Budapest seminar, Lausanne 2020, s. 68-90, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2020_-_Budapest.pdf, e.t. 24.10.2022.

Paul Christesen, The Olympic Victor List and Ancient Greek History, Cambridge University Press, 1. Edition, Cambridge 2008.

Ramazan Çağlayan, Spor Hukuku, Asil Yayınları, 1. Basım, Ankara 2007.

Recep Gülşen, Spor Hukuku, Adalet Yayınları, 2. Basım, Ankara 2013.

Reşat Sadık, Sporda İnsan Hakları, Gece Akademisi Yayınları, 1. Basım, Düzce 2018.

Rıfat Erten, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, 1. Basım, Ankara 2007.

Richard Henry McLaren, “*Introducing the Court of Arbitration Ad Hoc Division at the Olympic Games*”, Marquette Sports Law Review, C. 12, S. 1, 2001, s. 515-542, https://scholarship.law.marquette.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1222&context=sports_law, e.t. 09.10.2022. (CAHOG)

Richard Henry McLaren, “*The Court of Arbitration for Sport*”, Handbook on International Sports Law, Edward Elgar Publishing Limited, Gloucester 2011.

Robert C. R. Siekmann, “*What is Sports Law? Lex Sportiva and Lex Ludica: A Reassessment of Content and Terminology*”, Introduction to International and European Sports Law, Robert C. R. Siekmann (Ed.), T.M.C. ASSER Press by Springer, 1. Edition, The Hague 2012, s. 1-33.

Sarp Doğa Tezcanarıcı, Spor Hukukunda Doping, Özyeğin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.

Sedanur Delioğlu, “*CAS Kararlarının İptali*”, Spor Hukuku Yazıları, Hakan Üzeltürk (Ed.), Legal Yayınevi, 1. Basım, İstanbul 2022, s. 163-181.

Selami Özsoy, “*Spor Hukukunda Tahkim*”, Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi, C. 3, S. 1, 2008, s. 15-29.

Serpil Işık, MTK ve HMK Kapsamında Hakem Kararlarına Karşı İptal Davası, Onikilevha Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2022.

Sibel İnCEOğlu, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı, Beta Yayınları, 4. Basım, İstanbul 2013.

Süleyman Dost, Yabancı Yatırım Uyuşmazlıklarında ICSID Tahkimi, Asil Yayınları, 1. Basım, Ankara 2006.

Şeref Ertaş / Hasan Petek, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Basım, Ankara 2017.

Talat Emre Koçak, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, Seçkin Yayınevi, 1. Basım, Ankara 2007.

Timothy Davis, “*What is Sports Law?*”, Marquette Sports Law Review, C. 11., S. 2., 2001, s. 211-244.

Tom Serby, “*Sports Corruption: Sporting Autonomy, Lex Sportiva and the Rule of Law*”, Entertainment and Sports Law Journal, 2017, C. 15, S. 1, s. 1-9, https://www.researchgate.net/publication/317298933_Sports_Corruption_Sporting_Autonomy_Lex_Sportiva_and_the_Rule_of_Law, e.t. 16.10.2022.

Ulrich Haas, “*Applicable law in football-related disputes, The relationship between the CAS Code, the FIFA Statutes and the agreement of the parties on the application of national law*”, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2015, s. 7-18, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_2015_2_internet_.pdf, e.t. 23.10.2022. (ATCF)

Ulrich Haas, “*Football Disputes Between Players and Clubs Before the CAS*”, Sport Governance Football Disputes, Doping and CAS Arbitration, Michele Bernasconi/ Antonio Rigozzi (Ed.), 1. Edition, Berne 2009, s. 215-247.

Ulrich Haas, “*The “Time Limit for Appeal” in Arbitration Proceedings before the Court of Arbitration for Sport (CAS)*”, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2011, s. 4-18, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin202_2011.pdf, e.t. 03.11.2022. (TLA)

Ziya Akıncı, Milletlerarası Tahkim, Vedat Kitapçılık, 5. Basım, İstanbul 2020.

Yargı Kararları

AIHM, Adrian Mutu v. Switzerland, Application no 40575/10, 02.10.2018.

AIHM, Claudia Pechstein v. Switzerland, Application no 67474/10, 02.10.2018

AIHM, Ali Rıza and Others v. Turkey, Application nos. 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11, 5506/16, 28.01.2020.

AIHM, İbrahim Tokmak v. Turkey, Application no. 54540/16, 18.05.2021.

AIHM, Naki and Amed Sportif Faaliyetler Kulübü Derneği v. Turkey, Application no. 48924/16, 18.05.2021.

AIHM, Sedat Doğan v. Turkey, Application no. 48909/14, 18.05.2021.

CAS 1999/A/246, W v. International Equestrian Federation, 11 May 2000.

CAS 2002/A/383, IAAF v. Dos Santos, 27 January 2003.

CAS 2002/A/370, Lazutina v. IOC, 29 November 2002.

CAS 2002/A/371, Danilova v. IOC.

CAS 2002/A/397, Lazutina v. FIS.

CAS 2002/O/410, The Gibraltar Football Association v. Union des Associations Européennes de Football, 7 October 2003.

CAS 2004/A/651, French v. Australian Sports Commission and Cycling Australia, Interlocutory, 30 March 2005.

CAS, 2006/A/1155, Giovanella v. FIFA, 22 February 2007.

CAS 2006/O/1055, Del Bosque, Grande, Miñano Espín, Jiménez v. Beşiktaş, 9 February 2007.

CAS 2008/A/1513, Emil Hoch v. FIS & IOC, 27 June 2008.

CAS 2009/A/1920, FK Pobeda, Aleksandar Zabrcanec, Nikolce Zdraveski v. UEFA, 15 April 2010.

CAS 2011/A/2384, Union Cycliste Internationale v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo & CAS 2011/A/2386 World AntiDoping Agency v. Alberto Contador Velasco & Federación Española de Ciclismo, 6 February 2012.

CAS 2011/A/2384, Union Cycliste Internationale v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo & CAS 2011/A/2386, World AntiDoping Agency v. Alberto Contador Velasco & Real Federación Española de Ciclismo, 9 February 2012.

CAS O.G. Sydney 00/006, Dieter Baumann v. IOC & National Olympic Committee of Germany & International Amateur Athletic Federation, 22 September 2000.

CAS 2011/A/2632 & 2633, Memis & Sevgi v. TFF, 09 December 2011.

CAS 2014/A/3482, FC Union Berlin v. Changchun Yatai FC, 17 September 2014.

CAS 2016/A/4642, Phnom Penh Crown Football Club v. AFC 6 December 2016.

CAS 2020/A/7266, Perak Football Association v. Jeon Hyoseok, CAS Bulletin, C. 2, Lausanne 2021, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Bulletin_TAS_2021-02.pdf, e.t. 24.10.2022.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_42/2007, 13.07.2007.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_144/2010, 28.07.2010.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_146/2019, 06.06.2019.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_176/2008, 23.07.2008.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_246/2014, 15.07.2015.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_318/2020, 22.12.2020.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.358/2009, 06.11.2009.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.432/2017, 22.01.2018.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A.456/2009, 03.05.2010.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_528/2007, 04.04.2008.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_540/2018, 07.05.2019.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_558/2011, 27.03.2012.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_570/2011, 23.07.2012.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_600/2010, 17.03.2011.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_600/2008, 20.02.2009.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_612/2009, 10.02.2009.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4A_750/2011, 21.08.2012.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.105/2006, 04.08.2006.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.172/2006, 22.03.2007.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 4P.298/2006, 14.02.2007.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 5P.83/1999, 31.03.1999.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 6B_663/2011, 02.02.2012.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, 6B_708/2009, 14.12.2009.

İsviçre Federal Mahkemesi Karar, Elmar Gundel v. FEI, 4P.217/1992, 15.03.1993 tarihli 119 II 271 sayılı karar,

http://relevancy.bger.ch/php/clir/http/index.php?highlight_docid=atf%3A%2F%2F119-II-271%3Ade&lang=de&type=show_document , e.t. 17.05.2020.

Diğer Kaynaklar

Agreement concerning the constitution of the International Council of Arbitration for Sport, https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/ICAS%20Agreement.pdf, e.t. 21.10.2022.

Arbitration Rules for the Olympic Games (OOTK), https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Arbitration_Rules_Olympic_Games_July2021.pdf, 01.01.2022.

Avrupa Konseyi Spor Şartı, <https://rm.coe.int/16804c9dbb>, e.t. 03.10.2022.

Cambridge Sözlük,

<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/code>, e.t. 21.10.2022;

CAS Anti-Doping Arbitration Rules https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_ADD_Rules_final_version_2019_.pdf, e.t. 22.10.2022.

CAS Arbitration Rules, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Mediation_Rules_2016_clean_.pdf, e.t. 23.10.2022.

CAS Code 01.10.2022 değişiklikleri, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2022_amendments_01.11.22_.pdf, e.t. 22.10.2022.

CAS Code, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2021_EN.pdf, e.t. 22.10.2022

CAS Covid-19 düzenlemeleri, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Guidelines_COVID-19_15.05.20.pdf , e.t. 28.12.2020.

CAS E-Filing sistemi, <https://www.tas-cas.org/en/e-filing/e-filing.html> , e.t. 28.12.2020.

CAS Mediation Rules. <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/arbitration-costs.html>, e.t. 26.10.2022.

Code de Procédure Civile , <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2010/262/en>, e.t. 23.10.2022.

Código de arbitraje deportivo, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Codigo_del_TAS_2020_ESP.pdf, e.t. 23.10.2022.

FIFA Disciplinary Code, 2019 edition, <https://digitalhub.fifa.com/m/1b1c85f7bbc8b3e6/original/i8zsik8xws0pyl8uay9i-pdf.pdf>, e.t. 25.10.2022.

FIFA Statutes, https://digitalhub.fifa.com/m/3815fa68bd9f4ad8/original/FIFA_Statutes_2022-EN.pdf, e.t. 24.10.2022.

Guidelines on Legal Aid before the Court of Arbitration for Sport, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Legal_Aid_Guidelines_EN_2020_BL.pdf, e.t. 23.10.2022.

<https://adr.org/>, e.t. 09.10.2022.

https://arbitrationlaw.com/sites/default/files/free_pdfs/ICAS%20Agreement.pdf, e.t. 23.10.2022.

<https://dictionary.cambridge.org/tr/s%C3%B6zl%C3%BCk/ingilizce-t%C3%BCrk%C3%A7e/ad-hoc>, e.t. 09.10.2022.

<https://iccwbo.org/>, e.t. 09.10.2022.

<https://olympics.com/ioc/former-presidents>, e.t. 16.10.2022.

<https://olympics.com/ioc/members>, e.t. 19.10.2022.

<https://olympics.com/ioc/pierre-de-coubertin>, e.t. 16.10.2022.

<https://sccinstitute.com/>, e.t. 09.10.2022.

https://www.ab.gov.tr/files/Sozluk/Sozluk_Baski.pdf, e.t. 21.10.2022.

<https://www.anocolympic.org/nocs-directory/>, e.t. 22.10.2022.

<https://www.disarb.org/>, e.t. 10.10.2022.

<https://www.hkiac.org/>, e.t. 09.10.2022.

<https://www.lcia.org/>, e.t. 09.10.2022.

<https://www.tas-cas.org/en/general-information/addresses-and-contacts.html>, e.t. 23.10.2022.

<https://www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html>, e.t. 15.05.2020.

<https://www.tas-cas.org/en/general-information/statistics.html>, e.t. 16.05.2020;

<https://www.tas-cas.org/en/mediation/list-of-mediators.html>, e.t. 23.10.2022.

https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_statistics_2020.pdf, e.t. 21.10.2022.

<https://www.wada-ama.org/en/what-we-do/world-anti-doping-code/code-signatories>, e.t. 18.10.2022.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Kanun Numaras: 6100, Kabul Tarihi:12.01.2011, RG 04.02.2011/27836.

Loi Fédérale sur la Libre Circulation des Avocats,

<https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2002/153/fr>, e.t. 28.10.2022.

Loi Fédérale sur le Droit International Privé,

https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/en, e.t. 23.10.2022.

Loi sur le Tribunal Fédéral, <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2006/218/fr>, e.t. 28.10.2022.

Olympic Charter,
https://stillmed.olympics.com/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf?_ga=2.28419452.1505807211.1665874246-559762300.1665874246, e.t. 16.10.2022.

RG 12.12.2007/26728.

RG 25.09.1991/21002.

Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği,
<https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15850&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>, e.t. 30.10.2022.

Sporda Dopinge Karşı Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, Kanun Numarası: 5721, Kabul Tarihi:10.12.2007, RG 18.12.2007/26734.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Dijital Dünyada Rekabet, e-Spor ve Topluluk Yönetimi Çalıştay Sonuç Raporu, <https://www.guvenliweb.org.tr/dosya/GCSvB.pdf>, e.t. 03.10.2022.

Tahkim Şartı Örnekleri, <https://www.tas-cas.org/en/arbitration/standard-clauses.html>, e.t. 29.10.2022.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, RG 09.11.1982/17863 (Mükerrer).

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Kanun Numarası: 5894, Kabul Tarihi: 05.05.2009, RG 16.05.2009/27230.

Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü,
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>, e.t. 23.10.2022.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü,
https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/812495_tuzuk.pdf, e.t. 23.10.2022.

UEFA Statutes, <https://documents.uefa.com/v/u/CJ2HRiZAu~Wo6ytlRy1~g>, e.t. 24.10.2022.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Antlaşması,
https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/624923_ioc_antlasmasi.pdf, e.t. 16.10.2022.

Uluslararası Ticari Tahkime İlişkin 1961 Tarihli Cenevre Konvansiyonu,
https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/media113534204360520hascher_commentary_on_the_european_convention_1961.pdf, e.t. 09.10.2022.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı,
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UCK-Talimati.pdf>, e.t. 30.10.2022.

Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizi Hakkındaki New York Sözleşmesi,
<https://www.newyorkconvention.org/english>, e.t. 01.11.2022.